Siewierz

STRATEGIA ROZWOJU GMINY Siewierz

NA LATA 2026 - 2035

TRADYCJA · ROZWÓJ · PRZYSZŁOŚĆ

Strategia Rozwoju Gminy Siewierz na lata 2026-2035

Opracowanie wykonane na zlecenie Gminy Siewierz
(umowa Nr RIZP.272.37.2025 z dnia 23 września 2025 r.)

przez:

PHENO HORIZON Sp. z o. o.

ul. Piotrkowska 90, III piętro
90-103 Łódź

- czerwiec 2026 r. -

Spis treści

1. WPROWADZENIE....4
1.1. Podstawowe założenia strategii....4
1.2. Istota i rola opracowania strategii w zarządzaniu gminą....4
1.3. Metodologia prac nad strategią....6
2. WNIOSKI Z DIAGNOZY....12
2.1. Wnioski dotyczące sfery społecznej....12
2.2. Wnioski dotyczące sfery gospodarczej....15
2.3. Wnioski dotyczące sfery funkcjonalno-przestrzennej oraz klimatyczno-środowiskowej....16
2.4. SYNTEZA DIAGNOZY – ANALIZA SWOT....18
3. CELE STRATEGICZNE W WYMIARZE SPOŁECZNYM, GOSPODARCZYM, PRZESTRZENNYM I KLIMATYCZNO-ŚRODOWISKOWYM....30
3.1. Wizja rozwoju gminy, cele strategiczne i operacyjne....31
3.2. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych....33
4.6. Oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia....61
4. OKREŚLENIE SPÓJNOŚCI STRATEGII ROZWOJU ZE STRATEGIAMI NA SZCZEBLU KRAJOWYM, REGIONALNYM I PONADLOKALNYM....64
5. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ....69
5.5. Struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych....71
5.6. System powiązań przyrodniczych....81
5.7. Główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych....92
5.8. Główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej....97
6. USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ W GMINIE....102
7. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI OKREŚLONE W STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA WRAZ Z ZAKRESEM PLANOWANYCH DZIAŁAŃ....127
8. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI KLUCZOWE DLA GMINY WRAZ Z ZAKRESEM PLANOWANYCH DZIAŁAŃ....135
9. SYSTEM REALIZACJI STRATEGII....141
9.1. System wdrażania strategii....141
9.2. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych....144
9.3. System monitoringu, ewaluacji i aktualizacji strategii....146
10. RAMY FINANSOWE I POTENCJALNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA....149
11. SPISY TABEL I RYSUNKÓW....154

Załączniki

Załącznik graficzny nr 1: Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Siewierz - Struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych

Załącznik graficzny nr 2: Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Siewierz – System powiązań przyrodniczych

Załącznik graficzny nr 3: Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Siewierz – Główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych

Załącznik graficzny nr 4: Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Siewierz – Główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej

1. WPROWADZENIE

1.1. Podstawowe założenia strategii

Strategia Rozwoju Gminy Siewierz na lata 2026-2035 jest dokumentem wyznaczającym długofalowe cele i kierunki rozwojowe gminy. W sposób kompleksowy weryfikuje aktualny stan i wskazuje działania rozwojowe, na które jest zapotrzebowanie. W odpowiedzi na zdiagnozowane potrzeby dokument kierunkuje politykę rozwojową jednostki, wyznaczając cele, do których Gmina powinna dążyć w dłuższej perspektywie.

Niniejszy dokument został wykonany przez firmę: Pheno Horizon sp. z o.o. (z siedzibą w Łodzi przy ul. Piotrkowskiej 90) na zlecenie Gminy Siewierz na podstawie *Umowy Nr RIZP.272.37.2025 z dnia 23 września 2025 r.*

Prace zostały zrealizowane zgodnie z treścią Uchwały Nr XXII/167/2025 Rady Miejskiej w Siewierzu z dnia 22 października 2025 roku *w sprawie przystąpienia do sporządzenia Strategii Rozwoju Gminy Siewierz na lata 2026-2035 oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii, w tym trybu konsultacji.*

1.2. Istota i rola opracowania strategii w zarządzaniu gminą

Strategia rozwoju jednostki samorządu terytorialnego jest kluczowym dokumentem, który wskazuje wytyczne i kierunki działań ulokowane w określonym horyzoncie czasowym. Władze samorządowe powinny dołożyć wszelkich starań, aby osiągnąć realizację założeń dokumentu. Właściwie przygotowane opracowanie i wdrażanie założeń Strategii, a dalej realizacja jej celów i kierunków rozwojowych, będą odpowiadały na zastane w gminie czynniki wewnętrzne (mocne i słabe strony) oraz zewnętrzne (szanse i zagrożenia). Ponadto będą wpływać na monitorowanie realizacji założeń rozwojowych,

pozwolą na skuteczne niwelowanie deficytów i problemów rozwojowych. W szerszej perspektywie czasowej realizacja założeń Strategii przyczynić powinna się do poprawy jakości życia w Gminie Siewierz, poprzez zaspokajanie wskazanych przez lokalną społeczność potrzeb, eliminowanie barier i ciągły rozwój gospodarczy gminy.

Strategia Rozwoju Gminy Siewierz na lata 2026-2035 została opracowana na podstawie art. 10e i art. 10f ustawy *o samorządzie gminnym* (Dz. U. z 2026 r. poz. 662).

W roku 2020 weszły w życie zmiany w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. *o zasadach prowadzenia polityki rozwoju* (Dz. U. z 2025 poz. 198 ze zm.) – podstawowego aktu prawnego, który reguluje w Polsce politykę rozwoju. Wprowadziły one m.in. zmiany w ustawie o samorządzie gminnym, precyzyjnie określając strukturę dokumentu jakim jest strategia rozwoju gminy. Po zmianach strategia rozwoju stanowi dokument osadzony w przepisach prawa. Punktem wyjścia do opracowania strategii, zgodnie z powyższymi przepisami, są wnioski z diagnozy strategicznej przygotowanej na potrzeby tej strategii.

Ustawodawca wskazał, że w strategii rozwoju gminy powinny znaleźć się:

1) cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym i klimatyczno-środowiskowym;
2) kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych;
3) oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia;
4) model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy, rozumiany jako docelowy układ elementów składowych przestrzeni, w tym:
a) strukturę sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych,
b) system powiązań przyrodniczych,
c) główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych,
d) główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej;
5) ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie dotyczące:
a) zasad ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu,
b) zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej,
c) kierunków zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej,
d) zasad lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (Dz. U. z 2026 r., poz. 538),
e) zasad lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego,
f) kierunków rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej,

g) zasad lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW,
h) zasad lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko,
i) zasad kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej,
j) zasad kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji;

6) obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. *o samorządzie województwa* (Dz. U. z 2026 r., poz. 720), wraz z zakresem planowanych działań;
7) obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań;
8) system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych;
9) ramy finansowe i źródła finansowania.

Strategia jest kompleksowym narzędziem wsparcia rozwoju samorządu terytorialnego i przyczynia się do świadomej, efektywnej i praktycznej realizacji działań, których wdrażanie pozwala kreować odpowiednią przyszłość jednostki i daje szansę na uzyskanie pożądanego wizerunku i stanu.

1.3. Metodologia prac nad strategią

Opracowanie Strategii rozwoju ma na celu wykreowanie celów strategicznych i kierunków rozwojowych dla gminy pozwalających na ich realizację. Określona w ramach prac nad Strategią polityka rozwojowa jednostki musi zachowywać spójność z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu. Jednocześnie powinna w pełni odpowiadać na zastane zapotrzebowanie – deficyty i potencjały wymagające działań rozwojowych. W tym celu dokument Strategii oparty jest o szeroko zakrojoną Diagnozę, opracowaną przed przystąpieniem do opracowania części strategicznej dokumentu. Obejmuje ona wszystkie obszary funkcjonowania gminy – społeczną, gospodarczą oraz funkcjonalno-przestrzenną (w tym klimatyczno-środowiskową).

W ramach prac nad sporządzeniem niniejszego dokumentu strategicznego wykorzystano model ekspercko-partycypacyjny. Oznacza to, że w opracowaniu dokumentu udział brał zespół ekspertów, przedstawiciele władz lokalnych oraz przedstawiciele lokalnej społeczności. W trakcie pracy wykorzystano następujące metody i narzędzia analityczne:

- **Praca analityczna**: Obejmuje szeroko zakrojone badania wykorzystujące bazy danych, zarówno ogólnokrajowe, jak i dane gromadzone przez Urząd Miasta i Gminy Siewierz. Do zdiagnozowania sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej gminy wykorzystano narzędzia m.in. takie jak:

- Bank Danych Lokalnych (BDL) Głównego Urzędu Statystycznego (GUS);
- Monitor Rozwoju Lokalnego;
- Raporty o stanie Gminy Siewierz;
- Strategie, programy, plany i dokumenty wykonawcze gminy;
- Dokumenty planistyczne i strategiczne poziomu regionalnego.

- **Warsztaty diagnostyczno-projektowe**: Obejmują bezpośrednią pracę lokalnych władz, ekspertów oraz interesariuszy zaangażowanych w rozwój gminy. Celem warsztatów diagnostyczno-projektowych było pogłębienie diagnozy poprzez identyfikację problemów, potencjałów oraz wstępne formułowanie celów i propozycji działań rozwojowych. Spotkania umożliwiły konfrontację danych analitycznych z lokalną wiedzą praktyczną oraz wspólne wypracowanie kierunków strategicznych z wykorzystaniem metod projektowych (np. SWOT, mapowanie potrzeb). W trakcie procesu opracowania dokumentu strategicznego odbyły się następujące warsztaty diagnostyczno-projektowe:

(1) Spotkanie w dniu 3 lutego 2026 roku, w którym uczestniczyli: władze Gminy Siewierz, Radni Rady Miejskiej w Siewierzu, sołtysi, przedstawiciele jednostek organizacyjnych, referatów i wydziałów Urzędu Miasta i Gminy Siewierz, organizacji pozarządowych, młodzieży i innych interesariuszy. Udział w spotkaniu warsztatowym wzięło łącznie 67 osób. Celem warsztatu było diagnozowanie kluczowych problemów funkcjonowania Gminy oraz identyfikacja najważniejszych potencjałów rozwojowych. Praca warsztatowa z udziałem lokalnych ekspertów, głównych interesariuszy oraz osób podejmujących kluczowe decyzje w kwestii rozwoju gminy umożliwiła określenie najważniejszych potrzeb rozwojowych Gminy Siewierz. Efektem pracy było wypracowanie wstępnych wytycznych do opracowania założeń strategicznego rozwoju gminy.

(2) Spotkanie w dniu 18 lutego 2026 r. z przedstawicielami referatów i wydziałów Urzędu Miasta i Gminy Siewierz oraz jednostek organizacyjnych gminy, a także

przedstawicielami zespołu opracowującego Plan ogólny Gminy Siewierz. Spotkanie warsztatowe koncentrowało się na identyfikacji kluczowych wyzwań przestrzennych i funkcjonalnych, które powinny znaleźć odzwierciedlenie w zawartym w Strategii Rozwoju Gminy modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej.

Opracowanie Strategii Rozwoju Gminy Siewierz na lata 2026-2035 oparte było również o wyniki prowadzonych działań partycypacyjnych. Mieszkańcy Gminy Siewierz oraz inni interesariusze zostali zaangażowani w proces przygotowania dokumentu poprzez badanie ankietowe, które miało na celu poznanie głównych problemów i wyzwań, a także oczekiwań w odniesieniu do kierunków rozwoju gminy w najbliższych latach.

Badanie ankietowe przeprowadzone na grupie wszystkich mieszkańców (n = 393) w dniach 09-23 stycznia 2026 roku.

Ankieta miała charakter powszechny i była skierowana do wszystkich mieszkańców Gminy. Została udostępniona w wersji elektronicznej poprzez oficjalną stronę internetową Miasta i Gminy Siewierz, mediach społecznościowych gminy oraz w wersji papierowej w następujących miejscach na terenie Gminy:

- Urząd Miasta i Gminy Siewierz
- Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna im. Leona Korusiewicza w Siewierzu
- Miejsko-Gminne Centrum Kultury, Sportu i Turystyki w Siewierzu
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Siewierzu
- Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Księstwa Siewierskiego w Siewierzu
- Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Mikołaja Kopernika w Siewierzu
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Żelisławicach
- Szkoła Podstawowa w Brudzowicach

- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Wojkowicach Kościelnych
- Zespół Szkół Ogólnokształcących i Technicznych im. Jana Pawła II w Siewierzu
- Publiczne Przedszkole w Siewierzu
- Zakład Usług Wodnych i Kanalizacyjnych w Siewierzu.

Zgodnie z art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. *o zasadach prowadzenia polityki rozwoju* (Dz.U. z 2025 r., poz. 198 ze zm.), projekt Strategii Rozwoju Gminy podlega konsultacjom – w szczególności z: sąsiednimi gminami i ich związkami, lokalnymi partnerami społecznymi i gospodarczymi, mieszkańcami gminy oraz z właściwym dyrektorem regionalnego zarządu gospodarki wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie.

Konsultacje społeczne projektu Strategii Rozwoju Gminy Siewierz na lata 2026-2035 odbyły się w terminie od …… do ……. 2026 r., umożliwiając mieszkańcom i innym zainteresowanym rozwojem gminy wnoszenie uwag, opinii i propozycji dotyczących zapisów dokumentu.

Na podstawie informacji pozyskanych na powyższych etapach prac sformułowano główne czynniki rozwojowe, a następnie określono cele i kierunki rozwoju Gminy Siewierz

odzwierciedlając zarówno plany władz lokalnych jak i potrzeby oraz oczekiwania lokalnej społeczności.

Poniższy schemat przedstawia strukturę dokumentu Strategii Rozwoju Gminy Siewierz na lata 2026-2035.

Tabela 1. Struktura Strategii Rozwoju Gminy Siewierz na lata 2026-2035 (opracowanie własne).

1.	**WPROWADZENIE**
2.	**WNIOSKI Z DIAGNOZY**
Wnioski dotyczące sfery społecznej	
Wnioski dotyczące sfery gospodarczej	
Wnioski dotyczące sfery funkcjonalno-przestrzennej oraz klimatyczno-środowiskowej	
Synteza diagnozy - analiza SWOT	
3.	**CELE STRATEGICZNE W WYMIARZE SPOŁECZNYM, GOSPODARCZYM, PRZESTRZENNYM I KLIMATYCZNO-ŚRODOWISKOWYM**
4.	**MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ**
Struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych	
System powiązań przyrodniczych	
Główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych	
Główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej	
5.	**USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ W GMINIE**
6.	**OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI OKREŚLONE W STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA WRAZ Z ZAKRESEM PLANOWANYCH DZIAŁAŃ**
7.	**OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI KLUCZOWE DLA GMINY WRAZ Z ZAKRESEM PLANOWANYCH DZIAŁAŃ**
8.	**OKREŚLENIE SPÓJNOŚCI STRATEGII ROZWOJU ZE STRATEGIAMI NA SZCZEBLU KRAJOWYM, REGIONALNYM I PONADLOKALNYM**
9.	**SYSTEM REALIZACJI STRATEGII**
System wdrażania strategii	
Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych	
System monitoringu, ewaluacji i aktualizacji strategii	
10.	**RAMY FINANSOWE I POTENCJALNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA**

Dokument Strategii powinien spełniać następujące funkcje:

- Informacyjną – dostarczającą w przystępny i ogólnodostępny sposób wiedzę o stanie gminy i o wyznaczonych celach i kierunkach rozwoju, dla mieszkańców, organizacji, inwestorów, samorządów gminnych i innych interesariuszy.
- Diagnostyczną – charakteryzującą i oceniającą zasoby gminy we wszystkich obszarach jego funkcjonowania – społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzennym.
- Kontrolną – która pozwala monitorować rozwój gminy i optymalizować wykorzystanie i rozwój aktualnych zasobów.

W ramach opracowania dokumentu strategicznego dąży się do zachowania zgodności z dokumentami na szczeblu krajowym, regionalnym, ponadlokalnym i lokalnym, które wymieniono poniżej.

Tabela 2. Zestawienie dokumentów, z którymi Strategia Rozwoju Gminy Siewierz 2026-2035 zachowuje spójność w zapisach (opracowanie własne).

Dokumenty, z którymi niniejsza Strategia zachowuje zgodność
Dokumenty krajowe
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) SOR
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030
Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r.
Polityka Energetyczna Polski do 2040 r.
Dokumenty regionalne – wojewódzkie i lokalne
Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+
Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030" - Zielone Śląskie
Regionalna Strategia Innowacji Województwa Śląskiego 2030
Wojewódzki Program Opieki nad Zabytkami w województwie śląskim na lata 2022-2025
Regionalny Plan Transportowy dla Województwa Śląskiego
Plan Gospodarki Odpadami dla województwa śląskiego na lata 2023 – 2028
Terytorialny Plan Sprawiedliwej Transformacji Województwa Śląskiego 2030
Audyt krajobrazowy województwa śląskiego
Dokumenty, które powinny zachować spójność z niniejszą Strategią
Plan ogólny gminy
Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego
Decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu
Zintegrowane plany inwestycyjne (ZPI)

2. WNIOSKI Z DIAGNOZY

Niniejszy rozdział przedstawia kluczowe wnioski z Diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej Gminy Siewierz, przygotowanej zgodnie z art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. *o zasadach prowadzenia polityki rozwoju* (Dz. U. z 2025 r., poz. 198 ze zm.), na potrzeby Strategii Rozwoju Gminy Siewierz na lata 2026–2035.

Zawarte w tej części dokumentu informacje są rezultatem kompleksowego procesu diagnostycznego, realizowanego z zastosowaniem modelu ekspercko-partycypacyjnego, łączącego analizę danych ilościowych i jakościowych z wiedzą oraz doświadczeniem lokalnych interesariuszy. W ramach przeprowadzonej diagnozy poszczególnych sfer funkcjonowania Gminy Siewierz zidentyfikowano kluczowe problemy oraz wyzwania, jak i niewykorzystane dotychczas szanse, które stanowią solidną podstawę do opracowania długofalowej strategii rozwoju gminy.

Końcowym etapem diagnozy jest jej synteza z wykorzystaniem metodologii SWOT, która podsumowała przeprowadzone analizy szczegółowe oraz umożliwiła integrację danych i obserwacji w spójną, strategiczną perspektywę. Dzięki analizie SWOT możliwe było wskazanie najważniejszych czynników wpływających na sytuację rozwojową Gminy Siewierz, co stanowiło fundament dla dalszych etapów planowania strategicznego.

Wnioski z diagnozy stanowiły podstawę do określenia celów strategicznych oraz kierunków działań rozwojowych, odpowiadających na zidentyfikowane potrzeby, wyzwania i potencjały gminy.

2.1. Wnioski dotyczące sfery społecznej

Z przeprowadzonej analizy sytuacji społecznej wynika, że Gmina Siewierz ma relatywnie dobrą sytuację wyjściową w porównaniu z wieloma gminami regionu oraz gmin z grupy porównawczej. Gmina Siewierz charakteryzuje się stabilną liczbą ludności oraz dodatnim saldem migracji, co świadczy o jej atrakcyjności osiedleńczej i tworzy szansę na wzmacnianie lokalnej wspólnoty przy równoczesnym prowadzeniu aktywnej polityki mieszkaniowej, edukacyjnej i społecznej. Jednocześnie można zauważyć występowanie wyraźnych wyzwań strukturalnych, które w perspektywie średnio i długoterminowej mogą istotnie wpływać na jakość życia mieszkańców oraz możliwości rozwojowe Gminy.

Jednym z kluczowych wyzwań jest niekorzystna struktura demograficzna, pomimo utrzymującej się stabilnej liczby ludności i dodatniego salda migracji. Gmina Siewierz, podobnie jak większość jednostek samorządu terytorialnego w Polsce, mierzy się z ujemnym przyrostem naturalnym, co oznacza przewagę liczby zgonów nad urodzeniami. Zjawisko to, choć wpisujące się w trend ogólnokrajowy, w dłuższej perspektywie może prowadzić do ograniczenia zasobów pracy oraz zmniejszenia potencjału rozwojowego Gminy.

Istotnym problemem jest również postępujący proces starzenia się społeczeństwa. Systematyczny wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym, przy jednoczesnym spadku

liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym, będzie skutkował rosnącym zapotrzebowaniem na usługi zdrowotne, opiekuńcze i społeczne, a także zwiększonym obciążeniem finansowym dla samorządu lokalnego. W tym kontekście istotnym atutem jest dostępność specjalistycznej opieki zdrowotnej w regionie, w tym leczenia chorób płuc, co w połączeniu z korzystnymi warunkami środowiskowymi (jakość powietrza) może wspierać rozwój usług zdrowotnych i profilaktykę.

W obszarze polityki społecznej zauważalny jest nieznaczny, lecz stały wzrost liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej. Może on wynikać z pogarszającej się sytuacji ekonomicznej części mieszkańców, wzrostu kosztów utrzymania oraz czynników zewnętrznych. Choć skala tego zjawiska pozostaje niższa niż średnia wojewódzka i krajowa, stanowi sygnał konieczności wzmacniania działań profilaktycznych oraz wsparcia rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Wyzwania pojawiają się również w zakresie edukacji i opieki nad najmłodszymi dziećmi. Malejąca liczba dzieci, przy jednoczesnym dobrze rozwiniętym zapleczu infrastrukturalnym, wymaga elastycznego podejścia do planowania sieci placówek oraz oferty edukacyjnej. W dłuższej perspektywie kluczowe będzie takie dostosowanie systemu edukacji i opieki, które z jednej strony zapewni wysoką jakość usług publicznych, a z drugiej pozwoli na racjonalne wykorzystanie istniejących zasobów.

Istotnym wyzwaniem Gminy Siewierz jest wyraźne zróżnicowanie funkcjonalne jej obszaru. Północne sołectwa mają charakter rolniczy i przetwórczy, podczas gdy południowe pełnią funkcję zaplecza mieszkaniowego dla ludności napływowej, oczekującej wyższego standardu usług, w tym edukacyjnych, kulturalnych i rekreacyjnych. Ta różnorodność powoduje powstawanie sprzecznych potrzeb w zakresie inwestycji i usług publicznych, które powinny być uwzględnione w polityce planowania przestrzennego i społecznego.

Przeprowadzone analizy pozwoliły również na wytypowanie najważniejszych potencjałów dotyczących sfery społecznej, które mogą w przyszłości przyczynić się do rozwoju Gminy Siewierz. Stabilna sytuacja demograficzna i dodatnie saldo migracji sprzyjają wzmacnianiu

lokalnej wspólnoty i zwiększaniu kapitału społecznego. Dobrze rozwinięta infrastruktura edukacyjna i opiekuńcza, obejmująca żłobki, przedszkola, szkoły podstawowe oraz szkolnictwo ponadpodstawowe, pozwala na wyrównywanie szans edukacyjnych i podnoszenie kapitału ludzkiego.

Silnym atutem Gminy Siewierz jest wysoki poziom kapitału społecznego, przejawiający się w aktywności mieszkańców, działalności organizacji pozarządowych, kół gospodyń wiejskich, klubów sportowych oraz inicjatyw oddolnych. Zaangażowanie społeczne, rozwinięta oferta kulturalna, sportowa i rekreacyjna oraz dostępność działań integrujących różne grupy wiekowe sprzyjają budowaniu więzi lokalnych i wzmacnianiu tożsamości wspólnoty. Potencjał ten stanowi istotne zaplecze dla realizacji efektywnej współpracy między samorządem a sektorem społecznym.

W kontekście starzenia się społeczeństwa pozytywnie należy ocenić funkcjonowanie programów wsparcia skierowanych do seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami, w tym usług opiekuńczych, programów takich jak: Opieka wytchnieniowa, Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością, Korpus wsparcia seniorów oraz działań aktywizujących. Rozwinięta oferta w tym zakresie zwiększa bezpieczeństwo socjalne mieszkańców oraz ogranicza ryzyko wykluczenia społecznego. Wyzwanie na kolejne lata będzie stanowiło utrzymanie i rozwijanie tych usług przy rosnących potrzebach i ograniczeniach finansowych samorządu.

Atutem Gminy Siewierz, o znaczeniu ponadlokalnym jest dostępność specjalistycznej opieki zdrowotnej, w tym leczenia chorób płuc.

Wnioski z diagnozy wskazują, że dalszy rozwój społeczny Gminy Siewierz powinien koncentrować się na wzmacnianiu spójności społecznej, dostosowywaniu usług publicznych do zmieniającej się struktury demograficznej oraz aktywnym wykorzystaniu potencjału mieszkańców. Kluczowe znaczenie będzie miało łączenie działań o charakterze osłonowym z inicjatywami wspierającymi aktywność społeczną, integrację międzypokoleniową oraz podnoszenie jakości życia w całej Gminie.

2.2. Wnioski dotyczące sfery gospodarczej

Analiza uwarunkowań gospodarczych Gminy Siewierz wskazuje na stopniowe wzmacnianie lokalnej bazy ekonomicznej, opartej na rozwoju przedsiębiorczości, obecności podmiotów przemysłowych oraz korzystnym położeniu komunikacyjnym. Gmina zachowuje funkcję lokalnego ośrodka handlowo-usługowego, co znajduje odzwierciedlenie zarówno w strukturze dominujących sektorów gospodarczych, jak i historycznie ukształtowanych funkcjach Gminy.

Jednocześnie struktura lokalnej gospodarki ujawnia wyraźne ograniczenia rozwojowe. Dominacja mikroprzedsiębiorstw oraz koncentracja działalności w sektorze handlu i usług podstawowych sprzyjają utrzymaniu bieżącej aktywności ekonomicznej, jednak w dłuższej perspektywie mogą ograniczać tempo wzrostu gospodarczego, zdolność do tworzenia stabilnych miejsc pracy oraz odporność gospodarki lokalnej na zmiany koniunkturalne. Stosunkowo niewielki udział działalności produkcyjnych i usług specjalistycznych wskazuje na potrzebę dywersyfikacji struktury gospodarczej.

Rynek pracy w Gminie charakteryzuje się umiarkowanie korzystną sytuacją, jednak analiza w ujęciu porównawczym wskazuje, że poziom bezrobocia pozostaje wyższy niż w części gmin z grupy porównawczej określonej przez *Monitor Rozwoju Lokalnego*. Jednocześnie struktura wykształcenia mieszkańców, obejmująca relatywnie wysoki udział osób z wykształceniem średnim i wyższym, stanowi istotny potencjał dla rozwoju bardziej zróżnicowanych form działalności gospodarczej.

Istotnym atutem Gminy Siewierz jest jej przynależność do Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, która zwiększa atrakcyjność Gminy i stwarza korzystne warunki do lokowania nowych przedsięwzięć gospodarczych. Jednocześnie skala dostępnych terenów inwestycyjnych oraz ograniczona liczba nowo oddawanych powierzchni komercyjnych powodują, że potencjał ten nie jest w pełni wykorzystywany. W dłuższej perspektywie może to ograniczać możliwość przyciągania inwestorów o większym znaczeniu dla lokalnego rynku pracy i dochodów Gminy.

Na poziom rozwoju przedsiębiorczości w Gminie wpływa również brak lokalnych instytucji otoczenia biznesu. Choć przedsiębiorcy z terenu Gminy mają dostęp do wsparcia oferowanego na poziomie regionalnym, brak struktur działających bezpośrednio na miejscu może osłabiać efektywność działań doradczych, szkoleniowych i animujących współpracę gospodarczą.

Wnioski z diagnozy wskazują, że dalszy rozwój gospodarczy Gminy Siewierz powinien koncentrować się na wzmacnianiu jakościowych aspektów przedsiębiorczości, zwiększaniu atrakcyjności inwestycyjnej oraz tworzeniu warunków sprzyjających powstawaniu stabilnych miejsc pracy. Szczególne znaczenie będzie miało łączenie tradycyjnych funkcji handlowo-usługowych z nowymi impulsami rozwojowymi, wynikającymi z położenia komunikacyjnego, zasobów ludzkich oraz instrumentów wsparcia dostępnych na poziomie regionalnym i krajowym.

2.3. Wnioski dotyczące sfery funkcjonalno-przestrzennej oraz klimatyczno-środowiskowej

Przeprowadzona diagnoza sfery funkcjonalno-przestrzennej Gminy Siewierz wskazuje, że Gmina dysponuje istotnymi i trwałymi atutami przestrzennymi, które w sposób bezpośredni wpływają na jej rozwój osadniczy, gospodarczy oraz jakość życia mieszkańców. Jednocześnie zidentyfikowano szereg barier infrastrukturalnych i środowiskowych, które w perspektywie długoterminowej mogą ograniczać dalszy rozwój, jeśli nie zostaną objęte spójną i konsekwentną polityką przestrzenną.

Jednym z kluczowych potencjałów Gminy Siewierz jest korzystne położenie komunikacyjne w układzie regionalnym i ponadregionalnym. Przebieg dróg krajowych nr 86 i nr 91 zapewnia bezpośrednie powiązania z centralną częścią województwa śląskiego, Zagłębiem Dąbrowskim oraz obszarami północnej części regionu. Dodatkowym atutem jest dostęp do infrastruktury kolejowej oraz bliskość Międzynarodowego Portu Lotniczego Katowice w Pyrzowicach, zlokalizowanego w odległości ok. 10 km od centrum Siewierza. Układ komunikacyjny wzmacnia funkcję Gminy jako zaplecza mieszkaniowego i logistycznego dla obszarów metropolitalnych oraz zwiększa jej atrakcyjność inwestycyjną i osadniczą.

Równocześnie analiza systemu transportu zbiorowego wskazuje na relatywnie dobrą dostępność komunikacji autobusowej, obsługiwanej przez Zarząd Transportu Metropolitalnego Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii, Związek powiatowo – gminny pod nazwą: “Jedźmy razem” oraz w ramach porozumienia komunalnego zawartego pomiędzy gminami Siewierz i Zawiercie. Sieć połączeń zapewnia powiązania zarówno wewnątrzgminne, jak i z głównymi ośrodkami regionu, w tym z Katowicami, Dąbrową Górniczą, Będzinem, Tarnowskimi Górami, Zawierciem i Myszkowem. Stała liczba przystanków oraz funkcjonowanie węzłów przesiadkowych sprzyjają dostępności transportu publicznego, jednak w perspektywie strategicznej istotne będzie dalsze dostosowywanie oferty komunikacyjnej do rozwoju zabudowy mieszkaniowej i zmieniających się potrzeb mieszkańców.

W zakresie zagospodarowania przestrzennego i funkcji mieszkaniowej Gmina Siewierz charakteryzuje się wysoką atrakcyjnością osadniczą, wynikającą z połączenia dobrej dostępności komunikacyjnej, stosunkowo niskiej presji urbanizacyjnej oraz wysokich walorów środowiskowych. Rozwój zabudowy mieszkaniowej, dodatnie saldo migracji oraz korzystne wskaźniki powierzchni użytkowej mieszkań na mieszkańca potwierdzają, że Gmina Siewierz postrzegana jest jako atrakcyjne miejsce do zamieszkania, szczególnie dla osób poszukujących alternatywy wobec gęsto zabudowanych obszarów aglomeracji. Jednocześnie diagnoza wskazuje na niewielkie zasoby mieszkań komunalnych, co może w przyszłości ograniczać zdolność Gminy do reagowania na potrzeby mieszkaniowe osób o niższych dochodach oraz grup wrażliwych społecznie.

Istotnym wyzwaniem funkcjonalno-przestrzennym pozostaje nierównomierny rozwój infrastruktury technicznej, w szczególności w zakresie kanalizacji sanitarnej. Pomimo bardzo wysokiego poziomu zwodociągowania (ok. 99,9% w 2024 r.) oraz systematycznego rozwoju sieci gazowej, dostęp do kanalizacji sanitarnej obejmuje jedynie część mieszkańców gminy (ok. 24,5% w 2024 r.). Skutkuje to utrzymywaniem się znacznej liczby bezodpływowych zbiorników na ścieki oraz przydomowych oczyszczalni, co w dłuższej perspektywie może generować ryzyka środowiskowe oraz ograniczać możliwości dalszej urbanizacji. Jednocześnie obserwowany wzrost strat wody i występowanie awarii sieci wodociągowej wskazują na potrzebę systematycznego monitorowania i modernizacji infrastruktury technicznej.

W kontekście środowiskowym Gmina Siewierz dysponuje znaczącym potencjałem przyrodniczym, wynikającym z wysokiego wskaźnika lesistości (ok.31,2% w 2024 r.), obecności dużych kompleksów leśnych, w tym Lasu Warężyno oraz atrakcyjnych elementów hydrograficznych, takich jak Zalew Przeczycko-Siewierski oraz doliny rzek Czarnej Przemszy i Mitręgi. Walory te sprzyjają rozwojowi funkcji rekreacyjnych, wypoczynkowych i turystycznych oraz podnoszą jakość środowiska zamieszkania. Jednocześnie występowanie obszarów zagrożonych suszą, w tym suszą atmosferyczną i hydrologiczną oraz lokalne zagrożenia powodziowe wymagają uwzględnienia adaptacji do zmian klimatu jako istotnego elementu polityki przestrzennej gminy.

Istotnym elementem decydującym o atrakcyjności osiedleńczej jest również korzystne środowisko zamieszkania, wynikające z dużego udziału terenów zielonych i leśnych oraz obecności atrakcyjnych zbiorników wodnych. Wysoki wskaźnik lesistości, zbliżony do średniej wojewódzkiej, a także sąsiedztwo Zalewu Przeczycko–Siewierskiego i dolin rzek Czarnej Przemszy oraz Mitręgi tworzą dogodne warunki do rekreacji, wypoczynku i rozwoju funkcji turystycznych. Połączenie walorów przyrodniczych z relatywnie niewielką presją urbanizacyjną w części obszarów gminy stanowi istotny kontrast wobec gęsto zabudowanych terenów aglomeracji.

Pozytywnym zjawiskiem jest rozwój infrastruktury rowerowej i pieszej, w tym wzrost długości ścieżek rowerowych oraz funkcjonowanie systemu roweru publicznego. Działania te sprzyjają zrównoważonej mobilności, poprawie dostępności przestrzeni publicznych oraz ograniczaniu presji transportu indywidualnego. W ujęciu porównawczym widoczna jest poprawa pozycji Gminy Siewierz względem gmin z grupy porównawczej (Monitor Rozwoju Lokalnego), co wskazuje na skuteczność podejmowanych działań, choć dalszy rozwój tej infrastruktury pozostaje istotnym kierunkiem interwencji.

Analiza gospodarki odpadami oraz działań środowiskowych wskazuje na systematyczną poprawę w zakresie selektywnej zbiórki odpadów, przy jednoczesnych ograniczeniach infrastrukturalnych, takich jak niewystarczająca powierzchnia Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych. Z kolei realizacja programu usuwania wyrobów zawierających azbest potwierdza aktywną rolę Gminy w zakresie poprawy jakości środowiska i bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców.

Wnioski z diagnozy wskazują, że dalszy rozwój funkcjonalno-przestrzenny Gminy Siewierz powinien koncentrować się na zintegrowanym podejściu do planowania przestrzennego, łączącym rozwój zabudowy mieszkaniowej i infrastruktury transportowej z ochroną walorów środowiskowych oraz poprawą jakości infrastruktury technicznej. Kluczowe znaczenie będzie miało wzmacnianie atrakcyjności osadniczej przy jednoczesnym ograniczaniu ryzyk środowiskowych, poprawie dostępności usług infrastrukturalnych oraz racjonalnym gospodarowaniu przestrzenią, co stworzy solidne podstawy dla zrównoważonego rozwoju Gminy Siewierz w perspektywie do 2035 roku.

2.4. SYNTEZA DIAGNOZY – ANALIZA SWOT

Końcowym etapem diagnozy jest jej synteza, która podsumowuje przeprowadzone analizy szczegółowe. Do syntezy ustaleń diagnostycznych wykorzystano metodę ważoną opartą na metodologii SWOT.

Analiza SWOT to metoda, która pozwala wyłonić kluczowe informacje o potrzebach rozwojowych danej jednostki w oparciu o wiedzę z diagnozy. Wskazując szanse, zagrożenia, a także mocne i słabe strony pozwala przekształcić wiedzę diagnostyczną

w precyzyjne wytyczne do dalszych działań rozwojowych jednostki. W tym przypadku analiza oparta została o istotne obszary funkcjonowania Gminy, dla których konieczne są działania pozwalające na poprawę sytuacji (w oparciu o słabe strony i zagrożenia) oraz te, które wymagają kontynuacji rozwoju, a wynikają z mocnych stron i szans. Analiza ma charakter wstępny i rozwijana będzie na kolejnych etapach prac przy opracowaniu dokumentu strategicznego.

Analiza SWOT dla Miasta i Gminy Siewierz została przeprowadzona podczas warsztatu diagnostyczno-strategicznego w Siewierzu z udziałem władz Miasta i Gminy Siewierz, przedstawicielami referatów i wydziałów Urzędu Miasta i Gminy Siewierz oraz jednostek organizacyjnych gminy, Radnych Rady Miejskiej, sołtysów, przedstawicieli organizacji pozarządowych oraz innych interesariuszy, w tym młodzieży. Spotkanie warsztatowe odbyło się 3 lutego 2026 r. w siedzibie Urzędu Miasta i Gminy Siewierz.

Analiza SWOT stanowiła pierwsze narzędzie oceny zdiagnozowanych wstępnie czynników rozwojowych gminy, pozwalające na określenie wagi poszczególnych problemów przez uczestników spotkania.

Analizy nie przeprowadzono jednak w typowy sposób wskazując ww. elementy bezpośrednio. W pierwszej kolejności wyłoniono kluczowe czynniki rozwoju Gminy, które lokalni eksperci mieli za zadanie zaklasyfikować jako potencjały lub deficyty rozwojowe. Zespół składający się z władz gminy, przedstawicieli poszczególnych referatów i wydziałów Urzędu Miasta i Gminy Siewierz, jednostek organizacyjnych gminy, radnych, sołtysów, przedstawicieli organizacji pozarządowych, młodzieży oraz pozostałych interesariuszy ocenił aktualny stopień oddziaływania poszczególnych czynników rozwojowych. Oceniany był rodzaj wpływu czynnika na rozwój Gminy – pozytywny lub negatywny oraz przewidywany poziom rozwoju poszczególnych czynników w perspektywie czasu obowiązywania opracowanej strategii, tj. w perspektywie do 2035 r. Ocenione w ten sposób czynniki zostały umieszczone w czterech obszarach odpowiadających tradycyjnej metodzie SWOT – mocnych stron, słabych stron, szans oraz zagrożeń. Przy wykorzystaniu tej metody, w zależności od przewidywanej intensyfikacji działań rozwojowych, a także przyszłych uwarunkowań, mocne i słabe strony mogą stać się zarówno szansami, jak i zagrożeniami dla rozwoju gminy. Ważnym atutem tego podejścia jest również wskazanie wagi oraz gradacyjne określenie poszczególnych priorytetów rozwojowych. Wszystkie czynniki oceniane są z większą precyzją.

W analizie przyjęto skalę od -10 (dla czynników z najmniejszym priorytetem) do +10 (dla najistotniejszych czynników rozwojowych). W ocenie aktualnej sytuacji wartości ujemne oznaczają, że czynnik jest słabą stroną, a wartości dodatnie mocną stroną w rozwoju gminy. Wartości zbliżone do 0 należy traktować jako uznane za neutralne. Analogicznie prezentuje się sytuacja przy ocenie przewidywanego stanu rozwoju czynników. Zmiany w kierunku dodatnim sugerują wzrost szans rozwojowych w danym czynniku, natomiast w kierunku ujemnym, że dane obszary rozwojowe mogą w przyszłości stanowić zagrożenie dla funkcjonowania i rozwoju Gminy Siewierz.

Wskazane poniżej wybrane czynniki rozwojowe obejmują swym zakresem wszystkie obszary funkcjonowania Gminy, które w diagnozie uznano za kluczowe dla rozwoju oraz w których wskazano potrzebę zmian. Są wśród nich czynniki środowiskowe, przestrzenne, społeczne, gospodarcze. Odpowiednio ocenione i zhierarchizowane umożliwią dobór adekwatnych celów i kierunków rozwojowych.

Do kluczowych czynników wpływających na funkcjonowanie obszaru Gminy Siewierz należą:

Tabela 3. Wybrane czynniki rozwojowe Gminy Siewierz.

Lp.	CZYNNIKI ROZWOJOWE GMINY SIEWIERZ	OCENA	
		OBECNIE	W KOLEJNYCH 10 LATACH
1	**Położenie komunikacyjne i transportowe** (Przez obszar Gminy przebiegają ważne szlaki komunikacyjne - S1, DK 91, DK78, DK86)	7,00	10,00
2	**Dostęp do stacji kolejowej w Siewierzu** (szerszy dostęp do komunikacji z pozostałymi miastami w województwie dla niezmotoryzowanych mieszkańców Gminy oraz większa możliwość przyjazdu do Gminy turystów zainteresowanych wydarzeniami i zabytkami Gminy Siewierz)	5,00	8,00
3	**Atrakcyjność osiedleńcza Gminy** (dodatnie saldo migracji, wysoki udział decyzji o warunkach zabudowy dla budownictwa jednorodzinnego, ogółem wydawanych WZ ok. 80%)	6,00	10,00
4	**Przynależność do Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii** (możliwość udziału w projektach metropolitarnych, większe możliwości pozyskiwania funduszy i silniejsza pozycja w regionalnym rozwoju dzięki współpracy z innymi miastami Metropolii, dodatkowo projektowana ustawa o zrównoważonym rozwoju miast może stworzyć jeszcze lepszewarunkidla rozwoju)	8,00	10,00
5	**Organizowane imprezy i wydarzenia o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym np. Juromania** (możliwośćprzyciągania turystówipromocji gminy na arenie ponadlokalnej)	8,00	9,00
6	**Bogate dziedzictwo kulturowe i historia Gminy oraz występujące na obszarze Gminy zabytki i miejsca historyczne m.in. Kościół św. Jana Chrzciciela w Siewierzu (na cmentarzu), Zamek Biskupów Krakowskich, zabytkowy układ urbanistyczny w Siewierzu, Izba Tradycji i Kultury Dawnej oraz działalność Punktu Informacji Turystycznej**	7,00	8,00
7	**Stale rosnący odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach** (wzrost o 128% w porównaniu z rokiem 2020)	10,00	10,00
8	**Sytuacja hydrologiczna Gminy - zbiorniki wodne - Zalew Przeczycko-Siewierski oraz Zbiornik Kuźnica Warężyńska a także rzeki przepływające przez gminę - Czarna Przemsza, Mitręga**	1,00	3,00
9	**Występowanie na obszarze Gminy terenów rekreacyjnych - tereny nad Zalewem Przeczycko Siewierskim i Zbiornikiem Kuźnica Warężyńska, Las Szeligowiec, Park miejski**	2,00	5,00
10	**Infrastruktura sportowo-rekreacyjna** (Orlik, Stadiony, Kompleks sportowo - rekreacyjny przy zamku, boiska wielkofunkcyjne)	7,00	9,00

Lp.	CZYNNIKI ROZWOJOWE GMINY SIEWIERZ	OCENA	
		OBECNIE	W KOLEJNYCH 10 LATACH
11	**Działalność Miejsko-Gminnego Centrum Kultury Sportu i Turystyki w Siewierzu**	8,00	10,00
12	**Aktywność społeczna mieszkańców** (m.in.Stowarzyszenie BankŻyczliwych Serc w Siewierzu,Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wiekuw Siewierzu, Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Siewierzu, Koła Gospodyń Wiejskich)	8,00	9,00
13	**Rosnąca liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w Gminie**	5,00	6,00
14	**Przebiegające przez obszar Gminy rowerowe szlaki turystyczne** (zielony szlak tysiąclecia, Szlak Rowerowy im. Walentego Roździeńskiego oraz możliwość wytyczenia nowych)	1,00	2,00
15	**Przynależność Gminy do Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej (KSSE)**	-8,00	-8,00
16	**Położenie w pobliżu portu lotniczego Katowice - Pyrzowice** (możliwość dojazdu do i z lotniska dzięki komunikacji publicznej m.in.738)	5,00	5,00
17	**Występowanie na terenie Gminy form ochrony przyrody** (obszar Natura 2000, Lipienniki w Dąbrowie Górniczej, użytek ekologiczny „W dolinie Przemszy")	5,00	5,00
18	**Dostępność komunikacji publicznej (dostosowanie rozkładów jazdy)**	1,00	2,00
19	**Bliskość większych aglomeracji miejskich tj. Katowice, Częstochowa, Dąbrowa Górnicza**	8,00	8,00
20	**Ujemny przyrost naturalny**	-5,00	-4,00
21	**Baza noclegowa i gastronomiczna** (według GUS na terenie Gminy znajduje się jeden hotel)	2,00	2,00
22	**Stopień pokrycia Gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego** (23% powierzchni Gminy)	-2,00	-1,00
23	**Dostępność mieszkań komunalnych** (36 mieszkań komunalnych według danych z GUS na 2024 rok)	4,00	5,00
24	**Rozbudowa oczyszczalni i stopień skanalizowania gminy** (w 2024 roku do sieci kanalizacyjnej było podłączonych 24,5% mieszkańców)	-5,00	-2,00
25	**Utrzymująca się presja zanieczyszczenia powietrza, występująca w całym województwie** (w 2024 roku przekroczenia poziomu pyłów PM10 i benzo(a)pirenu)	-7,00	-5,00
26	**Występowanie obszarów zagrożonych suszą**	4,00	4,00
27	**Zwiększający się odsetek mieszkańców w wieku poprodukcyjnym**	3,00	4,00
28	**Długość ścieżek rowerowych** (ponad 14 km według stanu na 2024 rok)	1,00	5,00
29	**Poziom dostępności usług opieki zdrowotnej**	4,00	4,00
30	**Występowanie na terenie Gminy złóż surowców naturalnych**	5,00	5,00

Źródło: opracowanie własne podczas spotkania warsztatowego w dniu 3 lutego 2026 r.

W ramach szczegółowej analizy opisane zostały te potencjały i deficyty które stanowią najważniejsze perspektywy i wyzwania dla rozwoju Gminy Siewierz.

Najważniejsze potencjały rozwojowe Gminy stanowią:

1 (7-10) **Położenie komunikacyjne i transportowe**

Położenie komunikacyjne i transportowe Gminy Siewierz stanowi jeden z jej kluczowych atutów rozwojowych i realnie przekłada się na dynamiczny rozwój społeczno-gospodarczy. Usytuowanie w rejonie skrzyżowania ważnych szlaków komunikacyjnych o znaczeniu krajowym i regionalnym zwiększa dostępność gminy oraz jej atrakcyjność inwestycyjną. Przebiegające przez obszar gminy droga ekspresowa i drogi krajowe, w tym S1 oraz drogi nr 91, 78 i 86, zapewniają sprawne i szybkie połączenia z aglomeracją śląską oraz innymi regionami kraju. Bliskość autostrady A1 dodatkowo wzmacnia potencjał transportowy, umożliwiając łatwy dostęp do międzynarodowych korytarzy komunikacyjnych. Tak korzystne położenie sprzyja lokalizacji nowych przedsiębiorstw, szczególnie w sektorach logistyki, usług i przemysłu. Jednocześnie ułatwia codzienne dojazdy mieszkańców do miejsc pracy, edukacji i usług wyższego rzędu. Rozwinięta infrastruktura transportowa wspiera także rozwój turystyki oraz handlu. W efekcie położenie komunikacyjne Gminy Siewierz pozytywnie wpływa na wzrost konkurencyjności gminy, poprawę jakości życia mieszkańców oraz długofalowy, zrównoważony rozwój lokalny.

2 (5,8) **Dostęp do stacji kolejowej w Siewierzu**

Funkcjonowanie połączeń kolejowych zapewnia mieszkańcom, w szczególności osobom niezmotoryzowanym, wygodną i alternatywną formę przemieszczania się do innych miast województwa, zwiększając ich mobilność oraz dostęp do rynku pracy, edukacji i usług publicznych. Kolej odgrywa również ważną rolę w rozwoju turystyki, umożliwiając łatwiejszy dojazd do Gminy Siewierz osobom zainteresowanym lokalnymi wydarzeniami kulturalnymi, atrakcjami turystycznymi oraz zabytkami. Istniejąca infrastruktura kolejowa wzmacnia atrakcyjność osadniczą i gospodarczą gminy, a także sprzyja ograniczaniu negatywnego wpływu transportu indywidualnego na środowisko. Jednocześnie w przyszłości rozszerzenie siatki połączeń kolejowych o kolejne miasta oraz zwiększenie częstotliwości kursów może jeszcze bardziej poprawić sytuację komunikacyjną Gminy. Ewentualny rozwój oferty kolejowej może przyczynić się do dalszego wzrostu zainteresowania Gminą jako miejscem do życia, pracy i wypoczynku, zwiększy napływ turystów oraz wzmocni integrację Gminy Siewierz z regionalnym i ponadregionalnym systemem transportowym, wspierając jej długofalowy rozwój społeczno-gospodarczy.

3 (6,10) **Atrakcyjność osiedleńcza Gminy**

Atrakcyjność osiedleńcza Gminy oceniona została przez uczestników spotkania jako jeden z najważniejszych potencjałów, który w przyszłości może mieć istotne znaczenie dla rozwoju Gminy. Już teraz Gmina Siewierz jest atrakcyjnym ośrodkiem do osiedlania się, o czym świadczy rosnąca liczba ludności. Dodatnie saldo migracji świadczy o tym, że Gmina

Siewierz jest postrzegana jako atrakcyjne miejsce do zamieszkania, przyciągające nowych mieszkańców poszukujących wysokiej jakości życia, spokoju oraz dogodnych warunków przestrzennych. Istotnym wskaźnikiem tej atrakcyjności jest również wysoki udział decyzji o warunkach zabudowy wydawanych dla budownictwa jednorodzinnego, który stanowi około 80% ogółu wydawanych decyzji o warunkach zabudowy.

Napływ nowych mieszkańców, zwłaszcza rodzin i osób w wieku produkcyjnym może przełożyć się na wzrost dochodów gminy, rozwój usług lokalnych oraz większe zapotrzebowanie na infrastrukturę społeczną, taką jak edukacja, rekreacja czy oferta kulturalna. Atrakcyjność osiedleńcza Gminy Siewierz wspiera tym samym jej zrównoważony rozwój, wzmacnia potencjał demograficzny oraz buduje długoterminowe podstawy dla rozwoju gospodarczego i społecznego.

4 (8,10) **Przynależność Gminy Siewierz do Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii**

Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia

Przynależność Gminy do GZM stanowi istotny potencjał rozwojowy, wzmacniający pozycję jednostki w skali regionalnej i ponadregionalnej. Członkostwo w Metropolii umożliwia udział w projektach metropolitalnych, w szczególności w obszarach transportu publicznego, mobilności, ochrony środowiska, rewitalizacji oraz rozwoju usług publicznych. Współpraca z innymi jednostkami samorządu terytorialnego sprzyja wymianie doświadczeń, korzystaniu z efektu skali oraz zwiększa skuteczność realizacji przedsięwzięć o charakterze ponadlokalnym. Jednocześnie przynależność do Metropolii zwiększa możliwości pozyskiwania środków finansowych, w tym funduszy krajowych i europejskich, oraz wzmacnia pozycję negocjacyjną gminy w procesach planowania i realizacji polityk rozwojowych regionu. Dodatkowo projektowana ustawa o zrównoważonym rozwoju miast[1] może w przyszłości stworzyć jeszcze korzystniejsze warunki dla rozwoju Gminy Siewierz jako części obszaru metropolitalnego. Zakładane w projekcie ustawy rozwiązania, takie jak wzmocnienie współpracy w miejskich obszarach funkcjonalnych, lepsza koordynacja planowania przestrzennego i inwestycyjnego oraz preferencje dla projektów realizowanych w partnerstwach międzygminnych, mogą przyczynić się do zwiększenia efektywności działań rozwojowych. W szczególności możliwa będzie lepsza integracja systemów transportowych, realizacja kompleksowych projektów infrastrukturalnych oraz skuteczniejsze wdrażanie działań w zakresie zrównoważonego rozwoju, polityki klimatycznej i mieszkaniowej. W efekcie przynależność do Metropolii, w połączeniu z planowanymi rozwiązaniami ustawowymi, wzmacnia długofalowy potencjał rozwojowy Gminy Siewierz oraz sprzyja jej stabilnemu i zrównoważonemu rozwojowi.

5 (8,9) **Organizowane imprezy i wydarzenia o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym np. Juromania czy Kierunek GZM** oraz **6** (7,8) **Bogate dziedzictwo kulturowe i historia Gminy oraz występujące na obszarze Gminy zabytki i miejsca historyczne**

[1] *Uchwała Nr IV/53/12/2014 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 25 sierpnia 2014 r. w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla Międzynarodowego Portu Lotniczego ,,Katowice" w Pyrzowicach*

Potencjał Gminy Siewierz w obszarze kultury i turystyki wynika z połączenia organizowanych wydarzeń o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym, takich jak Juromania czy Kierunek GZM, z bogatym dziedzictwem kulturowym i historycznym gminy. Imprezy stanowią skuteczne narzędzie promocji Siewierza, przyciągając turystów oraz wzmacniając rozpoznawalność gminy w skali ponadlokalnej. Jednocześnie liczne zabytki i miejsca historyczne, w tym Zamek Biskupów Krakowskich w Siewierzu, Kościół św. Jana Chrzciciela w Siewierzu oraz zabytkowy układ urbanistyczny rynku, tworzą atrakcyjną i spójną ofertę turystyki kulturowej. Kluczowe znaczenie dla dalszego wykorzystania tego potencjału ma utrzymanie zabytków w dobrym stanie technicznym, ich systematyczna ochrona i konserwacja, a także konsekwentna promocja wydarzeń kulturalnych oraz oferty turystycznej Gminy. Wsparciem dla tych działań może być działalność Izby Tradycji i Kultury Dawnej w Siewierzu oraz Punktu Informacji Turystycznej w Siewierzu, które umożliwią lepsze udostępnianie dziedzictwa kulturowego mieszkańcom i odwiedzającym. Spójne działania w tym zakresie będą sprzyjać wzrostowi ruchu turystycznego, rozwojowi lokalnych usług oraz budowaniu trwałej, pozytywnej marki Gminy Siewierz.

9 (2,5) **Występowanie na obszarze Gminy terenów rekreacyjnych - tereny nad Zalewem Przeczycko-Siewierskim i Zbiornikiem Kuźnica Warężyńska, Las Szeligowiec, Park miejski**

Za jeden z potencjałów Gminy, który w szczególności wymaga wzmocnienia wskazano występujące na jej obszarze tereny rekreacyjne. Potencjał Gminy Siewierz w zakresie rekreacji i wypoczynku opiera się na występowaniu cennych terenów rekreacyjnych i przyrodniczych, które stanowią istotną bazę dla rozwoju funkcji turystycznych gminy. Do najważniejszych z nich należą tereny położone nad Zalewem Przeczycko-Siewierskim oraz Zbiornik Kuźnica Warężyńska, a także Las Szeligowiec i park miejski w Siewierzu. Obszary te stwarzają dogodne warunki do rozwoju rekreacji, wypoczynku weekendowego

oraz aktywności na świeżym powietrzu, zarówno dla mieszkańców gminy, jak i osób z zewnątrz.

Jednocześnie wskazane tereny, w szczególności obszary zlokalizowane w sąsiedztwie zbiorników wodnych, wymagają dalszego wzmocnienia i zagospodarowania, aby w pełni wykorzystać ich potencjał rozwojowy. Rozwój infrastruktury rekreacyjnej, takiej jak ścieżki spacerowe i rowerowe, miejsca wypoczynku, zaplecze sportowo-rekreacyjne czy oferta usług towarzyszących, jest kluczowy dla dalszego rozwoju gminy. Dążenie do wykreowania Gminy Siewierz jako atrakcyjnego ośrodka turystyki weekendowej może przyczynić się do zwiększenia ruchu turystycznego, rozwoju lokalnej przedsiębiorczości oraz poprawy jakości życia mieszkańców. Spójne i konsekwentne inwestycje w obszary rekreacyjne mogą stać się jednym z filarów zrównoważonego rozwoju Gminy Siewierz.

10 (7,9) **Infrastruktura sportowo-rekreacyjna**

Dostępność infrastruktury sportowo-rekreacyjnej stanowi istotny czynnik rozwoju Gminy Siewierz i wpływa bezpośrednio na jakość życia mieszkańców oraz atrakcyjność jako miejsca aktywnego wypoczynku. Gmina dysponuje zróżnicowaną ofertą obiektów sportowych i rekreacyjnych, obejmującą m.in. boisko typu Orlik, stadiony sportowe oraz Kompleks sportowo-rekreacyjny przy Zamku Biskupów Krakowskich w Siewierzu. Obiekty te umożliwiają uprawianie różnych form aktywności fizycznej, sprzyjają integracji społecznej oraz wspierają rozwój sportu amatorskiego i młodzieżowego. Jednocześnie dla pełnego wykorzystania tego potencjału niezbędne są systematyczne modernizacje istniejącej infrastruktury oraz utrzymywanie jej w dobrym stanie technicznym i funkcjonalnym. Wraz ze wzrostem liczby mieszkańców i rosnącym zainteresowaniem aktywnym stylem życia zasadne jest również rozważenie rozbudowy istniejących obiektów lub budowy nowych, lepiej dostosowanych do zmieniających się potrzeb użytkowników. Inwestycje w infrastrukturę sportowo-rekreacyjną mogą w przyszłości wzmocnić atrakcyjność

osiedleńczą Gminy, wspierać rozwój turystyki weekendowej, a tym samym przyczynić się do długofalowego, zrównoważonego rozwoju Gminy Siewierz.

28 (1,5) **Długość ścieżek rowerowych**

Ważnym z punktu widzenia uczestników spotkania warsztatowego czynnikiem rozwoju okazała się także dostępność infrastruktury rowerowej. Długość ścieżek rowerowych na terenie Gminy Siewierz, wynosząca ponad 14 km (stan na 2024 r.), stanowi istotny potencjał rozwojowy w obszarze zrównoważonej mobilności i rekreacji. Dotychczasowe działania w zakresie budowy nowych tras rowerowych należy ocenić pozytywnie, ponieważ sprzyjają one upowszechnianiu alternatywnych form transportu, poprawiają bezpieczeństwo ruchu oraz umożliwiają aktywne spędzanie czasu wolnego przez mieszkańców i turystów. Istniejąca infrastruktura rowerowa wspiera także rozwój turystyki rekreacyjnej i weekendowej na obszarze gminy. Jednocześnie dla dalszego rozwoju Gminy niezbędna jest rozbudowa i uzupełnianie sieci ścieżek rowerowych, w szczególności na obszarach wiejskich Gminy. Kluczowe znaczenie ma tworzenie spójnych i bezpiecznych połączeń pomiędzy miejscowościami, terenami rekreacyjnymi oraz głównymi punktami usługowymi i komunikacyjnymi. Rozwój infrastruktury rowerowej na terenach wiejskich może znacząco poprawić dostępność transportową, zwiększyć atrakcyjność osiedleńczą sołectw oraz wzmocnić potencjał turystyczny Gminy Siewierz, przyczyniając się do poprawy jakości życia mieszkańców i realizacji zasad zrównoważonego rozwoju.

Do kluczowych deficytów rozwojowych Gminy należy zaliczyć:

22 (-2,1) **Stopień pokrycia Gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego** (23% powierzchni Gminy)

Ograniczony zasięg obowiązujących planów miejscowych utrudnia prowadzenie spójnej i długofalowej polityki przestrzennej, a także zmniejsza przewidywalność procesów inwestycyjnych. W obszarach nieobjętych MPZP realizacja inwestycji opiera się głównie na decyzjach o warunkach zabudowy, co może prowadzić do rozproszonej zabudowy, konfliktów funkcjonalnych oraz nieefektywnego wykorzystania przestrzeni. Niewystarczające pokrycie planistyczne stanowi barierę zarówno dla inwestorów, jak i dla mieszkańców planujących budowę domu lub realizację innych przedsięwzięć. Brak planów miejscowych wydłuża procedury administracyjne, zwiększa niepewność inwestycyjną oraz

utrudnia podejmowanie decyzji dotyczących zakupu nieruchomości czy lokalizacji nowych inwestycji. Z punktu widzenia gminy ogranicza to możliwość skutecznego kształtowania ładu przestrzennego, rozwoju infrastruktury technicznej oraz ochrony walorów środowiskowych i krajobrazowych. Kluczowe znaczenie dla dalszego rozwoju Gminy Siewierz będzie miało sukcesywne uchwalanie nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Rozszerzenie ich zasięgu przyczyni się do zwiększenia przejrzystości zasad zagospodarowania terenu, ułatwi realizację inwestycji mieszkaniowych i gospodarczych oraz zapewni mieszkańcom większą pewność i komfort w planowaniu budowy domów. Jednocześnie nowe MPZP pozwolą Gminie skuteczniej zarządzać rozwojem przestrzennym, wspierać zrównoważony rozwój oraz lepiej odpowiadać na potrzeby społeczno-gospodarcze.

24 (-5,-2) **Stopień skanalizowania gminy** (w 2024 roku do sieci kanalizacyjnej było podłączonych 24,5% mieszkańców)

Za istotny deficyt rozwojowy Gminy Siewierz uznano niski stopień skanalizowania Gminy w szczególności dotyczący obszarów wiejskich.

Ograniczony dostęp do infrastruktury kanalizacyjnej negatywnie wpływa na komfort życia mieszkańców, stan środowiska naturalnego oraz możliwości rozwoju zabudowy mieszkaniowej i gospodarczej. Braki w tym zakresie mogą również obniżać atrakcyjność osiedleńczą gminy i stanowić barierę dla potencjalnych inwestorów. Planowana rozbudowa oczyszczalni ścieków jest działaniem kluczowym, ponieważ stworzy warunki do dalszej rozbudowy sieci kanalizacyjnej i stopniowej poprawy sytuacji infrastrukturalnej. Należy jednak podkreślić, że nawet w perspektywie 10 lat realizacja tych działań może nie być wystarczająca do pełnego zaspokojenia potrzeb wszystkich mieszkańców Gminy Siewierz. Przedsięwzięcie jakim jest pełne skanalizowanie Gminy wymagać będzie długofalowego planowania, etapowej realizacji inwestycji oraz poszukiwania dodatkowych źródeł finansowania, tak aby sukcesywnie ograniczać ten deficyt zapewnić zrównoważony rozwój całego obszaru gminy.

25 (-7,-5) **Utrzymująca się presja zanieczyszczenia powietrza, występująca w całym województwie** (w 2024 roku przekroczenia poziomu pyłów PM10 i benzo(a)pirenu)

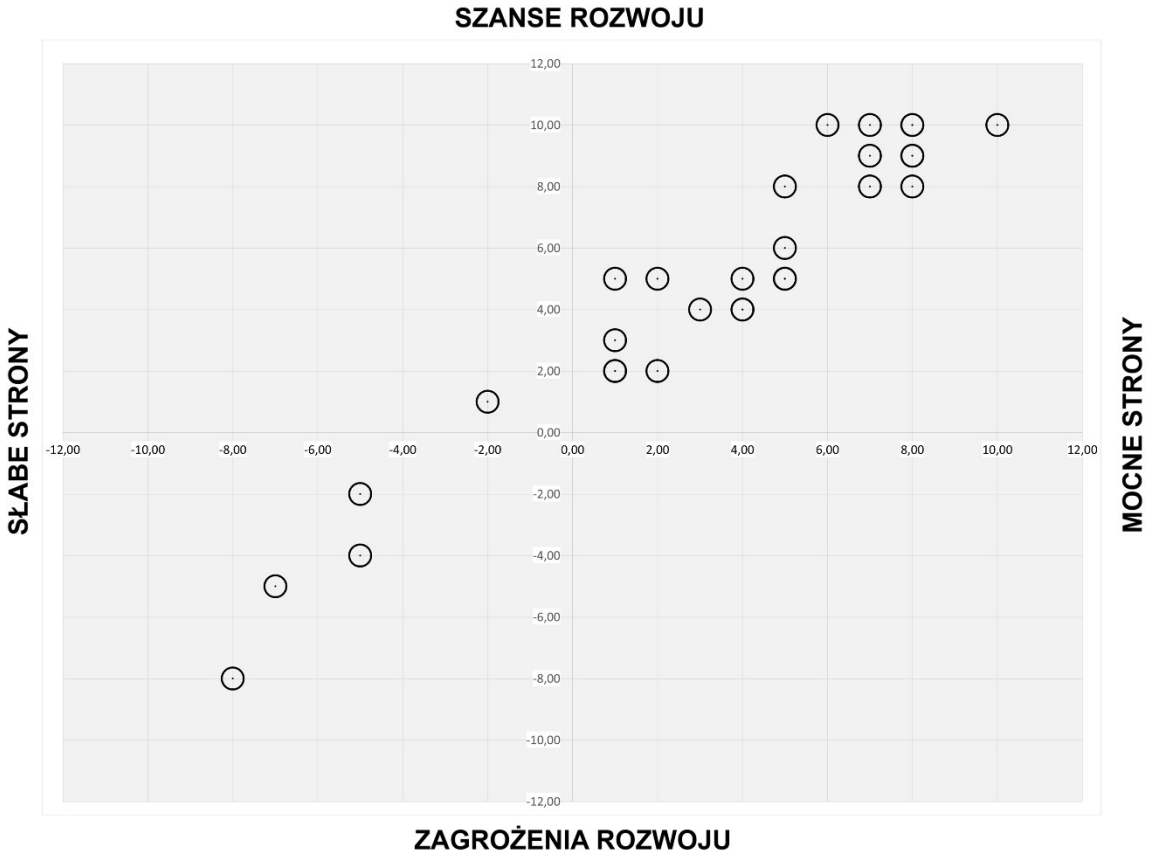
Szczególnie istotnym deficytem z jakim mierzy się Gmina Siewierz jak i wiele gmin województwa śląskiego jest zanieczyszczenie powietrza. Zarówno wyniki rocznej oceny jakości powietrza dla województwa śląskiego jak i oceny mieszkańców wynikające z przeprowadzonego na potrzeby Strategii badania ankietowego wskazują na istotny problem zanieczyszczenia powietrza i smogu w Gminie Siewierz. Zanieczyszczenie powietrza może ograniczyć atrakcyjność osiedleńczą i turystyczną Gminy, zwiększać ryzyko zdrowotne oraz generować długofalowe koszty społeczne i środowiskowe. Poprawa sytuacji w tym zakresie wymaga konsekwentnych i wielokierunkowych działań. Istotną rolę mogą odegrać inwestycje w termomodernizację budynków użyteczności publicznej oraz wsparcie mieszkańców przy takich działaniach w odniesieniu do budynków prywatnych, rozwój odnawialnych źródeł energii oraz wymianę nieefektywnych źródeł ciepła. Uzupełnieniem

tych działań powinna być promocja transportu niskoemisyjnego, w tym transportu publicznego i ruchu rowerowego, a także działania edukacyjne zwiększające świadomość ekologiczną mieszkańców.

Na podstawie oceny czynników rozwojowych zidentyfikowanych w Gminie Siewierz powstał wykres, który lokalizuje poszczególne czynniki w ramach klasycznej analizy SWOT, uwzględniając mocne strony, słabe strony, szanse oraz zagrożenia rozwoju gminy.

W ocenie czynników rozwojowych w czytelny sposób rozkłada się podział na słabe i silne strony oraz na szanse i zagrożenia, co jest kluczowe w procesie planowania strategicznego.

Rysunek 1. Wykres analizy SWOT.

Źródło: opracowanie własne na podstawie ocen czynników rozwojowych nadanych podczas spotkanie warsztatowego w dniu 3 lutego 2026 r.

Wyniki warsztatu diagnostyczno – strategicznego z wykorzystaniem metodologii ważonej SWOT wskazują, że Gmina Siewierz posiada istotne atuty rozwojowe. Jednym z kluczowych atutów Gminy jest bardzo korzystne położenie komunikacyjne, wynikające z przebiegu ważnych dróg krajowych i ekspresowych oraz bliskości autostrady A1, co znacząco zwiększa dostępność transportową, atrakcyjność inwestycyjną i osiedleńczą gminy. Uzupełnieniem tego potencjału jest dostęp do infrastruktury kolejowej, umożliwiającej mieszkańcom i turystom sprawne połączenia z innymi miastami regionu. Istotnym potencjałem rozwojowym Gminy Siewierz jest również jej atrakcyjność osiedleńcza, potwierdzona dodatnim saldem migracji oraz wysokim udziałem decyzji o warunkach zabudowy dla budownictwa jednorodzinnego. Gmina jest postrzegana jako dobre miejsce

do zamieszkania, łączące dostępność komunikacyjną z walorami środowiskowymi i spokojnym charakterem. Na jakość życia mieszkańców pozytywnie wpływa również rozwój infrastruktury społecznej, czego wyraźnym przykładem jest stale rosnący odsetek dzieci objętych opieką żłobkową. Ważnym zasobem Gminy Siewierz jest także aktywność społeczna mieszkańców oraz funkcjonowanie licznych organizacji i inicjatyw lokalnych, które budują kapitał społeczny i wzmacniają więzi międzyludzkie. W Gminie działają m.in. takie podmioty jak: Stowarzyszenie Bank Życzliwych Serc w Siewierzu, Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku w Siewierzu, Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Siewierzu oraz liczne Koła Gospodyń Wiejskich. Organizacje te aktywnie angażują mieszkańców w życie społeczne, kulturalne i edukacyjne, wspierają integrację międzypokoleniową oraz inicjują działania na rzecz lokalnej społeczności. Ważnym atutem jest także przynależność do Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii, która wzmacnia pozycję Gminy Siewierz w skali regionalnej, umożliwia udział w projektach metropolitalnych oraz zwiększa możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych. Duży potencjał rozwojowy gminy związany jest z bogatym dziedzictwem kulturowym i historycznym oraz organizacją wydarzeń o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym, co sprzyja budowaniu rozpoznawalności Gminy i rozwojowi turystyki. Uzupełnieniem tej oferty są liczne tereny rekreacyjne, w tym obszary nad zbiornikami wodnymi, lasy oraz park miejski, które stwarzają warunki do rozwoju wypoczynku i turystyki weekendowej. Potencjał ten wspierany jest przez zróżnicowaną infrastrukturę sportowo-rekreacyjną oraz rozwijającą się sieć ścieżek rowerowych.

Jednym z najważniejszych ograniczeń pozostaje niski stopień skanalizowania gminy, szczególnie widoczny na obszarach wiejskich, co stanowi barierę dla rozwoju zabudowy mieszkaniowej i gospodarczej oraz negatywnie oddziałuje na stan środowiska i komfort życia mieszkańców. Istotnym deficytem jest również niski stopień pokrycia Gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, co ogranicza możliwość prowadzenia spójnej polityki przestrzennej, wydłuża procesy inwestycyjne i zwiększa niepewność zarówno po stronie inwestorów, jak i mieszkańców planujących realizację własnych inwestycji. Dodatkowym wyzwaniem pozostaje utrzymująca się presja zanieczyszczenia powietrza, potwierdzona przekroczeniami poziomów pyłów PM10 i benzo(a)pirenu, która wpływa negatywnie na zdrowie mieszkańców. W obszarze

infrastruktury transportu niezmotoryzowanego wskazuje się na potrzebę dalszego rozwoju sieci ścieżek rowerowych, w szczególności na obszarach wiejskich i w sołectwach, gdzie brakuje spójnych i bezpiecznych połączeń pomiędzy miejscowościami. Ograniczenia te wpływają na mobilność mieszkańców oraz możliwości rozwoju turystyki rekreacyjnej i weekendowej.

Wśród szans rozwojowych kluczowe znaczenie mają planowane inwestycje m.in. rozbudowa oczyszczalni ścieków w Siewierzu która umożliwi rozwój sieci kanalizacji w Gminie czy dalszy rozwój terenów rekreacyjnych i infrastruktury sportowej w tym sieci ścieżek rowerowych.

Największe zagrożenia rozwoju Gminy wiążą się ze zmniejszającą się liczbą mieszkańców oraz ze wzrostem liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Proces ten prowadzi do osłabienia lokalnego rynku pracy oraz ogranicza możliwości rozwoju gospodarczego. Starzejąca się społeczność zwiększa także zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze i zdrowotne, co dodatkowo obciąża budżet i infrastrukturę społeczną Gminy.

Kluczowym wnioskiem z przeprowadzonych analiz jest potrzeba skoncentrowania działań na przekształceniu istniejących słabości w obszary do rozwoju poprzez inwestycje w infrastrukturę i rozwój potencjału płynącego z bogatej historii Miasta i Gminy Siewierz oraz wyjątkowych zabytków, walorów kulturowych i turystycznych gminy. Wykorzystanie silnych stron i szans wymaga z kolei zintensyfikowanych działań zarówno władz jak i zaangażowanej społeczności lokalnej.

Podsumowując, uzyskany na podstawie wskazanych ocen poszczególnych czynników rozwojowych wynikowy wykres SWOT jednoznacznie wskazuje, że Gmina Siewierz znajduje się na etapie, w którym jej potencjały rozwojowe są znaczne, jednak konieczne jest systemowe podejście do likwidacji deficytów, aby zapewnić trwały i zrównoważony rozwój.

3. CELE STRATEGICZNE W WYMIARZE SPOŁECZNYM, GOSPODARCZYM, PRZESTRZENNYM I KLIMATYCZNO-ŚRODOWISKOWYM

Przeprowadzona szczegółowa diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej, której syntezę ujęto w niniejszym dokumencie wraz z diagnozą czynników rozwojowych gminy (opartą na metodologii SWOT) oraz wynikami przeprowadzonych działań partycypacyjnych stanowiły punkt wyjścia do określenia kluczowych elementów strategicznych tj. wizji rozwoju gminy oraz niezbędnych do jej osiągnięcia celów strategicznych i operacyjnych.

Przytoczone elementy niniejszej Strategii stanowią pewien wzorzec planowanego procesu rozwoju – kierunku i sposobu działania władz przyjętego na najbliższe lata.

3.1. Wizja rozwoju gminy, cele strategiczne i operacyjne

Wizja rozwoju gminy

Wizją określa się przyszłe wyobrażenie gminy, czyli pożądany obraz, stan docelowy, do którego władze miasta powinny dążyć, poprzez realizację zaplanowanych w Strategii działań.

Poniżej sformułowano **wizję Gminy Siewierz w 2035 roku**:

W 2035 roku Gmina Siewierz jest nowoczesną, dynamicznie rozwijającą się wspólnotą samorządową, która w sposób zrównoważony wykorzystuje swoje położenie w obszarze oddziaływania metropolitalnego oraz unikalne walory przyrodnicze i krajobrazowe.

Obszar Gminy stanowi atrakcyjne miejsce do życia, pracy i wypoczynku, oferujące wysoką jakość przestrzeni, dostępność usług publicznych oraz przyjazne środowisko zamieszkania w mieście i sołectwach.

Rozwój osadniczy Gminy Siewierz przebiega w sposób uporządkowany i zintegrowany z istniejącą strukturą przestrzenną, zapewniając mieszkańcom dobre warunki mieszkaniowe, dostęp do infrastruktury, transportu oraz wysokiej jakości przestrzenie publiczne i rekreacyjne.

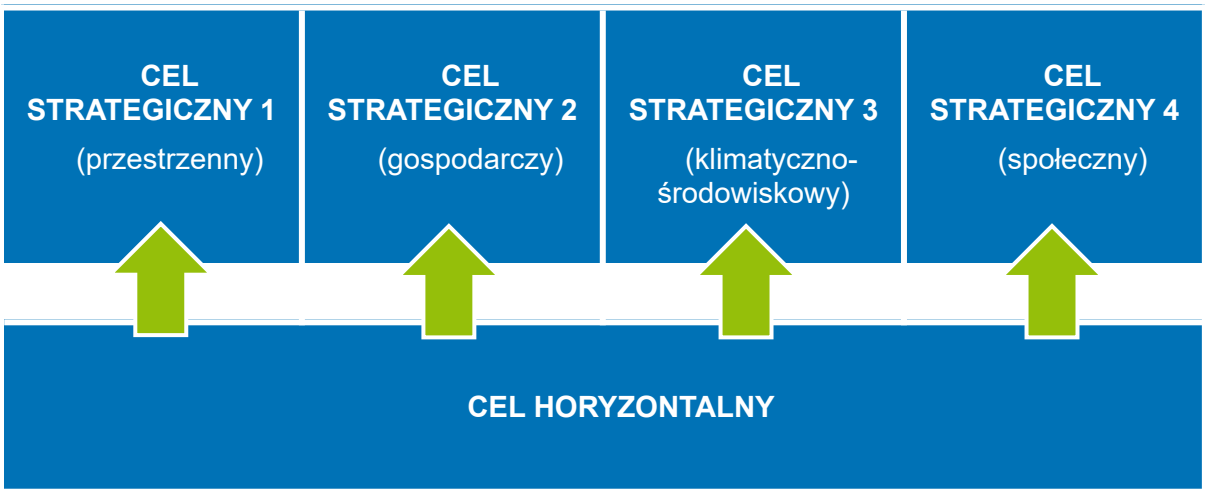
Lokalna gospodarka rozwija się w oparciu o potencjał lokalizacyjny i komunikacyjny Gminy oraz wzmacnianie lokalnej przedsiębiorczości. Jednocześnie rozwijana jest oferta turystyki i czasu wolnego oparta na walorach przyrodniczych, zasobach wodnych oraz dziedzictwie kulturowym, przyczyniająca się do dywersyfikacji lokalnej gospodarki.

Gmina Siewierz w 2035 roku jest gminą dbającą o środowisko naturalne i odporność na zmiany klimatu, rozwijającą rozwiązania niskoemisyjne, odnawialne źródła energii oraz błękitno-zieloną infrastrukturę. Wysoką jakość życia mieszkańców wzmacniają dostępne usługi społeczne, nowoczesna edukacja, bogata oferta rekreacyjna i kulturalna oraz aktywna, zintegrowana społeczność lokalna.

Cele strategiczne i operacyjne

W oparciu o przeprowadzoną diagnozę obecnego stanu rozwojowego jednostki, prowadzone badanie ankietowe wśród mieszkańców, spotkania konsultacyjne z interesariuszami, analizę SWOT oraz sformułowaną wizję rozwoju Gminy Siewierz, wypracowano zestaw czterech głównych celów strategicznych oraz jednego celu horyzontalnego, do których przypisano szczegółowe cele operacyjne. Odnoszą się one do zdefiniowanych potrzeb i wyzwań rozwojowych Gminy, a także deficytów we wszystkich obszarach funkcjonowania jednostki. W konsekwencji są one odzwierciedleniem pożądanych kierunków rozwojowych Gminy Siewierz.

Tabela 4. Struktura celów strategicznych Strategii Rozwoju Gminy Siewierz na lata 2026-2035.

Źródło: opracowanie własne

W ramach Strategii Rozwoju Gminy Siewierz na lata 2026-2035 zdefiniowano następujące cele strategiczne:

CEL STRATEGICZNY 1
HARMONIJNY ROZWÓJ PRZESTRZENNY GMINY

Cel operacyjny 1.1. Zrównoważony rozwój funkcji mieszkaniowej
Cel operacyjny 1.2. Rozwój mobilności i dostępności transportowej
Cel operacyjny 1.3. Rozwój wysokiej jakości przestrzeni publicznych

CEL STRATEGICZNY 2
LOKALNA GOSPODARKA WYKORZYSTUJĄCA POTENCJAŁ KOMUNIKACYJNY, INWESTYCYJNY I TURYSTYCZNY

Cel operacyjny 2.1. Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej Gminy
Cel operacyjny 2.2. Wzmocnienie lokalnej przedsiębiorczości
Cel operacyjny 2.3. Rozwój turystyki i usług czasu wolnego
Cel operacyjny 2.4. Wzmocnienie lokalnej aktywności gospodarczej na obszarach wiejskich

CEL STRATEGICZNY 3
OGRANICZENIE PRESJI ŚRODOWISKOWEJ I SKUTKÓW ZMIAN KLIMATU

Cel operacyjny 3.1. Poprawa jakości powietrza i transformacja energetyczna
Cel operacyjny 3.2. Ochrona zasobów wodnych i zwiększenie efektywności gospodarki wodno-ściekowej
Cel operacyjny 3.3. Adaptacja do zmian klimatu i ochrona walorów przyrodniczych
Cel operacyjny 3.4. Zwiększenie efektywności gospodarki odpadami

CEL STRATEGICZNY 4
WYSOKA JAKOŚĆ ŻYCIA I AKTYWNA WSPÓLNOTA MIESZKAŃCÓW

Cel operacyjny 4.1. Wysoka jakość i dostępność usług społecznych dostosowanych do zmian demograficznych i społecznych
Cel operacyjny 4.2. Nowoczesna edukacja i rozwój kompetencji mieszkańców
Cel operacyjny 4.3. Silna wspólnota lokalna i rozwój kapitału społecznego
Cel operacyjny 4.4. Rozwój oferty czasu wolnego, rekreacji i kultury
Cel operacyjny 4.5. Wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego i odporności lokalnej

CEL HORYZONTALNY
AKTYWNA WSPÓŁPRACA PARTNERSKA GMINY W OBSZARZE METROPOLITALNYM I PONADLOKALNYM

Cel operacyjny H.1. Wzmacnianie powiązań funkcjonalnych z ośrodkiem metropolitalnym i gminami sąsiednimi
Cel operacyjny H.2. Rozwijanie partnerstw instytucjonalnych i projektowych
Cel operacyjny H.3. Zwiększenie zdolności gminy do pozyskiwania środków zewnętrznych i realizacji projektów partnerskich

Poniżej przedstawiono powyższe cele strategiczne rozwoju Gminy Siewierz wraz z przypisanymi do nich celami operacyjnymi oraz kierunkami działań, które konkretyzują sposób ich realizacji.

3.2. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych

CEL STRATEGICZNY 1
HARMONIJNY ROZWÓJ PRZESTRZENNY GMINY

Cel operacyjny 1.1
Zrównoważony rozwój funkcji mieszkaniowej

Rozwój funkcji mieszkaniowej stanowi jeden z kluczowych czynników kształtujących długofalową strukturę przestrzenną Gminy Siewierz oraz jakość życia jej mieszkańców. Postępujące procesy suburbanizacji oraz rosnąca atrakcyjność osadnicza gminy, wynikająca m.in. z korzystnego położenia komunikacyjnego w obszarze oddziaływania metropolitalnego a także walory przyrodniczo-krajobrazowe Gminy, powodują zwiększoną presję inwestycyjną na tereny dotychczas niezurbanizowane. Wymaga to prowadzenia świadomej polityki przestrzennej, ukierunkowanej na racjonalne gospodarowanie przestrzenią oraz ograniczanie rozpraszania zabudowy generującego wysokie koszty infrastrukturalne i transportowe.

Realizacja celu zakłada wzmacnianie kształtowania przestrzeni w oparciu o istniejące struktury miejscowości, przede wszystkim w obszarach już zurbanizowanych, posiadających dostęp do podstawowej infrastruktury technicznej i usług publicznych, co pozwoli ograniczać zjawisko rozpraszania zabudowy oraz nadmiernych kosztów obsługi infrastrukturalnej. Istotnym elementem działań będzie również stopniowe wyrównywanie

standardów życia pomiędzy poszczególnymi częściami Gminy poprzez poprawę wyposażenia infrastrukturalnego oraz dostępności usług publicznych w sołectwach.

Istotnym wyzwaniem pozostaje także dostosowanie oferty mieszkaniowej do zmian demograficznych i społecznych, w tym potrzeb młodych rodzin, seniorów oraz gospodarstw domowych o zróżnicowanych możliwościach ekonomicznych. Szczególne znaczenie w tym zakresie ma rozwój budownictwa komunalnego i społecznego, realizowanego m.in. we współpracy w ramach inicjatyw takich jak Społeczna Inicjatywa Mieszkaniowa.

Kształtowanie zabudowy mieszkaniowej w powiązaniu z dostępnością transportu zbiorowego, infrastruktury społecznej i usług sprzyja tworzeniu zwartych, funkcjonalnych i dobrze obsłużonych jednostek osadniczych, ograniczając negatywne skutki chaotycznej urbanizacji. W efekcie realizacja celu przyczyni się do wzmacniania ładu przestrzennego, efektywności ekonomicznej rozwoju gminy oraz budowy wysokiej jakości środowiska zamieszkania w mieście i sołectwach.

W procesie rozwoju funkcji mieszkaniowej istotne będzie również kształtowanie nowych obszarów zabudowy w oparciu o zasady zintegrowanego i wielofunkcyjnego planowania przestrzennego, sprzyjającego powstawaniu przyjaznych przestrzeni publicznych, mieszaniu funkcji oraz ograniczaniu potrzeb transportowych mieszkańców. Szczególne znaczenie ma w tym kontekście rozwój obszarów realizowanych zgodnie z ideą zrównoważonego miasta i zasadami nowego urbanizmu, w tym integracja funkcjonalna nowych struktur osadniczych z istniejącą tkanką miejską, zwłaszcza w relacji pomiędzy centralną częścią Miasta Siewierz a obszarem Siewierz Jeziorna.

Kierunki działań:

1.1.1. Prowadzenie polityki przestrzennej ograniczającej rozpraszanie zabudowy oraz wzmacniającej rozwój w obszarach już zurbanizowanych;

1.1.2. Wyrównywanie standardów wyposażenia infrastrukturalnego i dostępności usług publicznych pomiędzy poszczególnymi częściami gminy;

1.1.3. Rozwój dostępnego budownictwa mieszkaniowego, komunalnego i społecznego odpowiadającego na potrzeby różnych grup mieszkańców;

1.1.4 Kształtowanie rozwoju zabudowy mieszkaniowej w powiązaniu z dostępnością infrastruktury społecznej, usług publicznych oraz transportu zbiorowego;

1.1.5 Kształtowanie nowych obszarów zabudowy mieszkaniowej w oparciu o zasady zintegrowanego, wielofunkcyjnego planowania przestrzennego, sprzyjającego tworzeniu przyjaznych przestrzeni publicznych, mieszaniu funkcji oraz zapewnieniu dostępności usług i transportu zbiorowego w zasięgu codziennego życia mieszkańców;

1.1.6. Wzmacnianie atrakcyjności osiedleńczej Gminy poprzez działania promocyjne, informacyjne i systemy zachęt dla nowych mieszkańców.

Cel operacyjny 1.2.
Rozwój mobilności i dostępności transportowej

Sprawna dostępność transportowa stanowi jeden z kluczowych warunków rozwoju osadniczego, aktywności zawodowej mieszkańców oraz wzmacniania atrakcyjności inwestycyjnej Gminy.

Realizacja celu koncentruje się na zwiększaniu dostępności komunikacyjnej poprzez rozwój, przebudowę i modernizację infrastruktury transportowej oraz poprawę jakości obsługi komunikacyjnej, przy jednoczesnym dążeniu do równoważenia różnych form przemieszczania się. Istotnym kierunkiem jest ograniczanie barier mobilności w codziennych dojazdach do pracy, usług i edukacji, a także wzmacnianie powiązań transportowych Gminy z otoczeniem regionalnym.

Rozwój infrastruktury drogowej traktowany jest nie tylko jako element poprawy dostępności przestrzennej, lecz również jako działanie zwiększające bezpieczeństwo użytkowników oraz odporność systemu transportowego na skutki zjawisk ekstremalnych i sytuacji kryzysowych. W tym kontekście szczególne znaczenie ma modernizacja układu drogowego wraz z rozwiązaniami technicznymi ograniczającymi skutki intensywnych opadów, w tym rozwój systemów odwodnienia dróg oraz poprawa parametrów infrastruktury wpływających na bezpieczeństwo ruchu.

Podejmowane działania zmierzają do budowy systemu mobilności opartego na bezpieczeństwie użytkowników, komforcie podróżowania oraz poprawy dostępności transportu zbiorowego i aktywnych form przemieszczania się. Integracja różnych środków transportu oraz rozwój infrastruktury sprzyjającej przesiadkom będą prowadzić do bardziej

efektywnego wykorzystania istniejących zasobów transportowych oraz stopniowego ograniczania negatywnych skutków ruchu samochodowego.

W efekcie realizacja celu przyczyni się do poprawy dostępności usług i rynków pracy, zwiększenia spójności przestrzennej gminy, podniesienia poziomu bezpieczeństwa transportowego oraz podniesienia jakości życia mieszkańców.

Kierunki działań:

1.2.1. Rozwój, przebudowa i modernizacja infrastruktury drogowej na obszarze Gminy;

1.2.2. Podnoszenie jakości i dostępności transportu zbiorowego;

1.2.3. Rozwój bezpiecznej infrastruktury pieszej oraz poprawa warunków ruchu w obszarach zabudowy mieszkaniowej i w otoczeniu obiektów publicznych;

1.2.4. Tworzenie spójnego systemu infrastruktury rowerowej łączącego miejscowości gminy, tereny rekreacyjne i obszary usługowe oraz wspieranie rozwiązań mobilności współdzielonej;

1.2.5. Rozwój i integracja węzłów przesiadkowych umożliwiających łączenie różnych form transportu.

Cel operacyjny 1.3.
Rozwój wysokiej jakości przestrzeni publicznych

Założeniem celu jest kształtowanie atrakcyjnej, dostępnej i wysokiej jakości przestrzeni publicznych, sprzyjających aktywnemu spędzaniu czasu wolnego, rozwojowi turystyki, integracji społecznej oraz wzmacnianiu lokalnej tożsamości Gminy Siewierz. Realizacja celu zakłada świadome kształtowanie przestrzeni publicznych zarówno w wymiarze rekreacyjnym, jak i wizerunkowym, poprzez podnoszenie jakości zagospodarowania oraz funkcjonalności kluczowych obszarów Gminy.

W zakresie przyszłych działań szczególne znaczenie przypisuje się wykorzystaniu unikalnych walorów przyrodniczych, krajobrazowych i historycznych Gminy, odpowiadając na potrzeby mieszkańców poszukujących możliwości aktywnego spędzania czasu wolnego blisko miejsca zamieszkania, jak również osób odwiedzających Gminę. Kluczową rolę odgrywać będzie rozwój terenów rekreacyjnych w otoczeniu Zalewu Przeczycko-Siewierskiego, Zbiornika Kuźnica Warężyńska (Pogoria IV) oraz doliny rzeki Czarnej Przemszy jako przestrzeni o ponadlokalnym potencjale wypoczynkowym i krajobrazowym. Działania podejmowane w tych obszarach ukierunkowane będą na tworzenie spójnego systemu miejsc relaksu i aktywności, powiązanych siecią tras pieszych, rowerowych i wodnych, integrujących najważniejsze punkty Gminy, w tym historyczne centrum Siewierza oraz obszar ruin Zamku Biskupów Krakowskich z obszarami rekreacji wodnej.

Równolegle rozwijana będzie infrastruktura społeczna, sportowo-rekreacyjna i kulturalna, w tym obiekty pełniące funkcje lokalnych centrów aktywności mieszkańców, sprzyjające upowszechnianiu zdrowego stylu życia oraz zwiększaniu dostępności oferty czasu wolnego dla różnych grup wiekowych.

Istotnym kierunkiem działań jest równoczesne wzmacnianie funkcji reprezentacyjnych i tożsamościowych historycznego centrum Miasta Siewierz poprzez podnoszenie jakości przestrzeni publicznych, rozwój zielonej infrastruktury oraz tworzenie spójnego systemu powiązań pieszych i rekreacyjnych integrujących istniejące tereny zieleni i przestrzenie publiczne. Działania te będą sprzyjać poprawie estetyki, dostępności i funkcjonalności centrum miasta, a także wzmacnianiu jego roli jako lokalnego miejsca spotkań i aktywności społecznej.

Cel zakłada ponadto stopniową adaptację terenów poprzemysłowych i zdegradowanych (np. terenów dawnej cegielni) na nowe funkcje społeczne, usługowe, kulturalne lub gospodarcze, co przyczyni się do ograniczania degradacji przestrzennej oraz efektywnego wykorzystania istniejących zasobów przestrzennych Gminy. Istotnym elementem działań pozostaje także ochrona, adaptacja i włączanie obiektów dziedzictwa kulturowego (w szczególności ruin Zamku Biskupów Krakowskich w Siewierzu) w system oferty turystycznej i społecznej Gminy.

Uzupełnieniem działań będzie kształtowanie spójnego systemu identyfikacji wizualnej i oznakowania przestrzeni publicznej, zwiększającego czytelność przestrzeni, wzmacniającego wizerunek gminy oraz budującego jej rozpoznawalność.

Istotnym elementem realizacji celu jest równoległe wzmacnianie lokalnej infrastruktury społecznej i sportowo-rekreacyjnej poprzez modernizację istniejących obiektów oraz rozwój ogólnodostępnych przestrzeni aktywności fizycznej i integracji mieszkańców. Rozwój infrastruktury sportowej, rekreacyjnej i kulturalnej, w tym obiektów pełniących funkcje lokalnych centrów aktywności ma sprzyjać upowszechnianiu zdrowego stylu życia, zwiększaniu dostępności oferty czasu wolnego oraz aktywizacji różnych grup wiekowych.

W efekcie realizacja celu prowadzić będzie do stworzenia powiązanego funkcjonalnie systemu wysokiej jakości przestrzeni publicznych, wspierającego rekreację, integrację społeczną, rozwój turystyki oraz konkurencyjność osadniczą Gminy Siewierz w skali lokalnej i ponadlokalnej.

Kierunki działań:

1.3.1. Zagospodarowanie przestrzeni publicznych i terenów rekreacyjnych na potrzeby aktywnego wypoczynku mieszkańców i odwiedzających;

1.3.2. Podnoszenie jakości przestrzeni publicznych historycznego centrum Miasta Siewierz;

1.3.3. Kształtowanie spójnego systemu zieleni w Gminie Siewierz;

1.3.4. Rozwój i modernizacja infrastruktury sportowej, rekreacyjnej i kulturowej;

1.3.5. Tworzenie i rozwój sieci szlaków turystycznych, tj. tras pieszych, rowerowych, wodnych o charakterze rekreacyjnym i krajoznawczym;

1.3.6. Podnoszenie atrakcyjności miejsc i obiektów o wartości historycznej (w szczególności ruin Zamku Biskupów Krakowskich w Siewierzu);

1.3.7. Tworzenie lokalnych miejsc aktywności i integracji mieszkańców, w tym placów zabaw, stref rekreacyjnych i przestrzeni sportu codziennego;

1.3.8. Opracowanie i wdrażanie spójnego systemu identyfikacji wizualnej gminy w przestrzeni publicznej.

CEL STRATEGICZNY 2

LOKALNA GOSPODARKA WYKORZYSTUJĄCA POTENCJAŁ KOMUNIKACYJNY, INWESTYCYJNY I TURYSTYCZNY

Cel operacyjny 2.1.
Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej Gminy

Założeniem celu operacyjnego 2.1. jest wykorzystanie korzystnego położenia komunikacyjnego Gminy Siewierz w strukturze metropolitalnej oraz wzmocnienie jej funkcji gospodarczych jako miejsca lokalizacji działalności produkcyjnej, logistycznej i usługowej. Zdiagnozowany potencjał inwestycyjny Gminy, związany z dostępnością transportową oraz bliskością rynków pracy i zaplecza gospodarczego Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii wymaga systemowego przygotowania przestrzennego i infrastrukturalnego.

Interwencja koncentrować się będzie na kompleksowym przygotowaniu i uzbrajaniu terenów inwestycyjnych, w tym rozwoju infrastruktury technicznej oraz porządkowaniu struktury własnościowej gruntów w celu zwiększenia ich dostępności i przejrzystości inwestycyjnej. Istotnym elementem działań będzie rozwijanie współpracy z instytucjami otoczenia biznesu w celu zwiększenia zainteresowania inwestorów realizujących przedsięwzięcia tworzące stabilne i trwałe miejsca pracy.

Równolegle zakłada się prowadzenie ukierunkowanej branżowo promocji gospodarczej, opartej na potencjale logistycznym, produkcyjnym i usługowym gminy, wzmacniającej jej rozpoznawalność jako atrakcyjnej lokalizacji inwestycyjnej w skali subregionalnej. Podejmowane działania mają prowadzić do dywersyfikacji lokalnej gospodarki, wzrostu bazy podatkowej oraz zwiększenia liczby miejsc pracy dostępnych dla mieszkańców.

Kierunki działań:

2.1.1. systemowe przygotowanie, uzbrajanie oraz etapowe udostępnianie terenów inwestycyjnych;

2.1.2. rozwijanie współpracy z instytucjami otoczenia biznesu w celu zwiększania atrakcyjności Gminy dla inwestorów tworzących stabilne miejsca pracy;

2.1.3. prowadzenie ukierunkowanej branżowo promocji gospodarczej bazującej na potencjale logistycznym, produkcyjnym i usługowym Gminy;

2.1.4. rozwój infrastruktury technicznej i komunikacyjnej wspierającej lokalizację oraz funkcjonowanie działalności gospodarczej;

2.1.5. optymalizacja struktury własnościowej oraz planistycznej terenów inwestycyjnych
w celu zwiększenia ich dostępności i przejrzystości inwestycyjnej;

2.1.6 budowanie i utrzymywanie partnerskich relacji z inwestorami funkcjonującymi na terenie Gminy.

Cel operacyjny 2.2
Wzmocnienie lokalnej przedsiębiorczości

W strukturze gospodarczej Gminy Siewierz dominującą rolę odgrywają mikro-, małe i średnie przedsiębiorstwa, świadczące lokalne usługi oraz prowadzące działalność produkcyjną i usługową o charakterze uzupełniającym wobec mieszkaniowej funkcji Gminy. W warunkach wzrostu liczby ludności oraz rosnących potrzeb mieszkańców, rozwój przedsiębiorczości stanowi istotny czynnik jakości życia w Gminie.

Działania w ramach celu obejmują rozwój lokalnego systemu wsparcia przedsiębiorców poprzez inicjatywy informacyjne, doradcze i sieciujące, wspierające modernizację działalności gospodarczej, adaptację do zmian technologicznych i rynkowych oraz wzmacnianie konkurencyjności lokalnych firm. Istotnym kierunkiem będzie także wspieranie współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami oraz budowanie lokalnych powiązań gospodarczych sprzyjających wymianie doświadczeń i tworzeniu lokalnych łańcuchów wartości.

Interwencja zakłada również wspieranie rozwoju usług i działalności gospodarczych odpowiadających na potrzeby rosnącej liczby mieszkańców, w szczególności w obszarze usług codziennych oraz związanych z organizacją czasu wolnego. Działania te przyczynią się do wzmacniania lokalnej gospodarki, zwiększenia dostępności usług oraz ograniczania konieczności zaspokajania podstawowych potrzeb poza obszarem Gminy.

Kierunki działań:

2.2.1. Prowadzenie działań informacyjnych, doradczych i sieciujących, wspierających rozwój, modernizację oraz dostosowanie lokalnych firm do zmian technologicznych
i rynkowych;

2.2.2. Wspieranie współpracy przedsiębiorstw oraz tworzenia lokalnych powiązań gospodarczych i sieci kooperacji;

2.2.3. Wspieranie rozwoju lokalnych usług i działalności gospodarczych odpowiadających na potrzeby rosnącej liczby mieszkańców.

Cel operacyjny 2.3
Rozwój turystyki i usług czasu wolnego

Walory przyrodnicze i krajobrazowe, zasoby dziedzictwa kulturowego oraz położenie w zasięgu dużego rynku odbiorców usług czasu wolnego, jakim jest obszar Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii, decydują o rosnącym znaczeniu funkcji rekreacyjnych i turystycznych Gminy Siewierz. Rozwój gospodarki czasu wolnego i turystyki stanowi istotny kierunek dywersyfikacji lokalnej gospodarki oraz wzmacniania funkcji usługowych. Szczególne znaczenie w tym zakresie posiadają tereny położone w sąsiedztwie Zalewu Przeczycko-Siewierskiego oraz Zbiornika Kuźnica Warężyńska (Pogoria IV), które pełnią funkcję ponadlokalnych przestrzeni rekreacyjnych i posiadają potencjał dalszego rozwoju usług turystycznych, rekreacyjnych i czasu wolnego. W warunkach rosnącego zapotrzebowania mieszkańców obszarów metropolitalnych na krótkookresowy wypoczynek i rekreację blisko miejsca zamieszkania, Gmina Siewierz może wzmacniać swoją rolę jako atrakcyjnego kierunku turystyki weekendowej oraz aktywnego spędzania czasu wolnego.

Realizacja celu zakłada rozwój spójnej i zintegrowanej oferty turystycznej opartej na zasobach środowiskowych, dziedzictwie historycznym oraz lokalnej przedsiębiorczości, przy jednoczesnym wspieraniu powstawania i rozwoju usług towarzyszących w sektorze gastronomii, rekreacji i turystyki aktywnej. Istotnym elementem działań jest współpraca z partnerami publicznymi i prywatnymi oraz wzmacnianie relacji z lokalnymi przedsiębiorcami działającymi w sektorze czasu wolnego, co sprzyja tworzeniu nowych miejsc pracy oraz zwiększaniu dochodów lokalnej gospodarki. Działania podejmowane w ramach celu będą prowadzone z poszanowaniem walorów przyrodniczych oraz zasad zrównoważonego wykorzystania przestrzeni przyrodniczych, tak aby rozwój funkcji turystycznej pozostawał w równowadze z funkcją mieszkaniową i środowiskową gminy.

Kierunki działań:

2.3.1. Rozwijanie oferty turystyki weekendowej i rekreacyjnej skierowanej do mieszkańców obszaru metropolitalnego oraz odwiedzających spoza regionu;

2.3.2. Dążenie do rozwoju infrastruktury i usług rekreacyjnych w otoczeniu Zalewu Przeczycko-Siewierskiego oraz Zbiornika Kuźnica Warężyńska (Pogoria IV) we współpracy z partnerami publicznymi i prywatnymi;

2.3.3. Wspieranie rozwoju lokalnych usług turystycznych, gastronomicznych i rekreacyjnych;

2.3.4. Rozwijanie produktów turystyki aktywnej opartych na walorach przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych Gminy;

2.3.5. Rozwijanie współpracy i partnerskich relacji z podmiotami gospodarczymi działającymi w sektorze turystyki i czasu wolnego;

2.3.6. Dążenie do integracji oferty turystycznej z dziedzictwem historycznym i kulturowym Gminy.

Cel operacyjny 2.4
Wzmocnienie lokalnej aktywności gospodarczej na obszarach wiejskich

Cel operacyjny ukierunkowany jest na wzmacnianie lokalnej aktywności gospodarczej w sołectwach, w których funkcjonują gospodarstwa rolne i prowadzona jest działalność związana z produkcją rolną. Założeniem jest dążenie do lepszego wykorzystanie lokalnych zasobów i tradycji jako elementu lokalnej gospodarki, tożsamości miejsca i oferty czasu wolnego.

Realizacja celu koncentruje się na wspieraniu krótkich łańcuchów dostaw oraz wzmacnianiu powiązań pomiędzy lokalnymi producentami rolnymi, przetwórcami, sektorem gastronomicznym i turystycznym. Istotnym kierunkiem jest wykorzystanie potencjału produktów tradycyjnych wpisanych na listę Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi jako elementu budowania rozpoznawalnej marki lokalnej oraz zwiększania wartości do danej działalności prowadzonej na obszarach wiejskich.

Przyszłe działania powinny obejmować także rozwój lokalnych kanałów sprzedaży i promocji produktów pochodzących z Gminy Siewierz poprzez wydarzenia, targi, jarmarki oraz inicjatywy angażujące społeczności lokalne, w tym Koła Gospodyń Wiejskich, co sprzyja wzmacnianiu przedsiębiorczości o charakterze oddolnym i integracji społeczno-gospodarczej sołectw.

Uzupełnieniem działań będzie podnoszenie kompetencji rolników i lokalnych producentów w zakresie Dobrej Praktyki Rolnej, adaptacji do zmian klimatu, racjonalnego gospodarowania zasobami oraz wdrażania rozwiązań gospodarki obiegu zamkniętego. Działania te mają na celu zwiększenie odporności ekonomicznej i środowiskowej lokalnych

działalności, przy jednoczesnym zachowaniu krajobrazu kulturowego i funkcji wiejskich obszarów Gminy.

Kierunki działań:

2.4.1. Wspieranie lokalnych producentów rolnych i przetwórców w rozwijaniu działalności opartej na produktach lokalnych i tradycyjnych;

2.4.2. Wspieranie współpracy lokalnych producentów produktów rolniczych z sektorem gastronomicznym i turystycznym;

2.4.3. Promowanie lokalnych produktów oraz budowanie rozpoznawalnej marki produktów
z Gminy;

2.4.4. Organizacja działań edukacyjnych i doradczych dla rolników w zakresie Dobrej Praktyki Rolnej, adaptacji do zmian klimatu, efektywnego gospodarowania zasobami oraz wdrażania zasad gospodarki obiegu zamkniętego w rolnictwie.

CEL STRATEGICZNY 3

OGRANICZENIE PRESJI ŚRODOWISKOWEJ I SKUTKÓW ZMIAN KLIMATU

Cel operacyjny 3.1.
Poprawa jakości powietrza i transformacja energetyczna

Gmina Siewierz mierzy się z utrzymującą się presją zanieczyszczenia powietrza, której głównym źródłem jest emisja z indywidualnych systemów grzewczych w sektorze mieszkaniowym, a także wysokie zapotrzebowanie energetyczne budynków o niskim standardzie efektywności energetycznej. Cel operacyjny 3.1 ukierunkowany jest na ograniczanie emisji zanieczyszczeń do atmosfery oraz stopniową transformację energetyczną Gminy w kierunku rozwiązań niskoemisyjnych i efektywnych energetycznie.

Założeniem celu jest przede wszystkim wspieranie mieszkańców i przedsiębiorców w procesie ograniczania tzw. niskiej emisji poprzez działania o charakterze finansowym, doradczym i edukacyjnym, a także wzmacnianie zdolności Gminy do pełnienia roli lokalnego koordynatora transformacji energetycznej. Istotnym elementem interwencji jest kontynuacja i rozwój programów wsparcia umożliwiających modernizację źródeł ciepła, poprawę efektywności energetycznej budynków oraz zwiększanie wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

Cel obejmuje również działania prowadzone bezpośrednio w zasobie gminnym, w szczególności zapewnienie samowystarczalności budynków użyteczności publicznej poprzez poprawę ich efektywności energetycznej oraz budowę instalacji OZE i systemów magazynowania energii, co pozwoli ograniczyć koszty eksploatacyjne, stabilizować zużycie energii oraz wzmacniać przykład sektora publicznego jako lidera zmian.

Realizacja celu zakłada równoległe prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych kształtujących postawy proekologiczne mieszkańców oraz zwiększających świadomość korzyści środowiskowych i ekonomicznych wynikających z ograniczania emisji. W efekcie interwencja przyczynia się do poprawy warunków aerosanitarnych, podniesienia jakości życia mieszkańców oraz wzmacniania bezpieczeństwa energetycznego Gminy.

Działania w ramach celu będą obejmować również wspieranie rozwoju oraz promocję korzystania z nisko- i zeroemisyjnych form transportu, w szczególności ruchu pieszego, rowerowego oraz transportu publicznego, jako elementu ograniczania emisji zanieczyszczeń oraz kształtowania bardziej zrównoważonej mobilności na obszarze gminy.

Kierunki działań:

3.1.1. Wspieranie mieszkańców i przedsiębiorców w ograniczaniu emisji zanieczyszczeń atmosferycznych;

3.1.2. Podejmowanie działań na rzecz zwiększenia efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej;

3.1.3. Wspieranie rozwoju budownictwa energooszczędnego i pasywnego;

3.1.4. Rozwój odnawialnych źródeł energii oraz systemów magazynowania energii w infrastrukturze gminnej;

3.1.5. Rozwój energooszczędnego oświetlenia publicznego i infrastruktury energetycznej;

3.1.6. Wspieranie mieszkańców i przedsiębiorców w korzystaniu z zewnętrznych programów finansowania inwestycji prośrodowiskowych;

3.1.7. Wspieranie rozwoju i promocja korzystania z nisko i zeroemisyjnych form transportu;

3.1.8. Prowadzenie działań edukacyjnych i informacyjnych kształtujących postawy proekologiczne mieszkańców w działania ograniczające niską emisję.

Cel operacyjny 3.2.
Ochrona zasobów wodnych i zwiększenie efektywności gospodarki wodno-ściekowej

Rosnąca presja osadnicza, jak również postępujące zmiany klimatu generują potrzebę zapewnienia wysokiej jakości zasobów wodnych oraz zwiększenia adaptacji Gminy do potencjalnych skutków zmian klimatu.

Kluczowe znaczenie dla poprawy jakości wód ma efektywność prowadzonej gospodarki wodno-ściekowej. W związku z tym, interwencja w ramach celu operacyjnego 3.2. koncentruje się na stopniowej modernizacji i rozbudowie infrastruktury oczyszczania

ścieków, w szczególności oczyszczalni ścieków w Siewierzu, co pozwoli na dostosowanie systemu do aktualnych i przyszłych potrzeb mieszkańców oraz wymogów środowiskowych. Równolegle zakłada się rozwój sieci kanalizacji sanitarnej na obszarach dotychczas nieskanalizowanych, przy jednoczesnym utrzymaniu sprawności technicznej istniejącej infrastruktury poprzez jej modernizację i bieżącą konserwację. Ze względu na występowanie terenów o rozproszonej zabudowie istotnym elementem działań będzie wspieranie indywidualnych systemów oczyszczania ścieków, w szczególności przydomowych oczyszczalni jako rozwiązań efektywnych ekonomicznie i środowiskowo tam, gdzie budowa sieci kanalizacyjnej jest nieuzasadniona technicznie lub finansowo. Ponadto przewiduje się rozwój i modernizację infrastruktury wodociągowej wraz z wdrażaniem systemów monitoringu i zarządzania siecią, co umożliwi racjonalizację zużycia wody, ograniczenie strat przesyłowych oraz zwiększenie niezawodności dostaw.

W odpowiedzi na rosnące ryzyko powodowanych suszą okresowych niedoborów wody oraz występowania intensywnych opadów celem działań będzie również zwiększanie lokalnej retencji wód opadowych poprzez inwestycje infrastrukturalne oraz rozwiązania oparte na naturze (*natura-based solutions*), wspierające naturalny obieg wody w środowisku.

Istotnym komponentem realizacji celu pozostaje także współpraca z instytucjami odpowiedzialnymi za gospodarowanie wodami w zakresie ochrony jakości wód Zalewu Przeczycko-Siewierskiego, Zbiornika Kuźnica Warężyńska oraz lokalnych cieków wodnych (m.in. Czarna Przemsza, Mitręga), przy zachowaniu kompetencyjnego podziału zadań.

W efekcie realizacja celu przyczyni się do poprawy jakości środowiska wodnego, zwiększenia efektywności systemów komunalnych, racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi oraz wzmacniania odporności Gminy Siewierz na skutki zmian klimatu.

Kierunki działań:

3.2.1. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury oczyszczania ścieków;

3.2.2. Rozwój sieci kanalizacji sanitarnej na terenach dotychczas nieskanalizowanych oraz modernizacja i bieżące konserwacje istniejącej infrastruktury;

3.2.3. Wspieranie rozwoju indywidualnych systemów oczyszczania ścieków na terenach
o rozproszonej zabudowie;

3.2.4. Rozwój i modernizacja infrastruktury wodociągowej oraz systemów zarządzania siecią wodociągową;

3.2.5. Podejmowanie działań na rzecz zwiększania retencji wód opadowych;

3.2.6. Współpraca z instytucjami zarządzającymi wodami w zakresie ochrony jakości wód Zalewu Przeczycko-Siewierskiego, Zbiornika Kuźnica Warężyńska oraz cieków wodnych.

Cel operacyjny 3.3.
Adaptacja do zmian klimatu i ochrona walorów przyrodniczych

Wzmocnienie odporności Gminy na skutki zmian klimatu oraz zachowanie wysokiej jakości lokalnych zasobów przyrodniczych i krajobrazowych stanowi istotny element środowiska życia mieszkańców oraz potencjału rozwojowego Gminy Siewierz. Podjęte prace diagnostyczne i analityczne wskazują na rosnące znaczenie działań adaptacyjnych w odpowiedzi na zjawiska takie jak okresowe susze, intensywne opady, wzrost temperatur czy presja urbanizacyjna wpływająca na ograniczanie powierzchni biologicznie czynnych i fragmentację systemów przyrodniczych.

Interwencja w ramach celu koncentruje się na rozwoju błękitno-zielonej infrastruktury w przestrzeniach publicznych, jako narzędzia jednoczesnego wzmacniania retencji wód opadowych, poprawy mikroklimatu oraz podnoszenia jakości przestrzeni publicznych. Działania te będą uzupełniane poprzez stopniowe zwiększanie udziału powierzchni biologicznie czynnych, w szczególności poprzez ograniczanie nadmiernie uszczelnionych nawierzchni i wprowadzanie rozwiązań sprzyjających naturalnej infiltracji wód opadowych.

Istotnym elementem realizacji celu będzie również wspieranie mieszkańców i podmiotów prywatnych w podejmowaniu działań zwiększających retencję oraz udział zieleni na terenach prywatnych, w szczególności poprzez działania informacyjne, edukacyjne oraz instrumenty wsparcia zachęcające do stosowania rozwiązań opartych na naturze (NBS). Podejście to pozwoli na rozszerzenie działań adaptacyjnych poza przestrzeń publiczną i budowanie lokalnej odpowiedzialności za środowisko.

Równolegle zakłada się ochronę i rozwój terenów zieleni pełniących funkcje przyrodnicze, klimatyczne i rekreacyjne, obejmujące m.in. rewaloryzację i utrzymanie istniejących terenów zieleni, nowe nasadzenia oraz tworzenie nowych przestrzeni zieleni urządzonej (np. parków kieszonkowych), wzmacniających system przyrodniczy Gminy i poprawiających warunki życia mieszkańców. Szczególne znaczenie przypisuje się zachowaniu i wzmacnianiu ciągłości lokalnego systemu przyrodniczo-krajobrazowego, w tym obszarów doliny Czarnej Przemszy oraz kompleksów leśnych (m.in. Las Warężyno), poprzez działania ochronne, renaturalizacyjne i odtwarzanie naturalnych elementów środowiska. Wspierane będą również działania w zakresie zachowania i odtwarzania bioróżnorodności, w tym ochrona siedlisk wodno-błotnych.

W efekcie realizacja celu przyczyni się do zwiększenia odporności Gminy Siewierz na skutki zmian klimatu, poprawy jakości środowiska przyrodniczego, ochrony obszarów cennych krajobrazowo oraz kształtowania bardziej zrównoważonej i przyjaznej mieszkańcom przestrzeni.

Kierunki działań:

3.3.1. Rozwój błękitno-zielonej infrastruktury w przestrzeniach publicznych Gminy;

3.3.2. Wspieranie rozwiązań zwiększających retencję i udział powierzchni biologicznie czynnej;

3.3.3. Stopniowe zwiększanie udziału powierzchni biologicznie czynnych w przestrzeniach publicznych poprzez ograniczanie nadmiernie uszczelnionych nawierzchni;

3.3.4. Ochrona i rozwój terenów zieleni pełniących funkcje przyrodnicze, klimatyczne i rekreacyjne;

3.3.5. Ochrona i wzmocnienie ciągłości lokalnego systemu przyrodniczo-krajobrazowego, ze szczególnym uwzględnieniem doliny Czarnej Przemszy oraz kompleksów leśnych;

3.3.6. Wspieranie działań w zakresie zachowania i odtwarzania bioróżnorodności, w tym powoływanie nowych form ochrony przyrody.

Cel operacyjny 3.4.
Zwiększenie efektywności gospodarki odpadami

Realizacja celu operacyjnego 3.4 wynika z potrzeby dalszego doskonalenia lokalnego systemu gospodarowania odpadami w kierunku zwiększenia efektywności środowiskowej, ograniczania ilości wytwarzanych odpadów oraz stopniowego wdrażania zasad gospodarki o obiegu zamkniętym (GOZ). W tym zakresie konieczne jest podejmowania działań nie tylko w zakresie organizacji odbioru i zagospodarowania odpadów, lecz również wzmacniania postaw prośrodowiskowych mieszkańców oraz rozwijania rozwiązań sprzyjających

ponownemu wykorzystaniu zasobów i minimalizacji strumienia odpadów trafiających do unieszkodliwiania.

Interwencja w ramach celu koncentruje się na rozwoju infrastruktury gospodarki cyrkularnej, w tym w szczególności na zwiększaniu funkcjonalności i przepustowości Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych w Siewierzu poprzez jego dostosowanie do zmieniających się potrzeb oraz wymogów systemowych. Działania te mają na celu poprawę dostępności systemu selektywnej zbiórki oraz zwiększenie poziomu odzysku i recyklingu odpadów komunalnych.

Istotnym elementem realizacji celu będzie wspieranie lokalnych inicjatyw wpisujących się w założenia gospodarki o obiegu zamkniętym, sprzyjających ograniczaniu powstawania odpadów, wydłużaniu cyklu życia produktów oraz ponownemu wykorzystaniu surowców. Uzupełniająco przewiduje się kontynuację programów usuwania wyrobów zawierających azbest, co przyczyni się do eliminacji zagrożeń środowiskowych i zdrowotnych oraz poprawy jakości przestrzeni zamieszkania.

Równolegle zakłada się prowadzenie działań edukacyjnych i informacyjnych ukierunkowanych na ograniczanie ilości wytwarzanych odpadów, właściwą segregację oraz promowanie ponownego wykorzystania zasobów, a także rozwój systemu selektywnej zbiórki odpadów w przestrzeniach publicznych, zwiększający dostępność infrastruktury i wspierający kształtowanie trwałych nawyków ekologicznych mieszkańców.

Kierunki działań:

3.4.1. Rozwój infrastruktury gospodarki cyrkularnej (GOZ);

3.4.2. Wspieranie lokalnych inicjatyw gospodarki cyrkularnej (GOZ);

3.4.3. Realizacja programów usuwania wyrobów zawierających azbest;

3.4.4. Podejmowanie działań edukacyjnych w zakresie ograniczania powstawania odpadów i ponownego wykorzystania zasobów;

3.4.5. Rozwój systemu selektywnej zbiórki odpadów w przestrzeniach publicznych.

CEL STRATEGICZNY 4

WYSOKA JAKOŚĆ ŻYCIA I AKTYWNA WSPÓLNOTA MIESZKAŃCÓW

Cel operacyjny 4.1.
Wysoka jakość i dostępność usług społecznych dostosowanych do zmian demograficznych i społecznych

Założenia celu operacyjnego 4.1. są odpowiedzią na zidentyfikowane w Gminie Siewierz zachodzące procesy demograficzne i społeczne, w szczególności wzrost funkcji osiedleńczej związanej z napływem

nowych mieszkańców, postępującym starzeniem się społeczeństwa oraz rosnącymi oczekiwaniami mieszkańców wobec jakości i dostępności usług publicznych.

Zjawiska te wpływają na strukturę potrzeb społecznych i powodują wzrost znaczenia usług wspierających rodziny, osoby starsze oraz mieszkańców wymagających czasowego lub stałego wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

Założeniem celu jest przede wszystkim utrzymanie wysokiej jakości istniejących usług społecznych oraz ich stopniowe dostosowywanie do zmieniającej się liczby i struktury mieszkańców, przy wykorzystaniu już funkcjonującej infrastruktury i potencjału instytucjonalnego Gminy. Szczególny nacisk kładzie się na rozwój usług środowiskowych, umożliwiających mieszkańcom jak najdłuższe funkcjonowanie w miejscu zamieszkania, co ma istotne znaczenie w gminie o rozproszonej strukturze osadniczej.

Realizacja celu zakłada również wzmacnianie współpracy pomiędzy jednostkami organizacyjnymi gminy, instytucjami ochrony zdrowia, organizacjami społecznymi oraz partnerami lokalnymi w celu lepszej koordynacji działań wspierających mieszkańców. Istotnym elementem będzie rozwój działań profilaktycznych i prozdrowotnych, w tym w obszarze zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży, a także inicjatyw przeciwdziałających wykluczeniu społecznemu i wspierających aktywność obywatelską oraz wolontariat.

Realizacja celu przyczyni się do podniesienia jakości życia mieszkańców, zwiększenia dostępności wsparcia społecznego na poziomie lokalnym oraz wzmocnienia atrakcyjności osiedleńczej gminy poprzez zapewnienie usług odpowiadających realnym potrzebom obecnych i przyszłych mieszkańców.

Kierunki działań:

1.1.1. Utrzymanie i optymalne wykorzystanie istniejącej infrastruktury opieki nad dziećmi do lat 3 oraz rozwój systemów wsparcia dla rodzin;

1.1.2. Rozwijanie środowiskowych form wsparcia osób starszych i osób niesamodzielnych;

1.1.3. Dostosowanie obiektów i przestrzeni publicznych dla osób ze szczególnymi potrzebami;

1.1.4. Integrowanie usług społecznych, zdrowotnych i profilaktycznych z wykorzystaniem współpracy instytucji publicznych i organizacji społecznych;

1.1.5. Rozwój i integracja e-usług publicznych;

1.1.6. Realizacja i rozwój lokalnych działań profilaktycznych i prozdrowotnych skierowanych do różnych grup mieszkańców;

1.1.7. Rozwijanie usług przeciwdziałających wykluczeniu społecznemu;

1.1.8. Rozwój wolontariatu i działań solidarności społecznej;

1.1.9. Rozwój lokalnych instrumentów wsparcia osób i rodzin zagrożonych ubóstwem oraz wykluczeniem społecznym.

Cel operacyjny 4.2.
Nowoczesna edukacja i rozwój kompetencji mieszkańców

Napływ nowych mieszkańców, w tym rodzin z dziećmi, a jednocześnie obserwowane w dłuższej perspektywie wahania liczby uczniów wymagają elastycznego zarządzania lokalną siecią placówek oświatowych oraz stałego podnoszenia standardu infrastruktury i wyposażenia szkół. Założeniem celu jest zapewnienie wysokiej jakości edukacji na poziomie szkół podstawowych prowadzonych przez Gminę Siewierz poprzez modernizację bazy oświatowej, rozwój nowoczesnych metod kształcenia oraz wzmacnianie kluczowych kompetencji wśród uczniów, w szczególności kompetencji cyfrowych, społecznych i praktycznych. Działania te sprzyjać będą lepszemu przygotowaniu młodych mieszkańców do dalszej edukacji i funkcjonowania na zmieniającym się rynku pracy, przy jednoczesnym budowaniu ich więzi z miejscem zamieszkania.

Istotnym elementem realizacji celu będzie rozwijanie oferty edukacyjnej wykraczającej poza obowiązkowy system lekcyjny, obejmującej zajęcia dodatkowe, inicjatywy lokalne oraz działania wzmacniające kompetencje społeczne i obywatelskie dzieci i młodzieży. Zakłada się również wzmacnianie współpracy szkół z lokalnym środowiskiem społeczno-gospodarczym, w tym przedsiębiorcami i instytucjami działającymi na terenie Gminy i w jej otoczeniu funkcjonalnym, co pozwoli uczniom lepiej poznawać lokalne możliwości rozwoju edukacyjnego i zawodowego.

Ważnym kierunkiem będzie także rozwój doradztwa zawodowego i działań informacyjnych wspierających młodzież w podejmowaniu świadomych decyzji edukacyjnych, co w dłuższej perspektywie może ograniczać odpływ młodych mieszkańców oraz wzmacniać lokalny kapitał społeczny. Uzupełnieniem działań będzie rozwijanie oferty edukacyjnej i aktywizującej skierowanej do osób starszych, sprzyjającej uczeniu się przez całe życie oraz integracji społecznej.

Realizacja celu przyczyni się do podnoszenia jakości kapitału ludzkiego oraz zwiększenia atrakcyjności osiedleńczej Gminy Siewierz oraz budowania aktywnej i kompetentnej społeczności lokalnej zdolnej do reagowania na przyszłe wyzwania społeczne i gospodarcze.

Kierunki działań:

4.2.1. Dostosowywanie infrastruktury i organizacji sieci placówek oświatowych do zmian demograficznych;

4.2.2. Wdrażanie nowoczesnych metod kształcenia rozwijających kompetencje przyszłości;

4.2.3. Rozwijanie oferty zajęć dodatkowych, kół zainteresowań i lokalnych inicjatyw edukacyjnych realizowanych poza systemem lekcyjnym;

4.2.4. Rozwijanie współpracy szkół podstawowych z lokalnym otoczeniem gospodarczym i instytucjonalnym, wspierającej poznawanie zawodów i lokalnego rynku pracy;

4.2.5. Wzmacnianie doradztwa zawodowego w szkołach podstawowych oraz działań informacyjnych dotyczących ścieżek edukacyjnych i zawodowych dostępnych w regionie;

4.2.6. Wzmacnianie aktywności mieszkańców, w tym osób starszych i osób z niepełnosprawnością;

4.2.7. Rozwój oferty edukacyjnej i aktywizującej dla seniorów oraz osób zagrożonych wykluczeniem (w tym osób z niepełnosprawnością);

4.2.8. Wzmacnianie kompetencji cyfrowych mieszkańców.

Cel operacyjny 4.3.
Silna wspólnota lokalna i rozwój kapitału społecznego

Mając na uwadze identyfikowane na obszarze Gminy Siewierz dynamiczne procesy osiedleńcze, systematyczny wzrost liczby ludności, właściwe jest podejmowanie działań wzmacniających integrację społeczną, budowanie więzi lokalnych oraz poczucia współodpowiedzialności mieszkańców za rozwój miejsca zamieszkania.

W związku z powyższym, w perspektywie strategicznej zakłada się rozwój kapitału społecznego, rozumianego jako wzmocnienie aktywności obywatelskiej, zdolności do współpracy oraz zaangażowania mieszkańców w życie publiczne i społeczne Gminy. Szczególne znaczenie przypisuje się tworzeniu i rozwijaniu mechanizmów partycypacji społecznej umożliwiających mieszkańcom realny udział w podejmowaniu decyzji dotyczących spraw lokalnych, w tym poprzez konsultacje społeczne oraz systematyczne badanie opinii mieszkańców.

Realizacja celu zakłada wzmacnianie potencjału organizacji pozarządowych, Kół Gospodyń Wiejskich, orkiestr dętych oraz innych lokalnych inicjatyw społecznych jako ważnych partnerów samorządu w realizacji działań społecznych, kulturalnych i integracyjnych. Istotnym elementem będzie także wspieranie oddolnych inicjatyw mieszkańców oraz rozwijanie współpracy pomiędzy różnymi grupami społecznymi i pokoleniami.

W kontekście rosnącej liczby mieszkańców szczególne znaczenie ma integracja społeczna osób napływowych z dotychczasowymi mieszkańcami Gminy poprzez organizację wydarzeń lokalnych, inicjatyw sąsiedzkich oraz działań kulturalnych i animacyjnych wzmacniających lokalną tożsamość i identyfikację z Gminą. Ważnym kierunkiem będzie również rozwój wolontariatu i aktywności międzypokoleniowej, sprzyjających budowaniu solidarności społecznej oraz przeciwdziałaniu izolacji społecznej, zwłaszcza wśród osób starszych.

Realizacja celu przyczyni się do wzrostu aktywności społecznej mieszkańców, wzmocnienia lokalnych więzi oraz budowy trwałych podstaw rozwoju społecznego gminy, opartych na współpracy, zaufaniu i zaangażowaniu obywatelskim.

Kierunki działań:

4.3.1. Rozwój i różnicowanie mechanizmów partycypacji społecznej;

4.3.2. Stosowanie standardów prowadzenia konsultacji społecznych w procesach decyzyjnych Gminy;

4.3.3. Wspieranie organizacji pozarządowych oraz inicjatyw oddolnych;

4.3.4. Organizowanie działań integracyjnych, wydarzeń lokalnych (w tym sportowych) i inicjatyw sąsiedzkich sprzyjających włączaniu nowych mieszkańców w życie społeczne Gminy;

4.3.5. Rozwój lokalnej oferty kulturalnej i działań animacyjnych wzmacniających tożsamość lokalną mieszkańców;

4.3.6. Wspieranie aktywności międzypokoleniowej i sąsiedzkiej.

Cel operacyjny 4.4.
Rozwój oferty czasu wolnego, rekreacji i kultury

Wraz ze wzrostem liczby mieszkańców oraz zmianą stylu życia i oczekiwań społecznych zwiększa się zapotrzebowanie na dostępne lokalnie miejsca aktywności, rekreacji, kultury i integracji społecznej. Szczególnego znaczenia nabiera zapewnienie zróżnicowanej oferty spędzania czasu wolnego odpowiadającej potrzebom różnych grup wiekowych – dzieci, młodzieży, rodzin oraz seniorów.

Założeniem celu jest rozwój i lepsze wykorzystanie infrastruktury rekreacyjnej, sportowej i kulturalnej jako narzędzia wzmacniania dobrostanu mieszkańców, integracji społecznej oraz budowania więzi z miejscem zamieszkania. Przyszłe działania Gminy Siewierz powinny koncentrować się zarówno na rozwoju ogólnodostępnej infrastruktury czasu wolnego, jak i na podnoszeniu jakości oraz dostępności istniejących obiektów poprzez ich modernizację, wielofunkcyjne wykorzystanie oraz rozszerzanie oferty programowej.

Istotnym elementem realizacji celu będzie tworzenie lokalnych przestrzeni spotkań i integracji w obszarze miejskim i sołectwach, w szczególności na obszarach intensywnego rozwoju mieszkaniowego, sprzyjających codziennym kontaktom społecznym i aktywności mieszkańców. Szczególną rolę przypisuje się rozwijaniu oferty skierowanej do dzieci i młodzieży, w tym tworzeniu atrakcyjnych i bezpiecznych miejsc spędzania czasu wolnego oraz organizacji wydarzeń i zajęć wzmacniających identyfikację młodych mieszkańców z gminą.

Ważnym kierunkiem działań będzie również rozwój działalności kulturalnej, w tym poprawa warunków funkcjonowania Miejsko-Gminnego Centrum Kultury Sportu i Turystyki w Siewierzu, a także Miejsko - Gminnej Biblioteki Publicznej im. Leona Korusiewicza w Siewierzu oraz poszerzanie dostępności oferty kulturalnej poprzez organizację różnorodnych wydarzeń artystycznych i społecznych. Jednocześnie zakłada się zagospodarowanie terenów zielonych i rekreacyjnych na potrzeby codziennej aktywności mieszkańców, w tym rozwój tras spacerowych, miejsc wypoczynku oraz lokalnej infrastruktury rekreacyjnej wykorzystującej walory środowiskowe Gminy.

Realizacja celu przyczyni się do podniesienia atrakcyjności życia w gminie, wzmocnienia integracji społecznej oraz budowania wizerunku Gminy Siewierz jako miejsca przyjaznego do życia, aktywnego wypoczynku i uczestnictwa w kulturze.

Kierunki działań:

4.4.1. Rozwój ogólnodostępnych, lokalnych przestrzeni rekreacji i integracji społecznej odpowiadających na potrzeby różnych grup mieszkańców;

4.4.2. Zwiększanie dostępności i wykorzystania infrastruktury sportowej, rekreacyjnej i kulturowej;

4.4.3. Promowanie i upowszechnianie lokalnego dziedzictwa kulturowego;

4.4.4. Modernizacja i rozwój działalności samorządowych instytucji kultury;

4.4.5. Kreowanie markowych produktów i wydarzeń kulturalnych;

4.4.6. Rozwój oferty czasu wolnego dla dzieci i młodzieży;

4.4.7. Zagospodarowanie terenów zielonych i rekreacyjnych na potrzeby codziennej aktywności mieszkańców.

Cel operacyjny 4.5.
Wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego i odporności lokalnej

Jednym z podstawowych warunków jakości życia jest zapewnienie mieszkańcom wysokiego poziomu bezpieczeństwa. Dynamiczny rozwój funkcji mieszkaniowej gminy i wzrost liczby mieszkańców decydują o konieczności stałego wzmacniania lokalnego systemu bezpieczeństwa, zarówno w wymiarze ratowniczym, porządkowym, jak i prewencyjnym.

Zakłada się w szczególności rozwój zintegrowanego systemu bezpieczeństwa lokalnego opartego na współpracy Gminy Siewierz z jednostkami Ochotniczych Straży Pożarnych (OSP), Policją oraz innymi służbami i instytucjami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo mieszkańców. Szczególne znaczenie przypisuje się wzmacnianiu potencjału jednostek OSP poprzez rozwój i modernizację infrastruktury, doposażenie w sprzęt ratowniczo - gaśniczy oraz zapewnienie odpowiednich warunków prowadzenia działań operacyjnych i społecznych.

Realizacja celu obejmuje również działania ukierunkowane na poprawę bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej, w tym w szczególności w obszarach zabudowy mieszkaniowej, w rejonach szkół, obiektów publicznych oraz ciągów komunikacyjnych wykorzystywanych w codziennym przemieszczaniu się mieszkańców. Istotnym elementem będzie rozwój rozwiązań zwiększających bezpieczeństwo uczestników ruchu drogowego oraz wspieranie działań prewencyjnych i edukacyjnych kształtujących bezpieczne postawy społeczne.

Cel zakłada także wzmacnianie odporności społeczności lokalnej poprzez rozwój współpracy ze służbami odpowiedzialnymi za porządek publiczny, wspieranie inicjatyw profilaktycznych oraz budowanie świadomości mieszkańców w zakresie reagowania na sytuacje kryzysowe i zagrożenia. Działania te mają szczególne znaczenie w kontekście zmian klimatu, zdarzeń losowych oraz rosnących oczekiwań mieszkańców wobec poziomu bezpieczeństwa lokalnego.

Realizacja celu przyczyni się do zwiększenia poczucia bezpieczeństwa mieszkańców, poprawy sprawności reagowania na zagrożenia oraz wzmocnienia roli gminy jako miejsca bezpiecznego i stabilnego do życia i rozwoju.

Kierunki działań:

4.5.1. Rozwój i modernizacja infrastruktury bezpieczeństwa publicznego;

4.5.2. Wspieranie działań służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo mieszkańców;

4.5.3. Rozwój infrastruktury bezpieczeństwa i ochrony ludności zwiększającej odporność gminy na sytuacje kryzysowe i zagrożenia;

4.5.4. Podejmowanie działań w zakresie poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego;

4.5.5. Rozwój sieci monitoringu;

4.5.6. podejmowanie działań edukacyjnych i profilaktycznych w zakresie bezpieczeństwa mieszkańców.

CEL HORYZONTALNY

AKTYWNA WSPÓŁPRACA PARTNERSKA GMINY W OBSZARZE METROPOLITALNYM I PONADLOKALNYM

Cel operacyjny H.1.
Wzmacnianie powiązań funkcjonalnych z ośrodkiem metropolitalnym i gminami sąsiednimi

Położenie Gminy Siewierz w obszarze Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii stanowi jeden z kluczowych czynników determinujących jej rozwój społeczny, gospodarczy i przestrzenny. Codzienne powiązania mieszkańców z rynkiem pracy, edukacją, usługami wyższego rzędu oraz infrastrukturą transportową obszaru metropolitalnego powodują, że rozwój Gminy odbywa się w układzie funkcjonalnym wykraczającym poza jej granice administracyjne.

Realizacja celu ukierunkowana jest na wzmacnianie współpracy ponadlokalnej w obszarach mających bezpośredni wpływ na jakość życia mieszkańców Gminy Siewierz oraz efektywność świadczenia usług publicznych, w szczególności w zakresie mobilności (w tym systemów transportu zbiorowego i mobilności aktywnej), planowania przestrzennego oraz organizacji usług o znaczeniu ponadgminnym. Utrzymanie i dalsze rozwijanie wspólnych rozwiązań transportowych poprawi dostępność komunikacyjną Gminy, zwiększając dostępność ponadlokalnych usług i miejsc zatrudnienia dla mieszkańców Gminy.

Istotne znaczenie ma również koordynacja polityki przestrzennej z gminami sąsiednimi w obszarach styku funkcji osadniczych i gospodarczych, pozwalająca na bardziej racjonalne gospodarowanie przestrzenią, ograniczanie konfliktów funkcjonalnych oraz zapewnienie spójności rozwoju w skali ponadlokalnej.

Realizacja celu obejmuje także aktywne uczestnictwo Gminy w ponadlokalnych inicjatywach dotyczących organizacji i świadczenia usług publicznych, w szczególności w obszarach transportu zbiorowego, usług społecznych, kultury i turystyki, realizowanych we współpracy z jednostkami samorządu terytorialnego oraz instytucjami metropolitalnymi. Działania te pozwolą na podnoszenie jakości usług dostępnych dla mieszkańców przy bardziej efektywnym wykorzystaniu zasobów organizacyjnych i finansowych.

W efekcie działania te przyczynią się do wzmocnienia pozycji gminy w strukturze funkcjonalnej obszaru metropolitalnego, zwiększenia jej dostępności oraz lepszego wykorzystania szans rozwojowych wynikających ze współpracy terytorialnej.

Kierunki działań:

H.1.1. Rozwijanie wspólnych rozwiązań w zakresie mobilności i dostępności transportowej;

H.1.2. Koordynacja planowania przestrzennego z gminami sąsiednimi w obszarach styku
funkcji osadniczych i gospodarczych;

H.1.3. Udział w inicjatywach integrujących usługi publiczne w skali ponadgminnej;

H.1.4. Współpraca międzygminna na rzecz rozwoju gospodarczego i turystycznego.

Cel operacyjny H.2.
Rozwijanie partnerstw instytucjonalnych i projektowych

Współczesne wyzwania rozwojowe samorządów lokalnych coraz częściej wymagają realizacji działań wykraczających poza możliwości pojedynczej jednostki samorządu terytorialnego. Skala oraz złożoność procesów społecznych, gospodarczych i środowiskowych powodują, że skuteczna realizacja polityk publicznych opiera się na współpracy międzyinstytucjonalnej oraz partnerskim modelu zarządzania rozwojem lokalnym.

Realizacja celu zakłada wzmacnianie zdolności Gminy Siewierz do inicjowania i uczestnictwa w przedsięwzięciach realizowanych wspólnie z innymi jednostkami samorządu terytorialnego. Partnerstwa projektowe umożliwiają realizację przedsięwzięć o większej skali oddziaływania, lepsze wykorzystanie zasobów finansowych i organizacyjnych oraz zwiększają skuteczność pozyskiwania środków zewnętrznych.

Istotnym elementem celu jest również budowanie trwałych relacji współpracy pomiędzy samorządem, sektorem gospodarczym i organizacjami społecznymi, co wzmacnia zdolność Gminy do inicjowania projektów rozwojowych, zwiększa efektywność wykorzystania

lokalnych zasobów oraz sprzyja tworzeniu zintegrowanych przedsięwzięć odpowiadających na potrzeby mieszkańców i lokalnej gospodarki.

Należy zaznaczyć również, że na obszarze Gminy Siewierz występują grunty o złożonej strukturze własnościowej, w tym zarządzane przez Spółkę dla Zagospodarowania Wspólnoty Leśno-Gruntowej w Siewierzu, które wpływają na możliwości prowadzenia spójnej polityki przestrzennej i inwestycyjnej. Ich potencjał rozwojowy wymaga rozwijania współpracy partnerskiej w zakresie regulacji stanów prawnych, planowania przestrzennego oraz identyfikacji terenów możliwych do zagospodarowania, co stanowi istotny element wzmacniania atrakcyjności inwestycyjnej gminy.

W efekcie realizacja celu przyczyni się do zwiększenia skuteczności podejmowanych przez Gminę działań rozwojowych, poszerzenia zakresu realizowanych przedsięwzięć oraz wzmocnienia pozycji Gminy Siewierz jako aktywnego partnera współpracy ponadlokalnej.

Kierunki działań:

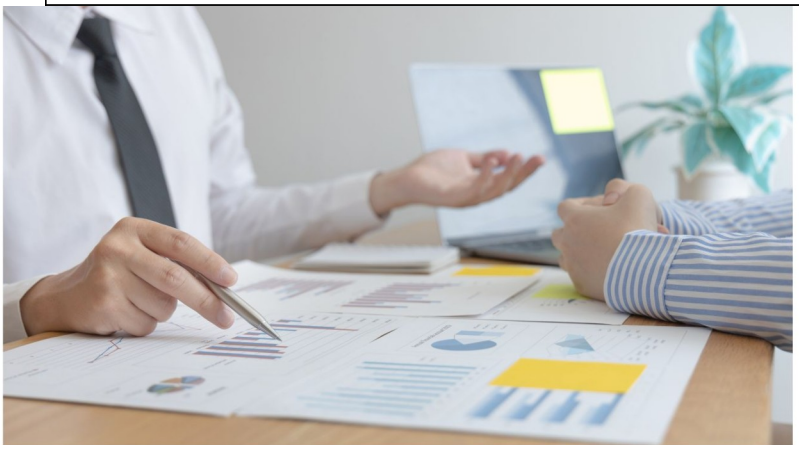
H.2.1. Inicjowanie i uczestnictwo w projektach międzygminnych i metropolitalnych;

H.2.2. Współpraca z samorządem województwa i powiatu oraz instytucjami publicznymi
i sektorem naukowym;

H.2.3. Budowanie trwałych sieci współpracy samorządu lokalnego, przedsiębiorców i organizacji społecznych;

H.2.4. Rozwijanie współpracy partnerskiej z podmiotami zarządzającymi lokalnymi zasobami
gruntowymi.

Cel operacyjny H.3.
Zwiększenie zdolności gminy do pozyskiwania środków zewnętrznych i realizacji projektów partnerskich

Skuteczna realizacja celów rozwojowych gminy w coraz większym stopniu uzależniona jest od zdolności do pozyskiwania i efektywnego wykorzystywania zewnętrznych źródeł finansowania, w szczególności środków europejskich, krajowych programów wsparcia oraz instrumentów terytorialnych. Współczesne programy wsparcia coraz częściej preferują projekty zintegrowane, partnerskie oraz realizowane

w skali ponadlokalnej. W skali gminnej wymaga to natomiast odpowiedniego przygotowania organizacyjnego
i kompetencyjnego pracowników administracji samorządowej.

Założeniem celu jest systemowe wzmacnianie zdolności instytucjonalnej Urzędu Miasta i Gminy Siewierz i jednostek organizacyjnych Gminy, obejmującej m.in. rozwój kompetencji w zakresie zarządzania projektami, współpracy partnerskiej oraz profesjonalizacji kadr administracji publicznej. Realizacja zamierzenia przełoży się na zwiększenie skuteczności aplikowania o środki zewnętrzne i efektywność wdrażania przedsięwzięć.

Istotnym elementem realizacji celu jest także aktywne wykorzystywanie instrumentów terytorialnych i metropolitalnych, umożliwiających realizację projektów o charakterze zintegrowanym oraz osiąganie efektów skali niedostępnych w działaniach realizowanych samodzielnie. Działania podjęte w ramach celu wzmocnią zdolność inwestycyjną Gminy, zwiększą zakres możliwych do realizacji przedsięwzięć rozwojowych oraz podniosą jej konkurencyjność w systemie współpracy ponadlokalnej.

Kierunki działań:

H.3.1. Przygotowywanie projektów partnerskich odpowiadających na wspólne wyzwania jednostek samorządu terytorialnego;

H.3.2. Rozwój gminnych kompetencji instytucjonalnych w zakresie współpracy i zarządzania projektami;

H.3.3. Wykorzystywanie instrumentów terytorialnych i metropolitalnych;

H.3.4. Rozwijanie kompetencji organizacyjnych i prawnych gminy w zakresie przygotowania
i realizacji projektów.

Poniżej zamieszczono wykaz zadań wskazanych przez Urząd Miasta i Gminy Siewierz rekomendowanych do realizacji w ramach Strategii Rozwoju Gminy Siewierz na lata 2026-2035.

Należy podkreślić, że wyznaczone w Strategii cele strategiczne, operacyjne oraz kierunki działań stanowią podstawę do podejmowania również innych, nowych inicjatyw i działań, które nie zostały ujęte w przedstawionej tabeli. Realizacja takich przedsięwzięć będzie możliwa zgodnie z mechanizmami i zasadami określonymi w rozdziale **9. System realizacji Strategii**, co zapewnia elastyczność i adaptacyjność strategii wobec
zmieniających się warunków oraz potrzeb Gminy Siewierz.

Tabela 5. Wykaz zadań wskazanych przez Urząd Miasta i Gminy Siewierz do realizacji w ramach Strategii Rozwoju Gminy Siewierz na lata 2026-2035 oraz dalszej perspektywie czasowej.

Lp.	Działania	Podmiot realizujący	Termin realizacji	Szacunkowy koszt zadania
1	Modernizacja oczyszczalni ścieków „Północ” w Siewierzu *(cel operacyjny 3.2.)*	Gmina Siewierz	do 2029 r.	4 000 000,00 zł
2	Rozbudowa oczyszczalni ścieków „Północ” w Siewierzu *(cel operacyjny 3.2.)*	Gmina Siewierz	do 2039 r.	33 000 000,00 zł
3	Budowa kanalizacji sanitarnej w Gminie Siewierz (w tym w Brudzowicach, Tuliszowie, w południowo-wschodniej części gminy) *(cel operacyjny 3.2.)*	Gmina Siewierz	do 2040 r.	60 000 000,00 zł
4	Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej na terenie gminy wraz z opracowaniem systemu zarządzania siecią wodociągową *(cel operacyjny 3.2.)*	Gmina Siewierz / ZUWiK	do 2035 r.	5 000 000,00 zł
5	Modernizacja ujęć wody (studni głębinowych) eksploatowanych przez Zakład Usług Wodnych i Kanalizacyjnych w Siewierzu *(cel operacyjny 3.2.)*	ZUWiK	do 2035 r.	3 000 000,00 zł
6	Utworzenie i wyposażenie obiektów zbiorowej ochrony *(cel operacyjny 4.5.)*	Gmina Siewierz	do 2050 r.	45 000 000,00 zł
7	Budowa zaplecza magazynowego na cele obronności *(cel operacyjny 4.5.)*	Gmina Siewierz	do 2030 r.	3 000 000,00 zł
8	Modernizacja sieci transportowej wykorzystywanej także przez ludność cywilną poprzez rozbudowę ulicy Zbożowej w Siewierzu *(cel operacyjny 1.2.)*	Gmina Siewierz	2027-2028	5 000 000,00 zł
9	Utworzenie miejsc aktywności fizycznej, w tym siłowni oraz sali do uprawiania fitnessu i jogi oraz budowa i modernizacja placów zabaw *(cel operacyjny 1.3, cel operacyjny 4.4.)*	Gmina Siewierz	do 2035 r.	3 000 000,00 zł
10	Budowa i modernizacja obiektów sportowych, w tym budowa boiska pełnowymiarowego ze sztuczną nawierzchnią *(cel operacyjny 1.3.)*	Gmina Siewierz	do 2035 r.	3 000 000,00 zł
11	Utworzenie wybiegu dla psów *(cel operacyjny 1.3, cel operacyjny 4.4.)*	Gmina Siewierz	do 2030 r.	100 000,00 zł

Lp.	Działania	Podmiot realizujący	Termin realizacji	Szacunkowy koszt zadania
12	Stworzenie strefy relaksu przy ul. Bema w Siewierzu *(cel operacyjny 1.3, cel operacyjny 4.4.)*	Gmina Siewierz	do 2035 r.	2 000 000,00 zł
13	Pozyskanie środków zewnętrznych i budowa basenu przy Szkole Podstawowej Nr 1 im. Księstwa Siewierskiego w Siewierzu *(cel operacyjny 1.3)*	Gmina Siewierz	do 2035 r.	35 000 000,00 zł
14	Utworzenie Parku na Rejentowskich Górkach w Siewierzu *(cel operacyjny 3.3., cel operacyjny 4.4.)*	Gmina Siewierz	do 2030 r.	2 500 000,00 zł
15	Utworzenie szlaku i organizacja spływów kajakowych Czarną Przemszą spod zamku w Siewierzu do Zalewu Przeczycko-Siewierskiego *(cel operacyjny 1.3.)*	Gmina Siewierz	do 2035 r.	500 000,00 zł
16	Modernizacja budynku Miejsko-Gminnego Centrum Kultury, Sportu i Turystyki w Siewierzu *(cel operacyjny 4.4.)*	Gmina Siewierz	do 2030 r.	10 000 000,00 zł
17	Rozszerzenie funkcji Miejsko Gminnemu Centrum Kultury Sportu i Turystyki w Siewierzu poprzez modernizację budynku dawnej poczty przy ul. Kościuszki w Siewierzu *(cel operacyjny 4.4.)*	Gmina Siewierz	do 2030 r.	2 000 000,00 zł
18	Prace konserwatorskie na Zamku w Siewierzu *(cel operacyjny 1.3, cel operacyjny 2.3.)*	Gmina Siewierz	do 2035 r.	6 000 000,00 zł
19	Termomodernizacja budynku Izby Tradycji i Kultury Dawnej w Siewierzu *(cel operacyjny 3.1, cel operacyjny 1.3.)*	Gmina Siewierz	do 2030 r.	2 000 000,00 zł
20	Zwiększenie dostępności obiektów i przestrzeni publicznych dla osób ze szczególnymi potrzebami *(cel operacyjny 4.1.)*	Gmina Siewierz	do 2035 r.	5 000 000,00 zł
21	Utworzenie dziennego domu pomocy społecznej dla osób starszych *(cel operacyjny 4.1.)*	Gmina Siewierz	do 2031 r.	12 000 000,00 zł
22	Utworzenie infrastruktury ścieżek rowerowych *(cel operacyjny 1.2.)*	Gmina Siewierz	do 2035 r.	8 000 000,00 zł
23	Budowa, rozbudowa i przebudowa dróg w Gminie Siewierz *(cel operacyjny 1.2.)*	Gmina Siewierz	do 2035 r.	10 000 000,00 zł

Lp.	Działania	Podmiot realizujący	Termin realizacji	Szacunkowy koszt zadania
24	Budowa chodników w Gminie Siewierz *(cel operacyjny 1.2.)*	Gmina Siewierz	do 2035 r.	5 000 000,00 zł
25	Rozbudowa centrum przesiadkowego w Siewierzu o niezbędną infrastrukturę (Budowa ścieżki rowerowej łączącej ulicę Kielecką z Kazimierzówką i Nową Wioską) *(cel operacyjny 1.2.)*	Gmina Siewierz	do 2029 r.	4 880 000,00 zł
26	Budowa odwodnienia dróg w Gminie Siewierz *(cel operacyjny 1.2.)*	Gmina Siewierz	do 2035 r.	5 000 000,00 zł
27	Modernizacja mostów drogowych *(cel operacyjny 1.2.)*	Gmina Siewierz	do 2035 r.	3 000 000,00 zł
28	Rozwój oraz modernizacja budownictwa mieszkaniowego i socjalnego w gminie, w tym budowa budynków mieszkalnych w ramach Społecznej Inicjatywy Mieszkaniowej *(cel operacyjny 1.1.)*	Gmina Siewierz/ SIM Zagłębie Sp. z o.o.	do 2035 r.	5 000 000,00 zł
29	Wzmocnienie potencjału służb ratowniczo – gaśniczych Gminy Siewierz *(cel operacyjny 4.5.)*	Gmina Siewierz	do 2035 r.	2 000 000,00 zł
30	Budowa i modernizacja przyszkolnych sal gimnastycznych i obiektów sportowych *(cel operacyjny 4.2.)*	Gmina Siewierz	do 2035 r.	5 000 000,00 zł

Źródło: Urząd Miasta i Gminy Siewierz

4.6. Oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia

Rezultaty planowanych działań stanowią wyraz osiągnięcia zamierzonych w Strategii celów i stanowią mierzalny dowód skuteczności wprowadzanych na etapie jej realizacji interwencji.

W poniższej tabeli wskazano zmiany, jakie powinny zostać osiągnięte w kluczowych obszarach funkcjonowania Gminy, zarówno w wymiarze społecznym, gospodarczym, jak i przestrzennym oraz środowiskowo-klimatycznym. Każdy z zakładanych efektów został opisany jako mierzalny wskaźnik, umożliwiający bieżące monitorowanie oraz ocenę postępów i skuteczności podejmowanych w ramach Strategii Rozwoju Gminy Siewierz na lata 2026-2035 kierunków działań.

Tabela 6. Oczekiwane rezultaty realizacji celów strategicznych określonych w Strategii Rozwoju Gminy Siewierz na lata 2026-2035 oraz wskaźniki ich osiągnięcia.

Cel operacyjny		Wskaźniki monitorowania celu		Jedn.	Wartość docelowa (2035)	Jednostka odpowiedzialna za realizację działania
CEL STRATEGICZNY 1 HARMONIJNY ROZWÓJ PRZESTRZENNY GMINY						
1.1	Zrównoważony rozwój funkcji mieszkaniowej	W1	Powierzchnia uchwalonych lub zaktualizowanych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	ha	min. 70	GOŚP
		W2	Liczba utworzonych obiektów budownictwa komunalnego lub społecznego	szt.	min.3	RIZP, GKL, PŚZ
1.2	Rozwój mobilności i dostępności transportowej	W3	Liczba zmodernizowanych odcinków dróg	szt.	min. 6	RIZP, GKL, PŚZ
		W4	Liczba zmodernizowanych mostów drogowych	szt.	min.1	GKL, RIZP
		W5	Liczba podjętych działań lub inwestycji na rzecz integracji różnych form transportu	szt.	min. 3	GKL, RIZP, PŚZ
		W6	Liczba utworzonych ścieżek rowerowych	szt.	min. 2	GKL, RIZP, PŚZ
1.3.	Rozwój wysokiej jakości przestrzeni publicznych	W7	Liczba projektów/inwestycji zagospodarowania przestrzeni publicznych (miejsc integracji, wypoczynku, rekreacji itp.)	szt.	min. 4	GKL, RIZP, PŚZ
		W8	Liczba zaadaptowanych terenów zdegradowanych, poprzemysłowych	szt.	min.1	ZUWIK
		W9	Liczba podjętych działań na rzecz kształtowania spójnego systemu identyfikacji wizualnej i oznakowania przestrzeni publicznej	szt.	min.3	GKL, ZUWIK
		W10	Liczba podjętych inicjatyw w zakresie ochrony i renowacji obiektów zabytkowych	szt.	min.3	RIZP, PŚZ

Cel operacyjny		Wskaźniki monitorowania celu		Jedn.	Wartość docelowa (2035)	Jednostka odpowiedzialna za realizację działania
CEL STRATEGICZNY 2 LOKALNA GOSPODARKA WYKORZYSTUJĄCA POTENCJAŁ KOMUNIKACYJNY, INWESTYCYJNY I TURYSTYCZNY						
2.1	Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej Gminy	W11	Liczba podjętych działań na rzecz rozwoju przedsiębiorczości	szt.	min.2	PKKZ, MGCKSiT
2.2	Wzmocnienie lokalnej przedsiębiorczości					
2.3	Rozwój turystyki i usług czasu wolnego	W12	Liczba zrealizowanych inicjatyw/projektów na rzecz rozwoju turystyki weekendowej i rekreacyjnej	szt.	min.14	PKKZ, MGCKSiT
2.4	Wzmocnienie lokalnej aktywności gospodarczej na obszarach wiejskich	W13	Liczba podjętych inicjatyw w zakresie rozwoju lokalnych kanałów sprzedaży produktów rolniczych (tj. targi, jarmarki, wydarzenia promujące produkty lokalne)	szt.	min. 8	PKKZ, MGCKSiT
CEL STRATEGICZNY 3 OGRANICZENIE PRESJI ŚRODOWISKOWEJ I SKUTKÓW ZMIAN KLIMATU						
3.1	Poprawa jakości powietrza i transformacja energetyczna	W14	Liczba zainicjowanych programów dotacyjnych, doradczych lub informacyjnych w zakresie ograniczenia niskiej emisji	szt.	min.4	GOŚP, RIZP, PŚZ
		W15	Liczba obiektów użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji	szt.	min.2	GKL, RIZP, PŚZ
		W16	Liczba zrealizowanych projektów / inicjatyw z zakresu rozwoju odnawialnych źródeł energii i systemów magazynowania energii	szt.	min. 2	RIZP, PŚZ
		W17	Liczba podjętych działań edukacji ekologicznej z zakresu ograniczenia emisji	szt.	min. 20	GOŚP
3.2	Ochrona zasobów wodnych i zwiększenie efektywności gospodarki wodno-ściekowej	W18	Liczba zmodernizowanych obiektów infrastruktury oczyszczania ścieków	szt.	min. 1	ZUWIK, RIZP, PŚZ
		W19	Długość wybudowanych odcinków sieci kanalizacji sanitarnej	km	min. 16	ZUWIK, RIZP
		W20	Liczba zmodernizowanych ujęć wody	szt.	min. 5	ZUWIK,
3.3	Adaptacja do zmian klimatu i ochrona walorów przyrodniczych	W21	Liczba zrewaloryzowanych lub utworzonych terenów zieleni urządzonej	szt.	min. 2	PŚZ, RIZP, GKL
3.4	Zwiększenie efektywności	W22	Liczba podjętych działań na rzecz zwiększenia efektywności gospodarki	szt.	min.8	GOŚP

Cel operacyjny		Wskaźniki monitorowania celu		Jedn.	Wartość docelowa (2035)	Jednostka odpowiedzialna za realizację działania
	gospodarki odpadami		odpadami			
CEL STRATEGICZNY 4 WYSOKA JAKOŚĆ ŻYCIA I AKTYWNA WSPÓLNOTA MIESZKAŃCÓW						
4.1	Wysoka jakość i dostępność usług społecznych dostosowanych do zmian demograficznych i społecznych	W23	Liczba inwestycji z zakresu wsparcia osób starszych	szt.	min. 1	RIZP
		W24	Liczba obiektów i / lub przestrzeni publicznych dostosowanych dla osób ze szczególnymi potrzebami	szt.	min. 2	RIZP, GKL, PŚZ
		W25	Liczba podjętych działań profilaktycznych i prozdrowotnych skierowanych do mieszkańców	szt.	min. 10	OPS, MGCKSiT, PKKZ, OiK, BIBLIOTEKA
4.2	Nowoczesna edukacja i rozwój kompetencji mieszkańców	W26	Liczba zmodernizowanych placówek oświatowych	szt.	min. 5	OiK, RIZP, GKL, PŚZ
		W27	Liczba podjętych działań na rzecz rozwoju oferty zajęć dodatkowych, kół zainteresowań i lokalnych inicjatyw edukacyjnych	szt.	min. 10	OiK, PKKZ, MGCKSiT
		W28	Liczba podjętych działań na rzecz wzmacniania aktywności mieszkańców (w tym osób starszych i osób z niepełnosprawnością)	szt.	min. 4	MGCKSiT, OiK, PKKZ, PŚZ, BIBLIOTEKA, OPS
		W29	Liczba podjętych działań na rzecz wzmocnienia kompetencji cyfrowych mieszkańców	szt.	min. 2	MGCKSiT, PKKZ
4.3.	Silna wspólnota lokalna i rozwój kapitału społecznego	W30	Liczba zorganizowanych wydarzeń lokalnych	szt.	min. 15	MGCKSiT, PKKZ
4.4.	Rozwój oferty czasu wolnego, rekreacji i kultury	W31	Liczba utworzonych miejsc aktywności fizycznej, przestrzeni rekreacji i integracji społecznej	szt.	min. 3	GKL, RIZP, PŚZ
		W32	Liczba inicjatyw na rzecz rozszerzenia oferty kulturalnej i sportowej w Gminie	szt.	min. 3	MGCKSiT, PKKZ
		W33	Liczba działań na rzecz promocji lokalnego dziedzictwa kulturowego	szt.	min. 8	PKKZ, MGCKSiT
		W34	Liczba zmodernizowanych samorządowych instytucji kultury	szt.	min. 1	GKL, RIZP, PŚZ
4.5.	Wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego	W35	Liczba wspartych JEDNOSTEK służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo mieszkańców	szt.	min. 4	GCZK, KOP

Cel operacyjny		Wskaźniki monitorowania celu		Jedn.	Wartość docelowa (2035)	Jednostka odpowiedzialna za realizację działania
i odporności lokalnej		W36	Liczba powstałych obiektów infrastruktury bezpieczeństwa i ochrony ludności	szt.	min. 2	GCZK, ZUWIK, RIZP, KOP
CEL HORYZONTALNY AKTYWNA WSPÓŁPRACA PARTNERSKA GMINY W OBSZARZE METROPOLITALNYM I PONADLOKALNYM						
H.1	Wzmacnianie powiązań funkcjonalnych z ośrodkiem metropolitalnym i gminami sąsiednimi	W47	Liczba zrealizowanych lub zainicjowanych projektów partnerskich lub z udziałem realizatorów	szt.	min. 3	PŚZ
H.2	Rozwijanie partnerstw instytucjonalnych i projektowych					
H.3	Zwiększenie zdolności gminy do pozyskiwania środków zewnętrznych i realizacji projektów partnerskich					

Źródło: opracowanie własne

4. OKREŚLENIE SPÓJNOŚCI STRATEGII ROZWOJU ZE STRATEGIAMI NA SZCZEBLU KRAJOWYM, REGIONALNYM I PONADLOKALNYM

Zgodnie z art.10e ust.2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. *o samorządzie gminnym* (Dz.U. z 2026 r., poz. 662.) strategia rozwoju gminy powinna być spójna ze strategią rozwoju województwa oraz strategią rozwoju ponadlokalnego, obejmującą gminę.

Założenia Strategii Rozwoju Gminy Siewierz na lata 2026–2035 wykazują zgodność z celami oraz priorytetami określonymi w kluczowych dokumentach strategicznych na szczeblu regionalnym i ponadlokalnym. Poniższe tabele przedstawiają zestawienie zgodności celów strategicznych i operacyjnych Strategii z wytycznymi Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego ,,Śląskie 2030" oraz Strategii Rozwoju Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii na lata 2022-2027 z perspektywą do 2035 r., obejmującą Gminę Siewierz. Spójność ze wskazanymi dokumentami potwierdza harmonijną integrację lokalnych działań z nadrzędnymi kierunkami polityki rozwoju.

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030" - Zielone Śląskie, przyjęta *uchwałą nr VI/24/1/2020 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 19.10.2020 roku*. Zarysowane w dokumencie cele i kierunki wskazują drogę oraz narzędzia pozwalające na

istotne zmiany gospodarcze prowadzące do pobudzenia tempa rozwoju gospodarczego regionu w oparciu o dynamicznie rozwijający się sektor przedsiębiorstw innowacyjnych. Strategia „Śląskie 2030" odpowiada również na wyzwania demograficzne stojące przed województwem śląskim. Dotyczą one w głównej mierze starzenia się społeczności regionu oraz malejącej liczby mieszkańców co jest wynikiem ujemnego przyrostu naturalnego oraz procesów migracyjnych.

Tabela 7. Spójność celów Strategii Rozwoju Gminy Siewierz na lata 2026-2035 z założeniami Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030" – Zielone Śląskie.

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030" - Zielone Śląskie – cele operacyjne	**Strategia Rozwoju Gminy Siewierz na lata 2026-2035**				
	1	**2**	**3**	**4**	**H**
	HARMONIJNY ROZWÓJ PRZESTRZENNY GMINY	LOKALNA GOSPODARKA WYKORZYSTUJĄCA POTENCJAŁ KOMUNIKACYJNY, INWESTYCYJNY I TURYSTYCZNY	OGRANICZENIE PRESJI ŚRODOWISKOWEJ I SKUTKÓW ZMIAN KLIMATU	WYSOKA JAKOŚĆ ŻYCIA I AKTYWNA WSPÓLNOTA MIESZKAŃCÓW	AKTYWNA WSPÓŁPRACA PARTNERSKA GMINY W OBSZARZE METROPOLITALNYM I PONADLOKALNYM
CEL STRATEGICZNY A: Województwo śląskie regionem odpowiedzialnej transformacji gospodarczej					
A.1. Konkurencyjna gospodarka		2.1, 2.2 2.3, 2.4	3.4		
A.2. Innowacyjna gospodarka		2.1, 2.2		4.2	
A.3. Silna lokalna przedsiębiorczość		2.2 2.3, 2.4			
CEL STRATEGICZNY B: Województwo śląskie regionem przyjaznym dla mieszkańca					
B.1. Wysoka jakość usług społecznych, w tym zdrowotnych				4.1, 4.2	
B.2. Aktywny mieszkaniec		1.3		4.2, 4.3, 4.4	
B.3. Atrakcyjny i efektywny system edukacji i nauki				4.2.	
CEL STRATEGICZNY C: Województwo śląskie regionem wysokiej jakości środowiska i przestrzeni					
C.1. Wysoka jakość środowiska			3.1, 3.2 3.3, 3.4		
C.2. Efektywna infrastruktura	1.2		3.1, 3.2 3.4		
C.3.Atrakcyjne warunki zamieszkania,	1.1, 1.2, 1.3		3.1, 3.3	4.1	

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030" - Zielone Śląskie – cele operacyjne	Strategia Rozwoju Gminy Siewierz na lata 2026-2035				
	1	2	3	4	H
	HARMONIJNY ROZWÓJ PRZESTRZENNY GMINY	LOKALNA GOSPODARKA WYKORZYSTUJĄCA POTENCJAŁ KOMUNIKACYJNY, INWESTYCYJNY I TURYSTYCZNY	OGRANICZENIE PRESJI ŚRODOWISKOWEJ I SKUTKÓW ZMIAN KLIMATU	WYSOKA JAKOŚĆ ŻYCIA I AKTYWNA WSPÓLNOTA MIESZKAŃCÓW	AKTYWNA WSPÓŁPRACA PARTNERSKA GMINY W OBSZARZE METROPOLITALNYM I PONADLOKALNYM
kompleksowa rewitalizacja, zapobieganie i dostosowanie do zmian klimatu					
CEL STRATEGICZNY D: Województwo śląskie regionem sprawnie zarządzanym					
D.1. Zrównoważony rozwój terytorialny	1.1			4.1, 4.2, 4.3, 4.4	H.1, H.2, H.3.
D.2. Aktywna współpraca z otoczeniem i kreowanie silnej marki regionu	1.3.			4.3, 4.4	
D.3. Nowoczesna administracja publiczna				4.1, 4.5	H.3.

Źródło: opracowanie własne.

Strategia Rozwoju Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii na lata 2022-2027 z perspektywą do 2035 r., przyjęta *uchwałą nr XLIX/367/2022 Zgromadzenia Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii z dnia 16 grudnia 2022 r.* Dokument ten określa wspólną politykę rozwoju, wraz z polityką przestrzenną dla całego związku metropolitalnego (w tym Gminy Siewierz).

Strategia Rozwoju GZM wskazuje priorytetowe obszary i aktywności do realizacji do 2035 r. przez GZM. Nawiązują one zarówno do globalnych wyzwań i trendów, jak i zjawisk charakterystycznych dla GZM. Głównym założeniem ustaleń strategicznych jest poprawa warunków życia na obszarze Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii, wzmocnienie jej

atrakcyjności i konkurencyjności na tle innych metropolii oraz poprawa sprawności instytucjonalnej i kompetencyjnej GZM.

Tabela 8. Spójność celów Strategii Rozwoju Gminy Siewierz na lata 2026-2035 z założeniami Strategii Rozwoju Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii na lata 2022-2027 z perspektywą do 2035 r.

Strategia Rozwoju Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii na lata 2022-2027 z perspektywą do 2035 r.	**Strategia Rozwoju Gminy Siewierz na lata 2026-2035**				
	1	**2**	**3**	**4**	**H**
	HARMONIJNY ROZWÓJ PRZESTRZENNY GMINY	LOKALNA GOSPODARKA WYKORZYSTUJĄCA POTENCJAŁ KOMUNIKACYJNY, INWESTYCYJNY I TURYSTYCZNY	OGRANICZENIE PRESJI ŚRODOWISKOWEJ I SKUTKÓW ZMIAN KLIMATU	WYSOKA JAKOŚĆ ŻYCIA I AKTYWNA WSPÓLNOTA MIESZKAŃCÓW	AKTYWNA WSPÓŁPRACA PARTNERSKA GMINY W OBSZARZE METROPOLITALNYM I PONADLOKALNYM
PRIORYTET A: Adaptacja do zmian klimatu i odporność GZM działająca według zasad zrównoważonego rozwoju					
A.1. Rozwój i zarządzanie niebiesko zieloną infrastrukturą			3.2. 3.3.		
A.2. Transformacja energetyczna i poprawa jakości powietrza	1.2.		3.1.		
A.3. Integrowanie systemu gospodarowania odpadami komunalnymi i komunalnymi osadami ściekowymi, z ukierunkowaniem na gospodarkę obiegu zamkniętego			3.2, 3.4.		
A.4. Upowszechnianie wiedzy nt. zmian klimatu i zrównoważonego rozwoju			3.1, 3.3, 3.4		
PRIORYTET B: Mobilność i dostępność GZM mobilna, niskoemisyjna, spójna transportowo					
B.1. Rozwój zrównoważonej mobilności miejskiej i upowszechnienie publicznego transportu zbiorowego jako pierwszego wyboru w codziennych	1.2		3.1.		H.1

Strategia Rozwoju Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii na lata 2022-2027 z perspektywą do 2035 r.	Strategia Rozwoju Gminy Siewierz na lata 2026-2035				
	1	2	3	4	H
	HARMONIJNY ROZWÓJ PRZESTRZENNY GMINY	LOKALNA GOSPODARKA WYKORZYSTUJĄCA POTENCJAŁ KOMUNIKACYJNY, INWESTYCYJNY I TURYSTYCZNY	OGRANICZENIE PRESJI ŚRODOWISKOWEJ I SKUTKÓW ZMIAN KLIMATU	WYSOKA JAKOŚĆ ŻYCIA I AKTYWNA WSPÓLNOTA MIESZKAŃCÓW	AKTYWNA WSPÓŁPRACA PARTNERSKA GMINY W OBSZARZE METROPOLITALNYM I PONADLOKALNYM
podróżach					
B.2. Tworzenie warunków infrastrukturalnych i organizacyjnych do rozwoju transportu zbiorowego i drogowego		1.2			H.1
B.3. Rozwój transportu szynowego					H.1
B.4.Upowszechnianie mikromobilności, w tym roweru i idei współdzielenia			1.2		H.1
PRIORYTET C: Przestrzeń i spójność społeczna GZM otwarta, przyjazna, dbająca o ład przestrzenny i warunki życia					
C.1. Racjonalne korzystanie z przestrzeni wobec kurczenia się miast i suburbanizacji	1.1, 1.3	2.4	3.3		
C.2. Aktywne podejście do wyzwań demograficznych				4.1, 4.2, 4.3, 4.4	H.1
C.3. Poprawa warunków do rozwoju społeczności otwartych, aktywnych i kreatywnych				4.1, 4.2, 4.3, 4.4	H.1, H.2
PRIORYTET D: Metropolitalność i innowacyjność GZM innowacyjna, silna gospodarczo, wzmacniająca kapitał ludzki					
D.1. Kreowanie warunków do rozwoju gospodarczego i innowacji		2.1, 2.2, 2.3., 2.4			H.1, H.2
D.2. Wzmacnianie funkcji metropolitalnych		2.4		4.3, 4.4	H.1, H.2

Strategia Rozwoju Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii na lata 2022-2027 z perspektywą do 2035 r.	Strategia Rozwoju Gminy Siewierz na lata 2026-2035				
	1	2	3	4	H
	HARMONIJNY ROZWÓJ PRZESTRZENNY GMINY	LOKALNA GOSPODARKA WYKORZYSTUJĄCA POTENCJAŁ KOMUNIKACYJNY, INWESTYCYJNY I TURYSTYCZNY	OGRANICZENIE PRESJI ŚRODOWISKOWEJ I SKUTKÓW ZMIAN KLIMATU	WYSOKA JAKOŚĆ ŻYCIA I AKTYWNA WSPÓLNOTA MIESZKAŃCÓW	AKTYWNA WSPÓŁPRACA PARTNERSKA GMINY W OBSZARZE METROPOLITALNYM I PONADLOKALNYM
D.3. Wzmacnianie konkurencyjności ośrodków akademickich i szkół w GZM				4.2	H.1, H.2
PRIORYTET E: Współpraca i otwartość GZM innowacyjna, silna gospodarczo, wzmacniająca kapitał ludzki					
E.1. Nowoczesne zarządzanie					H.3
E.2. Rozwój wewnętrznej i zewnętrznej współpracy GZM					
E.3. Promocja GZM	1.1, 1.2, 1.3	2.1, 2.2., 2.3	3.1, 3.2, 3.3, 3.4	4.1, 4.2, 4.3, 4.4	H.1, H.2

Źródło: opracowanie własne.

5. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ

Rola modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej stanowi kluczowy komponent strategii rozwoju gminy, pełniąc rolę integrującą i porządkującą wobec działań planistycznych i rozwojowych podejmowanych w horyzoncie długookresowym.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej przedstawia wizję rozwoju Gminy Siewierz uwzględniającą obecny stan, lokalne uwarunkowania, obserwowane trendy oraz zidentyfikowane w toku działań partycypacyjnych, w tym warsztatów diagnostyczno-projektowych mocne strony i problemy, uwzględniając przy tym europejskie trendy i standardy z zakresu rozwoju przestrzennego. W ramach modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej wskazywane są również obszary uznawane za istotne w zakresie osiągnięcia określonych w Strategii celów rozwoju, obszary wymagające ochrony oraz rodzaje powiązań funkcjonalnych występujących pomiędzy poszczególnymi obszarami.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej a plan ogólny gminy

Należy zaznaczyć, że model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy ma charakter ogólny i kierunkowy, co oznacza, iż nie jest jego rolą formułowanie szczegółowych wytycznych planistycznych w stosunku do poszczególnych nieruchomości. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej nie stanowi podstawy do rozstrzygania o konkretnym przeznaczeniu terenów. Metodyka opracowania strategii rozwoju gminy oparta jest bowiem na syntetycznym podejściu do problemów przestrzennych i ogólnych relacji funkcjonalnych.
Nadrzędną funkcją modelu jest funkcja wizyjna – wskazanie docelowego układu przestrzennego – oraz komunikacyjna, ułatwiająca zrozumienie i koordynację działań wśród różnych interesariuszy procesu rozwoju. **Model ma charakter ramowy i elastyczny, a jego zadaniem jest wspieranie podejmowanych decyzji przestrzennych oraz tworzenie podstaw do dalszych, szczegółowych opracowań planistycznych, z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań i potrzeb rozwojowych.**

Model stanowi zatem uogólniony obraz przyszłego zagospodarowania przestrzennego gminy, mający na celu:

- zarysowanie podstawowego układu funkcjonalnego, obejmującego schematyczną sieć komunikacyjną i infrastrukturalną,
- przybliżenie obszarów i kierunków podejmowanej interwencji, zgodnie z celami strategii rozwoju, z uwzględnieniem zróżnicowanego charakteru poszczególnych części gminy oraz ich potencjału rozwojowego lub potrzeby ochrony.

Model pozwala również na wskazanie przestrzennie osadzonych priorytetów strategii – obszarów wymagających ochrony, obszarów o potencjale rozwojowym, obszarów

problemowych – oraz na określenie wzajemnych powiązań funkcjonalnych pomiędzy nimi. Tym samym wyznacza ramy dla dalszych działań strategicznych, wspiera zarządzanie przestrzenią oraz ułatwia prognozowanie i łagodzenie potencjalnych konfliktów przestrzennych, środowiskowych i społecznych. Stanowi ponadto zbiór wytycznych i kierunków rozwoju przestrzennego, na podstawie których analizowane i rozpatrywane być mogą potrzeby inwestycyjne zgłaszane na etapie opracowywania dokumentów planistycznych – od planu ogólnego gminy po miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Co istotne, proces ten odbywa się z uwzględnieniem analiz dotyczących zapotrzebowania na nową zabudowę (zgodnie z przepisami odrębnymi) oraz rzeczywistego stanu zagospodarowana i zróżnicowania funkcjonalnego terenu.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej przedstawia kierunki rozwoju przestrzennego gminy, w tym rozwoju zabudowy w podziale na jej funkcje. Jest to jednak ogólne założenie w dużej skali i niskim poziomie szczegółowości, które wskazuje założenia dominujących funkcji poszczególnych terenów, nie przesądzając o dopuszczalności lub wykluczeniu innych określonych form zagospodarowania. Oznacza to, że na etapie przygotowania dokumentów planistycznych, w granicach poszczególnych stref funkcjonalnych możliwe jest wprowadzanie zróżnicowanych, punktowych lub uzupełniających funkcji, wynikających ze stanu istniejącego, lokalnych potrzeb lub racjonalnego wykorzystania przestrzeni, o ile nie narusza to zasad ładu przestrzennego i spójności funkcjonalnej obszaru.

Dokładne ustalenie granic terenów o różnym przeznaczeniu i funkcjach (w skali uwzględniającej granice nieruchomości) powinno nastąpić na etapie dalszych prac planistycznych, w procesie opracowywania planu ogólnego gminy a następnie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

W kolejnych częściach niniejszego rozdziału przedstawiono docelową strukturę funkcjonalno-przestrzenną Gminy Siewierz w ujęciu czterech kluczowych komponentów:

- struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych,
- system powiązań przyrodniczych,
- główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych,
- główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej.

5.5. Struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Siewierz opiera się na założeniu zrównoważonego i policentrycznie uporządkowanego układu osadniczego, w którym wyraźnie zdefiniowana zostaje rola ośrodka centralnego (Miasto Siewierz) oraz komplementarna funkcja jednostek pomocniczych (sołectw).

Struktura osadnicza Gminy Siewierz ma charakter złożony. Koncentruje się wokół ośrodka miejskiego pełniącego funkcję centrum administracyjnego, usługowego i społecznego, a jednocześnie przyjmuje formę pasmową oraz częściowo rozproszoną, typową dla historycznie ukształtowanych wsi ulicowych podlegających stopniowym procesom urbanizacji.

Układ ten wynika z historycznie ukształtowanej struktury przestrzennej miasta i wsi opartej o uwarunkowania przestrzenne i środowiskowe, jak i współczesnej presji osadniczej wynikającej z bliskości obszaru metropolitalnego oraz silnych powiązań komunikacyjnych z jego rdzeniem. Gmina przecięta jest trzema szlakami komunikacyjnymi o randze krajowej, co w istotny sposób wpływa na jej strukturę przestrzenną.

W docelowym modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej zakłada się stopniowe porządkowanie tej struktury poprzez ograniczanie niekontrolowanego rozpraszania zabudowy oraz konsekwentne wzmacnianie już wykształconych ośrodków osadniczych, w których możliwe jest efektywne zapewnienie infrastruktury technicznej i społecznej.

Rola i hierarchia jednostek osadniczych

Ośrodek centralny – Miasto Siewierz

Wielofunkcyjna strefa centralna

Miasto Siewierz stanowi nadrzędny ośrodek osadniczy Gminy, który pełni rolę wielofunkcyjnej strefy centralnej, stanowiącej miejsce koncentracji funkcji administracyjnych, usługowych, gospodarczych, społecznych i kulturalnych, zarówno o znaczeniu gminnym jak częściowo ponadgminnym. Jest to kluczowy obszar integrujący strukturę przestrzenną całej gminy i zapewniający obsługę mieszkańców wszystkich jednostek pomocniczych.

Istotnym atutem rozwojowym miasta jest jego pozycja w układzie transportowym regionu, w tym dostęp do linii kolejowej nr 182 oraz powiązania drogowe z obszarem Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii. Dostępność transportu zbiorowego, w szczególności kolejowego, stanowi podstawę do dalszego rozwoju funkcji mieszkaniowej w strukturze miejskiej, zwłaszcza w lokalizacjach dobrze skomunikowanych i wyposażonych w infrastrukturę techniczną.

Docelowy model struktury funkcjonalno-przestrzennej zakłada wzmacnianie wielofunkcyjnego charakteru strefy centralnej poprzez:

- rozwój usług publicznych,
- rozwój zabudowy mieszkaniowej w formie uzupełniania i porządkowania istniejącej struktury,
- rozwój funkcji gospodarczych w rejonach powiązanych z infrastrukturą transportową,
- sieciowanie przestrzeni publicznych i terenów zieleni w obrębie miasta.

Szczególne znaczenie ma historyczne centrum miasta z zachowanym średniowiecznym układem urbanistycznym oraz powiązaniem funkcjonalnym z Zamkiem Biskupów Krakowskich w Siewierzu. Docelowy model struktury funkcjonalno-przestrzennej zakłada **wzmocnienie**

reprezentacyjnej i integracyjnej roli centrum miasta, poprzez poprawę jakości przestrzeni publicznych, rozwój funkcji turystycznych i kulturowych oraz lepsze powiązanie obszaru rynku miejskiego, terenów nadrzecznych i terenów zieleni urządzonej w spójny system przestrzeni publicznych.

W części graficznej *Modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Siewierz - Struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych* (Rysunek 3) wskazano **proponowaną sieć powiązań zielonych przestrzeni publicznych**, tworzącą spójny układ rekreacyjno-spacerowy w strukturze Miasta Siewierz. Obejmuje ona w szczególności tereny nad rzeką Czarna Przemsza, otoczenie zamku, park miejski, Rejentowskie Górki, rynek miejski oraz inne skwery i zieleńce, które w wyniku planowanych działań powinny zostać powiązane funkcjonalnie i kompozycyjnie w jeden czytelny system przestrzeni publicznych. W odniesieniu do rynku miejskiego przewiduje się jego rewaloryzację z uwzględnieniem zwiększenia udziału zieleni urządzonej (*Modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Siewierz – System powiązań przyrodniczych* - Rysunek 4*)* oraz elementów poprawiających komfort użytkowania przestrzeni (zacienienie, retencja wód opadowych, mała architektura), przy jednoczesnym poszanowaniu historycznego charakteru miejsca. Celem jest stworzenie reprezentacyjnej, a zarazem przyjaznej i klimatycznie odpornej przestrzeni centralnej, włączonej w szerszy system zieleni miejskiej.

Integralnym komponentem struktury miejskiej jest Miasteczko Siewierz Jeziorna, które stanowi istotny obszar koncentracji zabudowy mieszkaniowej oraz jeden z głównych czynników wzrostu demograficznego miasta. W modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej zakłada się **wzmocnienie spójności funkcjonalnej pomiędzy Siewierzem Jeziorną a zasadniczą strukturą miasta**, w szczególności poprzez:

- utrzymanie sprawnych powiązań drogowych z centrum miasta,
- zapewnienie dostępności transportu zbiorowego,
- koordynację polityki usługowej i infrastrukturalnej w skali całego miasta,
- budowę tożsamości wspólnotowej w skali całej Gminy,

- monitorowanie zapotrzebowania na usługi publiczne w relacji do dynamiki demograficznej Miasteczka.

Strefa centralna wielofunkcyjna powinna rozwijać się w sposób uporządkowany, z zachowaniem ładu przestrzennego, ochroną dziedzictwa kulturowego z efektywnym wykorzystaniem istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej.

Jednostki pomocnicze – sołectwa

Sieć osadnicza sołectw Gminy Siewierz cechuje się wyraźnym zróżnicowaniem funkcjonalno-przestrzennym, wynikającym z odmiennych uwarunkowań środowiskowych, gospodarczych oraz komunikacyjnych poszczególnych części Gminy. W modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej nie przyjmuje się jednolitego kierunku przekształceń dla wszystkich jednostek pomocniczych, lecz określa się docelowe profile funkcjonalne odpowiadające ich potencjałom rozwojowym oraz zidentyfikowanym ograniczeniom. Podejście to zapewnia spójność polityki przestrzennej oraz racjonalizację lokalizacji nowych funkcji w układzie całej gminy.

Strefa produkcji rolniczej i przetwórstwa rolno-spożywczego

Sołectwa położone w północnej części Gminy (w szczególności Dziewki, Leśniaki, Żelisławice, Nowa Wioska oraz część sołectwa Brudzowice) tworzą wyraźnie wyodrębniony obszar o dominującej funkcji rolniczej i przetwórczej. Decyduje o tym przede wszystkim wysoki udział zwartych kompleksów użytków rolnych, w tym gleb o wysokiej przydatności produkcyjnej, a także obecność działalności związanych z produkcją rolną i przetwórstwem rolno-spożywczym (w tym zakładów ubojowych). Obszar ten w dużej mierze zachował pierwotny, rolniczy sposób użytkowania terenu, co stanowi istotny element tożsamości krajobrazowej północnej części Gminy oraz podstawę lokalnej bazy gospodarczej.

*Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Siewierz - Struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych (*Rysunek 3*)* zakłada utrzymanie funkcji rolniczej, jako elementu wzmacniającego lokalną bazę gospodarczą (cel operacyjny 2.4.), a także zachowanie rolniczego charakteru krajobrazu północnej części Gminy. Szczególne znaczenie przypisuje się ochronie zwartych kompleksów gleb o wysokiej wartości produkcyjnej przed fragmentacją i niekontrolowaną zmianą przeznaczenia.
Jednocześnie przewiduje się ograniczenie wyznaczania nowych terenów zabudowy mieszkaniowej w tej strefie, co wynika z konieczności minimalizowania konfliktów przestrzennych pomiędzy funkcją produkcji rolniczej a mieszkaniową oraz racjonalizacji kosztów infrastrukturalnych w warunkach rozproszonej zabudowy.

Podnoszenie standardu życia mieszkańców sołectw północnych opierać się będzie na punktowych interwencjach w tkankę wiejską. Przewiduje się rozwój infrastruktury towarzyszącej, takiej jak centra miejscowości, tereny rekreacyjne i miejsca integracji, poprawę dostępności komunikacyjnej oraz rozwój usług o charakterze lokalnym. Działania te będą miały charakter uzupełniający wobec dominującej funkcji rolniczej, bez zmiany dominującego profilu strefy.

Szczególnej uwagi wymagają sołectwa Żelisławice i Nowa Wioska, zlokalizowane w sąsiedztwie terenów działalności górniczej. Oddziaływanie tej działalności, w tym zwiększony ruch pojazdów ciężkich, generuje presję środowiskową i komunikacyjną wpływającą na

warunki życia mieszkańców. W związku z tym w Strategii Rozwoju Gminy Siewierz na lata 2026–2035 wyznaczono **Obszar Strategicznej Interwencji (OSI) – Obszar oddziaływania działalności górniczej**. Celem interwencji jest poprawa jakości życia mieszkańców, ograniczenie negatywnych oddziaływań środowiskowych oraz wzmocnienie bezpieczeństwa i ładu przestrzennego. Szczegółowy zakres oraz kierunki działań dla tego obszaru przedstawiono w rozdziale **8. Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy wraz z zakresem planowanych działań.**

Strefa leśna o funkcji buforowej

Zachodnia część Gminy Siewierz obejmuje zwarty kompleks terenów leśnych stanowiących fragment Lasów Lublinieckich, stanowiących największy kompleks leśny w województwie śląskim. Obszar ten pełni przede wszystkim funkcję przyrodniczą i gospodarczą, pozostając w zarządzie Lasów Państwowych, które prowadzą na tym terenie zrównoważoną gospodarkę leśną.

W strukturze funkcjonalno-przestrzennej Gminy strefa ta pełni rolę:

- kluczowego elementu systemu przyrodniczego,
- obszaru produkcji leśnej,
- strefy buforowej oddzielającej tereny osadnicze od infrastruktury ponadlokalnej, w tym Międzynarodowego Portu Lotniczego “Katowice” w Pyrzowicach.

Znaczna część obszaru objęta jest ograniczeniami wynikającymi z ustanowienia obszaru ograniczonego użytkowania wokół portu lotniczego[2], co wraz z dominującą funkcją leśną w sposób trwały ogranicza możliwości lokalizowania nowej zabudowy mieszkaniowej oraz intensywnych form zagospodarowania.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Siewierz - Struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych (Rysunek 3) zakłada utrzymanie dominującej funkcji leśnej i przyrodniczej, zachowanie roli buforowej wobec terenów zurbanizowanych, a także dopuszczenie działalności zgodnej z gospodarką leśną oraz istniejącymi formami użytkowania terenu.

W południowej części strefy, w rejonie przyległym do Zalewu Przeczycko-Siewierskiego, utrzymuje się funkcja rekreacyjna o charakterze uzupełniającym, oparta na istniejących obiektach i zagospodarowaniu turystycznym. Funkcja rekreacyjno-turystyczna może podlegać dalszemu rozwojowi jako uzupełniający kierunek zagospodarowania strefy (**oś rozwoju funkcji rekreacyjno-turystycznej** - Rysunek 3), pod warunkiem zachowania integralności systemu przyrodniczego oraz uwzględnienia ograniczeń wynikających z jej roli buforowej.

Strefa mieszkaniowa i rekreacyjna

W sołectwach położonych w południowej części Gminy (przede wszystkim Tuliszów, Podwarpie, Gołuchowice, Wojkowice Kościelne i Warężyn)

[2] Ibidem

w odróżnieniu od północnych obszarów Gminy obserwuje się stagnację rolnictwa i coraz większy udział nieużytków.

Tereny te charakteryzują się dynamicznym procesem suburbanizacji i wykazują silną tendencję do pełnienia funkcji sypialnianej względem aglomeracji śląskiej. Ich potencjał determinuje unikatowe połączenie walorów przyrodniczo-krajobrazowych (bezpośrednie sąsiedztwo zbiorników wodnych) z wysoką dostępnością komunikacyjną w ramach układu drogowego Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii. Strefa południowa charakteryzuje się większym udziałem zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej niż północne rejony Gminy oraz wyraźnym potencjałem napływu nowych mieszkańców, oczekujących wyższego standardu życia, infrastruktury publicznej i przestrzeni do rekreacji oraz integracji społecznej.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Siewierz - Struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych (Rysunek 3) zakłada utrzymanie i umiarkowany rozwój funkcji mieszkaniowej, przy jednoczesnym wzmocnieniu funkcji rekreacyjnej w rejonie zbiorników wodnych: Zalew Przeczycko-Siewierski oraz Zbiornik Kuźnic*a* Warężyńsk*a* (Pogoria IV) (**oś rozwoju funkcji rekreacyjno-turystycznej** - Rysunek 3). Rozwój ten powinien być jednak podporządkowany zasadzie ochrony walorów krajobrazowych i hydrologicznych oraz minimalizowaniu nadmiernej presji inwestycyjnej na tereny przyrodnicze.

W ramach strefy mieszkaniowo-rekreacyjnej poza rozwojem zabudowy mieszkaniowej, przewiduje się także rozwój lokalnych usług publicznych i handlowych, tworzenie przestrzeni integracyjnych dla mieszkańców oraz systemów zieleni i rekreacji, w tym ścieżek pieszych i rowerowych, placów i skwerów. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury powinna wspierać zrównoważone gospodarowanie zasobami, obejmujące m.in. efektywne wykorzystanie wód opadowych, wdrażanie energooszczędnych rozwiązań budowlanych oraz zachowanie spójności krajobrazu i zieleni.

Rozwój ośrodków pomocniczych (zarówno w strefie rolniczej jak i mieszkaniowo-rekreacyjnej) powinien opierać się na racjonalnym wykorzystaniu istniejących terenów oraz przeciwdziałaniu rozlewania się zabudowy. Nowa zabudowa powinna mieć charakter uzupełniający i dogęszczający istniejące struktury, lokalizowana przede wszystkim na terenach z dostępem do mediów (infrastruktura elektroenergetyczna, wodociągowa itp.), dróg publicznych oraz w ramach istniejących struktur osadniczych. Takie podejście pozwala zachować spójność funkcjonalną i przestrzenną strefy, zapewniając równocześnie rozwój osadnictwa mieszkaniowego przy ochronie walorów przyrodniczych, krajobrazowych i rekreacyjnych gminy.

Rysunek 2. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Siewierz – Struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych
Źródło: opracowanie własne

Strategiczne kierunki rozwoju

W ramach docelowej struktury funkcjonalno-przestrzennej w graficznej części modelu (*Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Siewierz - Struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych* - Rysunek 3) wskazano **obszary poszukiwania możliwości rozwoju określonych funkcji.** Należy podkreślić, że mają one charakter kierunkowy i analityczny, tj. nie stanowią przesądzenia o przeznaczeniu terenów, lecz wyznaczają potencjalne kierunki dalszych analiz i decyzji podejmowanych na kolejnych etapach planowania przestrzennego.

W modelu wskazano w szczególności:

- **obszary poszukiwania możliwości rozwoju funkcji mieszkaniowej** - zlokalizowane w wybranych fragmentach istniejącej struktury osadniczej, w sąsiedztwie terenów już zagospodarowanych, gdzie możliwe jest uzupełnianie i porządkowanie zabudowy przy racjonalnym wykorzystaniu infrastruktury technicznej;

- **obszary poszukiwania możliwości rozwoju funkcji gospodarczej**, w szczególności usługowej i produkcyjnej - skoncentrowane wzdłuż linii kolejowej nr 182 oraz w sąsiedztwie drogi krajowej nr 91. Kontynuacja i wzmacnianie istniejących funkcji produkcyjnych w tym rejonie sprzyja koncentracji działalności gospodarczej w wyraźnie wyodrębnionym paśmie aktywności, co pozwala ograniczać presję inwestycyjną na tereny mieszkaniowe i przyrodnicze oraz porządkować strukturę funkcjonalną Gminy;

- **obszary poszukiwania możliwości rozwoju funkcji rekreacyjnej** – związane przede wszystkim z rejonem zbiorników wodnych: Zbiornik Kużnica Warężyńska (Pogoria IV), Zalew Przeczycko-Siewierski oraz z potencjałem doliny rzeki Czarna Przemsza. Kierunek ten obejmuje możliwość udostępniania wybranych odcinków terenów nadrzecznych i zbiorników wodnych dla rekreacji i turystyki, przy zachowaniu zasad ochrony środowiska i ładu przestrzennego.

Wskazane w modelu tereny rozszerzenia nowej zabudowy wymagają weryfikacji uwarunkowań planistycznych na etapie opracowania Planu Ogólnego Miasta i Gminy Siewierz, w szczególności w kontekście:

- uwarunkowań środowiskowych i krajobrazowych oraz wpływu na środowisko,
- dostępności komunikacyjnej i infrastrukturalnej,
- analizy pod kątem realnego zainteresowania i społecznego zapotrzebowania na realizację inwestycji w danym obszarze,
- racjonalności ekonomicznej rozwoju w relacji do prognoz demograficznych i potrzeb rozwojowych Gminy,
- innych czynników kluczowych dla zrównoważonego rozwoju Gminy.

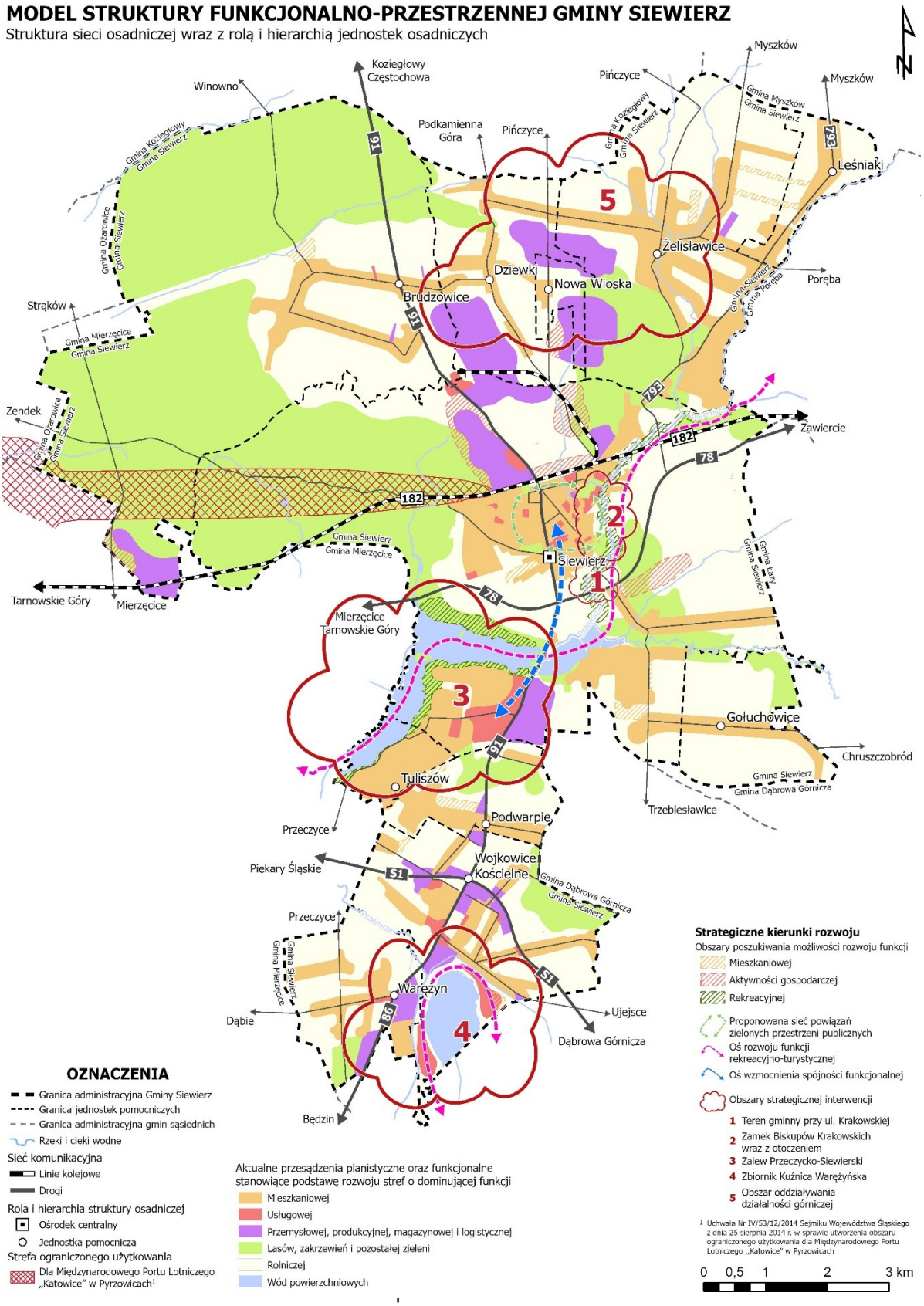

Jako uzupełnienie przyszłych działań w przestrzeni Gminy Siewierz, na rysunku *Modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Siewierz - Struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych* (Rysunek 3) wskazano lokalizację określonych w Strategii Rozwoju Gminy Siewierz na lata 2026–2035 Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI) o znaczeniu lokalnym. Opis OSI wraz z proponowanym zakresem działań zawarto w rozdziale **8. Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy wraz z zakresem planowanych działań.**

Na kolejnej stronie przedstawiony został schemat *Modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Siewierz - Struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych* (Rysunek 3). Załącznik graficzny nr 1 do niniejszej Strategii stanowi

przedstawienie niniejszej części modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Siewierz w większej skali.

5.6. System powiązań przyrodniczych

Uwarunkowania przyrodnicze

System powiązań przyrodniczych Gminy Siewierz pełni kluczową rolę w ochronie zasobów środowiska, zachowaniu tożsamości krajobrazowej oraz w adaptacji do zmian klimatu. Stanowi strategiczne tło dla kształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej, determinując kierunki rozwoju osadnictwa, lokalizacji funkcji gospodarczych oraz zasad zagospodarowania terenów otwartych.

Ze względu na obecność obszarów o wysokiej wartości przyrodniczej i krajobrazowej, rozwój przestrzenny Gminy Siewierz wymaga konsekwentnej integracji polityki przestrzennej z zasadami zrównoważonego gospodarowania środowiskiem, uwzględniając zachowanie ciągłości struktur ekologicznych i ograniczenie fragmentacji krajobrazu.

Strukturę systemu powiązań przyrodniczych w Gminie Siewierz tworzy układ dolin rzecznych, zbiorników wodnych, kompleksów leśnych oraz terenów otwartych o wysokiej wartości przyrodniczej i krajobrazowej, w szczególności:

- **dolina rzeki Czarna Przemsza wraz z jej głównym dopływem - rzeką Mitręga**;
  Doliny rzeczne tworzą główną oś systemu przyrodniczego Gminy. Stanowią naturalne korytarze ekologiczne o znaczeniu ponadlokalnym, zapewniające łączność siedlisk oraz możliwość migracji gatunków. W ich obrębie występują zbiorowiska łąkowe, tereny podmokłe i zadrzewienia nadrzeczne, stanowiące istotny zasób retencyjny oraz element stabilizujący lokalny mikroklimat. Starorzecze Czarnej Przemszy objęte jest formą ochrony przyrody w rozumieniu ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody* (Dz. U. z 2026 r., poz. 13 ze zm.) jako **użytek ekologiczny „W dolinie Przemszy”**;

- **zbiorniki wodne: Zalew Przeczycko-Siewierski oraz fragment zbiornika poeksploatacyjnego Kuźnica Warężyńska (Pogoria IV);**
  Zbiorniki wodne stanowią istotny element systemu powiązań przyrodniczych Gminy, które oprócz funkcji rekreacyjnych i retencyjnych pełnią ważną rolę przyrodniczą i krajobrazową. Rozwój planowanego zagospodarowania turystyczno-rekreacyjnego powinien być prowadzony z poszanowaniem wymogów ochrony środowiska, w szczególności w rejonie **obszaru Natura 2000 PLH240037 Lipienniki w Dąbrowie Górniczej**, gdzie priorytetem jest zachowanie siedlisk i warunków bytowania chronionych gatunków. Rozwój funkcji rekreacyjnych nad zbiornikami powinien uwzględniać zasadę równoważenia presji inwestycyjnej z potrzebą ochrony walorów przyrodniczych.

- **tereny leśne;**
  Kluczową funkcją w utrzymaniu ciągłości ekologicznej w skali gminnej i regionalnej pełni zwarty kompleks leśny zlokalizowany w północno-zachodniej części Gminy Siewierz (strefa leśna o funkcji buforowej - *Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Siewierz - Struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych* - Rysunek 3). Obszar ten stanowi fragment Lasów Lublinieckich, stanowiących jeden z największych kompleksów leśnych w województwie śląskim. Uzupełniają go inne tereny leśne Gminy, m.in. takie jak Las Siewierski, Las Piwoń czy Las Zawarpie, które wraz z dolinami rzecznymi i terenami rolniczymi tworzą spójny układ powiązań przyrodniczych.

Strategiczne kierunki rozwoju

W *Modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Siewierz – system powiązań przyrodniczych* (Rysunek 4) przyjęto następujące kierunki działań w zakresie kształtowania i ochrony systemu przyrodniczego:

- **zachowanie i wzmacnianie ponadlokalnych korytarzy ekologicznych;**
  Na niemal całym obszarze Gminy Siewierz przebiega transeuropejski korytarz ekologiczny – **Główny Korytarz Południowo-Centralny Bory Stobrawskie – Lasy Przedborskie (GKPd-C 10A).** Oznacza to, że przestrzeń Gminy Siewierz odgrywa rolę w systemie łączności ekologicznej o znaczeniu krajowym i kontynentalnym. Zachowanie jego funkcjonalności wymaga ograniczania dalszej fragmentacji krajobrazu, koncentracji nowej zabudowy w obrębie istniejących struktur osadniczych oraz niedopuszczania do przerywania ciągłości dolin rzecznych i kompleksów leśnych zabudową liniową. W przypadku terenów już częściowo zagospodarowanych kluczowe jest utrzymanie pasm terenów biologicznie czynnych, zadrzewień śródpolnych oraz otwartych przestrzeni pomiędzy zespołami zabudowy.

- **zachowanie i wzmacnianie lokalnych korytarzy ekologicznych;**
  Lokalny system powiązań przyrodniczych tworzą doliny rzek, tereny leśne oraz otwarte tereny rolnicze. Ich funkcjonalność powinna być utrzymywana poprzez zachowanie ciągłości przestrzennej terenów biologicznie czynnych, utrzymanie mozaikowego charakteru krajobrazu rolniczego oraz ochronę zadrzewień śródpolnych i przydrożnych. Lokalne powiązania przyrodnicze powinny stanowić element równoważący procesy urbanizacyjne, szczególnie w strefach styku zabudowy z terenami otwartymi.

- **zachowanie i ochrona krajobrazów priorytetowych;**
  Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Siewierz – system powiązań przyrodniczych (Rysunek 4) uwzględnia krajobrazy priorytetowe wskazane w Audycie krajobrazowym województwa śląskiego (przyjętym przez Sejmik Województwa Śląskiego *Uchwałą nr VII/12/2/2025 z 17 marca 2025 r.),* w tym:
  - **krajobraz priorytetowy Dolina Czarnej Przemszy** - krajobraz bagienno-łąkowy o wysokiej bioróżnorodności;
  - **krajobraz priorytetowy Pogoria jeziora** (jego częścią jest Kuźnica Warężyńska) - krajobraz poeksploatacyjnych zbiorników wodnych o wzrastającej naturalności i wysokich walorach przyrodniczych i ekspozycyjnych, w tym zlokalizowany w Gminie Siewierz Zbiornik Kuźnica Warężyńska.

Model uwzględnia konieczność ochrony i racjonalnego kształtowania krajobrazów o wysokich walorach przyrodniczych i kulturowych zgodnie z rekomendacjami ujętymi w dokumencie wojewódzkim. Zakłada się zachowanie harmonijnego, mozaikowego charakteru krajobrazów priorytetowych oraz relacji widokowych i funkcjonalnych pomiędzy elementami przyrodniczymi i kulturowymi.

- **obszary proponowane do objęcia formą ochrony przyrody;**

  W ramach rozszerzania systemu powiązań przyrodniczych wskazuje się obszary predysponowane do objęcia nowymi formami ochrony przyrody. *Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Siewierz – system powiązań przyrodniczych* (Rysunek 4) uwzględnia w szczególności tereny rekomendowane do objęcia ochroną w ramach Audytu krajobrazowego województwa śląskiego, tj.:
  - **Lasy obniżenia Małej Panwi** (fragment Lasów Lublinieckich obejmujących północno-zachodnią część Gminy Siewierz) – jako proponowany obszar chronionego krajobrazu;
  - **Las Piwoń** – jako proponowany zespół przyrodniczo-krajobrazowy;
  - **Staw Korczak** – jako proponowany użytek ekologiczny.

  Ponadto wskazuje się potrzebę identyfikacji i obejmowania ochroną cennych fragmentów doliny rzeki Czarnej Przemszy, Mitręgi, terenów w Podwarpiu z murawami kserotermicznymi, obszarów podmokłych i torfowiskowych oraz innych elementów krajobrazu o wysokich walorach przyrodniczych.
  Wskazane w modelu (Rysunek 4) obszary mają charakter kierunkowy i wymagają przeprowadzenia szczegółowych analiz przyrodniczych i krajobrazowych w dalszych etapach planowania objęcia formami ochrony prawnej.

- **proponowana sieć powiązań zielonych przestrzeni publicznych;**

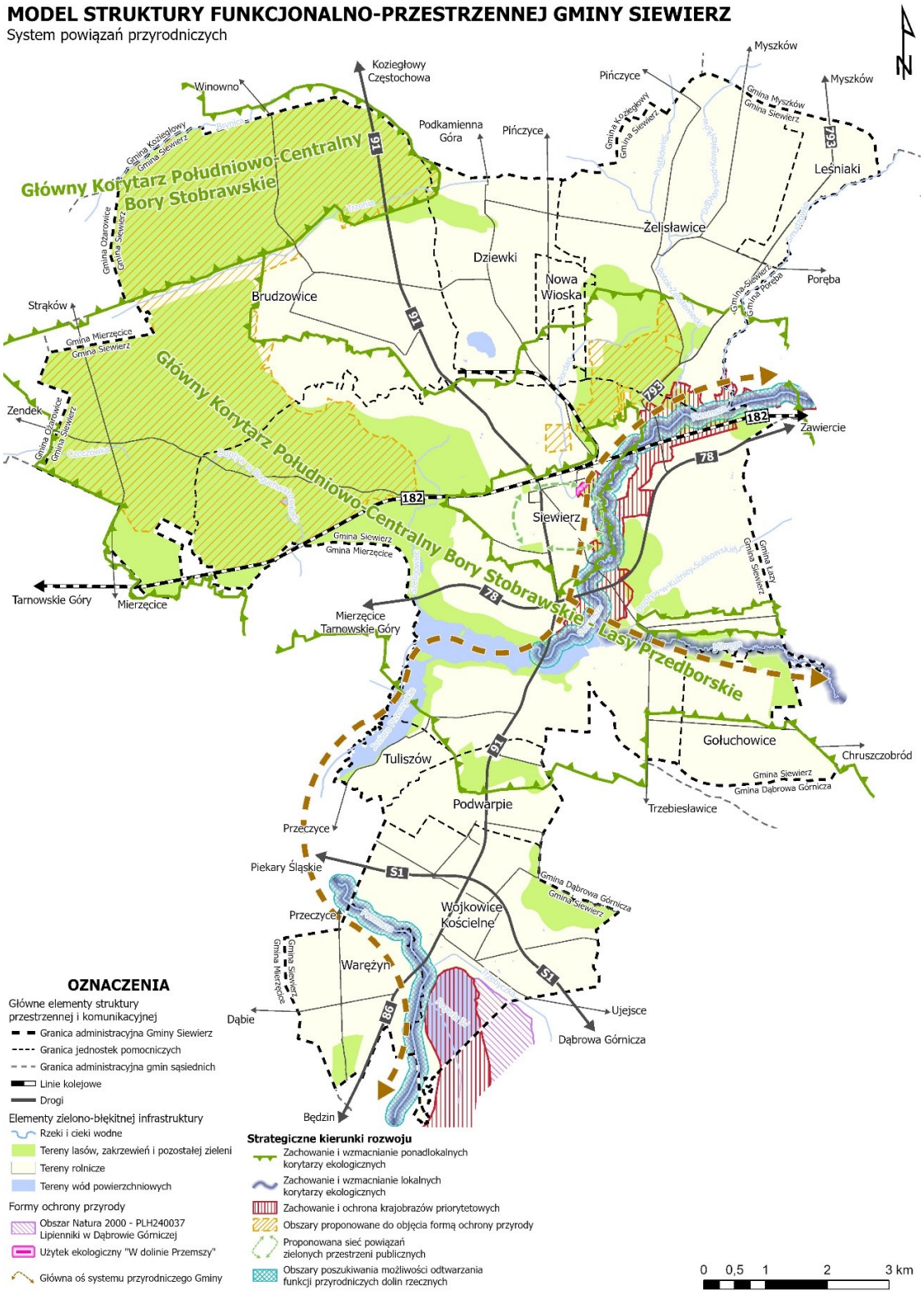
  Istotnym strategicznym założeniem uzupełnienia systemu przyrodniczego Gminy jest rozwój zielonej infrastruktury, rozumianej jako sieć powiązanych terenów zieleni naturalnej i urządzonej. W mieście Siewierz zakłada się integrację istniejących parków, skwerów i terenów nadrzecznych w spójny system przestrzeni zielonych powiązany z doliną rzeki Czarnej Przemszy. Równocześnie na obszarach wiejskich należy wzmacniać lokalne elementy błękitno-zielonej infrastruktury, m.in. takie jak zadrzewienia śródpolne, oczka wodne, tereny łąkowe i niewielkie przestrzenie rekreacyjne.

- **obszary poszukiwania możliwości odtwarzania funkcji przyrodniczych dolin rzecznych;**

  Zakłada się podjęcie szczegółowych analiz pod kątem możliwości przywracania funkcji przyrodniczych doliny rzeki Czarnej Przemszy. Dla tych obszarów przewiduje się analizę możliwości renaturalizacji wybranych odcinków rzeki, odtwarzania mokradeł, terenów zalewowych, łąk i zadrzewień nadrzecznych oraz wzmacniania retencji krajobrazowej. Tego typu interwencje stanowią istotny element adaptacji do zmian klimatu, zwiększając odporność Gminy na zjawiska ekstremalne, w tym susze i intensywne opady. Wskazane w modelu (Rysunek 4) obszary mają charakter orientacyjny i wymagają przeprowadzenia szczegółowych analiz możliwości oraz oceny zasadności planowanych interwencji.

Przyjęte w *Modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Siewierz – system powiązań przyrodniczych* (Rysunek 4) założenia mają na celu utrzymanie równowagi przyrodniczej, przeciwdziałanie fragmentacji krajobrazu oraz zwiększenie odporności Gminy Siewierz na skutki zmian klimatu i presję rozwojową. System powiązań przyrodniczych traktowany jest jako struktura nadrzędna wobec procesów urbanizacyjnych, wyznaczająca ramy dla dalszych decyzji planistycznych w skali całej Gminy.

Poniżej przedstawiony został schemat *Modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Siewierz – System powiązań przyrodniczych* (Rysunek 4). Załącznik graficzny nr 2 do niniejszej Strategii stanowi przedstawienie niniejszej części modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Siewierz w większej skali.

Rysunek 4. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Siewierz - Sieć powiązań przyrodniczych
Źródło: opracowanie własne

Uwarunkowania wodne oraz związane ze zmianami klimatu

Częścią uwarunkowań środowiskowych są uwarunkowania wodne oraz związane ze zmianami klimatu.

Gmina Siewierz położona jest w dorzeczu Wisły. Obszar gminy odwadnia rzeka Czarna Przemsza, przepływająca z północnego wschodu na południowy zachód oraz jej dopływy: Mitręga, Trzebyczka, Smudzówka, Potok Żelisławicki, Pustkowiec, Jordan. Przez północno-zachodnią część Gminy przepływają cieki wodne Trzonia i Czeczówka, które uchodzą do rzeki Brynicy.

W granicach administracyjnych Gminy Siewierz zlokalizowane są następujące zbiorniki wód stojących:

- Zalew Przeczycko-Siewierski, utworzony w 1963 roku na rzece Czarnej Przemszy o pojemności całkowitej 20,352 mln m^3, pełniący funkcję retencyjno - przeciwpowodziową a także rekreacyjną;
- stawy rybne w dolinie potoku Mitręga o ogólnej powierzchni 40 ha i przy ul. Młyńskiej w Siewierzu o powierzchni 1,5 ha,
- zbiornik wodny Kuźnica Warężyńska nazwany także „Pogoria IV" o całkowitej pojemności 46,28 mln m^3 i maksymalnej głębokości 23 m (z czego około 108 ha w Gminie Siewierz), pełniący funkcję retencyjno-przeciwpowodziową. Zbiornik ten powstał w wyrobisku byłej kopalni piasku podsadzkowego „Kuźnica Warężyńska", co pozwoliło na zrekultywowanie terenu zdegradowanego ponad trzydziestoletnią działalnością kopalni. Zbiornik oficjalnie przekazano do użytku w 2005 r.

Hydrografię obszaru Gminy Siewierz uzupełnia system sieci cieków i rowów, które rozdziela wododział z kierunkiem spływu w części wschodniej Gminy do Czarnej Przemszy a z części zachodniej Gminy do Brynicy[3].

Zgodnie z Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły[4] (IIaPGW), obszar Gminy Siewierz obejmuje następujące jednostki planistyczne, tj. jednolite części wód powierzchniowych rzecznych:

- JCWP nr RW200003212639 Brynica od źródeł do zb. Kozłowa Góra,
- JCWP nr RW200006212399 Przemsza od źródeł do zb. Przeczyce,
- JCWP nr RW20000321279 Przemsza od zb. Przeczyce do Białej Przemszy,
- JCWP nr RW20002321239 Zb. Przeczyce,
- JCWP RW200006212529 Trzebyczka.

Niemal wszystkie JCWP, w zasięgu których położona jest Gmina Siewierz posiadają status silnie zmienionych części wód. Jedynie JCWP Brynica od źródeł do zb. Kozłowa Góra stanowi naturalną część wód. Ich stan/potencjał ekologiczny został sklasyfikowany jako dobry (Zb. Przeczyce), umiarkowany (Przemsza od źródeł do zb. Przeczyce) lub zły (Przemsza od zb. Przeczyca do Białej Przemszy, Trzebyczka, Brynica od źródeł do zb. Kozłowa Góra).

W przypadku stanu chemicznego wszystkie JCWP występujące w Gminie Siewierz charakteryzują się stanem chemicznym „poniżej dobrego". Wszystkie JCWP posiadają stan

[3] Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz.U. 2023 poz. 300)
[4] Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy (Dz. U. 2021 poz. 1615)

ogólny zdefiniowany jako „zły stan wód" oraz dla wszystkich JCWP osiągnięcie celów środowiskowych jest zagrożone.

Tabela 9 - Charakterystyka Jednolitych Części Wód Powierzchniowych na obszarze Gminy Siewierz

RW 20000321279 - Przemsza od Zb. Przeczyce do Białej Przemszy	
Status JCWP	SZCW - silnie zmieniona część wód
Stan/potencjał ekologiczny	zły potencjał ekologiczny
Wskaźniki determinujące stan/ potencjał ekologiczny	BZT5, OWO, przewodność, azot ogólny, azot amonowy, azot azotanowy, fosfor ogólny, fosfor fosforanowy (V); fitobentos, makrobezkręgowce, ichtiofauna
Stan chemiczny	poniżej dobrego
Wskaźniki determinujące stan chemiczny	bromowane difenyloetery, rtęć
Stan (ogólny)	zły stan wód
Rodzaj presji determinującej stan wód	Główne źródło presji troficznych: odpływ miejski (wody opadowe) oraz źródła przemysłowe oraz źródła bytowe i komunalne (punktowe i rozproszone) Główne źródło presji hydromorfologicznych: prostowanie koryta - rzeki główne i rzeki pozostałe, budowle piętrzące - rzeki główne i rzeki pozostałe, budowle regulacyjne (opaski brzegowe, ostrogi, tamy podłużne) - rzeki główne i rzeki pozostałe, obiekty mostowe - rzeki pozostałe, wały przeciwpowodziowe - rzeki główne, zapora powyżej Główne źródło presji chemicznych: rozproszone - rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski; punktowe - przemysłowe, komunalne, odcieki ze składowisk,punktowe - przemysłowe, komunalne, odcieki ze składowisk; nieznane (substancje zakazane)
Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	zagrożona
Cele środowiskowe	Dobry stan ekologiczny Dobry stan chemiczny
RW20002321239 - Zb. Przeczyce	
Status JCWP	SZCW - silnie zmieniona część wód
Stan/potencjał ekologiczny	dobry stan ekologiczny
Wskaźniki determinujące stan/ potencjał ekologiczny	nie dotyczy
Stan chemiczny	poniżej dobrego
Wskaźniki determinujące stan chemiczny	Benzo(a)piren; Bromowane difenyloetery, Rtęć, Heptachlor
Stan (ogólny)	zły stan wód
Rodzaj presji determinującej stan wód	Główne źródło presji chemicznych: rozproszone - rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski; nieznane (substancje zakazane)
Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	zagrożona
Cele środowiskowe	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny stan chemiczny: dobry
RW200006212399 - Przemsza od źródeł do Zb. Przeczyce	
Status JCWP	SZCW - silnie zmieniona część wód
Stan/potencjał ekologiczny	umiarkowany stan ekologiczny
Wskaźniki determinujące stan/ potencjał ekologiczny	OWO, przewodność, azot ogólny, azot amonowy, azot azotanowy; fitobentos, makrobezkręgowce
Stan chemiczny	poniżej dobrego

Wskaźniki determinujące stan chemiczny	benzo(a)piren, fluoranten, ołów;
Stan (ogólny)	zły stan wód
Rodzaj presji determinującej stan wód	Główne źródło presji troficznych - odpływ miejski (wody opadowe) oraz źródła przemysłowe oraz źródła bytowe i komunalne (punktowe i rozproszone) Główne źródło presji zasalających: eutrofizacja (źródło zgodne ze źródłem troficznym) Główne źródło presji hydromorfologicznych - prostowanie koryta - rzeki główne i rzeki pozostałe, budowle piętrzące - rzeki główne i rzeki pozostałe, budowle regulacyjne (opaski brzegowe, ostrogi, tamy podłużne) - rzeki główne i rzeki pozostałe, obiekty mostowe - rzeki główne i rzeki pozostałe, Główne źródło presji chemicznych - rozproszone - rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski; punktowe - przemysłowe, komunalne, odcieki ze składowisk, punktowe - przemysłowe, komunalne, odcieki ze składowisk; nieznane (substancje zakazane)
Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	zagrożona
Cele środowiskowe	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry
RW200006212529 – Trzebyczka	
Status JCWP	SZCW - silnie zmieniona część wód
Stan/potencjał ekologiczny	zły stan ekologiczny
Wskaźniki determinujące stan/ potencjał ekologiczny	przewodność, azot ogólny, azot amonowy, azot azotanowy; ichtiofauna
Stan chemiczny	Poniżej dobrego
Wskaźniki determinujące stan chemiczny	Benzo(a)piren
Stan (ogólny)	zły stan wód
Rodzaj presji determinującej stan wód	Główne źródło presji troficznych - odpływ miejski (wody opadowe) Główne źródło presji zasalających - eutrofizacja (źródło zgodne ze źródłem troficznym) Główne źródło presji hydromorfologicznych - prostowanie koryta - rzeki główne, budowle piętrzące - rzeki główne, budowle regulacyjne (opaski brzegowe, ostrogi, tamy podłużne) - rzeki główne, obiekty mostowe - rzeki główne, wały przeciwpowodziowe - rzeki główne, Główne źródło presji chemicznych - rozproszone - rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski;
Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	zagrożona
Cele środowiskowe	umiarkowany potencjał ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [MIR]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D Stan chemiczny dobry

RW200003212639 - Brynica od źródeł do Zb. Kozłowa Góra	
Status JCWP	NAT - naturalna część wód
Stan/potencjał ekologiczny	zły stan ekologiczny
Wskaźniki determinujące stan/ potencjał ekologiczny	OWO, przewodność, azot azotanowy; ichtiofauna
Stan chemiczny	Poniżej dobrego
Wskaźniki determinujące stan chemiczny	benzo(a)piren, heptachlor; bromowane difenyloetery, rtęć, heptachlor
Stan (ogólny)	Zły stan wód
Rodzaj presji determinującej stan wód	Główne źródło presji troficznych - odpływ miejski (wody opadowe) Główne źródło presji zasalających - eutrofizacja (źródło zgodne ze źródłem troficznym) Główne źródło presji hydromorfologicznych - prostowanie koryta - rzeki główne, budowle piętrzące - rzeki główne, budowle regulacyjne (opaski brzegowe, ostrogi, tamy podłużne) - rzeki główne, obiekty mostowe - rzeki główne, wały przeciwpowodziowe - rzeki główne, Główne źródło presji chemicznych - rozproszone - rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski;
Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	Zagrożona
Cele środowiskowe	Dobry stan ekologiczny Dobry stan chemiczny

Źródło: Plan Gospodarowania Wodami na obszarze dorzecza Wisły

Zgodnie z mapą zagrożenia powodziowego (MZP) oraz mapami ryzyka powodziowego (MRP), o których mowa w art. 169 ustawy z dnia 2u lipca 2017 r. *Prawo wodne (*Dz. U. z 2025 r., poz. 960) Gmina Siewierz znajduje się w zasięgu występowania obszarów szczególnego zagrożenia powodzią od rzeki Czarnej Przemszy. Na obszarze Gminy występują:

- obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10% (prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi raz na 10 lat),
- obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% (prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi raz na 100 lat),
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienie powodzi jest niskie i wynosi 0,2% (prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi raz na 500 lat),
- obszary szczególnego zagrożenia powodzią, obejmujące tereny zarażone na zalanie w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia budowli piętrzącej (Zalew Przeczycko-Siewierski).

Gmina Siewierz zlokalizowana jest w zasięgu dwóch Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP) oraz jednego Lokalnego Zbiornika Wód Podziemnych (LZWP):

- GZWP nr 454 – Olkusz – Zawiercie o charakterze szczelinowym,
- GZWP nr 327 – Lubliniec Myszków o charakterze krasowym,

- LZWP nr 455 – Dąbrowa Górnicza o charakterze porowym.

Obszar Gminy obejmuje następujące jednostki planistyczne, należące do obszaru dorzecza Wisły, tj. Jednolite Części Wód Podziemnych:

- JCWPd nr GW2000111,
- JCWPd nr GW2000112.

Zarówno JCWPd-111 jak JCWP-112 wyróżniają się dobrym stanem chemicznym i ilościowym. Ze względu na zidentyfikowane presje, jednostki są zagrożone ryzykiem nieosiągnięcia ustalonych w Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły celów środowiskowych. Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły identyfikuje zarówno presję chemiczną jak i ilościową, powodowaną punktowymi poborami z ujęć wód podziemnych oraz odwodnieniem wyrobisk górniczych w rejonie Górnośląskiego Zagłębia Węglowego.

Tabela 10 - Charakterystyka Jednolitych Części Wód Podziemnych na obszarze Gminy Siewierz

GW2000112	
Stan chemiczny	Dobry
Stan ilościowy	Dobry
Stan JCWPd	Dobry
Zidentyfikowane presje znaczące	(1) pobór punktowy z ujęć wód podziemnych oraz odwodnienia wyrobisk górniczych (rejon GZW), (2) presja obszarowa rozproszona związana z rolnictwem, gospodarką komunalną i przemysłem
Rodzaj presji determinującej stan wód w obrębie danej JCWPd	ilościowa, chemiczna
Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	zagrożona ilościowo i chemicznie
Cele środowiskowe	Dobry stan chemiczny Dobry stan ilościowy
GW2000111	
Stan chemiczny	Dobry
Stan ilościowy	Słaby
Stan JCWPd	Słaby
Zidentyfikowane presje znaczące	(1) pobór na potrzeby odwodnienia wyrobisk górniczych (rejon GZW), (2) presja obszarowa rozproszona związana z rolnictwem, gospodarką komunalną
Rodzaj presji determinującej stan wód w obrębie danej JCWPd	ilościowa, chemiczna
Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	zagrożona ilościowo i chemicznie
Cele środowiskowe	Dobry stan chemiczny brak pogorszenia aktualnego stanu ilościowego (słaby stan ilościowy w zakresie bilansu wodnego)

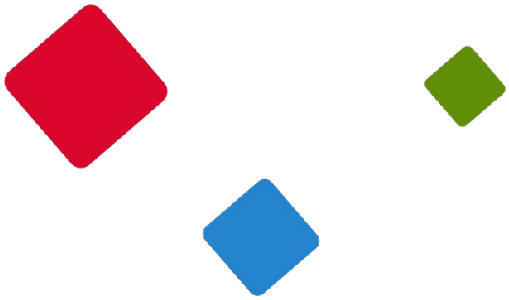
Źródło: Plan Gospodarowania Wodami na obszarze dorzecza Wisły

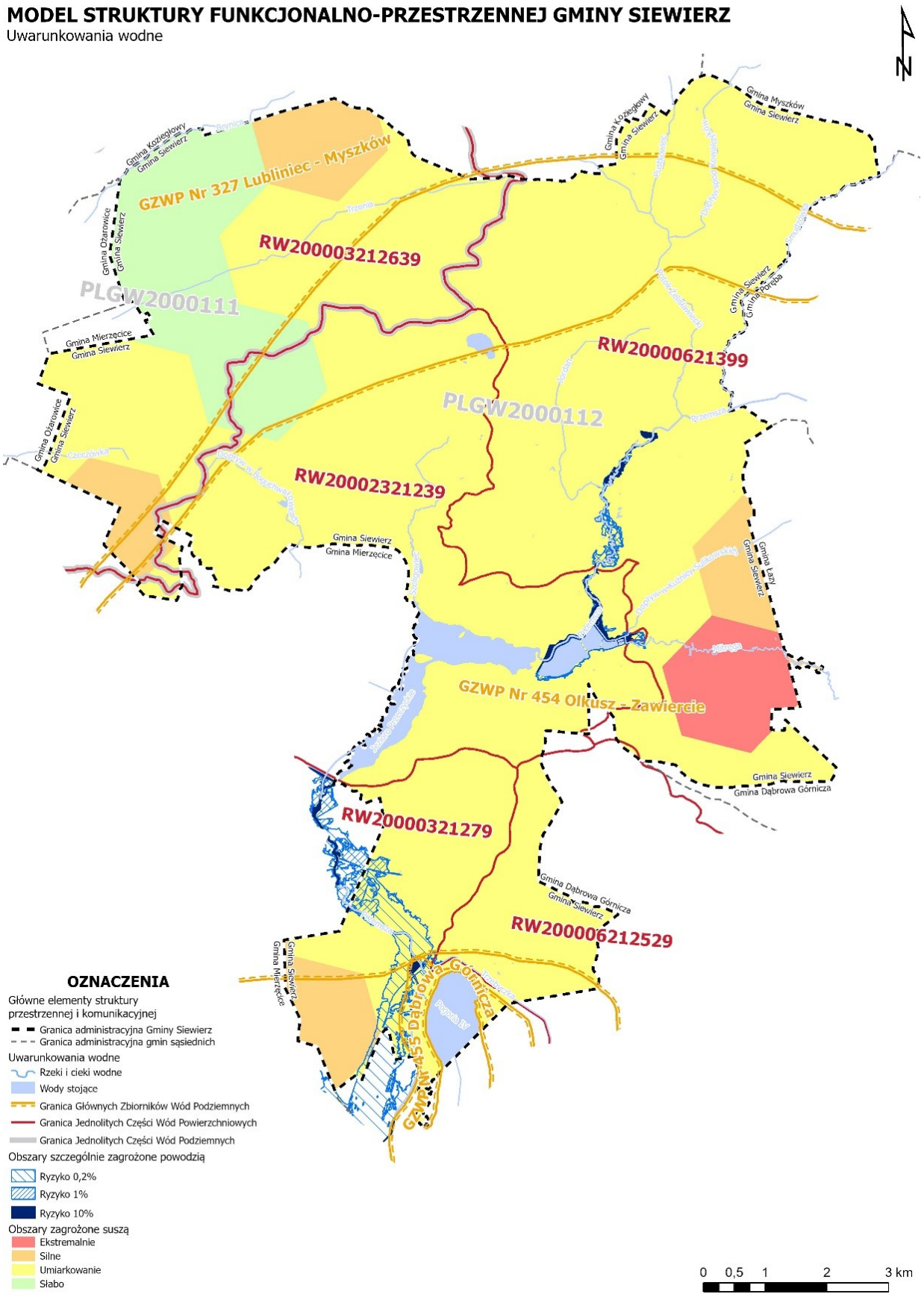
Według przyjętego w 2021 roku *Planu przeciwdziałania skutkom suszy*[5], przeważająca część obszaru Gminy Siewierz charakteryzuje się umiarkowanym zagrożeniem suszą. W północno-zachodnich krańcach Gminy zagrożenie jest słabe, natomiast w niewielkim fragmencie południowo-wschodniej części gminy występuje ekstremalne zagrożenie suszą. Na ogólne zagrożenie suszą składają się cztery zagrożenia suszy: rolnicza, hydrologiczna, hydrogeologiczna oraz atmosferyczna. Największe ryzyko dotyczy suszy atmosferycznej – ponad połowa powierzchni Gminy jest silnie narażona na wystąpienie tego rodzaju suszy, podczas gdy, pozostałe obszary charakteryzują się zagrożeniem umiarkowanym. Silne zagrożenie suszą hydrologiczną zidentyfikowano we wschodnich rejonach Gminy. Susza hydrogeologiczna obejmuje natomiast niemal cały teren Gminy w stopniu umiarkowanym, przy czym północno-zachodnie i wschodnie fragmenty są zagrożone w stopniu słabym. W przypadku suszy rolniczej w Gminie Siewierz przeważają obszary o niskim zagrożeniu, jednak niewielkie fragmenty na wschodzie i południowym zachodzie Gminy są ekstremalnie narażone na skutki tego typu suszy.

Przy planowaniu działań na obszarze Gminy należy uwzględnić wytyczne wynikające z przepisów odrębnych oraz dokumentów wyższego rzędu obowiązujących dla obszaru, w tym w szczególności:

- *Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły*[6] w zakresie oceny stanu i ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych oraz działań wskazanych do realizacji przez gminę, mających na celu osiągnięcie lub utrzymanie co najmniej dobrego stanu wód oraz ekosystemów od wody zależnych, poprawę stanu zasobów wodnych, poprawę możliwości korzystania z wód oraz zmniejszenie ilości wprowadzanych do wód lub do ziemi substancji mogących negatywnie oddziaływać na wody;
- *Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy*[7];
- *Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 18 października 2022 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły*[8], którego celem jest ograniczenie potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla życia zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej, poprzez realizację działań służących minimalizacji zidentyfikowanych zagrożeń.

[5] Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz.U. 2023 poz. 300)
[6] Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy (Dz. U. 2021 poz. 1615)
[7] Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 18 października 2022 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły (Dz.U. 2022 poz. 2739)
[8] *Uchwała Nr IV/53/12/2014 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 25 sierpnia 2014 r. w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla Międzynarodowego Portu Lotniczego ,,Katowice" w Pyrzowicach*

Rysunek 5. Uwarunkowania wodne Gminy Siewierz.
Źródło: opracowanie własne

5.7. Główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych

Uwarunkowania transportowe

Układ transportowy stanowi jeden z kluczowych elementów kształtujących strukturę funkcjonalno-przestrzenną Gminy Siewierz. Struktura transportowa Gminy opiera się na układzie dwóch głównych osi komunikacyjnych o przebiegu północ–południe oraz wschód–zachód.

Oś północ–południe wyznacza przebieg drogi krajowej 91, stanowiącej jeden z istotnych korytarzy transportowych na poziomie krajowym i zapewniającej powiązania Gminy z głównymi ośrodkami centralnej i północnej Polski. Oś wschód–zachód tworzy natomiast przebieg drogi krajowej nr 78, pełniącej funkcję ważnego połączenia pomiędzy województwami śląskim i świętokrzyskim oraz integrującej Gminę z ośrodkami miejskimi regionu. W centralnej części Gminy przecięcie obu dróg krajowych tworzy istotny węzeł komunikacyjny organizujący ruch w układzie lokalnym i ponadlokalnym. Układ ten uzupełnia drugi węzeł transportowy zlokalizowany w południowej części Gminy, gdzie droga krajowa nr 91 oraz droga krajowa nr 86 krzyżują się z drogą ekspresową S1, która stanowi jeden z najważniejszych ciągów komunikacyjnych południowej Polski, zapewniając powiązania z obszarem Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii, Międzynarodowym Portem Lotniczym ,,Katowice" w Pyrzowicach oraz południową granicą państwa.

Istotnym uzupełnieniem układu drogowego jest również droga wojewódzka nr 793, łącząca Gminę Siewierz z północną częścią województwa śląskiego oraz z obszarem Jury Krakowsko-Częstochowskiej. Droga ta stanowi ważny element powiązań regionalnych, uzupełniający sieć głównych osi północ–południe i wschód–zachód oraz wzmacniający dostępność transportową miejscowości północnej części Gminy.

Układ transportowy o znaczeniu ponadlokalnym uzupełnia sieć dróg powiatowych i gminnych, która zapewnia powiązania pomiędzy poszczególnymi miejscowościami Gminy oraz integruje lokalne struktury osadnicze z głównymi korytarzami transportowymi.

Przebiegające przez obszar Gminy korytarze drogowe o znaczeniu krajowym stanowią elementy silnie oddziałujące na jej strukturę przestrzenną. W szczególności droga krajowa nr 91 przebiegająca przez obszar Miasta Siewierz w układzie północ–południe stanowi wyraźną oś podziału przestrzennego, oddzielając historyczne centrum miasta od terenów zabudowy rozwijających się w kierunku zachodnim. Podobny charakter ma przebieg drogi krajowej nr 78 w układzie wschód–zachód, która oddziela centralną część miasta od terenów zlokalizowanych w południowej części Gminy, w tym obszarów o funkcjach mieszkaniowych i rekreacyjnych związanych z otoczeniem Zalewu Przeczycko-Siewierskiego.

Istotnym elementem struktury transportowej gminy jest również infrastruktura kolejowa. Przez obszar gminy przebiega linia kolejowa nr 182 relacji Tarnowskie Góry – Zawiercie, która stanowi ważny element systemu powiązań transportowych w skali regionalnej. Przebieg linii kolejowej w północnej części Miasta Siewierz oraz lokalizacja stacji kolejowej tworzą istotny punkt organizujący dostępność transportową tej części Gminy oraz sprzyjają łączeniu funkcji związanych z obsługą ruchu pasażerskiego z rozwojem aktywności gospodarczej.

W *Modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Siewierz – Struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych* (Rysunek 3) wskazano w tym rejonie obszary poszukiwania możliwości rozwoju funkcji gospodarczych, w szczególności usługowych.

Ważnym elementem uwarunkowań transportowych jest również bliskość Międzynarodowego Portu Lotniczego ,,Katowice" w Pyrzowicach, zlokalizowanego w stosunkowo niedużej odległości od granic Gminy. Sąsiedztwo portu lotniczego oraz bezpośrednie powiązania drogowe z jego obszarem wzmacniają znaczenie Gminy Siewierz w regionalnym systemie transportowym oraz zwiększają jej atrakcyjność lokalizacyjną dla funkcji gospodarczych i logistycznych. Jednocześnie część obszaru Gminy znajduje się w granicach obszaru ograniczonego użytkowania dla Międzynarodowego Portu Lotniczego „Katowice" w Pyrzowicach, ustanowionego uchwałą Sejmiku Województwa Śląskiego[9], co wiąże się z określonymi ograniczeniami w zakresie zagospodarowania przestrzennego.

Istotnym elementem systemu mobilności w Gminie są również powiązania piesze i rowerowe, które pełnią ważną rolę w kształtowaniu lokalnej dostępności przestrzeni publicznych oraz terenów rekreacyjnych. Szczególne znaczenie przypisuje się kształtowaniu ciągłości powiązań pieszych i rowerowych w obrębie Miasta Siewierz, zwłaszcza w rejonie historycznego centrum, terenów nadrzecznych doliny Czarnej Przemszy oraz terenów zieleni urządzonej. Istotne jest również rozwijanie tras rowerowych w otoczeniu zbiorników wodnych (Zalewu Przeczycko-Siewierskiego oraz Zbiornika Kuźnica Warężyńska) a także zapewnienie powiązań umożliwiających ich dogodną dostępność.
Obecnie udział infrastruktury rowerowej w Gminie Siewierz jest ograniczony, a istniejące odcinki tras mają w dużej mierze charakter fragmentaryczny. Największa koncentracja ścieżek rowerowych występuje na obszarze Miasta Siewierz, natomiast krótsze odcinki funkcjonują również w Wojkowicach Kościelnych, Tuliszowie oraz Kuźnicy Sulikowskiej. W docelowej strukturze przestrzennej Gminy zakłada się rozwój sieci powiązań rowerowych, w tym powiązanie lokalnych tras z przebiegającymi przez obszar Gminy regionalnymi trasami rowerowymi planowanymi w ramach dokumentu pn. Regionalna Polityka Rowerowa Województwa Śląskiego[10], tj.:

- Regionalna Trasa Rowerowa nr 649 / Velo Przemsza (Velo Zagłębie) – trasa rowerowa wzdłuż rzeki Przemszy
- Regionalna Trasa Rowerowa nr 622 (Tarnowskie Góry – Świerklaniec – Bobrowniki – Siewierz).

Strategiczne kierunki rozwoju

Układ dróg krajowych i wojewódzkich stanowi podstawowy element integrujący Gminę Siewierz z systemem transportowym regionu oraz Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii. W perspektywie do 2035 roku zakłada się utrzymanie i wzmacnianie funkcji tych korytarzy jako

[9] *Regionalna Polityka Rowerowa, Plan sieci regionalnych tras rowerowych,* Zarząd Województwa Śląskiego, Departament Turystyki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego
[10] Jędrzejewski W., Nowak S., Stachura K., Skierczyński M., Mysłajek R. W., Niedziałkowski K., Jędrzejewska B., Wójcik J. M., Zalewska H., Pilot M., Górny M., Kurek R.T., Ślusarczyk R. Projekt korytarzy ekologicznych łączących Europejską Sieć Natura 2000 w Polsce. Zakład Badania Ssaków PAN, Białowieża 2011

głównych osi obsługi transportowej oraz koncentrację funkcji gospodarczych i usługowych w ich bezpośrednim sąsiedztwie, przy jednoczesnym ograniczaniu negatywnego wpływu ruchu tranzytowego na obszary zabudowy mieszkaniowej.

W *modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Siewierz – Główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych* (Rysunek 6) przyjęto dodatkowo następujące kierunki działań w zakresie kształtowania systemu transportowego:

- **wzmocnienie roli transportu zbiorowego oraz integracji systemów transportowych;**
  Istotnym elementem rozwoju systemu transportowego w Gminie jest rozwój funkcji przesiadkowych w rejonie stacji kolejowej w Siewierzu. Obszar ten wskazano jako **strefę integracji systemów transportowych**, obejmującą transport kolejowy, autobusowy, ruch rowerowy oraz indywidualne formy mobilności. W rejonie stacji kolejowej funkcjonuje centrum przesiadkowe, w związku z czym zakłada się jego dalszy rozwój oraz uzupełnianie o niezbędną infrastrukturę towarzyszącą. Wzmocnienie funkcji przesiadkowych sprzyjać będzie zwiększeniu udziału transportu publicznego w codziennych podróżach mieszkańców oraz ograniczeniu ruchu samochodowego w obszarze centrum Miasta.

- **rozwój systemu tras rowerowych i powiązań pieszych;**
  Zakłada się stopniowe rozwijanie sieci tras rowerowych w układzie lokalnym i ponadlokalnym. Wskazane w modelu (Rysunek 6) **kierunki rozwoju połączeń rowerowych** obejmują zarówno integrację istniejących tras i ścieżek rowerowych na terenie Gminy, jak i ich powiązanie z regionalnym systemem tras rowerowych województwa śląskiego oraz siecią tras Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii.
  Istotnym kierunkiem rozwoju lokalnych powiązań rowerowych jest wzmocnienie spójności funkcjonalnej pomiędzy Miasteczkiem Siewierz Jeziorna a zasadniczą strukturą miasta Siewierz, w tym poprzez rozwój powiązań rowerowych stanowiących alternatywną formę komunikacji pomiędzy tymi obszarami. Kierunki rozwoju tras obejmują również połączenia z północną częścią Gminy, w szczególności z miejscowościami Nowa Wioska i Żelisławice. Rozwój infrastruktury rowerowej powinien obejmować także poprawę dostępności terenów rekreacyjnych położonych w rejonie zbiorników wodnych (Zalewu Przeczycko-Siewierskiego oraz Zbiornika Kuźnica Warężyńska) gdzie przewiduje się dalsze wzmacnianie funkcji rekreacyjnych i turystycznych.

- **poszukiwanie możliwości reorganizacji ruchu transportu ciężkiego;**
  W modelu wskazano obszar wymagający dalszych analiz w zakresie organizacji ruchu transportu ciężkiego, obejmujący rejon miejscowości Żelisławice i Nowa Wioska. Potrzeba ta wynika z funkcjonowania działalności związanej z eksploatacją surowców oraz obsługą transportową terenów górniczych. Dalsze analizy powinny obejmować możliwości ograniczenia uciążliwości transportowych dla mieszkańców sołectw oraz wyznaczenia optymalnych tras obsługi komunikacyjnej dla transportu ciężkiego.

- **rozwój obsługi komunikacyjnej terenów infrastrukturalnych;**
  W modelu wskazano obszar wymagający zapewnienia odpowiedniej obsługi komunikacyjnej w związku z funkcjonowaniem i planowanym rozwojem obiektów

infrastruktury technicznej, w szczególności terenu gminnego przy ul. Krakowskiej, oczyszczalni ścieków oraz terenów przeznaczonych pod rozwój infrastruktury komunalnej.
Rejon ten stanowi jednocześnie wskazany w Strategii Rozwoju Gminy Siewierz na lata 2026–2035 **Obszar Strategicznej Interwencji – Teren gminny przy ul. Krakowskiej (po byłym SPGK w Siewierzu)**. Szczegółowy zakres oraz kierunki działań dla tego obszaru przedstawiono w rozdziale **8. Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy wraz z zakresem planowanych działań.**

Przyjęte w modelu kierunki rozwoju systemu transportowego mają na celu zwiększenie dostępności komunikacyjnej Gminy, poprawę integracji różnych form transportu oraz ograniczenie negatywnego wpływu infrastruktury transportowej na strukturę przestrzenną i jakość życia mieszkańców. System transportowy traktowany jest jako jeden z kluczowych elementów kształtujących strukturę funkcjonalno-przestrzenną Gminy, determinujący zarówno rozwój osadnictwa, jak i lokalizację funkcji gospodarczych oraz rekreacyjnych.

Na następnej stronie przedstawiony został schemat *Modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Siewierz – Główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych* (Rysunek 6). **Załącznik graficzny nr 3 do niniejszej Strategii stanowi przedstawienie niniejszej części modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Siewierz w większej skali.**

i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych.
Źródło: opracowanie własne

5.8. Główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej

Uwarunkowania – elementy infrastruktury społecznej

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Siewierz zakłada utrzymanie i rozwój istniejącej sieci infrastruktury społecznej, stanowiącej podstawę jakości życia mieszkańców oraz integracji lokalnych społeczności.
Główne elementy infrastruktury społecznej w Gminie koncentrują się w szczególności na obszarze Miasta Siewierz, pełniącym funkcję administracyjnego i społecznego centrum Gminy. Lokalne ośrodki aktywności społecznej funkcjonują jednak również na obszarze sołectw.

Do kluczowych obiektów infrastruktury społecznej Gminy Siewierz należą:

- **obiekty administracyjne** – Urząd Miasta i Gminy Siewierz;
- **obiekty oświaty i opieki nad dziećmi** – Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Księstwa Siewierskiego w Siewierzu, Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Mikołaja Kopernika w Siewierzu w Siewierzu, Szkoła Podstawowa w Brudzowicach, Zespół Szkolno-Przedszkolny w Wojkowicach Kościelnych, Zespół Szkolno-Przedszkolny w Żelisławicach, Publiczne Przedszkole w Siewierzu, Żłobek Gminny w Siewierzu, wraz z filią Żłobka Gminnego w Wojkowicach Kościelnych oraz Zespół Szkół Ogólnokształcących i Technicznych im. Jana Pawła II w Siewierzu;
- **obiekty ochrony zdrowia** – w szczególności zlokalizowane na obszarze Gminy Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej w Siewierzu i Brudzowicach oraz Szpital Chorób Płuc w Siewierzu, stanowiący obiekt o znaczeniu ponadlokalnym;
- **obiekty wsparcia społecznego** – Ośrodek Pomocy Społecznej w Siewierzu;
- **obiekty kultury, sportu i rekreacji** – Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna im. Leona Korusiewicza w Siewierzu wraz z filiami bibliotecznymi w Brudzowicach, Żelisławicach i Wojkowicach Kościelnych, Miejsko-Gminne Centrum Kultury, Sportu i Turystyki w Siewierzu wraz z Centrum Kształcenia w Żelisławicach i Centrum Kulturalno-Edukacyjnym w Brudzowicach, a także kompleksy boisk rekreacyjno-sportowych (w Siewierzu, Kuźnicy Warężyńskiej, Gołuchowicach i Leśniakach) oraz stadionów sportowych (w Siewierzu, Brudzowicach i Żelisławicach);
- **obiekty bezpieczeństwa publicznego** – jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych, Komisariat Policji, Zintegrowany Posterunek Służb Ratowniczych w Siewierzu;
- **miejsca aktywności lokalnej** – przede wszystkim świetlice wiejskie w sołectwach, kluby sportowe w Brudzowicach, Siewierzu i Żelisławicach, miejsca działalności Kół Gospodyń Wiejskich, orkiestr dętych i organizacji pozarządowych (np. Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Siewierzu, Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Siewierzu, Gminnego Koła Pszczelarzy w Siewierzu, Stowarzyszenia Na Rzecz Rozwoju Sołectwa Leśniaki, Stowarzyszenia Chorągiew Rycerska Księstwa Siewierskiego, Stowarzyszenia Wspólnie dla Mieszkańców Żelisławic i innych) oraz inne przestrzenie spotkań i integracji społecznej.

Integralnym elementem systemu infrastruktury społecznej jest dziedzictwo kulturowe, które stanowi ważny czynnik tożsamości lokalnej oraz atrakcyjności przestrzeni publicznych. **Historyczny układ urbanistyczny Miasta Siewierz**, **zabytkowe obiekty sakralne i ruiny Zamku Biskupów Krakowskich** pełnią rolę zarówno edukacyjną, jak i rekreacyjną, tworząc sieć punktów o znaczeniu społecznym i kulturowym. Układ przestrzenny rynku miejskiego

i ulic odzwierciedla historyczne powiązania handlowe i komunikacyjne, kształtując funkcjonalną strukturę centrum miasta. Przez Gminę przebiega również **Szlak Tysiąclecia**, tj. pieszy, znakowany szlak turystyczny łączący aglomerację górnośląską z obszarem Jury Krakowsko-Częstochowskiej, który włącza lokalne dziedzictwo kulturowe w sieć powiązań rekreacyjnych i turystycznych.

Strategiczne kierunki rozwoju – elementy infrastruktury społecznej

Docelowy model struktury funkcjonalno-przestrzennej zakłada utrzymanie Miasta Siewierz jako głównego ośrodka koncentracji usług publicznych, w tym usług administracyjnych, edukacyjnych, kulturalnych i społecznych, obsługujących mieszkańców całej gminy. Jednocześnie zakłada się utrzymanie oraz rozwój lokalnych ośrodków aktywności społecznej na obszarze sołectw, zapewniających dostęp do podstawowych usług i przestrzeni integracji społecznej.

W *modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Siewierz – Główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej (Rysunek 7*) przyjęto następujące kierunki działań w zakresie rozwoju elementów infrastruktury społecznej:

- **obszar wzmocnienia funkcji reprezentacyjnej i integracyjnej;**
  Obszar ten obejmuje historyczne centrum Miasta Siewierz wraz z rynkiem miejskim, średniowiecznym układem ulic oraz otoczeniem Zamku Biskupów Krakowskich. Zakłada się dalsze wzmacnianie roli tej części miasta jako głównej przestrzeni publicznej Gminy – miejsca koncentracji życia społecznego, wydarzeń kulturalnych oraz funkcji turystycznych. Kierunki działań obejmują przede wszystkim podnoszenie jakości zagospodarowania przestrzeni publicznych oraz stopniowe integrowanie rynku, terenów nadrzecznych doliny Czarnej Przemszy, parku miejskiego i innych terenów zieleni w spójny system przestrzeni dostępnych dla mieszkańców i odwiedzających.

- **oś poszukiwania możliwości rozwoju funkcji rekreacyjnych i turystycznych;**
  Wzdłuż oznaczonej w modelu (Rysunek 7) osi koncentrują się obszary o potencjalnym rozwoju funkcji rekreacyjnych i turystycznych. Obszary te obejmują w szczególności dolinę Czarnej Przemszy, otoczenie Zamku Biskupów Krakowskich oraz tereny położone w rejonie głównych zbiorników wodnych gminy, w tym Zalewu Przeczycko-Siewierskiego oraz Zbiornika Kuźnica Warężyńska. Wskazane tereny posiadają istotny potencjał rozwoju funkcji rekreacyjnych, turystycznych i spacerowych, powiązanych z systemem zielonych przestrzeni publicznych oraz tras pieszych i rowerowych.

- **planowana adaptacja terenu na cele społeczne lub usługowe;**
  Istotnym elementem kształtowania systemu przestrzeni publicznych i miejsc integracji mieszkańców może być przekształcenie terenów poprzemysłowych dawnej cegielni w Siewierzu. Zachowane elementy historycznej infrastruktury produkcyjnej stwarzają potencjał do nadania temu obszarowi nowych funkcji społecznych, usługowych lub rekreacyjnych. Adaptacja tego typu obiektu mogłaby jednocześnie przyczynić się do ożywienia zdegradowanego terenu oraz jego włączenia w system powiązań spacerowych prowadzących w kierunku ruin Zamku, doliny Czarnej Przemszy oraz innych terenów rekreacyjnych miasta.

- **obszar planowanego rozwoju infrastruktury opieki senioralnej;**

W kontekście zmian demograficznych oraz rosnącego zapotrzebowania na usługi społeczne istotne znaczenie ma rozwój infrastruktury przeznaczonej dla osób starszych. Jako potencjalną lokalizację tego typu funkcji wskazuje się obszar w sołectwie Gołuchowice, gdzie planowane jest utworzenie dziennego domu pomocy społecznej dla seniorów. Stanowi to element dostosowywania lokalnej polityki społecznej do potrzeb starzejącego się społeczeństwa oraz wzmacniania systemu wsparcia dla mieszkańców Gminy.

- **obszar planowanego rozwoju infrastruktury mieszkalnictwa społecznego;**
  Zapewnienie dostępności mieszkań dla różnych grup społecznych stanowi jeden z istotnych elementów lokalnej polityki rozwoju. W strukturze przestrzennej Gminy Siewierz wskazuje się obszar, w którym możliwa jest realizacja inwestycji w zakresie mieszkalnictwa społecznego, w tym projektów zwiększających dostępność mieszkań dla osób i rodzin o ograniczonych możliwościach finansowych. Jednocześnie zakłada się, że w przyszłości podobne przedsięwzięcia mogą być realizowane również w innych częściach Gminy, w zależności od skali potrzeb oraz kierunków prowadzonej polityki mieszkaniowej.

- **obszar planowanego rozwoju funkcji ochrony ludności i obronności**;
  Ważnym elementem kształtowania infrastruktury społecznej jest rozwój obiektów związanych z systemem bezpieczeństwa i ochrony ludności. W tym kontekście przewiduje się m.in. budowę zaplecza magazynowego na potrzeby obronności w Siewierzu oraz dostosowanie budynku Miejsko - Gminnego Centrum Kultury, Sportu i Turystyki do pełnienia funkcji miejsca doraźnego schronienia ludności. Rozwój tego typu infrastruktury stanowi element wzmacniania lokalnego systemu reagowania w sytuacjach kryzysowych. Jednocześnie zakłada się, że w przyszłości podobne przedsięwzięcia mogą być realizowane również w innych częściach Gminy, w zależności od skali potrzeb i możliwości.

- **obszar wzmocnienia wartości wizualnej i krajobrazowej zabytku;**
  Szczególne znaczenie dla krajobrazu kulturowego Gminy ma obszar otoczenia ruin Zamku Biskupów Krakowskich. Kształtowanie tej przestrzeni powinno uwzględniać ochronę walorów widokowych zabytku, w tym zachowanie jego przedpola ekspozycji oraz czytelności osi widokowych. Kierunki działań w tym zakresie nawiązują do rekomendacji Audytu Krajobrazowego Województwa Śląskiego oraz obejmują również kontynuację prac konserwatorskich i poprawę jakości zagospodarowania otoczenia Zamku.

- **obiekt proponowany do objęcia formą ochrony zabytków;**
  Ważnym obiektem historycznego krajobrazu kulturowego Gminy Siewierz jest Szpital Chorób Płuc w Siewierzu, który powstał w pierwszej połowie XX wieku jako specjalistyczny ośrodek leczenia chorób płuc, zlokalizowany w otoczeniu terenów leśnych sprzyjających terapii klimatycznej. Obiekt stanowi charakterystyczny element lokalnego krajobrazu kulturowego oraz świadectwo rozwoju funkcji leczniczych i sanatoryjnych w tej części regionu. W Audycie krajobrazowym województwa śląskiego rekomendowany jest do objęcia formą ochrony zabytków, co może przyczynić się do zachowania jego wartości historycznych i architektonicznych oraz wzmocnienia lokalnej tożsamości miejsca.

Uwarunkowania – elementy infrastruktury technicznej

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Siewierz wskazuje utrzymanie i rozwój istniejących systemów infrastruktury technicznej, obejmujących w szczególności gospodarkę wodno-ściekową, zagospodarowanie odpadów oraz system zaopatrzenia w wodę. Kluczowe elementy infrastruktury technicznej w Gminie Siewierz stanowią:

- obiekty infrastruktury zaopatrzenia w wodę – Zakład Usług Wodnych i Kanalizacyjnych w Siewierzu wraz z eksploatowanymi przez zakład ujęciami wód;
- obiekty infrastruktury oczyszczania ścieków – oczyszczalnia ścieków ,,Północ" w Siewierzu wraz z eksploatowanymi przepompowaniami;
- obiekty infrastruktury gospodarki odpadami – Teren gminny przy ul. Krakowskiej w Siewierzu wraz z Punktem Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych w Siewierzu.

Uwarunkowania przestrzenne w znaczącej części Gminy Siewierz determinuje również gęsta sieć tranzytowych linii elektroenergetycznych. Przez obszar Gminy Siewierz przebiegają następujące napowietrzne linie elektroenergetyczne najwyższego i wysokiego napięcia:

- linie elektroenergetyczne 440 kV relacji Wielopole – Joachimów, Rogowiec – Tucznawa, Łagisza-Tucznawa,
- linia elektroenergetyczna 220 kV relacji Joachimów – Łagisza,
- linie elektroenergetyczne 110 kv relacji Sarnów – Kądzielów, Łagisza – Kądzielów, Siewierz – Pyrzowice Lotnisko oraz Poręba – Siewierz wraz ze stacją elektroenergetyczną 110/15kV ,,GPZ Siewierz".

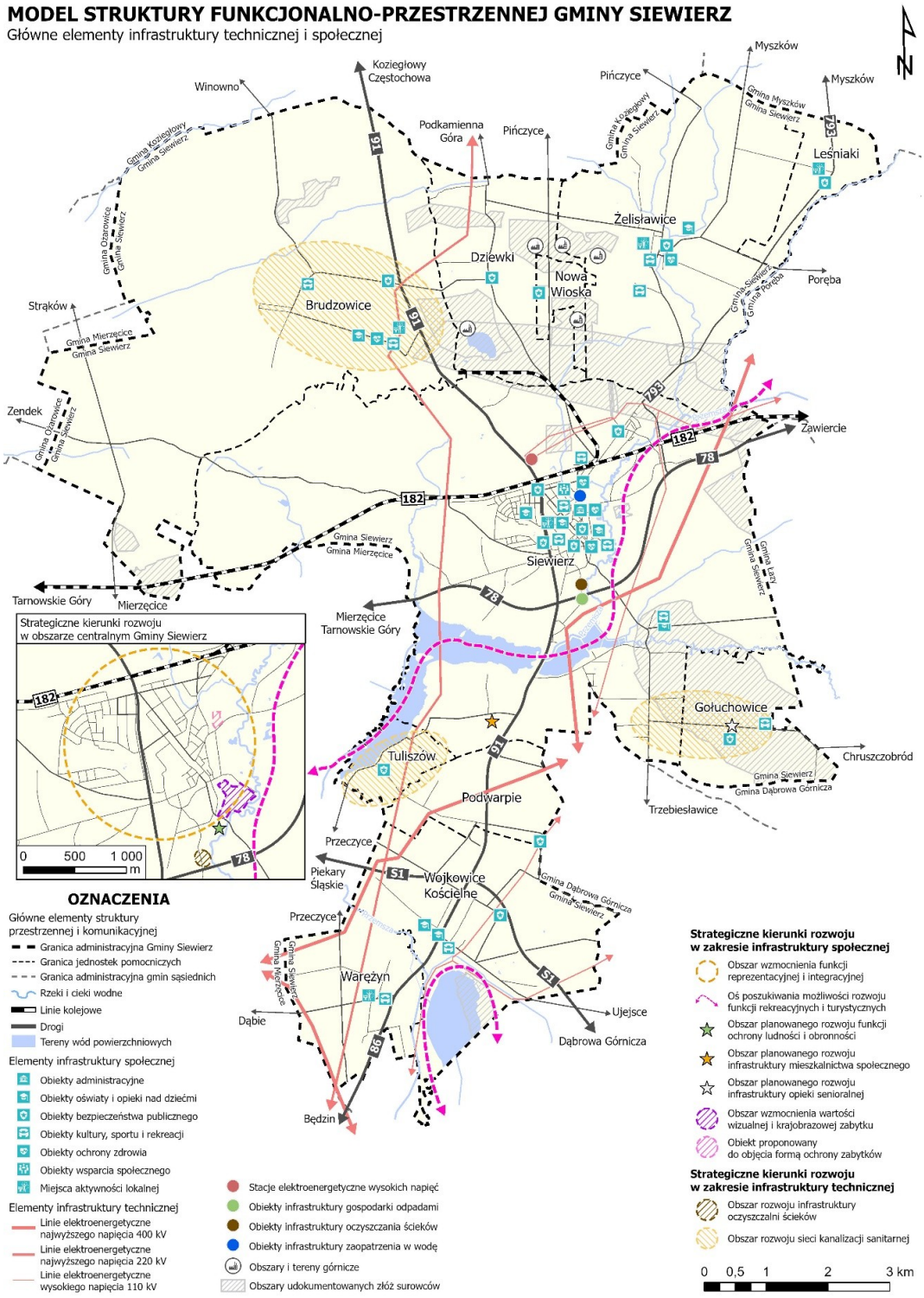
Strategiczne kierunki rozwoju – elementy infrastruktury technicznej

W *modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Siewierz - Główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej* (Rysunek 7) przyjęto następujące kierunki działań w zakresie rozwoju elementów infrastruktury technicznej:

- **obszar wsparcia rozwoju infrastruktury oczyszczania ścieków;**
  Priorytetowe znaczenie dla zapewnienia odpowiedniego poziomu ochrony środowiska oraz jakości życia mieszkańców ma rozwój infrastruktury związanej z oczyszczaniem ścieków. Zakłada się stopniową modernizację oraz rozbudowę systemu oczyszczania ścieków, w szczególności oczyszczalni ścieków „Północ" w Siewierzu, co pozwoli na dostosowanie funkcjonowania obiektu do aktualnych i przyszłych potrzeb mieszkańców oraz obowiązujących wymogów środowiskowych.

- **obszar wsparcia rozwoju sieci kanalizacji sanitarnej;**
  Istotnym kierunkiem działań jest dalsza rozbudowa i uzupełnianie sieci kanalizacji sanitarnej na obszarze Gminy. W pierwszej kolejności jako obszary wymagające uzupełnienia infrastruktury kanalizacyjnej wskazuje się sołectwa Brudzowice oraz Tuliszów. Jednocześnie zakłada się sukcesywną rozbudowę sieci kanalizacyjnej również na innych terenach dotychczas nieskanalizowanych, z uwzględnieniem możliwości technicznych i finansowych realizacji inwestycji.

Poniżej przedstawiony został schemat *Modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Siewierz – Główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej* (Rysunek 7). **Załącznik graficzny nr 3 do niniejszej Strategii stanowi przedstawienie niniejszej części modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Siewierz w większej skali.**

Rysunek 7. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Siewierz - Główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej.
Źródło: opracowanie własne

6. USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ W GMINIE

Zgodnie z art. 10e ust. pkt. 5) ustawy z dnia 8 marca 1990 r. *o samorządzie gminnym* (Dz.U. z 2026 r., poz. 662), strategia rozwoju gminy określa ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie, dotyczące:

- zasad ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu,
- zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej,
- kierunków zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej,
- zasad lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (Dz. U. z 2026 r., poz. 538),
- zasad lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego,
- kierunków rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej,
- zasad lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW,
- zasad lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko,
- zasad kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej,
- zasad kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji.

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej stanowią kierunkowe zasady prowadzenia polityki przestrzennej gminy. Zawarte poniżej ustalenia odnoszą się do najważniejszych obszarów zagospodarowania Gminy i są zbiorem wskazań, do których powinny stosować się organy wykonawcze i uchwałodawcze Gminy przy sporządzaniu w przyszłości aktów planowania przestrzennego oraz realizacji zamierzeń inwestycyjnych. Określone w niniejszym rozdziale zasady mają jednak charakter ogólny i odnoszą się do całego obszaru Gminy Siewierz. Z tego względu należy mieć na uwadze, aby w dokumentach planistycznych uwzględniać także lokalne uwarunkowania i specyfikę danego terenu.

W oparciu o szczegółową analizę uwarunkowań przestrzennych i funkcjonalnych Gminy Siewierz, w celu realizacji założonej wizji rozwoju, określono strategiczne zasady i rekomendacje dla prowadzenia polityki przestrzennej w perspektywie 2026–2035. Ich fundamentem jest zrównoważony rozwój, uwzględniający ochronę zasobów przyrodniczych i kulturowych, racjonalne gospodarowanie przestrzenią oraz zapewnienie wysokiej jakości życia mieszkańców.

Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu

Ochrona środowiska i jego zasobów powinna stanowić jeden z kluczowych filarów polityki przestrzennej Gminy Siewierz. Kształtowanie zagospodarowania przestrzennego powinno odbywać się w sposób zapewniający trwałość procesów przyrodniczych, zachowanie różnorodności biologicznej, wysoką jakość krajobrazu oraz systematyczną poprawę jakości powietrza i warunków klimatycznych.

Polityka przestrzenna Gminy powinna być prowadzona w oparciu o zasadę zrównoważonego rozwoju, przez integrację funkcji osadniczych, gospodarczych i rekreacyjnych z wymogami ochrony zasobów przyrodniczych oraz adaptacji do zmian klimatu.

Wprowadzone ograniczenia przestrzenne mają na celu eliminację inwestycji o negatywnym wpływie na środowisko naturalne i krajobraz kulturowy. Szczegółowe zapisy dotyczące ochrony tych obszarów znajdują się w aktach ustanawiających dane formy ochrony przyrody.

Rekomendacje w zakresie ochrony przyrody i krajobrazu:

- na obszarach objętych ochroną przyrody w rozumieniu ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody* (w tym: zlokalizowanym na obszarze Gminy fragmentu specjalnego obszaru ochrony siedlisk Natura 2000 PLH240037 Lipienniki w Dąbrowie Górniczej oraz w zasięgu użytku ekologicznego ,,W dolinie Przemszy") należy stosować zasady wynikające z dokumentów ustanawiających te formy, a także uwzględniać obowiązujące plany ochrony lub plany zadań ochronnych (jeżeli obowiązują);
- dokumenty planistyczne powinny uwzględniać wymogi ochronne dla terenów objętych formami ochrony przyrody, przede wszystkim poprzez: wykluczenie lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na cele i przedmiot ich ochrony, zachowanie stosunków wodnych i warunków siedliskowych oraz ograniczenie presji inwestycyjnej w bezpośrednim sąsiedztwie terenów chronionych;
- wskazywanie nowych cennych elementów krajobrazu oraz obszarów i obiektów przyrody do objęcia ochroną prawną; wśród predysponowanych obszarów do objęcia ochroną wyróżnia się m.in. dolinę rzeki Mitręgi z licznymi zbiorowiskami łąkowymi i torfowiskami, tereny leśne w Podwarpiu obejmujące zbiorowiska okrajkowe i murawy kserotomiczne (stanowiące siedliska rzadkich i chronionych gatunków roślin), lasy obniżenia Małej Panwi, las Piwoń, dolinę rzeki Czarna Przemsza, a także liczne tereny podmokłe, bagna i zawydmienia na obszarze Gminy;
- w odniesieniu do terenów lasów należy stosować zasady wynikające z obowiązujących planów urządzenia lasów;
- na terenach dolin rzecznych (w szczególności Czarnej Przemszy i Mitręgi) zakłada się dążenie do utrzymania ciągłości i łączności ekologicznej, umożliwiając migrację zwierząt. Zachowanie łączności ekologicznej dolin rzecznych powinno odbywać się poprzez pozostawienie niezagospodarowanych fragmentów terenów naturalnych;
- na terenach podmokłych, bagiennych i mokradłach wskazane jest utrzymanie naturalnej struktury i ciągłości ekologicznej, sprzyjającej zachowaniu siedlisk wilgotnych i ekosystemów wodno-błotnych;
- na obszarach wskazanych jako krajobrazy priorytetowe, tj.,,Dolina Czarnej Przemszy", Zbiornika Kuźnica Warężyńska w działaniach planistycznych i inwestycyjnych należy uwzględniać rekomendacje dotyczące ochrony krajobrazu wynikające z ustaleń Audytu krajobrazowego województwa śląskiego, w szczególności mających na celu

zachowania ich charakterystycznych cech strukturalnych i widokowych, a także integralności i różnorodności krajobrazów priorytetowych;

Przyszłe działania inwestycyjne powinny być prowadzone w sposób wspierający zachowanie siedlisk, rodzimej fauny i flory, różnorodności biologicznej, a także wzmacniający spójność systemu przyrodniczego Gminy. W tym zakresie rekomenduje się:

- koncentrację nowej zabudowy w obrębie istniejących struktur osadniczych, z ograniczeniem rozpraszania się zabudowy na terenach otwartych i cennych przyrodniczo;
- ochronę ciągłości i ograniczenie fragmentacji ponadlokalnych korytarzy ekologicznych, w tym wskazanego na obszarze Gminy[11] Głównego Korytarza Południowo-Centralnego (GKPdc-10A) Bory Stobrawskie – Lasy Przedborskie, istotnego dla populacji dużych ssaków leśnych oraz spójności siedlisk leśnych i wodno-błotnych w skali krajowej i kontynentalnej;
- ochronę ciągłości i ograniczenie fragmentacji lokalnych korytarzy ekologicznych, w szczególności w obrębie dolin rzecznych, lasów oraz otwartych terenów rolniczych;
- przeciwdziałanie fragmentacji siedlisk poprzez ograniczanie rozproszonej zabudowy na terenach pełniących funkcje przyrodnicze i migracyjne;
- kształtowanie buforów zieleni między terenami zabudowanymi a obszarami cennymi przyrodniczo;
- utrzymanie funkcji przyrodniczych, retencyjnych i klimatycznych dolin i zbiorników wodnych, jako kluczowych elementów struktury ekologicznej;
- ochronę krajobrazu dolinnego rzek Czarnej Przemszy i Mitręgi oraz zbiorników wodnych Zalew Przeczycko-Siewierski i Zbiornik Kuźnica Warężyńska poprzez dostosowanie skali i formy potencjalnej zabudowy do otoczenia i stref ekspozycji widokowej;
- utrzymanie zwartych kompleksów leśnych wraz z kształtowaniem ich właściwej struktury gatunkowej i wiekowej; wspieranie działań zwiększających odporność drzewostanów na zmiany klimatu i zagrożenia biotyczne; rozwój funkcji rekreacyjnych lasów, przy zachowaniu priorytetowej roli funkcji ochronnej i środowiskowej;
- zalesianie i wprowadzanie zadrzewień w szczególności na obszarach narażonych na erozję, na terenach porolnych objętych procesem naturalnej sukcesji naturalnej, w obrębie gruntów rolnych o najniższej przydatności rolniczej itp.,
- ochronę istniejących i tworzenie nowych terenów zieleni urządzonej i nasadzeń zieleni przyulicznej w obszarach zurbanizowanych; porządkowanie i rozwój jakościowy istniejących terenów zieleni publicznej;
- wykorzystanie gatunków rodzimych w nowych nasadzeniach oraz unikanie wprowadzania gatunków roślin inwazyjnych;
- rozwój turystyki (w szczególności tras pieszych, rowerowych i wodnych) powinien opierać się na umiarkowanym wykorzystaniu terenów cennych przyrodniczo, zwłaszcza dolin rzek i terenów leśnych;
- wdrażanie koncepcji błękitno-zielonej infrastruktury (m.in. ogrody deszczowe, rowy bioretencyjne, stawy retencyjne itp.) w przestrzeniach publicznych oraz w ramach kształtowania spójnego systemu ekologicznego Gminy; zazielenienia przestrzeni publicznych;

[11] *Uchwała Nr IV/53/12/2014 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 25 sierpnia 2014 r. w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla Międzynarodowego Portu Lotniczego „Katowice" w Pyrzowicach*

- minimalizację negatywnych oddziaływań planowanych inwestycji na walory przyrodnicze i krajobrazowe poprzez zastosowanie najlepszych dostępnych technik i rozwiązań planistycznych.

Rekomendacje w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego:

- ograniczanie niskiej emisji z sektora komunalno-bytowego, m.in. poprzez ograniczenie wykorzystania wysokoemisyjnych pieców i kotłów o niskiej efektywności oraz stopniowa wymiana instalacji grzewczych na nisko i zeroemisyjne (w tym oparte o odnawialne źródła energii);
- termomodernizację budynków użyteczności publicznej oraz znajdujących się w zasobie gminnym mieszkań komunalnych;
- ograniczenie liniowej emisji zanieczyszczeń pochodzącej z transportu, m.in. poprzez rozwijanie i promocję alternatywnych form transportu względem indywidualnego transportu samochodowego (w tym komunikacji pieszej, rowerowej i transportu zbiorowego);
- tworzenie spójnej sieci infrastruktury rowerowej, zintegrowanej z infrastrukturą komunikacji zbiorowej;
- kształtowanie struktury przestrzennej sprzyjającej poprawie jakości powietrza, m.in.:
  - rozwój zieleni urządzonej i zadrzewień przyulicznych jako naturalnych barier filtrujących,
  - utrzymanie i tworzenie nowych pasów zieleni izolacyjnej przy głównych szlakach komunikacyjnych,
  - tworzenie lokalnych korytarzy przewietrzania (zwłaszcza w obszarach o gęstej zabudowie),
  - ograniczenie nadmiernej koncentracji funkcji generujących intensywny ruch pojazdów w terenach o funkcji mieszkaniowej,
  - ograniczanie lokalizacji usług uciążliwych generujących emisje pyłowe i zapachowe w pobliżu zabudowy mieszkaniowej;
- rozwijanie systemów monitoringu jakości powietrza i zarządzania zużyciem energii.

Rekomendacje w zakresie ochrony wód podziemnych i powierzchniowych:

- utrzymanie naturalnych cech morfologicznych koryt rzecznych i terenów zalewowych, w szczególności w dolinie Czarnej Przemszy i Mitręgi, z ograniczeniem lokalizacji nowej zabudowy, infrastruktury technicznej i przedsięwzięć mogących naruszać równowagę ekosystemów dolinnych;
- zachowywanie stref ochronnych wzdłuż cieków wodnych oraz w bezpośrednim sąsiedztwie zbiorników wodnych z ograniczeniem zabudowy oraz inwestycji skutkujących zwiększeniem spływu powierzchniowego i erozji;

- zapewnienie ciągłości ekologicznej dolin rzecznych i ich połączeń z innymi elementami systemu przyrodniczego Gminy, w tym kompleksami leśnymi;
- kształtowanie zasad zagospodarowania w obszarach zagrożonych powodzią i strefach zalewowych w sposób zapewniający bezpieczeństwo mieszkańców i minimalizujący ryzyko strat materialnych; wykluczenie z zabudowy obszarów szczególnego zagrożenia powodzią oraz zachowanie naturalnej rzeźby terenu, przy uwzględnieniu wymagań i uzgodnień właściwych organów;
- zachowanie i odtwarzanie naturalnych elementów przyrodniczych (m.in. starorzeczy, torfowisk, bagien, terenów podmokłych, naturalnych terenów zalewowych, stawów, oczek wodnych);
- zapobieganie zanieczyszczeniu wód powierzchniowych i podziemnych, m.in. poprzez: realizację systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków sanitarnych oraz racjonalne gospodarowanie ściekami i nawozami rolniczymi; w tym:
  - rozwijanie sieci kanalizacyjnej w celu minimalizacji rozproszonych zagrożeń skażeniem środowiska wodnego w wyniku niewłaściwego użytkowania indywidualnych rozwiązań do gromadzenia nieczystości ciekłych;
  - preferencja dla przydomowych oczyszczalni ścieków, na terenach nieskanalizowanych o rozproszonej zabudowie, gdzie budowa sieci kanalizacyjnej jest nieuzasadniona technicznie lub finansowo; ograniczenie stosowania zbiorników bezodpływowych;
  - promowanie działań zgodnych z zasadami Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej, w szczególności w zakresie gospodarowania nawozami i środkami ochrony roślin, w celu ograniczania spływu biogenów do wód powierzchniowych i podziemnych;
- ochronę istniejących urządzeń melioracyjnych, rowów odwadniających i systemów retencyjnych jako elementów infrastruktury służącej racjonalnemu gospodarowaniu zasobami wodnymi;
- ochronę przed ilościową i jakościową degradacją zasobów wodnych Głównych Zbiorników Wód Podziemnych GZWP nr 454 Zbiornik Olkusz-Zawiercie, GZWP nr 327 Zbiornik Lubiniec – Myszków oraz Lokalnego Zbiornika Wód Podziemnych LZWP nr 455 Zbiornik Dąbrowa Górnicza;
- utrzymanie stref ochronnych dla ujęć wód podziemnych i respektowanie zasad ich ochrony; ograniczenie możliwości lokalizacji obiektów i działalności mogących powodować zanieczyszczenie ujmowanych wód;
- optymalizację zużycia wody do celów bytowo-gospodarczych i gospodarczych;
- ograniczanie powierzchni zabudowy i uszczelniania nawierzchni, m.in. poprzez odpowiednie kształtowanie wskaźników minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej i maksymalnego udziału powierzchni zabudowy w dokumentach planistycznych, promowanie stosowania nawierzchni przepuszczalnych, rozwoju błękitno-zielonej infrastruktury oraz małej retencji, w szczególności z wykorzystaniem rozwiązań opartych na naturze (*natura-based solutions*);
- wprowadzanie zasad zrównoważonego gospodarowania wodami opadowymi, w szczególności rozwiązań umożliwiających ich zatrzymywania i wykorzystania w miejscu powstania, z wykorzystaniem naturalnej retencji i infiltracji wód;
- kształtowanie systemu zieleni oraz układu terenów otwartych w sposób sprzyjający zwiększaniu retencji krajobrazowej i poprawie bilansu wodnego;

- ograniczenie możliwości lokalizacji przedsięwzięć mogących prowadzić do obniżenia poziomu wód powierzchniowych i gruntowych, zaniku cieków wodnych oraz tworzenia lejów depresji;
- z uwagi na ryzyko wystąpienia nieodwracalnych szkód w środowisku oraz zagrożenia dla zasobów wód podziemnych i powierzchniowych nie rekomenduje się lokalizacji nowej działalności górniczej; zaleca się wyznaczenie w przyszłych dokumentach planistycznych filarów ochronnych, o których mowa w *ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze.*

Rekomendacje w zakresie ochrony powierzchni ziemi i gleb:

- zachowanie najlepszych jakościowo gleb rolnych dla produkcji rolniczej poprzez ograniczanie ich przeznaczania pod zabudowę i inwestycje;
- utrzymanie i racjonalne użytkowanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej, z preferencją dla gospodarstw stosujących praktyki przyjazne środowisku oraz rolnictwa ekologicznego;
- przeznaczenie gruntów marginalnych, odłogowanych i mało przydatnych rolniczo na zalesienia, zadrzewienia śródpolne, strefy buforowe lub tereny zieleni o funkcjach rekreacyjnych;
- wprowadzanie rozwiązań minimalizujących erozję i degradację gleb, w tym poprzez utrzymanie roślinności oraz odpowiednie użytkowanie gruntów rolnych;
- ograniczanie uszczelniania powierzchni biologicznie czynnych, zwłaszcza na terenach otwartych i rolniczych;
- ochrona powierzchni ziemi przed zanieczyszczeniem poprzez właściwe lokalizowanie obiektów mogących negatywnie oddziaływać na środowisko oraz zapewnienie skutecznej gospodarki odpadami i ściekami na terenach nieskanalizowanych;
- wzmacnianie naturalnej retencji, zwiększanie powierzchni biologicznie czynnych i kształtowanie układów zieleni powiązanych z systemem hydrologicznym Gminy;
- utrzymanie sieci melioracyjnej dla zachowania odpowiednich stosunków wodnych, minimalizując ryzyko przesychania i erozji gleb;
- minimalizacja antropogenicznych przekształceń rzeźby terenu; eksploatacja zlokalizowanych na obszarze Gminy złóż surowców powinna być prowadzona w sposób maksymalnie ograniczający zajmowanie nowych powierzchni gleb o wysokiej przydatności rolniczej i leśnej;
- wyznaczanie stref buforowych (pasy zieleni izolacyjnej) wokół terenów i obszarów górniczych, w celu ochrony sąsiednich gruntów przed zapyleniem, przesuszeniem oraz zanieczyszczeniem w wyniku procesów wydobywczych i transportowych;
- priorytet rekultywacji przyrodniczej terenów poeksploatacyjnych; rekomenduje się przywracanie terenom poeksploatacyjnym funkcji leśnych, wodnych oraz tworzenie obszarów sprzyjających zachowaniu różnorodności biologicznej;
- zaleca się wyznaczenie w przyszłych dokumentach planistycznych filarów ochronnych, o których mowa w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. *Prawo geologiczne i górnicze* (Dz. U. z 2026 r., poz. 69).

Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

W zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego, która stanowi integralny element polityki przestrzennej należy w szczególności respektować historyczne układy urbanistyczne oraz wartościowe elementy architektury tradycyjnej. Nowe inwestycje powinny być realizowane z poszanowaniem krajobrazu kulturowego, poprzez zastosowanie form i detali architektonicznych harmonizujących z istniejącym otoczeniem.

W zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego, zabytków i dóbr kultury współczesnej określa się następujące zasady:

- ochrona zabytków wpisanych do rejestru zabytków województwa śląskiego i prowadzenie wszelkich zadań ochronnych związanych z tymi obiektami, zgodnie z odrębnymi przepisami w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami,
- ochrona zabytków nieruchomych i archeologicznych powinna być realizowana również poprzez odpowiednie ustalenia w dokumentach planistycznych, w szczególności w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego;
- utrzymanie obiektów zabytkowych oraz adaptacja do współczesnych funkcji (w szczególności społecznych, kulturalnych, turystycznych i edukacyjnych), z zachowaniem historycznej formy architektonicznej i historycznego otoczenia obiektów;
- należy dążyć do zachowania ładu przestrzennego oraz ochrony stref ekspozycji zabytków poprzez kształtowanie nowej zabudowy i zieleni w sposób harmonijny i niekonkurujący z historyczną strukturą;
- konserwacja, rewaloryzacja i uporządkowanie obiektów i układów zabytkowych oraz innych terenów publicznych o wartości kulturowej;

- rekomenduje się wyznaczenie strefy ochronnej wzdłuż przebiegu Szlaku Tysiąclecia, ograniczającej lokalizowanie inwestycji obniżającej walory estetyczne trasy;
- wprowadzenie ujednoliconych standardów dla tablic informacyjnych, drogowskazów i elementów małej architektury na terenie miasta i sołectw, nawiązujących do tradycji Księstwa Siewierskiego;
- podejmowanie działań w zakresie modernizacji i poprawy estetyki obiektów współczesnych (m.in. Miejsko-Gminnego Centrum Kultury, Sportu i Turystyki w Siewierzu), z uwzględnieniem zachowania ich wartości architektonicznych oraz dostosowaniem dla osób ze szczególnymi potrzebami;
- wspieranie działań na rzecz upowszechniania wiedzy o dziedzictwie kulturowym, w tym współpraca z instytucjami ochrony zabytków, w zakresie prawidłowego utrzymania, konserwacji i rewaloryzacji;
- rekomenduje się wspieranie inicjatyw łączących ochronę zabytków z edukacją, poprzez tworzenie ścieżek dydaktycznych i punktów obserwacyjnych przy najważniejszych obiektach historycznych.

Dodatkowo, w zakresie ochrony historycznego układu Miasta Siewierz rekomenduje się w szczególności:

- pozostawienie niezmienionego historycznego układu średniowiecznego Miasta Siewierz; w tym:
  - utrzymanie podziału dawnych działek budowlanych z jednoczesnym wykorzystaniem wnętrz jako prawidłowych przestrzeni wewnątrzblokowych przy zabudowie mieszkaniowej,
  - zachowanie historycznej skali zabudowy przyrynkowej oraz ochrony osi widokowych łączących Rynek z kościołem pw. św. Macieja Apostoła i ruinami Zamku Biskupów Krakowskich,
  - przeprowadzenie w pełnym zakresie prac remontowo- konserwatorskich oraz modernizacji, mającej na celu wyposażenie budynków w instalację wodno-kanalizacyjną, centralnego ogrzewania, gazową, elektryczną i telefoniczną,
  - maksymalne wyeliminowanie ruchu kołowego z Rynku w Siewierzu;
- uporządkowanie historycznego układu przestrzennego Miasta Siewierz, m.in. poprzez wyburzenia obiektów bezwartościowych i będących w złym stanie technicznym oraz przebudowę istniejących w celu nadania ścisłemu centrum charakteru reprezentacyjnego; przed ewentualnymi rozbiórkami zaleca się wykonanie inwentaryzacji architektonicznej;
- opracowanie projektu zieleni (z uwzględnieniem stanu istniejącego, stanu zachowania, ewentualnej rekonstrukcji założeń, projektu nowych założeń, działań pielęgnacyjnych itp.;
- ochronę obiektów wpisanych do rejestru zabytków zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi;
- wszelkie działania związane z remontem, adaptacją, modernizacją, konserwacją obiektów istniejących powinny być uzgadniane z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków; nowe realizacje powinny uzyskać wytyczne konserwatorskie od Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków;
- stosowanie wysokiej klasy materiałów budowlanych tradycyjnych lub nowoczesnych (pokrycia dachów, stolarka okienna i drzwiowa, cokoły, kolorystyka fasad);
- określenie zasad lokalizacji i standardu szyldów, reklam, tablic informacyjnych itp.;

- określenie standardów obiektów małej architektury oraz oświetlenia.

W zakresie ochrony ekspozycji ruin Zamku Biskupów Krakowskich i jego otoczenia wskazuje się następujące rekomendacje:

- rewaloryzacja i ekspozycja ruin Zamku Biskupów Krakowskich w Siewierzu; rekomenduje się ścisłą ochronę powiązań widokowych zamku z otoczeniem (w tym doliną rzeki Czarnej Przemszy) oraz kontynuację prac konserwatorskich mających na celu udostępnienie obiektu do ruchu turystycznego;
- ruiny średniowiecznego zamku stanowią kluczową dominantę architektoniczno-krajobrazową Gminy. Rekomenduje się objęcie ochroną sylwety zamku w panoramie miasta, m.in. poprzez wprowadzenie w dokumentach planistycznych zakazu wznoszenia obiektów o wysokościach i gabarytach, które mogłyby zakłócić jego ekspozycję lub konkurować z nim w krajobrazie;
- ochrona powiązań widokowych, w tym wyznaczenie osi widokowych skierowanych na zamek; należy zapobiegać wprowadzaniu elementów oraz obiektów przesłaniających widok;
- kształtowanie zieleni w otoczeniu w sposób harmonijny; w tym zapobieganie wprowadzaniu zieleni przesłaniającej widok;
- wszelkie działania inwestycyjne w bezpośrednim sąsiedztwie ruin zamku powinny być podporządkowane funkcji kulturowej i turystycznej, z wykorzystaniem naturalnych materiałów (np. kamień, drewno) i zachowaniem skali zabudowy zharmonizowanej z historycznym charakterem otoczenia.

W zakresie ochrony ekspozycji kościoła pw. św. Marcina i Doroty w Wojkowicach Kościelnych wskazuje się m.in. następujące rekomendacje:

- ograniczenie nowej zabudowy w otoczeniu kościoła oraz innych elementów i obiektów, które mogłyby zakłócać strefę ekspozycji i przesłaniać widok;
- zaleca się w miarę możliwości likwidację budynków dysharmonijnych zlokalizowanych w sąsiedztwie kościoła lub ich przebudowę z dostosowaniem do wymagań zabytkowego sąsiedztwa;
- kształtowanie zieleni w otoczeniu w sposób harmonijny; w tym zapobieganie wprowadzaniu zieleni przesłaniającej widok.

Dodatkowo, w zakresie zabezpieczenia architektury romańskiej zakłada się objęcie szczególną opieką planistyczną kościoła św. Jana Chrzciciela w Siewierzu (jeden z najstarszych zabytków romańskich w Polsce), ograniczając w jego sąsiedztwie inwestycje mogące naruszyć statykę obiektu lub jego ekspozycję.

W zakresie ochrony archeologicznej rekomenduje się:

- ochronę pozostałości pradziejowych na obszarach występowania stanowisk archeologicznych i wokół tych obszarów, w tym dalsze prowadzenie badań archeologicznych (kontynuacja i uzupełnienie badań prowadzonych w latach poprzednich);
- realizację robót ziemnych w obszarze występowania stanowisk archeologicznych zgodnie z obowiązującymi przepisami szczególnymi, pod nadzorem archeologicznym.

Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenie szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej

Kształtowanie struktury zagospodarowania przestrzennego Gminy Siewierz powinno opierać się na zasadach zrównoważonego rozwoju, racjonalnym wykorzystaniu zasobów przestrzennych oraz wzmacnianiu funkcji o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej będą konsekwencją zapisów obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, ustaleń Planu Ogólnego Miasta i Gminy Siewierz,

a także wytycznych dokumentów planistycznych o znaczeniu ponadlokalnym, w tym Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego, Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego oraz kierunków rozwoju Górnośląskiego Związku Metropolitalnego.

Zakłada się, że kształtowanie struktury zagospodarowania przestrzennego Gminy Siewierz powinno zmierzać do utrzymania czytelnego układu osadniczego, w którym nadrzędną rolę pełni Miasto Siewierz jako główny ośrodek administracyjny, usługowy i społeczny, natomiast pozostałe miejscowości rozwijają się w sposób komplementarny, zgodnie ze swoimi uwarunkowaniami funkcjonalno-przestrzennymi. Prowadzenie polityki przestrzennej gminy powinno sprzyjać racjonalnemu wykorzystaniu istniejących zasobów przestrzennych, wzmacnianiu ładu przestrzennego oraz ograniczaniu zjawiska rozpraszania zabudowy.

Rozwój nowych terenów inwestycyjnych, w szczególności mieszkaniowych, powinien być powiązany z istniejącą strukturą osadniczą, dostępnością infrastruktury technicznej i społecznej oraz układem komunikacyjnym Gminy. Szczególne znaczenie w procesie planowania przestrzennego należy przypisać ochronie systemu powiązań przyrodniczych oraz zachowaniu równowagi pomiędzy rozwojem funkcji osadniczych, gospodarczych i rekreacyjnych.

W ogólnym ujęciu, w zakresie kształtowania struktury zagospodarowania przestrzennego gminy rekomenduje się w szczególności:

- prowadzenie racjonalnej polityki przestrzennej zgodnej z zasadami zrównoważonego rozwoju i dobrymi praktykami w zakresie planowania urbanistycznego oraz dążeniem do efektywnego wykorzystania przestrzeni;
- kształtowanie rozwoju przestrzennego Gminy w oparciu o istniejącą strukturę osadniczą oraz ograniczanie rozpraszania zabudowy;
- wzmacnianie roli Miasta Siewierz jako głównego ośrodka usługowego, administracyjnego i społecznego Gminy poprzez koncentrację funkcji publicznych, usługowych i gospodarczych;
- tworzenie warunków rozwoju dla działalności gospodarczej;
- lokalizowanie nowych terenów inwestycyjnych w powiązaniu z istniejącym układem komunikacyjnym oraz dostępnością infrastruktury technicznej;
- zachowanie czytelnego podziału funkcjonalnego przestrzeni, wynikającego ze zróżnicowanych uwarunkowań środowiskowych i gospodarczych poszczególnych części gminy;
- ograniczanie i zapobieganie konfliktom przestrzennym – tj. sąsiedztwa funkcji o negatywnym wzajemnym oddziaływaniu;
- rozwój przestrzenny obszarów mieszkaniowych i aktywności gospodarczej z zapewnieniem odpowiedniej ilości terenów zielonych, w tym publicznych, np. organizacja parków kieszonkowych i ogrodów deszczowych;
- ochronę systemu powiązań przyrodniczych, w szczególności dolin rzecznych, terenów leśnych oraz terenów otwartych o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych (więcej w części: *Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu*);
- uwzględnianie w dokumentach planowania przestrzennego potrzeby równoważenia rozwoju funkcji osadniczych, gospodarczych i rekreacyjnych;
- zachowanie terenów rolniczych celem ich ochrony przed zainwestowaniem i efektywnego wykorzystania – ochronę gleb wysokiej jakości i przydatności rolniczej (więcej w części: *Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej*);
- ochrona zwartych kompleksów leśnych przed presją inwestycyjną (więcej w części: *Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej*);

- ochronę wartości historycznych i kulturowych przy realizacji kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy (więcej w części: *Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej*);
- planowanie przestrzeni publicznych spełniających wymogi dostępności dla osób z ograniczoną sprawnością, wdrażanie zasad projektowania uniwersalnego (zwłaszcza zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami);
- rozwój i uzupełnienie infrastruktury drogowej i sieci infrastruktury technicznej m.in. poprzez kształtowanie spójnego przestrzennie systemu powiązań drogowych, umożliwiającego poprawę wewnętrznej i zewnętrznej dostępności Gminy (więcej w części: *Kierunki rozwoju systemu komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej*);
- dostosowanie polityki przestrzennej Gminy do możliwości adaptacji terenów do zmieniających się potrzeb społecznych i gospodarczych, przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju.

Obszary wyłączone lub ograniczone pod względem możliwości lokalizacyjnych nowej zabudowy powinny obejmować:

- dolinę rzeki Czarnej Przemszy, jej dopływów oraz innych cieków wodnych, w tym ich stref przyrzecznych, ze względu na ryzyko powodziowe oraz niekorzystne warunki hydrogeologiczne;
- tereny o słabej nośności gruntów, narażone na podtopienia oraz deformacje terenu;
- obszary o wysokim poziomie hałasu, zlokalizowane w sąsiedztwie linii kolejowej o dużym natężeniu ruchu oraz dróg o ponadlokalnym znaczeniu – jako przestrzenie narażone na przekroczenia dopuszczalnych norm akustycznych;
- obszary ograniczonego użytkowania dla Międzynarodowego Portu Lotniczego „Katowice" w Pyrzowicach, ustanowionego uchwałą Sejmiku Województwa Śląskiego[12] (w szczególności w zakresie przeznaczania nowych terenów pod zabudowę mieszkaniową, a także szpitale, domy opieki oraz zabudowę związaną ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży);
- strefach ochronnych i technicznych infrastruktury technicznej, w szczególności linii elektroenergetycznych, strefach ochronnych cmentarzy oraz strefach ochronnych ujęć wód i innych zgodnie z obowiązującymi przepisami.

W zakresie kierunków rozwoju zabudowy mieszkaniowej rekomenduje się:

- lokalizowanie nowych terenów zabudowy mieszkaniowej przede wszystkim w bezpośrednim sąsiedztwie istniejącej zabudowy oraz w obszarach posiadających dostęp do infrastruktury technicznej i układu drogowego;
- preferowanie uzupełniania i dogęszczania istniejących struktur osadniczych, ograniczając rozwój nowej zabudowy w formie rozproszonej;
- kształtowanie rozwoju zabudowy mieszkaniowej z uwzględnieniem specyfiki poszczególnych części Gminy, w tym zachowania rolniczego charakteru północnej części Gminy oraz rozwoju funkcji mieszkaniowych w szczególności w ramach terenów położonych na południe od miasta;

[12] W rozumieniu *Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz.U. 2019 poz. 1839 ze zm.)*

- dla terenów o charakterze rolniczym (północna część gminy) zakłada się zabudowę o niskiej intensywności, z zapewnioną dostępnością do dróg publicznych lub wewnętrznych;
- zapewnienie odpowiedniej dostępności infrastruktury społecznej, terenów zieleni oraz przestrzeni publicznych w obszarach rozwoju nowej zabudowy mieszkaniowej;
- dążenie do tworzenia wielofunkcyjnych obszarów zabudowy mieszkaniowej;
- uwzględnianie walorów krajobrazowych i przyrodniczych przy lokalizacji nowych terenów mieszkaniowych;
- rozwój zabudowy mieszkaniowej wpisującej się w krajobraz i charakter miejsca z wykorzystaniem nowoczesnych technologii wspierających zrównoważony rozwój;
- budowa mieszkań komunalnych oraz rozwijanie budownictwa społecznego;
- dopuszczenie lokali usługowych oraz nieuciążliwych zakładów produkcyjnych w parterach budynków mieszkaniowych lub mieszkaniowo-usługowych pod warunkiem ochrony warunków zamieszkania;
- ustalenia dokumentów planistycznych dla terenów przeznaczonych na nową zabudowę mieszkaniową powinny uwzględniać wymogi w zakresie ograniczenia niskiej emisji, w tym ograniczenie stosowania wysokoemisyjnych kotłów grzewczych;
- ustalenia dokumentów planistycznych dla terenów przeznaczonych na nową zabudowę mieszkaniową powinny uwzględniać wymogi w zakresie sposobów zagospodarowania ścieków komunalnych, z możliwym ograniczeniem wykorzystania bezodpływowych zbiorników na nieczystości.

W zakresie kierunków rozwoju funkcji gospodarczych i usługowych rekomenduje się:

- koncentrację terenów aktywności gospodarczej w rejonach dobrze skomunikowanych, w szczególności w sąsiedztwie głównych szlaków transportowych (tj. wzdłuż dróg S1, DK91, DK78, DK86, DW793 oraz wzdłuż linii kolejowej nr 182) i węzłów komunikacyjnych;
- rozwój funkcji produkcyjnych, logistycznych, magazynowych i składowych w pierwszej kolejności w rejonie istniejących inwestycji przemysłowych i logistycznych oraz w obszarach sąsiadujących z eksploatacją złóż surowców naturalnych, minimalizując możliwość wystąpienia konfliktów przestrzennych i społecznych;
- rozwój funkcji usługowych w Mieście Siewierz jako głównym ośrodku koncentracji usług publicznych i komercyjnych;
- lokalizowanie nowych terenów działalności gospodarczej w sposób minimalizujący potencjalne konflikty przestrzenne z funkcją mieszkaniową oraz z obszarami cennymi przyrodniczo;
- wykorzystanie potencjału transportowego i lokalizacyjnego Gminy dla rozwoju funkcji produkcyjnych, magazynowych i logistycznych w wyznaczonych strefach aktywności gospodarczej;
- rozwój funkcji gospodarczych z uwzględnieniem działań ograniczających negatywne skutki dla środowiska, w tym m.in. tworzenie pasów zieleni izolacyjnej, propagowanie rozwiązań proekologicznych w inwestycjach, sukcesywne uzbrajanie terenów przeznaczonych pod rozwój funkcji gospodarczych.

W zakresie kierunków rozwoju rekreacyjnych rekomenduje się:

- rozwój funkcji rekreacyjnych i turystycznych w oparciu o istniejące zasoby przyrodnicze, krajobrazowe i dziedzictwo kulturowe Gminy;

- kształtowanie zagospodarowania terenów w rejonie zbiorników wodnych i rzek w sposób zapewniający równowagę pomiędzy funkcjami rekreacyjnymi a ochroną walorów przyrodniczych;
- rozwój infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej w powiązaniu z terenami leśnymi, zbiornikami wodnymi oraz systemem tras pieszych i rowerowych;
- zachowanie ciągłości terenów otwartych oraz korytarzy ekologicznych stanowiących element systemu przyrodniczego Gminy.

Potrzeby w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej

Kształtowanie struktury zagospodarowania przestrzennego Gminy Siewierz powinno uwzględniać długofalowe procesy demograficzne, gospodarcze i przestrzenne zachodzące w skali regionu oraz potencjał rozwojowy wynikający z uwarunkowań lokalizacyjnych i środowiskowych Gminy. W tym kontekście szczególnego znaczenia nabiera właściwe rozpoznanie potrzeb w zakresie rozwoju funkcji mieszkaniowej oraz zabezpieczenie odpowiednich rezerw terenowych, zapewniając przestrzenne możliwości dla jej dalszego kształtowania.

Analiza uwarunkowań rozwojowych wskazuje, że Gmina Siewierz dysponuje ponadprzeciętnymi predyspozycjami do dalszego rozwoju funkcji mieszkaniowej. Wynika to w szczególności z jej korzystnego położenia w strukturze osadniczej regionu oraz z dostępu do ponadlokalnego układu transportowego, zapewniającego powiązania z głównymi ośrodkami miejskimi województwa śląskiego. Funkcjonowanie Gminy Siewierz w bezpośrednim zasięgu oddziaływania silnego rynku pracy konurbacji górnośląskiej (Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii) sprzyja procesom suburbanizacji oraz migracji osiedleńczych, w ramach których część mieszkańców obszarów silnie zurbanizowanych poszukuje miejsc zamieszkania oferujących wyższą jakość środowiska życia przy zachowaniu dobrej dostępności komunikacyjnej do ośrodków zatrudnienia.

Istotnym czynnikiem potwierdzającym atrakcyjność osiedleńczą Gminy są obserwowane w ostatnich latach procesy migracyjne. Wzrost liczby mieszkańców, osiągany pomimo ujemnego przyrostu naturalnego, wskazuje, że **rozwój demograficzny Gminy jest w znacznym stopniu kształtowany przez dodatnie saldo migracji**.

Tabela 11. Dynamika zmian liczby ludności oraz saldo migracji w Gminie Siewierz w latach 2015-2024

Rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Liczba ludności [os.]	12 287	12 366	12 390	12 477	12 417	12 670	12 712	12 746	12 767	12 786
Saldo migracji [os.]	b/d	49	59	45	64	97	76	68	74	64

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

W ostatniej dekadzie liczba mieszkańców Gminy Siewierz zwiększyła się o ok. 4%, co stanowi zjawisko przeciwstawne do tendencji demograficznych obserwowanych zarówno w skali województwa śląskiego, jak i kraju, gdzie w tym samym okresie odnotowano spadek liczby ludności. W analizowanym okresie liczba osób meldujących się na pobyt stały na obszarze Gminy w każdym roku przewyższała liczbę wymeldowań, co skutkowało utrzymującym się dodatnim saldem migracji. Łączny napływ ludności w tym okresie wyniosła niemal 600 osób, co potwierdza utrzymującą się atrakcyjność osiedleńczą Gminy dla

mieszkańców napływających z innych części regionu. Zjawisko to należy traktować jako **istotny sygnał rozwojowy świadczący o utrzymującym się popycie na nowe tereny mieszkaniowe**.

Jednocześnie uwarunkowania środowiskowe i krajobrazowe Gminy Siewierz sprzyjają kształtowaniu wysokiej jakości przestrzeni mieszkaniowej. Duży udział terenów zieleni i kompleksów leśnych, obecność zbiorników wodnych oraz stosunkowo niska presja urbanizacyjna w części obszaru Gminy tworzą **warunki szczególnie atrakcyjne z punktu widzenia mieszkańców poszukujących alternatywy wobec intensywnie zabudowanych części aglomeracji**. Współcześnie czynniki środowiskowe oraz jakość przestrzeni zamieszkania odgrywają coraz większą rolę w podejmowaniu decyzji osiedleńczych.

Należy również zaznaczyć, że napływowi mieszkańcy to w przeważającej mierze osoby młode i w wieku produkcyjnym, często posiadające dzieci, co wpływa na odmładzanie struktury wiekowej Gminy. Nowi mieszkańcy wnoszą do Gminy nie tylko liczbowy wzrost populacji, ale również jakościową zmianę w strukturze społecznej. W Gminie Siewierz zauważalna jest wysoka aktywność nowych mieszkańców, którzy angażują się w działalność istniejących organizacji społecznych, a także inicjują powstawanie nowych inicjatyw lokalnych. Tego typu działania przyczyniają się do wzmacniania kapitału społecznego rozumianego jako sieć więzi, zaufania i współpracy między mieszkańcami. Efekty tego procesu mają charakter społeczny, gospodarczy oraz wizerunkowy, sprzyjając budowaniu pozytywnego obrazu gminy jako miejsca nowoczesnego, aktywnego i przyjaznego mieszkańcom. W konsekwencji **kapitał społeczny staje się czynnikiem wtórnie napędzającym migracje** – osoby poszukujące miejsca do życia częściej wybierają lokalizacje, w których istnieje aktywna i zintegrowana społeczność.

Potencjał rozwoju funkcji mieszkaniowej znajduje również potwierdzenie w wynikach badania ankietowego przeprowadzonego na potrzeby opracowania Strategii Rozwoju Gminy Siewierz na lata 2026-2035. Mieszkańcy Gminy Siewierz wskazują Gminę jako bezpieczne i atrakcyjne miejsce zamieszkania, wysoko oceniając jakość lokalnego środowiska życia. Jednocześnie większość respondentów wyraziła oczekiwanie, aby w perspektywie roku 2035 Gmina Siewierz była jeszcze silniej kojarzona z miejscem zapewniającym dobre warunki zamieszkania. Wyniki te wskazują na społeczne poparcie dla wzmacniania funkcji mieszkaniowej oraz potwierdzają zasadność prowadzenia polityki przestrzennej ukierunkowanej na dalszy rozwój wysokiej jakości terenów mieszkaniowych.

Dodatkowym czynnikiem wzmacniającym potencjał osiedleńczy Gminy jest **rozwój przedsięwzięć o charakterze ponadlokalnym**, wykorzystujących walory krajobrazowe i rekreacyjne obszarów związanych z Zalewem Przeczycko-Siewierskim oraz terenów poeksploatacyjnych w rejonie Kuźnicy Warężyńskiej. Planowane zagospodarowanie tych terenów w kierunku funkcji rekreacyjnych, turystycznych i usług czasu wolnego może w istotny sposób zwiększyć atrakcyjność przestrzenną Gminy oraz wzmocnić jej rozpoznawalność w skali regionu.

Z perspektywy funkcji mieszkaniowej istotne jest, że popyt na nowe mieszkania nie ogranicza się do lokalnego rynku, lecz ma charakter regionalny, obejmując mieszkańców Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii poszukujących lokalizacji oferujących wysoką jakość życia, dostępność komunikacyjną i odpowiedni

standard przestrzeni oraz usług. W tym kontekście Gmina Siewierz może stanowić atrakcyjną alternatywę dla obszarów silnie zurbanizowanych, w których odnotowuje się deficyt projektów łączących wysokiej jakości środowisko naturalne z kompleksową infrastrukturą osiedlową i usługową.

Analiza uwarunkowań przestrzennych i środowiskowych wskazuje, że wybrane obszary w Gminie Siewierz (w tym obszar Kuźnicy Warężyńskiej) dysponują potencjałem do tworzenia skoordynowanej zabudowy mieszkaniowej w wyznaczonych strefach.

Koncentracja funkcji mieszkaniowej na takich obszarach pozwala na realizację jakościowej oferty osiedleńczej, jednocześnie unikając rozproszonej zabudowy podmiejskiej. W połączeniu z poprawą dostępności komunikacyjnej i planowanym rozwojem infrastruktury rekreacyjnej, zagospodarowanie tego obszaru może istotnie wzmocnić potencjał osadniczy gminy w perspektywie regionalnej.

Ze względu na ograniczenia obowiązującego modelu bilansowania terenów w Planie Ogólnym, pełne uwzględnienie projektów o charakterze ponadlokalnym wymaga powiązania kierunków zagospodarowania z dokumentami strategicznymi.

Podejście to pozwala na uwzględnienie długofalowych celów rozwojowych Gminy, w tym zwiększenia konkurencyjności oferty mieszkaniowej oraz reagowania na napływ wykwalifikowanej kadry zawodowej zainteresowanej związaniem swojej przyszłości z regionem.

Niniejsza Strategia obejmuje okres najbliższych 9 lat, jednak działania zapoczątkowane tym dokumentem wpisują się w długofalową perspektywę rozwoju Gminy Siewierz. W tym kontekście istotne jest uwzględnienie zapotrzebowania na rozwój funkcji mieszkaniowej w perspektywie wykraczającej poza bieżące trendy demograficzne.

Prognozy ludności opracowywane przez Główny Urząd Statystyczny, wykorzystywane m.in. we wzorze służącym do określania zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową w dokumentach planistycznych, opierają się przede wszystkim na ekstrapolacji dotychczasowych trendów demograficznych. Metodyka ta bazuje na danych historycznych i w ograniczonym stopniu uwzględnia czynniki rozwojowe wynikające z lokalnej polityki przestrzennej, planowanych przedsięwzięć inwestycyjnych oraz potencjału osiedleńczego Gminy. W konsekwencji prognozy te nie zawsze odzwierciedlają możliwe zmiany wynikające z aktywnej polityki rozwojowej samorządu oraz z uwarunkowań lokalizacyjnych sprzyjających napływowi nowych mieszkańców.

Należy również uwzględnić, że zapotrzebowanie na nowe tereny mieszkaniowe nie wynika wyłącznie z bieżących wskaźników demograficznych, lecz w coraz większym stopniu z procesów funkcjonalnych zachodzących w skali metropolitalnej. Wzrost mobilności mieszkańców, skracanie czasu dojazdów oraz zmiany w strukturze rynku pracy powodują, że decyzje o miejscu zamieszkania podejmowane są w oparciu o szerszy kontekst regionalny. W takich warunkach, gminy położone w zasięgu oddziaływania dużych ośrodków miejskich, oferujące jednocześnie wysoką jakość środowiska życia, stają się naturalnym kierunkiem migracji osiedleńczych.

Istotnym wskaźnikiem potwierdzającym utrzymujący się popyt na rozwój funkcji mieszkaniowej są dane dotyczące liczby wydawanych decyzji o warunkach zabudowy dla zabudowy mieszkaniowej. Analiza ostatniej dekady wskazuje, że w Gminie Siewierz wydawanych jest średniorocznie blisko 50 decyzji o warunkach zabudowy dla realizacji nowych budynków mieszkalnych. Skala ta świadczy o **utrzymującym się zainteresowaniu inwestycyjnym związanym z lokalizacją nowej zabudowy mieszkaniowej na obszarze Gminy Siewierz**.

Tabela 12. Liczba wydanych decyzji o warunkach zabudowy dla realizacji zabudowy mieszkaniowej w Gminie Siewierz w latach 2015-2024

Rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
[Szt.]	0	53	63	55	62	39	64	54	45	51
Wartość średnioroczna: 48,6										

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

Wysoka liczba decyzji o warunkach zabudowy wskazuje jednocześnie, że procesy rozwoju zabudowy mieszkaniowej w znacznym stopniu realizowane są w oparciu o indywidualne decyzje administracyjne, co potwierdza realne zapotrzebowanie na nowe tereny budowlane. Z punktu widzenia prowadzenia racjonalnej polityki przestrzennej zasadne jest zatem stopniowe przenoszenie tego popytu inwestycyjnego do systemu planowania przestrzennego poprzez wyznaczanie odpowiednich terenów mieszkaniowych w dokumentach planistycznych, co umożliwi bardziej uporządkowane i zrównoważone kształtowanie struktury osadniczej gminy.

Współczesne procesy rozwojowe wskazują, że konkurencja pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego w coraz większym stopniu dotyczy zdolności do pozyskiwania i utrzymania mieszkańców oraz wzmacniania potencjału osadniczego. W tym kontekście istotne znaczenie ma nie tylko liczba dostępnych mieszkań, lecz także jakość oferowanej przestrzeni zamieszkania, dostęp do usług publicznych, infrastruktury społecznej oraz terenów rekreacyjnych. **Brak odpowiednio przygotowanych terenów mieszkaniowych może w przyszłości ograniczyć zdolność Gminy Siewierz do wykorzystania swojego potencjału lokalizacyjnego oraz osłabić jej konkurencyjność w stosunku do innych obszarów regionu**.

W związku z powyższym uzasadnione jest prowadzenie polityki przestrzennej zakładającej utrzymywanie odpowiedniego potencjału terenowego dla rozwoju nowej zabudowy mieszkaniowej. Podejście to powinno uwzględniać potrzebę reagowania na zmieniające się uwarunkowania demograficzne i gospodarcze oraz na procesy migracyjne zachodzące w skali regionalnej.

W kontekście sporządzania przyszłych dokumentów planistycznych, w tym planu ogólnego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, rekomenduje się w szczególności:

- uwzględnianie w dokumentach planistycznych odpowiednich rezerw terenowych przeznaczonych pod rozwój nowej zabudowy mieszkaniowej, umożliwiających długofalowy rozwój osadniczy gminy i wykorzystanie rosnącej atrakcyjności osiedleńczej gminy;

- kształtowanie oferty mieszkaniowej w sposób zróżnicowany, obejmujący zarówno zabudowę jednorodzinną, jak i formy zabudowy o większej intensywności, dostosowane do potrzeb różnych grup mieszkańców;
- lokalizowanie nowych terenów mieszkaniowych w powiązaniu z istniejącą i planowaną infrastrukturą techniczną, transportową oraz społeczną, w celu zapewnienia wysokiej jakości środowiska zamieszkania;
- kształtowanie nowych zespołów mieszkaniowych w sposób zapewniający dostęp do terenów zieleni, przestrzeni rekreacyjnych oraz usług podstawowych, co sprzyja trwałości procesów osiedleńczych i stabilizacji demograficznej;
- rozwijanie wysokiej jakości przestrzeni mieszkaniowych stanowiących konkurencyjną ofertę wobec gęsto zurbanizowanych obszarów aglomeracji, w szczególności poprzez wykorzystanie walorów krajobrazowych, przyrodniczych i rekreacyjnych Gminy;
- prowadzenie polityki przestrzennej umożliwiającej elastyczne reagowanie na procesy migracyjne i zmiany na regionalnym rynku pracy, w tym poprzez utrzymywanie potencjału terenowego pozwalającego na rozwój nowych inwestycji mieszkaniowych o charakterze ponadlokalnym.

Przyjęcie takiego kierunku działań pozwala traktować rozwój funkcji mieszkaniowej jako jeden z podstawowych elementów wzmacniania potencjału demograficznego i gospodarczego Gminy Siewierz oraz budowania jej konkurencyjności w strukturze osadniczej regionu.

Zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*

W Gminie Siewierz nie przewiduje się lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.*

Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego

Inwestycje celu publicznego obejmują przedsięwzięcia o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym, niezbędne dla zapewnienia mieszkańcom dostępu do podstawowych usług publicznych oraz prawidłowego funkcjonowania gminy. Dotyczą one w szczególności budowy i utrzymania dróg, rozwoju infrastruktury technicznej, realizacji obiektów użyteczności publicznej, inwestycji związanych z obronnością państwa, zakładania i utrzymania cmentarzy, przedsięwzięć wynikających z ochrony zabytków i dziedzictwa kulturowego oraz z zakresu ochrony środowiska i adaptacji do zmian klimatu (np. wały przeciwpowodziowe, zbiorniki retencyjne itp.). Obszary, na których znajdują się lub będą realizowane inwestycje celu publicznego, zlokalizowane są na terenie całej Gminy. Ich rozmieszczenie powinno wynikać zarówno z bieżących potrzeb rozwojowych i społecznych gminy, jak i z obowiązujących dokumentów planistycznych – miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego bądź decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. Należy podkreślić, że część tych inwestycji może stanowić zadania własne gminy, część zaś może być realizowana przez inne podmioty publiczne i instytucje. W niektórych przypadkach dla ich realizacji konieczne będzie zastosowanie procedury wywłaszczenia, co wymagać będzie szczególnej staranności i transparentności w procesie planowania.

W zakresie zasad lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego wskazuje się następujące rekomendacje:

- inwestycje celu publicznego powinny być lokalizowane w sposób zapewniający ciągłość i logiczne powiązanie z istniejącą strukturą osadniczą, sprzyjając równomiernemu rozwojowi całej Gminy oraz utrzymaniu funkcjonalnych powiązań pomiędzy miejscowościami;
- zaleca się utrzymanie i ochronę nieruchomości przeznaczonych pod funkcje publiczne, w tym unikanie ich sprzedaży lub przekształcania na cele komercyjne;
- w dokumentach planistycznych należy przewidywać rezerwy terenowe dla inwestycji o znaczeniu gminnym lub ponadlokalnym, w szczególności z zakresu infrastruktury technicznej, gospodarki wodno-ściekowej, energetyki, ochrony środowiska oraz obronności państwa;
- wskazane jest prowadzenie współpracy z samorządem powiatowym, wojewódzkim oraz instytucjami rządowymi w zakresie planowania i realizacji inwestycji o szerszym zasięgu oddziaływania;
- lokalizacja inwestycji powinna minimalizować presję na środowisko i krajobraz, z uwzględnieniem zasad gospodarki niskoemisyjnej, retencji wód opadowych oraz rozwoju zielonej infrastruktury;
- realizacja inwestycji celu publicznego powinna odbywać się w sposób przejrzysty, z zapewnieniem konsultacji społecznych i dążeniem do minimalizacji konfliktów przestrzennych.

Kierunki rozwoju systemu komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej

Strategiczne kierunki prowadzenia polityki przestrzennej w zakresie rozwoju systemów transportowych, infrastruktury technicznej oraz infrastruktury społecznej w Gminie Siewierz wymagają podejścia zintegrowanego, długofalowego i dostosowanego do zróżnicowanych funkcji przestrzennych gminy. Struktura funkcjonalno-przestrzenna oraz presje rozwojowe w poszczególnych strefach funkcjonalnych determinują konieczność sprawnej koordynacji inwestycji infrastrukturalnych z działaniami planistycznymi i gospodarczymi.

Kierunki rozwoju systemu komunikacji:

- utrzymanie i rozwój powiązań komunikacyjnych opartych na głównych drogach o znaczeniu krajowym i wojewódzkim;
- wykorzystanie potencjału infrastruktury transportowej w kształtowaniu atrakcyjności inwestycyjnej i osiedleńczej gminy;
- utrzymanie i tworzenie nowych pasów zieleni izolacyjnej przy głównych szlakach komunikacyjnych,
- stosowanie infrastruktury wyciszającej i zieleni izolacyjnej w szczególności w obszarach zabudowanych, przez które przechodzą drogi o wysokim natężeniu ruchu,
- poprawa dostępności komunikacyjnej pomiędzy poszczególnymi miejscowościami gminy;
- rozbudowa i modernizacja dróg gminnych i powiatowych oraz poprawa ich parametrów technicznych;
- poprawa stanu nawierzchni dróg publicznych;
- dostosowanie układu drogowego do obsługi terenów rozwojowych przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową i gospodarczą;

- uzupełnianie brakujących elementów infrastruktury drogowej, w szczególności chodników, oświetlenia ulicznego i odwodnienia;
- poprawa dostępności przystanków publicznego transportu zbiorowego do potrzeb mieszkańców;
- uwzględnienie lokalizacji przystanków transportu publicznego w planowaniu nowych terenów zabudowy;
- wykorzystanie potencjału transportu kolejowego w obsłudze komunikacyjnej mieszkańców gminy;
- zapewnienie ciągłości infrastruktury pieszej i rowerowej w obrębie miejscowości oraz pomiędzy poszczególnymi miejscowościami gminy;
- rozwój lokalnych tras rowerowych w powiązaniu z terenami rekreacyjnymi i turystycznymi oraz trasami rowerowymi o znaczeniu ponadlokalnym;
- tworzenie infrastruktury towarzyszącej ruchowi rowerowemu, w tym miejsc postojowych dla rowerów;
- wprowadzanie rozwiązań uspokajających ruch w obszarach zabudowy mieszkaniowej;
- poprawa bezpieczeństwa pieszych poprzez rozwój infrastruktury pieszej oraz odpowiednie kształtowanie przestrzeni ulicznych;
- rozdzielanie ruchu pieszego, rowerowego i samochodowego w miejscach o dużym natężeniu ruchu;
- kształtowanie polityki parkingowej dostosowanej do funkcji i charakteru poszczególnych obszarów gminy;
- porządkowanie systemu parkowania w przestrzeniach publicznych, w szczególności w centrum Miasta Siewierz;
- uwzględnianie potrzeb parkingowych w planowaniu nowych terenów zabudowy;
- poprawa bezpieczeństwa drogowego m. in. poprzez rozwijanie systemu oświetlenia ulicznego na terenach gminy, stosowanie rozwiązań uspokajania ruchu na terenach zabudowanych oraz w miejscach szczególnie niebezpiecznych, w tym w okolicach przejść dla pieszych i skrzyżowań o wysokiej liczbie kolizji;
- wprowadzanie stref ruchu uspokojonego w obszarach o dominującej funkcji mieszkaniowej lub usługowej;
- projektowanie nowych i modernizacja istniejących elementów komunikacji i sieci drogowej, zgodnie z zasadami projektowania uniwersalnego w celu zwiększania dostępności przestrzeni dla osób o ograniczonej mobilności,
- promowanie alternatywnych form transportu względem indywidualnej komunikacji samochodowej;
- rozwijanie sieci zintegrowanych węzłów transportowo-przesiadkowych oraz wyposażanie ich w infrastrukturę parkingów Park & Ride (Parkuj i Jedź) i Bike & Ride (Parkuj rower i Jedź), m.in. przy obiektach usług publicznych oraz w ramach węzłów integrujących różne środki transportu (stacja kolejowa) itp.;
- budowa nowych szlaków turystycznych (rowerowych, pieszych) w maksymalny sposób pozwalających korzystać z oferty turystycznej gminy.

Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej - w zakresie zaopatrzenia w wodę:

- zapewnienie ochrony sanitarnej ujęć wody, zarówno istniejących, jak i planowanych, poprzez wyznaczanie i respektowanie stref ochronnych oraz ograniczenie w ich zasięgu działalności mogącej stanowić źródło zanieczyszczeń;

- w zasięgu stref ochronnych ujęć wody nie powinno się dopuszczać lokalizacji funkcji mogących negatywnie oddziaływać na jakość wód, w szczególności intensywnego rolnictwa czy gospodarki odpadami;
- planowanie nowych terenów zabudowy powinno być powiązane z przygotowaniem wstępnej koncepcji uzbrojenia, obejmującej potrzeby w zakresie zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków;
- wspieranie modernizacji i sukcesywnej wymiany sieci wodociągowej o przestarzałej konstrukcji w celu poprawy niezawodności systemu i jakości dostarczanej wody.

Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej - w zakresie systemu oczyszczania ścieków:

- dążenie do rozszerzenia zasięgu systemu zbiorczej kanalizacji sanitarnej, w pierwszej kolejności w miejscowościach o zwartej zabudowie i największym zagęszczeniu ludności;
- na terenach, które z uzasadnionych względów technicznych lub ekonomicznych nie zostaną objęte siecią kanalizacyjną, rekomenduje się stosowanie przydomowych oczyszczalni ścieków jako rozwiązania docelowego; dążenie do ograniczenia ilości funkcjonujących na obszarze Gminy zbiorników bezodpływowych;
- zakłada się modernizację oczyszczalni ścieków ,,Północ" w Siewierzu oraz jej rozbudowę w zakresie zwiększania ich wydajności w stosunku do liczby RLM przypisanej do Aglomeracji Siewierz. - bez dopisku o dyrektywie ściekowej;
- polityka przestrzenna winna uwzględniać konieczność ochrony wód powierzchniowych i podziemnych przed zanieczyszczeniem ściekami, w szczególności w rejonach o wysokim poziomie wód gruntowych oraz w dolinach rzek;
- dążenie do redukcji zanieczyszczeń wód powierzchniowych i podziemnych poprzez modernizację i właściwą eksploatację istniejących systemów kanalizacyjnych.

Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej - w zakresie zaopatrzenia w gaz:

- rozbudowa systemu zaopatrzenia w gaz powinna być uzależniona od bieżących potrzeb gminy i rozwoju nowych terenów zabudowy; zaleca się rozbudowę sieci dla nowych odbiorców;
- założenia polityki przestrzennej powinny przewidywać rezerwę terenów pod potencjalny przebieg sieci gazowej wzdłuż głównych dróg i korytarzy infrastrukturalnych, umożliwiając ewentualną realizację systemu w przyszłości.

Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej - w zakresie zaopatrzenia w ciepło:

- dążenie do wykorzystywania niskoemisyjnych i odnawialnych źródeł energii w indywidualnych gospodarstwach domowych oraz w obiektach użyteczności publicznej;
- wspieranie działań termomodernizacyjnych istniejących budynków oraz propagowanie stosowanie technologii energooszczędnych w nowej zabudowie;
- planowanie przestrzenne winno uwzględniać możliwość rozwoju rozproszonych systemów grzewczych opartych na OZE, w tym pomp ciepła i instalacji fotowoltaicznych;

- dążenie do redukcji emisji zanieczyszczeń i poprawy efektywności energetycznej zgodnie z kierunkami polityki klimatycznej kraju i województwa.

Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej - w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną:

- dążenie do modernizacji i rozbudowy istniejącego systemu sieci elektroenergetycznej, zwłaszcza w zakresie:
  - budowy stacji transformatorowych,
  - modernizacji przestarzałych sieci niskiego napięcia,
  - rozbudowy sieci średniego napięcia,
  - dostosowania sieci do wymagań technicznych w celu zapewnienia niezawodności dostaw energii;
- uwzględnienie w dokumentach planistycznych możliwości lokalizacji lokalnych źródeł energii odnawialnej, w szczególności instalacji fotowoltaicznych, zgodnie z zasadami ochrony krajobrazu i środowiska.

Kierunki rozwoju infrastruktury społecznej:

- polityka przestrzenna winna uwzględniać potrzebę utrzymania i rozwoju placówek oświatowych, kulturalnych, zdrowotnych i opiekuńczych, dostosowanych do aktualnych i prognozowanych potrzeb mieszkańców gminy;
- wsparcie działań rewitalizacyjnych i modernizacji istniejących obiektów użyteczności publicznej, ze szczególnym uwzględnieniem obiektów wielofunkcyjnych;
- zapewnianie rezerwy terenów pod potencjalne nowe inwestycje społeczne w miejscowościach o największym potencjale rozwojowym;
- kształtowanie dostępnych i przyjaznych przestrzeni publicznych, integrujących społeczność lokalną i wzmacniających tożsamość miejscowości;
- wsparcie inicjatyw sprzyjających rozwojowi sportu, rekreacji i integracji społecznej, w tym budowę i modernizację boisk, placów zabaw, terenów rekreacyjnych i miejsc spotkań mieszkańców.

Zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kV

Rozwój odnawialnych źródeł energii stanowi istotny element transformacji energetycznej oraz zwiększania bezpieczeństwa energetycznego na poziomie lokalnym i regionalnym. Kształtowanie polityki przestrzennej gminy w tym zakresie powinno zmierzać do racjonalnego wykorzystania potencjału energetycznego przy jednoczesnym zachowaniu ładu przestrzennego oraz ochronie walorów przyrodniczych i krajobrazowych.

Lokalizacja urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW powinna być rozpatrywana w sposób uwzględniający uwarunkowania środowiskowe, krajobrazowe oraz funkcjonalno-przestrzenne Gminy Siewierz. Działania w tym zakresie powinny być prowadzone w sposób zapewniający minimalizację potencjalnych konfliktów przestrzennych, w szczególności w odniesieniu do terenów mieszkaniowych, obszarów cennych przyrodniczo oraz obszarów o wysokich walorach krajobrazowych.

W szczególności rekomenduje się:

- lokalizowanie urządzeń wytwarzających energię o mocy przekraczającej 500 kW przede wszystkim w obszarach przeznaczonych pod funkcje gospodarcze, w tym w strefach aktywności gospodarczej, produkcyjnej, przemysłowej, logistycznej, składowej oraz w obszarach obsługi infrastruktury technicznej;
- preferowanie lokalizacji instalacji odnawialnych źródeł energii na terenach przekształconych lub o niższych walorach przyrodniczych i krajobrazowych, w szczególności w sąsiedztwie istniejącej infrastruktury technicznej oraz terenów działalności gospodarczej;
- unikanie lokalizacji urządzeń wytwarzających energię w obszarach objętych ochroną przyrody oraz w obszarach o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych, w szczególności w obrębie dolin rzecznych, kompleksów leśnych oraz innych elementów systemu powiązań przyrodniczych;
- uwzględnianie przebiegu korytarzy ekologicznych o znaczeniu krajowym i europejskim, w tym korytarza ekologicznego Bory Stobrawskie – Lasy Przedborskie (GKPdC-10A), poprzez ograniczanie lokalizacji instalacji mogących powodować istotne przekształcenia krajobrazu lub bariery w funkcjonowaniu systemu przyrodniczego;
- niedopuszczanie do lokalizacji elektrowni wiatrowych na obszarze Gminy Siewierz ze względu na występowanie obszarów objętych ochroną przyrodniczą i krajobrazową oraz obszarów o potencjale do objęcia ochroną na podstawie przepisów odrębnych;
- zachowanie wymaganych przepisami stref ochronnych oraz odpowiednich odległości od terenów zabudowy mieszkaniowej, infrastruktury społecznej oraz obszarów szczególnie wrażliwych przyrodniczo;
- dopuszczanie rozwoju mikroinstalacji oraz instalacji odnawialnych źródeł energii o mniejszej skali, w szczególności na terenach zabudowy mieszkaniowej, usługowej i gospodarczej, przy zachowaniu zasad ładu przestrzennego;
- uzależnianie lokalizacji instalacji wytwarzających energię o dużej mocy od przeprowadzenia szczegółowych analiz na kolejnych etapach planowania przestrzennego, w szczególności w ramach opracowania Planu Ogólnego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko

Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko na obszarze Gminy Siewierz powinny być każdorazowo determinowane poprzez szczegółową ocenę uwarunkowań przyrodniczych, krajobrazowych, hydrologicznych oraz osadniczych. Mając na uwadze zróżnicowanie środowiskowe i funkcjonalne Gminy, w tym obecność cennych przyrodniczo obszarów chronionych oraz krajobrazów priorytetowych, wyznacza się strategiczne kierunki i ograniczenia lokalizacyjne dla tego typu inwestycji.

Przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko, w szczególności należące do kategorii mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko[13] nie powinny być realizowane na terenach:

- objętych formami ochroną przyrody na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody* (Dz.U. 2026, poz. 13) *o*, w tym w obszarze Natura 2000 PLH240037 Lipienniki w Dąbrowie Górniczej oraz w zasięgu użytku ekologicznego ,,W dolinie Przemszy";
- wskazanych w Audycie krajobrazowym województwa śląskiego oraz innych dokumentach ponadlokalnych jako potencjalne miejsca utworzenia form ochrony przyrody na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody* (Dz.U. 2026, poz. 13),
- w dolinach rzeki Czarnej Przemszy, jej dopływów i innych cieków wodnych, pełniących funkcję klinów przewietrzania oraz głównych korytarzy ekologicznych,
- w bezpośrednim sąsiedztwie ujęć wód pitnych, a także na terenach objętych strefami ochronnymi tych ujęć,
- na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, wyznaczonych w oparciu o aktualne mapy zagrożenia powodziowego,
- w obrębie ciągów komunikacyjnych o wysokim natężeniu ruchu, gdzie kumulacja oddziaływań środowiskowych (emisja hałasu, zanieczyszczeń) przekracza dopuszczalne normy jakości środowiska.

Lokalizację przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko można dopuszczać w obrębie terenów gospodarczych, z rozwiniętą infrastrukturą techniczną, zapewnioną dostępnością transportową oraz ograniczonym potencjałem wystąpienia konfliktów społecznych.

Realizacja przedsięwzięć klasyfikowanych do grupy przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko na terenie gminy powinna odbywać się według procedury określonej w ustawie z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2026 r., poz. 670).

Dla przedsięwzięć zidentyfikowanych jako mogące znacząco oddziaływać na środowisko zaleca się wprowadzenie środków ograniczających uciążliwości, takich jak:

- pasy zieleni izolacyjnej, szczególnie w otoczeniu zabudowy mieszkaniowej i usług publicznych,
- zastosowanie technologii niskoemisyjnych i proekologicznych,
- monitoring oddziaływań środowiskowych w fazie eksploatacji,
- projektowanie inwestycji, zgodnie z zasadami gospodarki cyrkularnej i efektywnego wykorzystania zasobów.

Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

Kształtowanie rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej stanowi istotny element prowadzenia polityki przestrzennej gminy, służący zachowaniu funkcji produkcyjnych obszarów wiejskich, ochronie zasobów środowiska przyrodniczego oraz utrzymaniu walorów krajobrazowych. Działania w tym zakresie powinny zmierzać do racjonalnego gospodarowania

[13] *Uchwała nr XLIX/367/2022 Zgromadzenia Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii z dnia 16 grudnia 2022 r.w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii na lata 2022-2027 z perspektywą do 2035 r.*

zasobami gruntów rolnych i leśnych, przy jednoczesnym ograniczaniu presji inwestycyjnej na tereny o wysokiej przydatności produkcyjnej oraz znaczeniu przyrodniczym.

Prowadzenie polityki przestrzennej w odniesieniu do rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej powinno uwzględniać potrzebę zachowania ciągłości terenów użytkowanych rolniczo i leśnie, ochrony gleb o wysokiej wartości użytkowej oraz wzmacniania funkcji środowiskowych i krajobrazowych tych obszarów.

W zakresie kształtowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej rekomenduje się:

- ochronę gruntów rolnych o wysokiej przydatności rolniczej przed nieuzasadnionym przeznaczaniem na cele nierolnicze oraz racjonalne gospodarowanie zasobami gruntów rolnych;
- zachowanie ciągłości przestrzennej terenów użytkowanych rolniczo oraz ograniczanie ich fragmentacji wynikającej z rozwoju zabudowy rozproszonej;
- lokalizowanie nowej zabudowy w sposób minimalizujący konflikty przestrzenne pomiędzy funkcją rolniczą a funkcjami mieszkaniowymi lub usługowymi;
- wspieranie utrzymania funkcji rolniczej na obszarach wiejskich poprzez zachowanie terenów rolnych jako istotnego elementu struktury przestrzennej gminy;
- uwzględnianie funkcji przyrodniczych, retencyjnych i krajobrazowych terenów rolnych w procesie planowania przestrzennego;
- zachowanie powiązań przyrodniczych pomiędzy terenami rolnymi, leśnymi oraz dolinami rzecznymi, stanowiących element lokalnego systemu przyrodniczego gminy;
- propagowanie prowadzenia działalności rolniczej w sposób minimalizujący uciążliwości dla terenów zabudowy mieszkaniowej oraz emisję zanieczyszczeń do wód i gleb.

W zakresie kształtowania leśnej przestrzeni produkcyjnej rekomenduje się:

- ochronę istniejących kompleksów leśnych oraz ograniczanie ich fragmentacji poprzez zachowanie ciągłości terenów leśnych;
- ochronę gruntów leśnych przed nieuzasadnionym przeznaczaniem na cele nieleśne oraz racjonalne gospodarowanie zasobami gruntów leśnych;
- wspieranie zrównoważonej gospodarki leśnej zgodnej z zasadami ochrony środowiska oraz zachowania różnorodności biologicznej;
- uwzględnianie funkcji przyrodniczych, retencyjnych i krajobrazowych terenów leśnych w procesie planowania przestrzennego;
- zwiększanie udziału terenów zalesionych poprzez zalesianie gruntów o niskiej przydatności rolniczej lub terenów zdegradowanych;
- zachowanie powiązań przyrodniczych pomiędzy terenami rolnymi, leśnymi oraz dolinami rzecznymi, stanowiących element lokalnego systemu przyrodniczego gminy.

Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji

Polityka przestrzenna gminy powinna sprzyjać ograniczaniu procesów degradacji przestrzeni oraz przywracaniu wartości użytkowych i funkcjonalnych obszarom, które utraciły swoje dotychczasowe funkcje lub uległy pogorszeniu jakości zagospodarowania. W przypadku

występowania lub wyznaczenia w przyszłości obszarów zdegradowanych oraz obszarów rewitalizacji działania przestrzenne powinny być ukierunkowane na ich kompleksową odnowę oraz ponowne włączenie w strukturę funkcjonalno-przestrzenną Gminy.

W szczególności rekomenduje się:

- przywracanie do użytkowania terenów zdegradowanych i niewykorzystywanych poprzez ich przekształcanie i nadawanie im nowych funkcji;
- podejmowanie działań rewitalizacyjnych obejmujących poprawę jakości przestrzeni publicznych, modernizację zabudowy oraz rozwój funkcji społecznych i usługowych;
- przekształcanie terenów poprzemysłowych lub innych terenów problemowych poprzez nadawanie im nowych funkcji odpowiadających aktualnym potrzebom rozwojowym gminy;
- prowadzenie działań rekultywacyjnych lub remediacyjnych na terenach zdegradowanych środowiskowo, m.in. przywracanie wartości przyrodniczych i użytkowych terenów zdegradowanych w wyniku działalności gospodarczej, eliminowanie lub ograniczanie negatywnego oddziaływania zanieczyszczeń środowiska;
- prowadzenie działań rekultywacyjnych na terenach poeksploatacyjnych oraz ich stopniowe przekształcanie w kierunku funkcji przyrodniczych, rekreacyjnych lub innych funkcji zgodnych z potrzebami rozwojowymi gminy;
- uwzględnianie potrzeb rewitalizacji w dokumentach planowania przestrzennego gminy.

7. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI OKREŚLONE W STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA WRAZ Z ZAKRESEM PLANOWANYCH DZIAŁAŃ

Obszary strategicznej interwencji (OSI) wymagają ukierunkowanej interwencji publicznej łączącej inwestycje, w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne albo w zasoby ludzkie, finansowane z różnych źródeł, czy też rozwiązania regulacyjne. Interwencja powinna prowadzić do oczekiwanych zmian większego różnicowania interwencji w zależności od problemów i potencjałów poszczególnych obszarów. Warunkiem efektywnej polityki rozwoju jest pogłębiona diagnoza terytoriów, tj. rozpoznanie zasobów endogenicznych i potencjałów, które można wykorzystać do rozwoju, jak również określenia barier rozwojowych i obszarów, które powinny być wsparte, co ma prowadzić do większego różnicowania i lepszego dopasowania interwencji w zależności od specyfiki tych terytoriów. W ten sposób identyfikowane są obszary wsparcia, zwłaszcza te o szczególnym charakterze, czyli obszary strategicznej interwencji.

Obszary strategicznej interwencji o wymiarze krajowym

W **Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR) do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)**, przyjętej przez Radę Ministrów 14 lutego 2017 r. w *Celu 1. Zrównoważony rozwój kraju wykorzystujący indywidualne potencjały poszczególnych terytoriów* zidentyfikowano kluczowe obszary problemowe z punktu widzenia rozwoju kraju, takie jak: miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze, obszary zagrożone trwałą marginalizacją, Śląsk i wschodnia Polska, dla których dedykowano programy wsparcia. Rozwinięciem zapisów SOR jest **Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR**

2030), która kładzie nacisk na zrównoważony rozwój całego kraju, czyli zmniejszanie dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego różnych obszarów – zarówno miejskich, jak i wiejskich. Oznacza to ukierunkowanie wsparcia na obszary zmagające się z trudnościami adaptacyjnymi i restrukturyzacyjnymi, zarówno na poziomie regionalnym (wschodnia Polska, Śląsk), jak i ponadlokalnym (obszary zagrożone trwałą marginalizacją, miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze z otaczającymi obszarami wiejskimi).

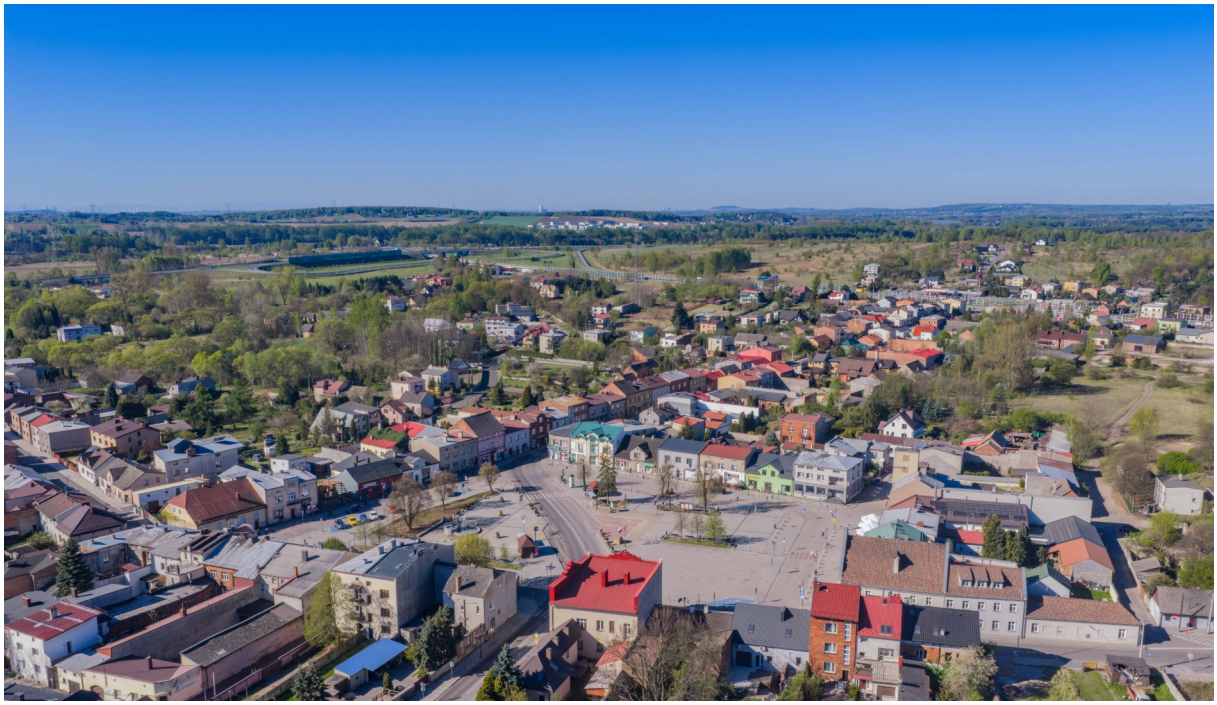
Gmina Siewierz nie została zdefiniowana jako obszar zagrożony trwałą marginalizacją oraz tracący funkcje społeczno-gospodarcze. Ze względu na położenie w województwie śląskim, Gmina należy natomiast do obszaru strategicznej interwencji (OSI) Śląsk.

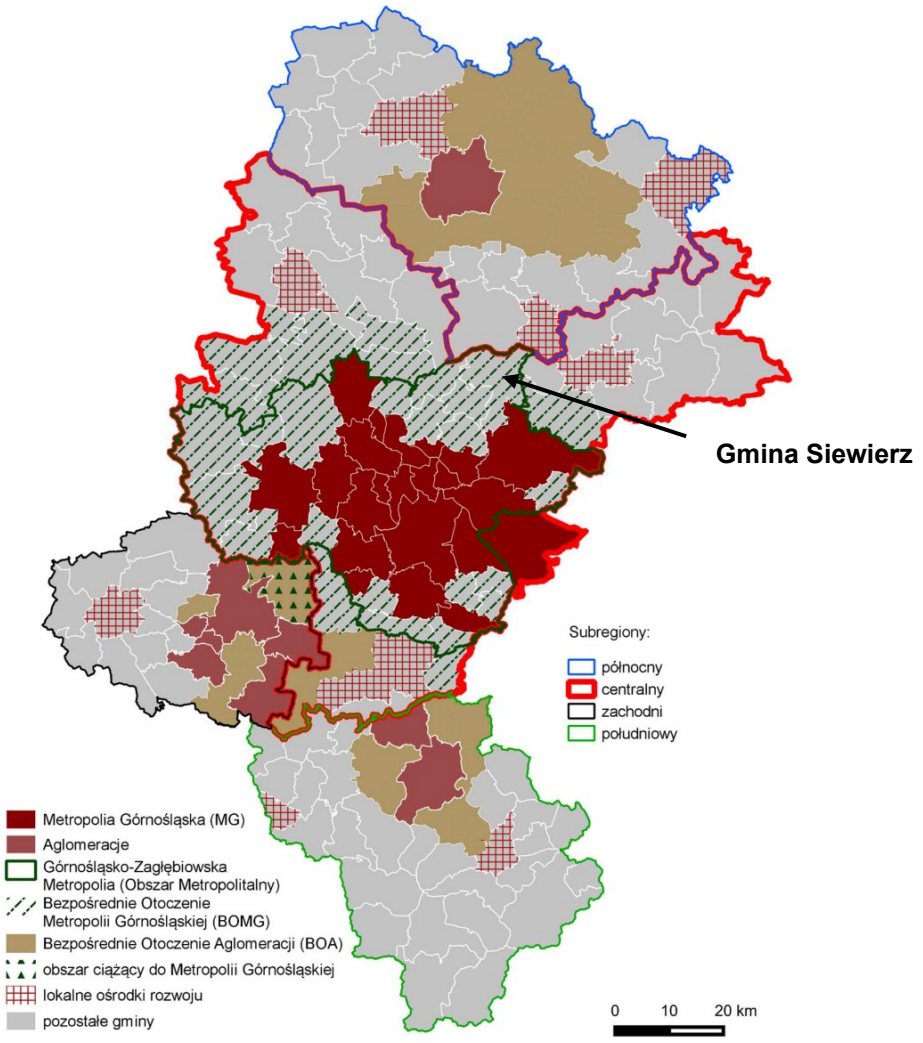
Obszary strategicznej interwencji o wymiarze regionalnym

W **Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030" - Zielone Śląskie** zidentyfikowano dwie grupy Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI): w ujęciu funkcjonalnym oraz w ujęciu tematycznym. W ujęciu funkcjonalnym wyróżniono dwa rodzaje Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI):

- subregiony – skupione wokół aglomeracji miejskich o znaczeniu krajowym, wspieranych przez otaczające je zaplecze funkcjonalne oraz lokalne centra rozwoju;
- obszary miejskie i wiejskie.

Gmina Siewierz położona jest w obrębie największego subregionu województwa śląskiego – subregionu centralnego. Obszar ten zamieszkuje 2,72 mln osób, co stanowi 60% całej populacji regionu. Głównym ośrodkiem subregionu w ujęciu funkcjonalnym jest Metropolia Górnośląska, obejmująca sieć miast zrzeszonych w Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii z siedzibą w Katowicach. Obszar ten pełni kluczowe funkcje metropolitalne, zwłaszcza w zakresie gospodarki, nauki, kultury i opieki zdrowotnej. **Gmina Siewierz należy do obszaru Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii oraz Bezpośredniego Otoczenia Metropolii Górnośląskiej.**

Rysunek 8. Położenie Gminy Siewierz na obszarze subregionu centralnego
Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030" - Zielone Śląskie

Głównymi potencjałami subregionu centralnego, wymienianymi w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030" jest m.in.:

- Funkcjonowanie na terenie subregionu pierwszej w Polsce Metropolii, będącej silnym ośrodkiem gospodarczym, naukowym, kulturalnym, miejscem koncentracji funkcji metropolitalnych oraz miejscem tworzenia i wdrażania innowacji;
- Dywersyfikacja przemysłu i znaczny potencjał gospodarczy w dużej części oparty o działalności innowacyjne;
- Wysoka atrakcyjność inwestycyjna;
- Wysokie kompetencje kapitału ludzkiego i silny kapitał społeczny;
- Silny ośrodek naukowy, badawczy i akademicki ze zróżnicowaną i stale rozwijaną ofertą;
- Dobrze rozwinięta infrastruktura transportowa i logistyczna, obejmująca wszystkie gałęzie transportu;
- Obszary o wysokich walorach środowiskowych objęte rezerwatami przyrody i znacznym potencjale turystycznym;

- Koncentracja potencjałów związana z niewielkimi odległościami pomiędzy jednostkami subregionu oraz z odległością od innych obszarów metropolitalnych o podobnej skali.

Strategia „Śląskie 2030" wskazuje również główne wyzwania dla subregionu:

- Wzmocnienie procesu wewnętrznej integracji GZM;
- Wzmacnianie dywersyfikacji gospodarczej bazy ekonomicznej obszaru;
- Poprawa jakości środowiska, w tym w szczególności jakości powietrza, wód powierzchniowych i klimatu akustycznego;
- Kształtowanie racjonalnej gospodarki wodnej w związku z nadmiernym wykorzystaniem wód podziemnych;
- Poprawa bezpieczeństwa powodziowego oraz przeciwdziałanie skutkom suszy;
- Skuteczniejsze wykorzystywanie potencjałów przyrodniczych i kulturowych w rozwoju produktów turystycznych, w tym rozwój infrastruktury turystycznej;
- Wyhamowanie niekorzystnych procesów demograficznych. Ograniczanie zjawiska suburbanizacji;
- Rekultywacja i rewitalizacja obszarów zdegradowanych, w tym terenów i obiektów poprzemysłowych;
- Harmonizacja rozwoju infrastruktury oraz organizacji transportu publicznego;
- Wzmocnienie działań na rzecz sprawiedliwej transformacji.

Cele i kierunki rozwoju określone w Strategii Rozwoju Gminy Siewierz na lata 2026-2035 uwzględniają potencjały zidentyfikowane dla Obszaru Strategicznej Interwencji (OSI) subregionu centralnego oraz wyzwania wskazane w strategii rozwoju województwa.

Założenia w zakresie wyzwań dla subregionu centralnego zostały zrealizowane w szczególności poprzez następujące cele operacyjne i przypisane do nich kierunki działań:

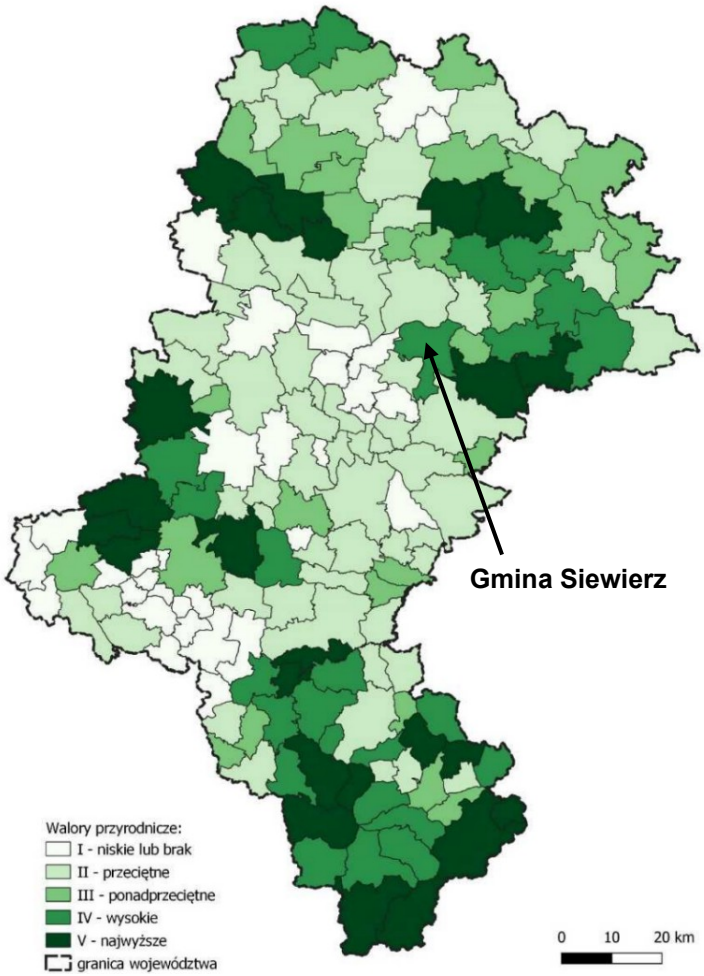
- H.1. Wzmacnianie powiązań funkcjonalnych z ośrodkiem metropolitalnym i gminami sąsiednimi (jako wzmocnienie procesu wewnętrznej integracji GZM);
- 1.1. Zrównoważony rozwój funkcji mieszkaniowej (z uwzględnieniem ograniczenia zjawiska niekontrolowanego rozlewania się zabudowy);
- 1.2. Rozwój mobilności i dostępności transportowej;
- 2.3. Rozwój turystyki i usług czasu wolnego (jako wzmacnianie dywersyfikacji gospodarczej oraz wykorzystywanie potencjałów przyrodniczych i kulturowych Gminy);
- 3.1. Poprawa jakości powietrza i transformacja energetyczna;
- 3.2. Ochrona zasobów wodnych i zwiększenie efektywności gospodarki;
- 3.3. Adaptacja do zmian klimatu i ochrona walorów przyrodniczych;
- 4.1. Wysoka jakość i dostępność usług dostosowanych do zmian demograficznych i społecznych.

W ujęciu tematycznym w *Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030" – Zielone Śląskie* zidentyfikowano 5 obszarów przyporządkowanych do dwóch grup, tj.:

- OSI konkurencyjne: obszary cenne przyrodniczo i ośrodki wzrostu;
- OSI problemowe, tj. gminy tracące funkcje społeczno-gospodarcze, gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza oraz gminy w transformacji górniczej.

OSI obszary cenne przyrodniczo

OSI – obszary cenne przyrodniczo – zostały określone na podstawie udziału zwartej powierzchni terenów o wysokiej wartości przyrodniczej w ogólnej powierzchni gminy. Klasyfikacja tych terenów w województwie uwzględniała powierzchniowe formy ochrony przyrody, takie jak rezerwaty, parki krajobrazowe, obszary Natura 2000, obszary chronionego krajobrazu, użytki ekologiczne i zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, a także korytarze ekologiczne wykorzystywane przez ssaki kopytne i drapieżne oraz korytarze spójności. Dobór tych kategorii oparto na przekonaniu, że to właśnie one mają kluczowe znaczenie dla zachowania zasobów przyrodniczych regionu. **Gmina Siewierz została zakwalifikowana do obszarów o wysokich walorach przyrodniczych.**

Rysunek 9.Obszary Strategicznej Interwencji (OSI) o wymiarze regionalnym – obszary cenne przyrodniczo. Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030" – Zielone Śląskie

Wśród wyzwań dla wskazanego w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030" Obszar Strategicznej Interwencji (OSI) – obszary cenne przyrodniczo wskazano:

- ochronę różnorodności biologicznej i georóżnorodności,
- poprawę stosunków wodnych i ochronę siedlisk wodno-błotnych na obszarach chronionych zwiększenie drożności korytarzy ekologicznych,

- programowanie i prowadzenie na tych terenach zrównoważonej polityki rozwoju, godzącej interesy ochrony przyrody z rozwojem gospodarczym tych obszarów, ukierunkowanym na wykorzystanie lokalnych potencjałów.

Wśród działań wskazywanych w Strategii „Śląskie 2030" dla OSI obszary cenne przyrodniczo można wymienić:

- Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości w obszarze turystyki oraz usług czasu wolnego wykorzystujących atrakcje i potencjały lokalne;
- Rozwój istniejących i tworzenie nowych produktów turystycznych oraz wzmacnianie marek terytorialnych, w tym poprzez rozwój infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej;
- Podniesienie jakości i poprawa dostępu do oferty i infrastruktury kultury, sportu, rekreacji i turystyki umożliwiającej wszechstronny rozwój mieszkańców;
- Wspieranie wdrożenia i egzekwowania rozwiązań poprawiających jakość powietrza;
- Poprawa jakości wód i racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi, w tym wspieranie wdrażania rozwiązań w zakresie zintegrowanego i zrównoważonego zarządzania zasobami wodnymi w zlewni, ochrony przeciwpowodziowej i przeciwdziałania skutkom suszy;
- Wsparcie działań zmierzających do zachowania i odtwarzania bio- i georóżnorodności, w tym ochrona obszarów o wysokich walorach przyrodniczych, leśnych i korytarzy ekologicznych;
- Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców i kształtowanie postaw proekologicznych;
- Wspieranie rozwiązań ograniczających niską emisję, w tym poprawa standardu energetycznego zabudowy mieszkaniowej i budynków użyteczności publicznej;
- Zapewnienie dostępu do sieci poprzez budowę i modernizację infrastruktury komunalnej;
- Wsparcie rozwoju zintegrowanego, zrównoważonego i niskoemisyjnego transportu w miastach i ich obszarach funkcjonalnych oraz obszarach wiejskich, w szczególności transportu zbiorowego;
- Rozwijanie współpracy międzynarodowej, transgranicznej i międzyregionalnej, w tym w pasie Polski południowej oraz z miastami Ostrawą i Żyliną;
- Wsparcie działań podnoszących jakość systemu planowania i wdrażania na poziomie regionalnym i lokalnym;
- Wspieranie rozwoju zróżnicowanych i wysokiej jakości usług publicznych dostępnych dla wszystkich mieszkańców regionu;
- Ochrona, promocja oraz podnoszenie atrakcyjności miejsc i obiektów o wartości historycznej, symbolicznej, architektonicznej, przyrodniczej, stanowiących „wizytówki" regionu.

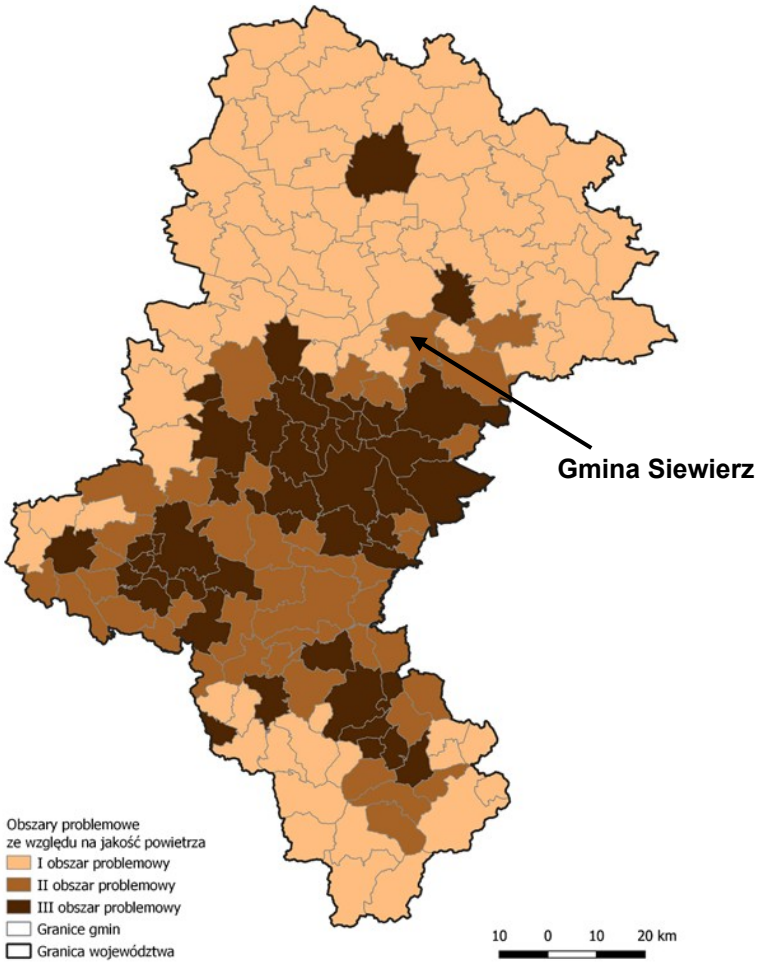
Powyższe działania uwzględniono w Strategii Rozwoju Gminy Siewierz na lata 2026-2035 poprzez następujące cele operacyjne i przypisane im kierunków działań:

- 1.2. Rozwój mobilności i dostępności transportowej;
- 1.3. Rozwój wysokiej jakości przestrzeni publicznych;
- 2.3. Rozwój turystyki i usług czasu wolnego;
- 3.1. Poprawa jakości powietrza i transformacja energetyczna;

- 3.2. Ochrona zasobów wodnych i zwiększenie efektywności gospodarki wodno-ściekowej;
- 3.3. Adaptacja do zmian klimatu i ochrona walorów przyrodniczych;
- 3.4. Zwiększenie efektywności gospodarki odpadami;
- 4.5. Wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego i odporności lokalnej.

OSI – gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza

W Strategii ,,Śląskie 2030" Gmina Siewierz została zakwalifikowana również jako OSI – gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza. Zapewnienie odpowiedniej jakości powietrza jest największym wyzwaniem środowiskowym w skali całego województwa. Główną przyczyną złej jakości powietrza jest emisja z indywidualnego ogrzewania budynków mieszkalnych (bytowo-komunalna). **Gminę Siewierz przypisano do II obszaru problemowego, co oznacza, że na jej terenie nastąpiło przekroczenie dwóch dowolnych wskaźników dotyczących zanieczyszczenia powietrza w ocenie średniorocznej.**

Rysunek 10. Obszary Strategicznej Interwencji (OSI) o wymiarze regionalnym - gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza
Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030" - Zielone Śląskie

Wśród działań wskazywanych w Strategii ,,Śląskie 2030" dla OSI – gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza można wymienić:

- Wsparcie firm w tworzeniu i wdrażaniu innowacji oraz nowoczesnych technologii, w tym medycznych;
- Modernizacja sektorów tradycyjnych poprzez unowocześnienie technologii, poprawę bezpieczeństwa pracy, ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko i rozwój zasobów ludzkich;
- Podniesienie jakości infrastruktury ochrony zdrowia i obsługi pacjentów, ze szczególnym uwzględnieniem nowoczesnych technologii;
- Aktywna profilaktyka zdrowotna i kompleksowa opieka medyczna, zwłaszcza w zakresie chorób cywilizacyjnych i demograficznych;
- Promocja zdrowego i aktywnego stylu życia;
- Wspieranie działań na rzecz poprawy jakości powietrza, w tym podnoszenie świadomości ekologicznej;
- Rozwój proekologicznej infrastruktury energetycznej, w tym odnawialnych źródeł energii;
- Ograniczanie niskiej emisji poprzez poprawę efektywności energetycznej budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej;
- Wspieranie zrównoważonego i niskoemisyjnego transportu, ze szczególnym uwzględnieniem transportu zbiorowego;
- Budowa i modernizacja infrastruktury komunalnej zapewniającej dostęp do sieci.

Powyższe działania uwzględniono w Strategii Rozwoju Gminy Siewierz na lata 2026-2035 poprzez następujące cele operacyjne i przypisane im kierunków działań:

- 1.2. Rozwój mobilności i dostępności transportowej'
- 2.2. Wzmocnienie lokalnej przedsiębiorczości;
- 3.1. Poprawa jakości powietrza i transformacja energetyczna;
- 3.2. Ochrona zasobów wodnych i zwiększenie efektywności gospodarki wodno-ściekowej;
- 4.1. Wysoka jakość i dostępność usług społecznych dostosowanych do zmian demograficznych i społecznych.

Obszary strategicznej interwencji o wymiarze ponadlokalnym

W obowiązującej **Strategii Rozwoju Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii na lata 2022-2027, z perspektywą do 2035 r**.[14] wyznaczono cztery główne obszary strategicznej interwencji (OSI). Zdefiniowane OSI dzielą się na rozwojowe i problemowe, zgodnie z priorytetami metropolii oraz z uwzględnieniem założeń Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego ,,Śląskie 2030".

OSI rozwojowe

- **OSI nauka, innowacje, kultura -** skupia się na rozwoju potencjału badawczego, innowacji technologicznych oraz aktywności kulturalnej w rdzeniu metropolii, stanowiąc kluczowy motor rozwoju gospodarczego i społecznego.

[14] stan na marzec 2026 r.

- **OSI odporność klimatyczna i transformacja energetyczna -** obejmuje działania mające na celu poprawę odporności całej metropolii na zmiany klimatu oraz wsparcie transformacji energetycznej, co jest wspólnym wyzwaniem dla wszystkich gmin GZM, niezależnie od ich specyfiki przestrzenno-funkcjonalnej.

OSI problemowe

- **OSI trendy demograficzne** - dotyczy obszarów wymagających interwencji w zakresie procesów demograficznych, takich jak starzenie się społeczeństwa, migracje czy depopulacja, koncentrując się na rdzeniu metropolii, gdzie problemy te mają największe znaczenie funkcjonalne i społeczne.
- **OSI tereny zdegradowane**, **w tym poprzemysłowe** - skupia się na rewitalizacji zdegradowanych terenów, w tym poprzemysłowych, co jest istotne dla wszystkich gmin metropolii i wymaga koordynacji działań na poziomie ponadlokalnym.

Strategia Rozwoju Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii nie wskazuje przestrzennej lokalizacji poszczególnych OSI w GZM. Przyjęto uogólnione kryteria rozmieszczenia, uwzględniające funkcjonalny podział na rdzeń GZM i jego otoczenie: OSI związane z nauką, innowacjami, kulturą oraz z trendami demograficznymi koncentrują się w rdzeniu GZM, natomiast OSI dotyczące odporności klimatycznej, transformacji energetycznej oraz rewitalizacji terenów zdegradowanych obejmują cały obszar metropolii.

W odniesieniu do Gminy Siewierz, która stanowi otoczenie rdzenia GZM, zakłada się udział w OSI obejmujących całą metropolię, tj. odporność klimatyczną i transformację energetyczną oraz rewitalizację terenów zdegradowanych, przy jednoczesnej możliwości korzystania z inicjatyw w zakresie nauki, innowacji, kultury i trendów demograficznych realizowanych w rdzeniu GZM.

8. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI KLUCZOWE DLA GMINY WRAZ Z ZAKRESEM PLANOWANYCH DZIAŁAŃ

Na etapie prac strategicznych na obszarze Gminy Siewierz wskazuje się następujące Obszary Strategicznej Interwencji (OSI) o znaczeniu lokalnym kluczowe dla prawidłowego rozwoju gminy:

(1) **Teren Gminny przy ul. Krakowskiej**

(2) **Zamek Biskupów Krakowskich wraz z otoczeniem**

(3) **Zalew Przeczycko-Siewierski**

(4) **Zbiornik Kuźnica Warężyńska (Pogoria IV)**

(5) **Obszar oddziaływania działalności górniczej**

Lokalizację wyznaczonych OSI wskazano w ramach części graficznej *Modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Siewierz - Struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych* (Rysunek 3).

(1) Obszar strategicznej interwencji (OSI) - Teren gminny przy ul. Krakowskiej

Obszar Strategicznej Interwencji (OSI) obejmuje T**eren gminny przy ul. Krakowskiej** wraz z terenami bezpośrednio przyległymi, zlokalizowanymi w południowej części Miasta Siewierz. Obszar ten pełni kluczową funkcję w systemie infrastruktury technicznej Gminy, stanowiąc zaplecze dla realizacji zadań związanych z gospodarką wodno-ściekową, gospodarką odpadami komunalnymi oraz obsługą techniczną usług publicznych.

W granicach tej strefy funkcjonują m.in. oczyszczalnia ścieków ,,Północ" oraz Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych. Jednocześnie jest to przestrzeń o istotnym potencjale inwestycyjnym, w której planowana jest realizacja przedsięwzięć infrastrukturalnych o znaczeniu strategicznym dla dalszego rozwoju Gminy. Z tego względu, obszar ten został zidentyfikowany jako obszar wzrostu, w którym poprzez ukierunkowaną interwencję publiczną możliwe jest wzmacnianie potencjałów rozwojowych Gminy oraz zwiększanie efektywności świadczenia usług komunalnych.

Do najważniejszych planowanych działań w tym obszarze należą w szczególności rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w celu zwiększenia jej przepustowości i efektywności technologicznej, a także rozwój infrastruktury gospodarki odpadami poprzez zwiększenie funkcjonalności i możliwości obsługi Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych. Równocześnie obszar ten przewidywany jest jako miejsce lokalizacji zaplecza magazynowego i infrastruktury technicznej mogącej pełnić funkcje związane z bezpieczeństwem i obronnością, w tym magazynowania zasobów niezbędnych w sytuacjach kryzysowych.

Wyznaczenie Terenu gminnego przy ul. Krakowskiej jako OSI ma na celu zabezpieczenie możliwości dalszego rozwoju infrastruktury komunalnej oraz zapewnienie odpowiednich warunków przestrzennych dla realizacji inwestycji o znaczeniu strategicznym. Koncentracja tego typu funkcji w jednej strefie sprzyja racjonalnemu gospodarowaniu przestrzenią, ograniczaniu konfliktów funkcjonalnych oraz zwiększaniu efektywności systemu świadczenia usług komunalnych i zarządzania bezpieczeństwem lokalnym.

Zakres planowanych działań dla OSI:

- rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków,
- zwiększenie funkcjonalności i przepustowości Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych w Siewierzu,
- rozwój zaplecza technicznego i infrastruktury magazynowej obsługującej zadania komunalne Gminy,
- budowa zaplecza magazynowego i infrastruktury technicznej na potrzeby bezpieczeństwa i obronności oraz zarządzania kryzysowego,
- rozwój i dostosowanie infrastruktury komunikacyjnej umożliwiającej sprawną obsługę obiektów infrastruktury komunalnej,
- zabezpieczenie terenów pod dalszy rozwój infrastruktury komunalnej w dokumentach planowania przestrzennego,
- wdrażanie rozwiązań zwiększających efektywność środowiskową i organizacyjną funkcjonowania infrastruktury komunalnej.

(2) Obszar strategicznej interwencji (OSI) - Zamek Biskupów Krakowskich wraz z otoczeniem

Obszar Strategicznej Interwencji (OSI) obejmuje **teren historycznego centrum Miasta Siewierz**, w szczególności **obszar wokół ruin Zamku Biskupów Krakowskich w Siewierzu wraz z jego bezpośrednim otoczeniem oraz przestrzeniami publicznymi miasta**. Ruiny Zamku stanowią jeden z najważniejszych obiektów dziedzictwa kulturowego Gminy Siewierz oraz kluczowy element jej tożsamości historycznej i krajobrazowej.

Zamek wraz z przyległymi terenami oraz historycznym układem urbanistycznym centrum miasta tworzy przestrzeń o szczególnych walorach kulturowych, krajobrazowych i turystycznych. Obszar ten posiada istotny potencjał do rozwoju funkcji turystycznych, rekreacyjnych oraz kulturalnych, stanowiąc jeden z najważniejszych elementów budowania wizerunku i atrakcyjności Gminy. Z tego względu został zidentyfikowany jako obszar wzrostu, w którym poprzez ukierunkowaną interwencję publiczną możliwe jest wzmacnianie potencjału rozwoju turystyki kulturowej oraz podnoszenie jakości przestrzeni publicznych.

Kluczowym elementem rozwoju tego obszaru jest zachowanie i odpowiednie wyeksponowanie walorów historycznych i krajobrazowych ruin Zamku, w tym dalsze prowadzenie prac konserwatorskich, ochrona osi widokowych oraz ekspozycji krajobrazowej obiektu. Równocześnie istotne znaczenie ma integracja obszaru zamkowego z przestrzeniami publicznymi historycznego centrum miasta, w szczególności z rynkiem miejskim, poprzez rozwój spójnego systemu przestrzeni pieszych, terenów zieleni oraz miejsc wypoczynku i spotkań.

Ukierunkowanie interwencji w obrębie tej strefy pozwoli na podniesienie atrakcyjności obiektów i miejsc o wartości historycznej, rozwój oferty turystycznej Gminy Siewierz oraz poprawę jakości przestrzeni publicznych służących mieszkańcom i odwiedzającym.

Zakres planowanych działań dla OSI:

- ochrona i wyeksponowanie walorów historycznych oraz krajobrazowych ruin Zamku Biskupów Krakowskich w Siewierzu i jego otoczenia, w tym prace konserwatorskie oraz zachowanie osi widokowych i ekspozycji krajobrazowej obiektu,
- podnoszenie atrakcyjności turystycznej i funkcjonalnej obszaru w otoczeniu ruin Zamku Biskupów Krakowskich w Siewierzu,
- zagospodarowanie i podnoszenie jakości przestrzeni publicznych historycznego centrum miasta, w tym rynku miejskiego,
- rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej w otoczeniu ruin Zamku,
  w szczególności ciągów spacerowych, punktów widokowych oraz miejsc wypoczynku,
- wzmacnianie powiązań funkcjonalnych i przestrzennych pomiędzy obszarem zamkowym a rynkiem miejskim oraz innymi przestrzeniami publicznymi,
- rozwój i integracja systemu terenów zieleni urządzonej oraz przestrzeni rekreacyjnych,
- rozwój funkcji kulturalnych, edukacyjnych i turystycznych związanych z dziedzictwem historycznym Gminy,

- rewitalizacja i stopniowa adaptacja terenów poprzemysłowych i zdegradowanych zlokalizowanych w sąsiedztwie ruin Zamek Biskupów Krakowskich w Siewierzu (m.in. terenów dawnej cegielni) poprzez wprowadzanie nowych funkcji społecznych, usługowych, kulturalnych lub gospodarczych oraz ich funkcjonalne powiązanie z obszarem zamkowym i przestrzeniami publicznymi,
- działania promujące walory historyczne i turystyczne Gminy Siewierz.

(3) Obszar strategicznej interwencji (OSI) - Zalew Przeczycko-Siewierski

Obszar Strategicznej Interwencji (OSI) obejmuje tereny położone w otoczeniu Zalewu Przeczycko-Siewierskiego, stanowiącego jeden z ważniejszych zasobów przyrodniczych i rekreacyjnych Gminy Siewierz. Zbiornik wraz z terenami przyległymi tworzy przestrzeń o znaczącym potencjale rozwoju funkcji turystycznych i rekreacyjnych, sprzyjającą aktywnemu wypoczynkowi oraz organizacji czasu wolnego.

Obszar ten jest identyfikowany jako obszar wzrostu, w którym poprzez ukierunkowaną interwencję publiczną możliwe jest wzmocnienie funkcji rekreacyjnych i turystycznych oraz rozwój infrastruktury sprzyjającej aktywnemu spędzaniu czasu wolnego. Jednocześnie tereny otaczające zbiornik wodny wymagają dalszego zagospodarowania i uporządkowania przestrzennego, tak aby w pełni wykorzystać ich potencjał oraz zapewnić wysoką jakość przestrzeni rekreacyjnej.

Rozwój infrastruktury rekreacyjnej, w tym ścieżek spacerowych i rowerowych, miejsc wypoczynku, zaplecza sportowo-rekreacyjnego oraz usług towarzyszących, stanowić będzie istotny element wzmacniania funkcji turystycznych tego obszaru. Istotnym elementem rozwoju funkcji rekreacyjnych może być również wykorzystanie potencjału rzeki Czarnej Przemszy poprzez rozwój turystyki wodnej i tworzenie powiązań rekreacyjnych pomiędzy obszarem Zamku Biskupów Krakowskich w Siewierzu a Zalewem Przeczycko-Siewierskim.

Działania te wpisują się w dążenie do wykreowania Gminy Siewierz jako atrakcyjnego miejsca turystyki weekendowej i rekreacji, co może przyczynić się do zwiększenia ruchu turystycznego, rozwoju lokalnej przedsiębiorczości oraz poprawy jakości życia mieszkańców.

Zakres planowanych działań dla OSI:

- rozwój infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej w otoczeniu Zalewu Przeczycko-Siewierskiego, w tym ścieżek spacerowych i rowerowych oraz miejsc wypoczynku,
- tworzenie i rozwój przestrzeni sprzyjających aktywności fizycznej i rekreacji na świeżym powietrzu,
- rozwój zaplecza sportowo-rekreacyjnego oraz infrastruktury umożliwiającej różnorodne formy wypoczynku,
- wspieranie rozwoju usług towarzyszących związanych z turystyką i rekreacją,
- zagospodarowanie i podnoszenie jakości przestrzeni rekreacyjnych w otoczeniu zbiornika wodnego,
- rozwój różnych form rekreacji wodnej z wykorzystaniem potencjału lokalnych cieków wodnych, w tym tworzenie warunków do organizacji spływów kajakowych i innych form turystyki wodnej,
- wzmacnianie atrakcyjności Gminy jako miejsca turystyki weekendowej i wypoczynku,
- podejmowanie działań służących ochronie walorów przyrodniczych i krajobrazowych obszaru.

(4) Obszar strategicznej interwencji (OSI) – Zbiornik Kuźnica Warężyńska (Pogoria IV)

Obszar Strategicznej Interwencji obejmuje tereny w otoczeniu Zbiornika Kuźnica Warężyńska w części Gminy Siewierz, zlokalizowane w otoczeniu zbiornika zwanego Pogoria IV. Teren ten stanowi obszar poeksploatacyjny, ukształtowany w wyniku wieloletniej działalności wydobywczej związanej z eksploatacją piasków podsadzkowych. W wyniku tych procesów powstał rozległy zbiornik wodny oraz otwarte tereny o wysokich walorach krajobrazowych
i środowiskowych.

Obszar Kuźnicy Warężyńskiej identyfikuje się jako obszar wzrostu, wyróżniający się szczególnymi potencjałami środowiskowymi i przestrzennymi, które poprzez odpowiednio ukierunkowaną interwencję publiczną mogą przyczynić się do budowania przewag rozwojowych Gminy w zakresie funkcji rekreacyjnych, turystycznych i osadniczych. Ze względu na skalę, walory przyrodnicze oraz położenie w zasięgu oddziaływania Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii, teren ten posiada potencjał ponadlokalny i może pełnić funkcję wysokiej jakości przestrzeni rekreacyjno-wypoczynkowej oraz uzupełniającej strefy osadniczej w strukturze metropolitalnej. Jednocześnie obszar ten wzbudza zainteresowanie inwestorów, co potwierdza jego znaczenie rozwojowe i możliwości dalszego zagospodarowania.

Obecnie teren wykorzystywany jest w sposób częściowo nieuregulowany i rozproszony, a aktywność rekreacyjna odbywa się w znacznej mierze w sposób niekontrolowany. Powoduje to wzrost presji rekreacyjnej, utratę ładu przestrzennego oraz utrudnia skuteczną ochronę walorów przyrodniczych i krajobrazowych obszaru. Wymaga to podjęcia działań zmierzających do uporządkowania sposobu użytkowania terenu oraz stworzenia ram dla jego zrównoważonego zagospodarowania.

Wyznaczenie tego obszaru jako OSI umożliwia ukierunkowanie interwencji publicznej na kształtowanie uporządkowanej, funkcjonalnie zintegrowanej przestrzeni rekreacyjno-usługowej i mieszkaniowej, wykorzystującej walory środowiskowe zbiornika oraz otaczających terenów otwartych. Kluczowym założeniem jest realizacja modelu rozwoju opartego na równowadze pomiędzy funkcją ochronną, rekreacyjną i osadniczą, przy jednoczesnym zachowaniu integralności systemu przyrodniczego obszaru. Długofalowym celem jest stworzenie atrakcyjnego i rozpoznawalnego obszaru o wysokiej jakości środowiska życia, który będzie pełnił funkcję miejsca wypoczynku i rekreacji w skali ponadlokalnej, a jednocześnie stanie się przestrzenią rozwoju nowych funkcji usługowych i mieszkaniowych powiązanych z turystyką, rekreacją oraz usługami czasu wolnego.

Zakres planowanych działań dla OSI:

- uporządkowanie statusu formalno-prawnego złoża „Kuźnica Warężyńska” po zakończonej eksploatacji, zgodnie z przepisami prawa geologicznego i górniczego,
- współdziałanie z właściwymi instytucjami, w szczególności z Regionalną Dyrekcją Ochrony Środowiska oraz Państwowym Gospodarstwem Wodnym Wody Polskie, w zakresie ochrony walorów środowiskowych oraz racjonalnego zagospodarowania obszaru,
- zagospodarowanie terenów rekreacyjnych w sposób funkcjonalnie zintegrowany ze Zbiornikiem Kuźnica Warężyńska (Pogoria IV), w tym stworzenie strefy plażowej i ogólnodostępnej przestrzeni wypoczynku,

- koncentracja funkcji rekreacyjnych, sportowych i usługowych w wyznaczonych strefach użytkowania,
- realizacja infrastruktury wspierającej aktywność rekreacyjną, w tym ciągi piesze i rowerowe, miejsca odpoczynku, ujęcia wody i systemy odprowadzania nieczystości,
- rozwój usług towarzyszących funkcji rekreacyjnej, w szczególności gastronomicznych, sportowo-rekreacyjnych oraz związanych z obsługą ruchu turystycznego,
- tworzenie nowych przestrzeni publicznych sprzyjających integracji społecznej i rekreacji
- uporządkowanie układu komunikacyjnego i ruchu samochodowego poprzez wyznaczenie zorganizowanych miejsc parkingowych i ograniczenie niekontrolowanego parkowania,
- rozwój infrastruktury pieszej i rowerowej oraz powiązań z regionalnym układem tras rekreacyjnych,
- kształtowanie wielofunkcyjnej strefy mieszkaniowo-usługowej o wysokiej jakości przestrzeni, obejmującej funkcje rekreacyjne, usługowe oraz zakwaterowanie związane z turystyką i wypoczynkiem.
- ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych poprzez zachowanie strefy buforowej wzdłuż linii brzegowej, wyznaczenie łączników zieleni oraz regulację dostępu do zbiornika,
- ograniczenie presji rekreacyjnej poprzez wyznaczenie uporządkowanych stref użytkowania i zagospodarowania w strefach otwartych,
- etapowa realizacja zagospodarowania terenów w modelu równowagi między funkcją ochronną, rekreacyjną i osadniczą.

(5) Obszar strategicznej interwencji (OSI) - Obszar oddziaływania działalności górniczej

Obszar Strategicznej Interwencji (OSI) obejmuje **sołectwa Żelisławice oraz Nowa Wioska**, zlokalizowane w sąsiedztwie terenów prowadzonej działalności górniczej związanej z eksploatacją surowców skalnych, w szczególności dolomitów oraz kamienia łamanego i blocznego. Bezpośrednie sąsiedztwo terenów wydobywczych powoduje występowanie szeregu uciążliwości środowiskowych i przestrzennych, które w istotny sposób oddziałują na warunki życia mieszkańców tych miejscowości.

Do najważniejszych czynników wpływających na funkcjonowanie wskazanego obszaru należy przede wszystkim intensywny ruch pojazdów ciężkich obsługujących transport surowców, generujący zwiększone obciążenie lokalnego układu drogowego, hałas oraz okresowe pogorszenie jakości powietrza. Dodatkowo działalność wydobywcza wiąże się z przekształceniami krajobrazu oraz zwiększoną presją środowiskową, co może wpływać na percepcję przestrzeni oraz komfort życia mieszkańców.

Z uwagi na występowanie wskazanych zjawisk obszar ten został zidentyfikowany jako obszar problemowy, wymagający ukierunkowanej interwencji publicznej zmierzającej do ograniczania negatywnych skutków działalności gospodarczej oraz poprawy jakości życia mieszkańców. Wyznaczenie OSI umożliwia skoncentrowanie działań o charakterze przestrzennym, środowiskowym i społecznym w miejscowościach szczególnie narażonych na oddziaływanie działalności górniczej.

Interwencja w tym obszarze ukierunkowana będzie przede wszystkim na poprawę jakości przestrzeni publicznych oraz tworzenie atrakcyjnych terenów rekreacyjnych i integracyjnych dla mieszkańców. Rozwój zieleni urządzonej, parków, skwerów oraz miejsc spotkań stanowić

będzie element łagodzenia negatywnych skutków oddziaływania działalności wydobywczej oraz przyczyniać się do wzmacniania spójności społecznej i poprawy warunków życia w sołectwach objętych tym obszarem.

Podejście to wpisuje się w ideę zintegrowanego planowania rozwoju, polegającego na dostosowaniu kierunków interwencji publicznej do specyficznych uwarunkowań danego obszaru. Koncentracja działań w przestrzeni dotkniętej negatywnymi skutkami działalności górniczej ma na celu zarówno poprawę warunków środowiskowych i estetyki przestrzeni, jak również wzmocnienie spójności społecznej i funkcjonalnej miejscowości objętych oddziaływaniem tej działalności.

Zakres planowanych działań dla OSI:

- realizacja przedsięwzięć służących poprawie jakości przestrzeni publicznych w miejscowościach objętych oddziaływaniem działalności górniczej,
- tworzenie i rozwój terenów zieleni urządzonej, parków, skwerów oraz miejsc rekreacji i integracji społecznej,
- zagospodarowanie przestrzeni publicznych sprzyjających aktywności mieszkańców oraz budowaniu więzi społecznych,
- działania poprawiające bezpieczeństwo i komfort życia mieszkańców w związku z intensywnym ruchem pojazdów ciężkich,
- wprowadzanie elementów zieleni izolacyjnej oraz rozwiązań ograniczających negatywne oddziaływania środowiskowe,
- poprawa estetyki i funkcjonalności przestrzeni w miejscowościach sąsiadujących z terenami eksploatacji surowców,
- podejmowanie działań kompensacyjnych i rewitalizacyjnych w obszarach szczególnie narażonych na uciążliwości związane z działalnością górniczą,
- analiza możliwości reorganizacji tras przejazdu pojazdów ciężkich obsługujących działalność górniczą w celu ograniczenia jego oddziaływania na tereny zamieszkałe.

Wskazanie omówionych powyżej Obszarów Strategicznej Interwencji jako priorytetowych w Strategii Rozwoju Gminy Siewierz na lata 2026-2035 oznacza, że zostaną one objęte szczególnymi działaniami i inwestycjami publicznymi w okresie jej realizacji. Realizacja zaplanowanych działań pozwoli nie tylko na poprawę jakości życia mieszkańców, ale również na wzrost atrakcyjności turystycznej gminy oraz zrównoważony rozwój lokalnych zasobów. OSI stanowią ważny element modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy, który w przyszłości może przyczynić się do jej dynamicznego i zrównoważonego rozwoju.

9. SYSTEM REALIZACJI STRATEGII

9.1. System wdrażania strategii

Proces wdrażania Strategii Rozwoju Gminy Siewierz na lata 2026–2035 jest kluczowym etapem jej realizacji, który wymaga starannego zaplanowania i koordynacji działań. Efektywne wdrożenie strategii uzależnione jest od jasnego podziału obowiązków, odpowiednich zasobów oraz dobrze zaplanowanej współpracy między wszystkimi zaangażowanymi stronami. Celem jest osiągnięcie założonych celów strategicznych oraz reagowanie na zmieniające się uwarunkowania w trakcie realizacji.

Struktura organizacyjna wdrażania Strategii

Za realizację Strategii Rozwoju Gminy Siewierz na lata 2026–2035 odpowiedzialne będą różne podmioty, które zgodnie ze swoimi kompetencjami i zasobami będą realizować określone zadania. Kluczowe role w procesie wdrażania obejmują:

- **Burmistrz Miasta i Gminy Siewierz** – pełni rolę głównego koordynatora procesu wdrażania strategii (lidera). Nadzoruje realizację działań, monitoruje postępy, koordynuje współpracę z jednostkami administracyjnymi oraz kontroluje zgodność działań z zapisami Strategii. W realizacji zadań korzysta z podległych jednostek organizacyjnych, wydziałów i referatów Urzędu Miasta i Gminy Siewierz oraz instytucji zewnętrznych.
- **Zespół zadaniowy ds. wdrażania Strategii Rozwoju Gminy Siewierz na lata 2026-2035** (zwany dalej Zespołem) – po uchwaleniu Strategii Burmistrz powoła zespół składający się z przedstawicieli Urzędu Miasta i Gminy Siewierz oraz jednostek organizacyjnych. Do zadań Zespołu należeć będzie w szczególności przygotowanie i koordynacja realizacji poszczególnych działań w ramach Strategii, analiza ryzyka i identyfikacja ewentualnych problemów w realizacji Strategii oraz propozycja działań naprawczych, udział w przygotowaniu raportów i dokumentów podsumowujących postępy wdrażania Strategii.
- **Koordynator Zespołu** – osoba wskazana w dokumencie powołującym Zespół zadaniowy ds. wdrażania Strategii Rozwoju Gminy Siewierz na lata 2026-2035, odpowiedzialna za kompleksową koordynację procesu wdrażania i monitorowania Strategii. Współpracuje z przedstawicielami poszczególnych komórek Urzędu Miasta i Gminy Siewierz odpowiedzialnych za realizację zadań w ramach poszczególnych obszarów rozwoju (m.in. infrastruktura, edukacja, kultura, przedsiębiorczość,planowanie przestrzenne itp.). Do jego zadań należeć będzie bieżące monitorowanie postępów, raportowanie oraz ocena realizacji celów strategicznych, a także zapewnienie sprawnej komunikacji i współpracy między wszystkimi zaangażowanymi podmiotami (więcej w podrozdziale **9.3 System monitoringu, ewaluacji i aktualizacji Strategii**).
- **Podmioty zewnętrzne i społeczność lokalna** – poprzez procesy konsultacyjne, w realizację Strategii zaangażowani będą także mieszkańcy, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy oraz inne podmioty. W przypadku stwierdzania potrzeb konsultacyjnych przez Koordynatora zakłada się organizację dedykowanych spotkań, zapewniających aktywny udział podmiotów zewnętrznych i społeczności lokalnej w realizacji założeń Strategii.

W ramach wdrażania Strategii możliwe jest zarówno powołanie nowego Zespołu ds. wdrażania Strategii, jak i wykorzystanie istniejącego Zespołu ds. przygotowania Strategii Rozwoju Gminy Siewierz na lata 2026-2035, powołanego Zarządzeniem Nr 120.156.2025 Burmistrza Miasta i Gminy Siewierz z dnia 22 maja 2025 r., rozszerzając jego kompetencje o zadania związane z wdrażaniem Strategii. Takie rozwiązanie zapewni Gminie elastyczność w organizacji procesu wdrażania oraz możliwość szybkiego dostosowania struktury do potrzeb operacyjnych.

Ważnym elementem realizacji Strategii jest także aktywna współpraca z podmiotami zewnętrznymi, w tym przede wszystkim przedsiębiorcami, organizacjami pozarządowymi, instytucjami edukacyjnymi oraz innymi podmiotami lokalnymi. Ich zaangażowanie ma kluczowe znaczenie dla sukcesu strategii, dlatego ważne jest ustalenie wyraźnych reguł współpracy.

Biorąc pod uwagę, że mieszkańcy miasta są kluczowymi beneficjentami działań podejmowanych w ramach Strategii, ich aktywne zaangażowanie w proces wdrażania ma istotne znaczenie zarówno dla skuteczności realizowanych inicjatyw, jak i dla zapewnienia społecznej akceptacji poszczególnych projektów. W związku z tym, przewiduje się stosowanie mechanizmów partycypacyjnych, takich jak otwarte spotkania informacyjne, badania ankietowe lub panele obywatelskie, umożliwiających bieżący dialog oraz dostosowywanie działań do faktycznych potrzeb społeczności lokalnej.

Rysunek 11. Struktura organizacyjna wdrażanie Strategii Rozwoju Gminy Siewierz na lata 2026-2035
Źródło: opracowanie własne

Zasady współpracy w realizacji działań

Skuteczna realizacja Strategii Rozwoju Gminy Siewierz na lata 2026–2035 wymaga współpracy z różnymi podmiotami na poziomie lokalnym, ale również w odniesieniu do niektórych działań współpracy ponadlokalnej. W szczególności dotyczy to działań wymagających częściowego zaangażowania sąsiednich gmin, administracji rządowej, organizacji pozarządowych, sektora prywatnego oraz instytucji edukacyjnych. Strategia zakłada również współpracę w ramach Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii.

Gmina Siewierz może podejmować współpracę z podmiotami zewnętrznymi w różnych obszarach, m.in. takich jak transport, edukacja, rynek pracy, rozwój infrastruktury, turystyki czy

działania środowiskowe lub społeczne. Aby zapewnić przejrzystość współpracy i precyzyjnie określić role oraz obowiązki poszczególnych stron, Gmina może zawierać różne formy formalnych porozumień, takie jak umowy partnerskie, listy intencyjne, porozumienia międzygminne czy porozumienia o współpracy. Stanowi to mechanizm ułatwiający koordynację działań oraz skuteczną realizację wspólnych celów rozwojowych. Szczególnie istotnym aspektem współpracy jest również możliwość wspólnego aplikowania o środki zewnętrzne – partnerstwo z innymi podmiotami zwiększa szanse na pozyskanie dofinansowania z funduszy krajowych i europejskich, co znacząco wpływa na skuteczność wdrażania Strategii.

Dla zapewnienia efektywności współpracy kluczowe jest także prowadzenie regularnego dialogu pomiędzy Gminą, a jej partnerami. Organizowanie cyklicznych spotkań, warsztatów czy konsultacji pozwoli na bieżącą wymianę informacji, monitorowanie postępów we wdrażaniu Strategii oraz dostosowywanie planowanych działań do zmieniających się warunków i potrzeb lokalnej społeczności. W przypadku podjęcia współpracy z podmiotami zewnętrznymi, powinna opierać się ona na zasadach partnerstwa, przejrzystości i wspólnej odpowiedzialności za realizację strategicznych celów gminy, co pozwoli na stworzenie trwałych mechanizmów wspierających zrównoważony rozwój i podnoszenie jakości życia mieszkańców.

9.2. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Niezbędnym narzędziem w realizacji celów zawartych Strategii Rozwoju Gminy Siewierz na lata 2026–2035 są dokumenty wykonawcze. Stanowią one kluczowy element procesu planowania i wdrażania założeń strategii, umożliwiając ich konkretne przełożenie na działania praktyczne. Jako dokumenty wykonawcze względem strategii rozwoju, należy rozumieć obowiązkowe lub fakultatywne plany i programy funkcjonujące w Gminie. Podczas tworzenia nowych i aktualizacji dotychczas obowiązujących gminnych programów, planów i strategii sektorowych, należy pamiętać by były one zgodne z treścią Strategii Rozwoju Gminy Siewierz na lata 2026-2035.

Zgodność pomiędzy wskazanymi dokumentami dotyczyć będzie:

- poziomu wizji: założenia nowych dokumentów należy zweryfikować z zapisem wizji rozwoju Gminy Siewierz do 2035 r. za pomocą poniższych pytań:
    - Czy dokument pozostaje spójny z przyjętą wizją rozwoju Gminy?
    - Czy mieści się w ramach strategicznych obszarów rozwoju?
    - Czy zawiera kierunki i działania zgodne ze standardami prowadzenia polityki rozwoju?
- poziomu celów: opracowania wykonawcze powinny wynikać i/lub wpisywać się w cele wyznaczone w dokumencie Strategii;
- poziomu zaplanowanych efektów: wdrażanie dokumentów wykonawczych powinno wspierać osiągnięcie wartości wskaźników założonych w Strategii;
- poziomu wytycznych i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej.

W powyższym kontekście dokonano przeglądu obowiązujących dokumentów wykonawczych i programowych Gminy Siewierz wraz z określeniem ich zgodności z niniejszą Strategią oraz wskazaniem ewentualnej potrzeby wprowadzenia zmian.

Tabela 13. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Plan ogólny
Uchwała o przystąpieniu: *Uchwała nr IV/30/2024 Rady Miejskiej w Siewierzu z dnia 19 czerwca 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzania planu ogólnego Miasta i Gminy Siewierz* **Rekomendacje/wnioski:** Plan ogólny jest obecnie[15] w opracowaniu. Plan ogólny powinien uwzględniać przestrzenny zakres strategii rozwoju gminy, w szczególności opracowany w niej model struktury funkcjonalno-przestrzennej oraz rekomendacje zawarte w rozdziale 6. USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ W GMINIE. Oznacza to zasadę: – zapewnienia spójności układu przestrzennego z kierunkami rozwoju określonymi w strategii – wskazania priorytetowych obszarów rozwoju i intensyfikacji poszczególnych rodzajów funkcji (np. strefy mieszkaniowe, usługowe, przemysłowe), – zachowanie równowagi między rozwojem terenów zurbanizowanych, a ochroną terenów naturalnych i cennych przyrodniczo, – uwzględnienie ochrony dziedzictwa kulturowego oraz przestrzeni historycznych. Zgodność planu ogólnego z Strategią Rozwoju Gminy Siewierz na lata 2026-2035 jest kluczowa, aby zapewnić spójność działań oraz efektywne wykorzystanie zasobów w długoterminowej perspektywie.
Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego
Rekomendacje/wnioski: Aktualizacje miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy będą opracowywane na bazie planu ogólnego, który będzie uwzględniał założenia Strategii Rozwoju Gminy Siewierz na lata 2026-2035, szczególnie w zakresie modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej oraz ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie, zapewniając spójność i realizację strategicznych kierunków rozwoju Miasta i Gminy Siewierz.
Gminny Program Rewitalizacji (GPR)
Podstawa prawna: Obecnie[16] w Gminie Siewierz nie obowiązuje Gminny Program Rewitalizacji, jednak jest na etapie opracowywania. **Rekomendacje/wnioski:** Przyjęcie w przyszłości Gminnego Programu powinno umożliwić implementację celów Strategii w obszarach wymagających odnowy przestrzeni publicznych, wzmacniania funkcji społecznych i gospodarczych oraz aktywizacji lokalnej społeczności, w sposób spójny z wizją rozwoju Gminy.
Program Ochrony Środowiska
Podstawa prawna*: Uchwała nr XVI/195/2022 Rady Miejskiej w Siewierzu z dnia 29 października 2020 r. w sprawie przyjęcia ,,Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Siewierz na lata 2021-2024 z perspektywą na lata 2025-2028”* **Rekomendacje/wnioski:** Założenia programu zostały uwzględnione przy opracowywaniu Strategii Rozwoju Gminy Siewierz 2026–2035. W przypadku przyszłych zmian dokumentu, powinny one odnosić się do celów i kierunków strategicznych określonych w Strategii, co zapewni spójność działań ochrony środowiska z rozwojem gminy.
Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Miasta i Gminy Siewierz
Podstawa prawna: *Uchwała nr XXVI/258/2017 Rady Miejskiej w Siewierzu z dnia 11 maja 2017 r.* **Rekomendacje/wnioski:** Dokument został opracowany w 2017 r. Zaleca się jego aktualizację z uwzględnieniem założeń Strategii Rozwoju Gminy Siewierz na lata 2026-2035. Aktualizacja planu powinna uwzględniać cele Strategii Rozwoju Gminy, w szczególności działania związane

[15] stan na marzec 2026 r.
[16] https://www.gov.pl/web/premier/projekt-ustawy-o-zrownowazonym-rozwoju-miast2 [dostęp dnia 04.02.2026]

z efektywnością energetyczną, ograniczeniem emisji i niskoemisyjnym rozwojem infrastruktury gminnej.
Gminny program opieki nad zabytkami na lata 2012 - 2014
Podstawa prawna: *Uchwała nr XX/166/12 Rady Miejskiej w Siewierzu z dnia 26 kwietnia 2012 roku.*
Rekomendacje/wnioski: Nowa wersja programu powinna uwzględniać kierunki Strategii w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego oraz wzmacniania funkcji turystycznych i kulturalnych w Gminie, zgodnie z wizją rozwoju do 2035 r.
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Siewierz na lata 2019-2023
Podstawa prawna: *Uchwała nr V/57/2019 Rady Miejskiej w Siewierzu z dnia 27 marca 2019 r.* Dokument jest na etapie opracowywania.
Rekomendacje/wnioski: Strategia wymaga opracowania nowego dokumentu w formie aktualizacji lub nowej strategii społecznej obejmującej lata 2026–2035. Dokument ten powinien zapewniać integrację działań w obszarze polityki społecznej z celami Strategii Rozwoju Gminy Siewierz na lata 2026-2035.Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Siewierz na lata 2026 – 2030 jest obecnie w opracowaniu.

Źródło: opracowanie własne

9.3. System monitoringu, ewaluacji i aktualizacji strategii

Podstawą skutecznego wdrażania Strategii jest analiza postępów w zakresie realizacji wskazanych w niej celów i działań oraz zdolność do reagowania na pojawiające się różnice między przyjętymi założeniami, a uzyskiwanymi rezultatami. Skutecznie działający monitoring pozwala na prawidłowe wykorzystanie środków finansowych przeznaczonych na poszczególne przedsięwzięcia projektowe, co ma istotne znaczenie w sytuacji wykorzystywania środków zewnętrznych, tj. pochodzących z różnych źródeł, rządowych (ministerialnych), UE oraz innych, które będą wspierały budżet miasta w realizacji przedsięwzięć.

Strategia Rozwoju Gminy Siewierz na lata 2026-2035 podlegać będzie bieżącej kontroli i ocenie, na podstawie których, jeśli będzie to konieczne przyjęte w niej założenia będą dostosowywane do zmieniających się uwarunkowań. W zależności od okoliczności może to oznaczać rezygnację z niektórych celów, ich modyfikację lub wprowadzenie nowych, adekwatnych do aktualnych wyzwań i możliwości.

Koordynacja procesów monitorowania i oceny

Za koordynację procesów monitorujących i ocenę odpowiedzialny będzie powołany przez Burmistrza Miasta i Gminy Siewierz Zespół zadaniowy ds. wdrażania Strategii Rozwoju Gminy Siewierz na lata 2026-2035 wraz z Koordynatorem Zespołu.

W zakres procesu monitoringu i ewaluacji Strategii wchodzić będzie:

- gromadzenie i analiza danych dotyczących realizacji Strategii,
- identyfikowanie potencjalnych problemów i zagrożeń dla wdrażania Strategii,
- formułowanie rekomendacji dotyczących aktualizacji Strategii,
- uwzględnienie wyników analiz dotyczących realizacji Strategii w sporządzanych przez gminę corocznie Raportach o stanie Gminy Siewierz.

W celu analizy postępów wdrażania Strategii i omówienia pojawiających się wyzwań Zespół zadaniowy będzie spotykał się minimum raz w roku. Podczas spotkań realizowane będą zadania z wskazanego powyżej zakresu obowiązków Zespołu.

Źródła danych

Na potrzeby monitorowania Strategii zakłada się wykorzystywanie danych pochodzących z następujących źródeł:

- wewnętrzne systemy i bazy danych Urzędu Miasta i Gminy oraz jednostek organizacyjnych i spółek– np. rejestry budżetowe, raporty z realizacji inwestycji, sprawozdania itp.;
- statystyki publiczne – dane Głównego Urzędu Statystycznego (GUS), Banku Danych Lokalnych (BDL), raporty regionalne i krajowe dotyczące gospodarki, demografii, rynku pracy, edukacji, transportu czy ochrony środowiska;
- badania i konsultacje społeczne – ankiety prowadzone wśród mieszkańców, raporty z konsultacji społecznych, opinie organizacji pozarządowych i przedsiębiorców;
- dane branżowe i eksperckie – opracowania sektorowe – dotyczące np. energetyki, transportu, ochrony środowiska itp.;
- dane geoprzestrzenne i analizy urbanistyczne – plan ogólny gminy, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, analizy zmian struktury zabudowy i infrastruktury itp.

Metodologia określania wartości bazowych i docelowych wskaźników

Wartości bazowe wskaźników będą określane na podstawie dostępnych danych historycznych oraz aktualnych analiz statystycznych i sektorowych. W przypadku braku odpowiednich danych możliwe będzie pozyskanie informacji na podstawie badań własnych prowadzonych przez Urząd Miasta i Gminy Siewierz lub we współpracy z instytucjami zewnętrznymi (np. Górnośląsko-Zagłębiowską Metropolią, instytucjami badawczymi, partnerami branżowymi itp.). Wartości docelowe ustalane będą w odniesieniu do kierunków rozwoju Gminny, trendów regionalnych, możliwości finansowych gminy oraz przewidywanych efektów kierunków działań zapisanych w Strategii.

Sprawozdawczość i proponowany system monitoringu

Monitoring realizacji Strategii Rozwoju Gminy Siewierz na lata 2026-2035 będzie prowadzony na podstawie wskaźników efektywności, skuteczności i oddziaływania poszczególnych działań. Zestaw przykładowych wskaźników został przedstawiony w Tabeli 6 **(podrozdział 3.3. Oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia).** Tabela ta stanowić będzie podstawowe narzędzie monitorowania realizacji Strategii, które – dla pełnej funkcjonalności – na etapie prowadzonego monitoringu będzie uzupełniana o:

(1) wartości bazowe (wyjściowe), określające stan wskaźnika na moment przyjęcia Strategii,
(2) wartości bieżące, aktualizowane w trakcie okresu wdrażania – co najmniej raz do roku, zgodnie z dostępnością danych.

Każdy z zakładanych efektów realizacji Strategii został opisany jako mierzalny wskaźnik, umożliwiający bieżące monitorowanie oraz ocenę postępów i skuteczności podejmowanych w ramach Strategii działań.

Określona w niniejszej Strategii lista proponowanych wskaźników przyjętych na potrzeby monitoringu Strategii (Tabela 6) ma charakter otwarty, co oznacza, że w toku ewaluacji mogą być wprowadzane nowe wskaźniki dostosowane do zmieniających się warunków społeczno-gospodarczych oraz dostępności danych.

System monitoringu będzie oparty na sporządzanym co roku Raporcie o stanie Gminy Siewierz, który zawierać będzie również ocenę stopnia realizacji celów i działań określonych Strategii. W ramach raportu analizowane będą kluczowe wskaźniki oraz wpływ podejmowanych działań na rozwój społeczno-gospodarczy Gminy. Dane do raportu będą pochodzić z informacji przekazywanych przez jednostki realizujące konkretne zadania, takie jak wydziały i referaty Urzędu Miasta i Gminy Siewierz, jednostki organizacyjne oraz organizacje pozarządowe.

Mechanizmy aktualizacji Strategii

W celu umożliwienia skutecznego dostosowywania Strategii Rozwoju Gminy Siewierz na lata 2026-2035 do zmieniających się warunków społeczno-gospodarczych, a także uwarunkowań zewnętrznych, przyjęte zostaną następujące mechanizmy:

- przegląd Strategii realizowany co dwa lata – prowadzony przez Zespół zadaniowy ds. opracowania Strategii w ramach roboczych spotkań;
- procedura aktualizacji Strategii – w przypadku istotnych zmian społeczno-ekonomicznych (np. nowych regulacji prawnych, kryzysów gospodarczych, zmian demograficznych) Strategia może zostać poddana aktualizacji. Wniosek o aktualizację będzie wynikał z ustaleń Koordynatora Zespołu ds. wdrażania Strategii i zostanie przekazany do Burmistrza Miasta i Gminy Siewierz oraz Rady Miejskiej, która podejmie decyzję o konieczności aktualizacji dokumentu;
- elastyczny charakter dokumentu – Strategia jest dokumentem, zawierającym otwarty katalog działań, który może być rozszerzony o nowe zadania (względem wskazanych w *Tabeli 5. Wykaz zadań wskazanych przez Urząd Miasta i Gminy Siewierz do realizacji w ramach Strategii Rozwoju Gminy Siewierz na lata 2026-2035 oraz dalszej perspektywie czasowej*), zgodnie z przyjętymi w dokumencie celami i kierunkami rozwoju. Mogą one zostać wdrożone w zależności od dostępności środków finansowych oraz pojawiających się potrzeb społecznych i gospodarczych.

System monitorowania i ewaluacji Strategii Rozwoju Gminy Siewierz na lata 2026-2035 ma kluczowe znaczenie dla skutecznego zarządzania procesem jej wdrażania. Przejrzyste zasady raportowania, bieżąca analiza wskaźników oraz możliwość elastycznego dostosowywania strategii do zmieniających się warunków pozwolą na skuteczną realizację celów rozwojowych miasta i optymalne wykorzystanie dostępnych zasobów.

10. RAMY FINANSOWE I POTENCJALNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Projekty i działania wynikające z zapisów Strategii Rozwoju Gminy Siewierz na lata 2026–2035 będą realizowane w okresie wdrażania dokumentu zgodnie z przyjętym systemem i strukturą wdrażania z wykorzystaniem różnorodnych źródeł finansowania. Wdrażanie strategii i wynikających z niej projektów będzie poprzedzone analizą uwarunkowań i dostępności środków, ze szczególnym uwzględnieniem możliwości finansowych Gminy.

Ramy finansowe określają wielkość środków finansowych potrzebnych na realizację działań w ramach Strategii i możliwości finansowe gminy. Polityka strategiczna oprócz identyfikowania potrzeb i projektowania działań wspierających rozwój jednostki terytorialnej, powinna być możliwa do realizacji w ramach możliwości finansowych gminy, bądź innych możliwych do pozyskania źródeł finansowania. Ponieważ zapisy Strategii odnoszą się wiele lat wprzód, ramy finansowe określane są na podstawie obecnych i historycznych danych, analiz i prognoz finansowych. Ewaluacje możliwości finansowych Gminy należy wykonywać w oparciu o analizy wpływów i wydatków do budżetu gminy oraz dokumentów regulujących finanse gminy, czyli uchwały budżetowej i wieloletnie prognozy finansowe.

Na potrzeby realizacji zapisów Strategii Rozwoju Gminy Siewierz na lata 2026–2035 zaplanowano wykorzystanie szerokiego katalogu źródeł finansowania. Przyjmuje się następujące źródła finansowania:

- środki własne gminy,
- środki pochodzące z budżetu państwa lub budżetu samorządu województwa śląskiego przewidziane na współfinansowanie projektów lub jako niezależne źródło finansowania,
- środki z funduszy celowych, m.in. Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (w tym Program LIFE), Funduszy na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO),
- środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej, m.in.:
  - Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FEnIKS),
  - Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC),
  - Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG),
  - Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego (FERS),
  - Fundusze Europejskie dla Śląskiego (FESL);
- Programy unijne:
  - - Program Interreg Europa 2021-2027,
  - - Program Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027,
  - - Program Interreg Europa Środkowa 2021-2027;
- środki prywatne, np. przedsiębiorców, organizacji pozarządowych, wspólnot mieszkaniowych,
- inne funduszy zewnętrzne, np. funduszy norweskie i funduszy Europejskiego Obszaru Gospodarczego,
- inne środki publiczne.

W planowaniu i organizowaniu źródeł finansowania projektów lub inwestycji będzie w szczególności Perspektywa Finansowa Unii Europejskiej na lata 2021-2027 oraz nowy budżet Unii Europejskiej na lata 2028-2034, które przewidują możliwość finansowania

inwestycji zarówno w formie dotacji, jak i pożyczek. Efektywne wykorzystanie tych środków będzie uzależnione od aktywności Gminy Siewierz w zakresie identyfikowania dostępnych programów oraz skutecznego aplikowania o fundusze zewnętrzne.

W poniższej tabeli do każdego celu operacyjnego zdefiniowanego w Strategii Rozwoju Gminy Siewierz na lata 2026–2035 zaproponowano potencjalne źródła finansowania.

Uwaga: Przedstawione w tabeli typy projektów mają charakter przykładowy. Tabela została opracowana jako narzędzie pomocnicze w identyfikacji potencjalnych źródeł dofinansowania. Wskazane typy projektów odnoszą się do aktualnego okresu programowania 2021–2027. W kolejnych okresach finansowania mogą być dostępne ich odpowiedniki, dostosowane do zmieniających się priorytetów strategicznych, regulacji krajowych oraz instrumentów wsparcia na poziomie krajowym i unijnym.

Tabela 14. Sposoby i źródła finansowania dokumentu Strategia rozwoju Gminy Siewierz na lata 2026-2035.

Cel	Potencjalne źródła finansowania	Typy projektów możliwych do realizacji w ramach źródła finansowania
CEL STRATEGICZNY 1: HARMONIJNY ROZWÓJ PRZESTRZENNY GMINY		
1.1 Zrównoważony rozwój funkcji mieszkaniowej	FESL	Priorytet FESL.09 Fundusze Europejskie na rozwój terytorialny
	KPO	A1.2.1. Reforma planowania przestrzennego
1.2 Rozwój mobilności i dostępności transportowej	FESL	Priorytet FESL.03 Fundusze Europejskie dla zrównoważonej Mobilności FESL.04 Fundusze Europejskie dla sprawnego transportu Priorytet FESL.10 Fundusze Europejskie na transformację
	RFRD	Budowa, przebudowa lub remont dróg lokalnych
1.3. Rozwój wysokiej jakości przestrzeni publicznych	FESL	Priorytet FESL.09 Fundusze Europejskie na rozwój terytorialny Priorytet FESL.10 Fundusze Europejskie na transformację
	FEnIKS	FENX.07.01 Infrastruktura kultury i turystyki kulturowej
CEL STRATEGICZNY 2: LOKALNA GOSPODARKA WYKORZYSTUJĄCA POTENCJAŁ KOMUNIKACYJNY, INWESTYCYJNY I TURYSTYCZNY		
2.1 Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej Gminy	FESL	Priorytet FESL.01 Fundusze Europejskie na inteligentny rozwój Priorytet FESL.10 Fundusze Europejskie na transformację
2.2 Wzmocnienie lokalnej przedsiębiorczości	FESL	Priorytet FESL.01 Fundusze Europejskie na inteligentny rozwój Priorytet FESL.05 Fundusze Europejskie dla rynku pracy
	FESL	Priorytet FESL.09 Fundusze Europejskie na rozwój terytorialny Priorytet FESL.01 Fundusze Europejskie na inteligentny rozwój Priorytet FESL.10 Fundusze Europejskie na transformację
	FEnIKS	Priorytet VII – wsparcie kultury i zrównoważonej turystki
2.4 Wzmocnienie lokalnej aktywności gospodarczej na obszarach wiejskich	PS WPR	Interwencja I.10.10 Infrastruktura na obszarach wiejskich oraz wdrożenie koncepcji

Cel	Potencjalne źródła finansowania	Typy projektów możliwych do realizacji w ramach źródła finansowania
		inteligentnych wsi
	NFOŚiGW	Program priorytetowy: 3. Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym gospodarowanie odpadami, ochrona wód i gospodarka wodna Program priorytetowy: 7. Edukacja ekologiczna Program priorytetowy: 8. Adaptacja do zmian klimatu
CEL STRATEGICZNY 3: OGRANICZENIE PRESJI ŚRODOWISKOWEJ I SKUTKÓW ZMIAN KLIMATU		
3.1. Poprawa jakości powietrza i transformacja energetyczna	FESL	Priorytet FESL.02 Fundusze Europejskie na zielony rozwój Priorytet FESL.10 Fundusze Europejskie na transformację
	FEnIKS	FENX.01.01 Efektywność energetyczna FENX.02.02 Rozwój OZE
	NFOŚiGW	Program priorytetowy: 1. Transformacja energetyczna Program priorytetowy: 2.Poprawa jakości powietrza Program priorytetowy: 5. Monitoring środowiska Program priorytetowy: 7. Edukacja ekologiczna
	KPO	B1.1.1. Inwestycje w źródła ciepła
3.2 Ochrona zasobów wodnych i zwiększenie efektywności gospodarki wodno-ściekowej	FESL	Priorytet FESL.02 Fundusze Europejskie na zielony rozwój
	NFOŚiGW	Program priorytetowy: 3. Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym gospodarowanie odpadami, ochrona wód i gospodarka wodna Program priorytetowy: 5. Monitoring środowiska Program priorytetowy: 7. Edukacja ekologiczna
	FEnIKS	FENX.01.03. Gospodarka wodno-ściekowa FENX.10.01. Odbudowa infrastruktury zaopatrzenia w wodę do spożycia FENX.09.01. Odbudowa infrastruktury wodno-ściekowej
3.3. Adaptacja do zmian klimatu i ochrona walorów przyrodniczych	FESL	Priorytet FESL.02 Fundusze Europejskie na zielony rozwój
	NFOŚiGW	Program priorytetowy: 4. Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów Program priorytetowy: 7. Edukacja ekologiczna Program priorytetowy: 8. Adaptacja do zmian klimatu
	FEnIKS	FENX.02.04 Adaptacja do zmian klimatu, zapobieganie klęskom i katastrofom FENX.01.05. Ochrona przyrody i rozwój zielonej infrastruktury FENX.01.02. Adaptacja terenów zurbanizowanych do zmian klimatu

Cel	Potencjalne źródła finansowania	Typy projektów możliwych do realizacji w ramach źródła finansowania
	KPO	B3.3.1. Gospodarka wodna na obszarach wiejskich
3.4. Zwiększenie efektywności gospodarki odpadami	FESL	Priorytet FESL.02 Fundusze Europejskie na zielony rozwój
	FEnIKS	FENX.01.04. Gospodarka odpadami oraz gospodarka o obiegu zamkniętym
	NFOŚiGW	Program priorytetowy: 3. Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym gospodarowanie odpadami, ochrona wód i gospodarka wodna Program priorytetowy: 7. Edukacja ekologiczna
CEL STRATEGICZNY 4: WYSOKA JAKOŚĆ ŻYCIA I AKTYWNA WSPÓLNOTA MIESZKAŃCÓW		
4.1. Wysoka jakość i dostępność usług społecznych dostosowanych do zmian demograficznych i społecznych	FESL	Priorytet FESL.06 Fundusze Europejskie dla edukacji Priorytet FESL.07 Fundusze Europejskie dla społeczeństwa Priorytet FESL.08 Fundusze Europejskie na infrastrukturę dla mieszkańca
	FEnIKS	FENX.10.02. Odbudowa uszkodzonej lub zniszczonej infrastruktury w zakresie budynków użyteczności publicznej
	FERC	FERC.02 Zaawansowane usługi cyfrowe
	FERS	ES04.6 Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia
	KPO	C2.1.1. E-usługi publiczne i technologie IT
4.2. Nowoczesna edukacja i rozwój kompetencji mieszkańców	FESL	Priorytet FESL.06 Fundusze Europejskie dla edukacji Priorytet FESL.07 Fundusze Europejskie dla społeczeństwa Priorytet FESL.08 Fundusze Europejskie na infrastrukturę dla mieszkańca
	FERS	ES04.5. Poprawa jakości, poziomu włączenia społecznego i skuteczności systemów kształcenia i szkolenia oraz ich powiązania z rynkiem pracy ES04.6 Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia ES04.7 Wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych
	KPO	C4.1.1 Wsparcie zaawansowanej transformacji cyfrowej C2.1.3. E-kompetencje
4.3 Silna wspólnota lokalna i	FESL	Priorytet FESL.07 Fundusze

Cel	Potencjalne źródła finansowania	Typy projektów możliwych do realizacji w ramach źródła finansowania
rozwój kapitału społecznego		Europejskie dla społeczeństwa
4.4. Rozwój oferty czasu wolnego, rekreacji i kultury	FESL	Priorytet FESL.07 Fundusze Europejskie dla społeczeństwa Priorytet FESL.08 Fundusze Europejskie na infrastrukturę dla mieszkańca
	FEnIKS	FENX.07.01 Infrastruktura kultury i turystyki kulturowej
4.5. Wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego i odporności lokalnej	FESL	Priorytet FESL.02 Fundusze Europejskie na zielony rozwój Priorytet FESL.07 Fundusze Europejskie dla społeczeństwa Priorytet FESL.08 Fundusze Europejskie na infrastrukturę dla mieszkańca
	NFOŚiGW	Program priorytetowy: 8. Adaptacja do zmian klimatu
CEL HORYZONTALNY: AKTYWNA WSPÓŁPRACA PARTNERSKA GMINY W OBSZARZE METROPOLITALNYM I PONADLOKALNYM		
H.1. Wzmacnianie powiązań funkcjonalnych z ośrodkiem metropolitalnym i gminami sąsiednimi	FESL (ZIT)	Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT) Metropolii GZM
H.2. Rozwijanie partnerstw instytucjonalnych i projektowych		
H.3. Zwiększenie zdolności gminy do pozyskiwania środków zewnętrznych i realizacji projektów partnerskich	FEnIKS	FENX.08.01 Pomoc techniczna

Źródło: opracowanie własne.

11. SPISY TABEL I RYSUNKÓW

SPIS TABEL

Tabela 1. Struktura Strategii Rozwoju Gminy Siewierz na lata 2026-2035.....8
Tabela 2. Zestawienie dokumentów, z którymi Strategia Rozwoju Gminy Siewierz 2026-2035 zachowuje spójność w zapisach.....9
Tabela 3. Wybrane czynniki rozwojowe Gminy Siewierz.....16
Tabela 4. Struktura celów strategicznych Strategii Rozwoju Gminy Siewierz na lata 2026-2035. 25
Tabela 5. Wykaz zadań wskazanych przez Urząd Miasta i Gminy Siewierz do realizacji w ramach Strategii Rozwoju Gminy Siewierz na lata 2026-2035 oraz dalszej perspektywie czasowej.....48
Tabela 6. Oczekiwane rezultaty realizacji celów strategicznych określonych w Strategii Rozwoju Gminy Siewierz na lata 2026-2035 oraz wskaźniki ich osiągnięcia.....51
Tabela 7. Spójność celów Strategii Rozwoju Gminy Siewierz na lata 2026-2035 z założeniami Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030" – Zielone Śląskie.....55
Tabela 8. Spójność celów Strategii Rozwoju Gminy Siewierz na lata 2026-2035 z założeniami Strategii Rozwoju Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii na lata 2022-2027 z perspektywą do 2035 r..... 57
Tabela 8 - Charakterystyka Jednolitych Części Wód Powierzchniowych na obszarze Gminy Siewierz..... 74
Tabela 9 - Charakterystyka Jednolitych Części Wód Podziemnych na obszarze Gminy Siewierz..... 77
Tabela 10. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych.....134
Tabela 11. Sposoby i źródła finansowania dokumentu Strategia rozwoju Gminy Siewierz na lata 2026-2035..... 139

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Wykres analizy SWOT.....22
Rysunek 2. Podział jednostek osadniczych Gminy Siewierz na główne strefy funkcjonalne..66
Rysunek 3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Siewierz – Struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych.....68
Rysunek 4. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Siewierz - Sieć powiązań przyrodniczych.....72
Rysunek 5. Uwarunkowania wodne Gminy Siewierz.....79
Rysunek 6. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Siewierz – Główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych.....84
Rysunek 8. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Siewierz - Główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej.....90
Rysunek 9. Położenie Gminy Siewierz na obszarze subregionu centralnego.....117
Rysunek 10.Obszary Strategicznej Interwencji (OSI) o wymiarze regionalnym – obszary cenne przyrodniczo.....119
Rysunek 11. Obszary Strategicznej Interwencji (OSI) o wymiarze regionalnym - gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza.....122
Rysunek 12. Struktura organizacyjna wdrażanie Strategii Rozwoju Gminy Siewierz na lata 2026-2035..... 132